

TC
GAZIANTEP ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANA BİLİM DALI

1918-1920 YILLARI ARASI KÖY HOCASI MECMUASININ
TRANSKRİPSİYONU VE DEĞERLENDİRİLMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ÖNDER YAZICI

GAZIANTEP

2011

TC
GAZIANTEP ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANA BİLİM DALI

**1918-1920 YILLARI ARASI KÖY HOCASI MECMUASININ
TRANSKRİPSİYONU VE DEĞERLENDİRİLMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ÖNDER YAZICI

Tez Danışmanı: Yrd. Doç.Dr. Yunus Emre TANSÜ

GAZIANTEP

2011

T.C.
GAZIANTEP ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANA BİLİM DALI

**1918 - 1920 Tarihli Köy Hocası Mecmuası'nın Transkripsiyonu ve
Değerlendirilmesi**

Önder YAZICI

Tez Savunma Tarihi: 07.01.2011

Sosyal Bilimler Enstitüsü Onayı

Yrd. Doç.Dr. Ahmet AĞIR
SBE Müdürü

Bu tezin Yüksek Lisans tezi olarak gerekli şartları sağladığını onaylarım.

Doç.Dr. Bilgehan PAMUK
Tarih ABD Başkanı

Bu tez tarafımda okunmuş, kapsamı ve niteliği açısından bir Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Yrd. Doç.Dr. Yunus Emre TANSÜ
Tez Danışmanı

Bu tez tarafımızca okunmuş, kapsam ve niteliği açısından bir Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri:

İmza

Yrd. Doç.Dr. Yunus Emre TANSÜ

Yrd. Doç.Dr. Süleyman ÜNÜVAR

Yrd. Doç.Dr. Murat CERİTOĞLU

ÖZET

1918 – 1920 TARİHLİ KÖY HOCASI MECMUASININ TRANSKRİPSİYONU VE DEĞERLENDİRİLMESİ

YAZICI, Önder

Yüksek Lisans Tezi, Tarih ABD

Tez Danışmanı: Yrd. Doç.Dr. Yunus Emre TANSÜ

Ocak 2011

Büyük başarılar kazanıp tarih sahnesine adı altın harflerle yazılmış olan ve Osmanlı devletinin yıkılışından sonra adeta yeniden varoluş mücadelesine girişen Türk Milleti'nin Milli Mücadele yıllarının araştırılıp doğru bir şekilde değerlendirilmesi günümüzün büyük ihtiyaçlarındandır. Bu araştırmaların sağlıklı bir şekilde yapılabilmesinin en önemli unsuru kuşkusuz dönemde gerçekleşen olayların yazılı kayıtlardan incelenmesidir. Milli mücadelenin ağırlığı ve Dönemin şartları düşünüldüğünde yazılı eserlerin azlığı bugün bizleri şaşırtmamalıdır.

Çok zor şartlarda yayımlanan, dönem hakkında bizleri aydınlatan ve büyük çoğunluğunu günlük veya haftalık gazetelerin oluşturduğu yazılı kayıtlardan biride incelemiş olduğumuz “Köy Hocası Mecmuası”dır. Eserin bazı kısımlarının transkripsiyonunun daha önce yapılmış olmasından dolayı bu çalışmada sadece 1918 – 1920 yılları arasında yayımlanan ve 30 sayıdan oluşan bölümlerin transkripsiyonu yapılmıştır. Yapılan çalışmada İlk etapta köylüye dinini dünyasını öğretmeyi amaç edinen bu mecmuanın zamanla gelişen olaylar neticesinde Milli Mücadelenin önemli destekçilerinden biri haline geldiği saptanmıştır.

Anahtar Kelime: Köy Hocası, Milli Mücadele, Din Dersi

ABSTRACT

Turkish nation had great succeed so it is mention honourly in history and they had began a existance struggle after Otoman Empire collapsed. It is very important necessity to research and evaluate Turkish National Struggle for today. The most important thing is to research saved documents regularly, which was written in that period. When it is considered the difficulties of perriod and war years, we mustn't be shocked of being a little written pieces.

We are ulminated from the weekly newspapers about the period, which was published in difficult curcimtances is "Köy Hocası" magazine . The transcription of some part of the piece, it is just transcribed from 1918 to 1920 of the piece which was published as 30 number. Firstly, This magazine is to aim to teach the villagers their religion then the events made it a great supporter of National struggle.

Key words: Village Magazine, National Struggle, Religion Lecture

ÖN SÖZ

Bilindiği gibi Basın – Yayın organlarını doğru kullanmak kamuoyu oluşturmada insanlara fikirleri, düşünceleri anlatmada kullanılan ve bu fikir ve düşüncelerin bireylere veya toplumlara kabul ettirilmesini kolaylaştıran en etkili yöntemlerden birisidir. Bunun en güzel örneklerinden birisi Birinci Dünya Savaşı sırasında Çanakkale cephesindeki çetin mücadelelerin işgal kuvvetleri tarafından dünya kamuoyuna yanlış bir şekilde aksettirilmesidir.

Milli Mücadele döneminde de Mustafa Kemal ATATÜRK Basın - Yayın organlarının elde tutulmasına, doğru yer ve doğru zamanlama ile kullanılmasına oldukça önem göstermiştir. Samsun'a çıktığı ilk andan itibaren yaptığı her işi basın yayın yolu ile kamuoyuna duyurmaya çalışmıştır. Mustafa Kemal'in Havza'da Amasya'da Alaşehir'de Erzurum'da yapmış olduğu çalışmalar ve aldığı kararları doğru zamanlama ile halka yansıtması Anadolu'nun Milli Mücadeleye olan inancını pekiştirmiş ve Millet'in birbirine kenetlenerek Milli Mücadele ruhunun ortaya çıkmasını sağlamıştır.

Yapmış olduğumuz bu tez çalışmasında da “ Köy Hocası Mecmuası “ isimli derginin sahibi Ali Vahid Efendi Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra milletin içine düştüğü durumu halkın ekonomik ve sosyal yapısını, yaşayış biçimlerini, din ve ahlak bakımından ne seviyede olduklarını gözler önüne sermektedir. Ayrıca milli mücadele yıllarında ise halkın ne yapması gerektiğini, düşmanla girilen ağır mücadeledeki vazifelerini, savaşın hangi ruh ve nasıl bir inançla kazanılabileceğini Türk köylüsüne anlatmaya çalışmıştır. Bizde Mecmuanın 1918 – 1920 yılları arasındaki yayınlanan bölümlerinin transkripsiyonunu yaparak dönemin şartlarını da göz önünde bulundurarak Türk halkının ne durumda olduğunu ve bu eserin Milli Mücadeleye olan katkısını değerlendirmeye çalıştık.

Bu alışmalar sırasında benden hiçbir zaman desteklerini esirgemeyen tez danışmanım Yrd. Doç.Dr. Yunus Emre TANSÜ'ye, kıymetli babam Sebahattin YAZICI'ya annem şahide YAZICI'ya kıymetli aileme ve bütün dostlarıma teşekkürlerimi sunarım.

nder YAZICI

İÇİNDEKİLER

ÖZET	I
ABSTRACT	II
ÖN SÖZ	III
İÇİNDEKİLER	V
BİRİNCİ BÖLÜM	1
1.1.GİRİŞ	1
1.2. ÜRYANİ ZADE ALİ VAHİD'İN HAYATI.....	2
1.3.KÖY HOCASI MECMUASI ve İÇİNDEKİLERİ	4
İKİNCİ BÖLÜM	12
2.1.1918 – 1920 TARİHLİ KÖY HOCASI MECMUASININ TRANSKRİPSİYONU	12
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	258
3.1. KÖY HOCASINDA DİN.....	258
3.2. KÖY HOCASINDA AHLAK	260
3.3. KÖY HOCASINDA SAĞLIK.....	261
3.4. KÖY HOCASINDA SOSYAL KÜLTÜREL ve EKONOMİK HAYAT	262
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	266

4.1. MATERYAL ve YÖNTEM	266
4.2. BULGULAR ve TARTIŞMA	267
SONUÇ.....	269
KAYNAKLAR.....	270
EKLER.....	271
EK,1	271
EK,2	272
EK,3	273
ÖZGEÇMİŞ VE VİTAE.....	274

BİRİNCİ BÖLÜM

1.1.GİRİŞ

Türk Milletinin adeta yeniden varoluşunun göstergesi olan Milli Mücadele, sadece dış düşmanlara karşı değil içte de Milli Mücadeleye ve Misak-ı Milliye inanmayan, karşıt fikirleri savunarak Milli Mücadeleyi sabote etmeye çalışan kimi dost görünümlü düşmanlara karşı da kazanılmış büyük bir destandır. Nereden nasıl ve ne zaman saldıracağı belli olmayan içteki bu düşmanların cephedeki düşmanlardan daha tehlikeli olduğu aşikârdır.

İşte bu zor şartlarda Milli Mücadeleye devam etmek isteyen Mustafa Kemal ATATÜRK ve silah arkadaşları yalnızca cephedeki düşmanla değil içteki düşmanlarla da karşı karşıya gelmiştir. Bu mücadele sırasında kuşkusuz cephede kullanılan silahlar kadar cephe gerisinde adeta silah gibi kullanılan çeşitli fikirler ve bu fikirlerin hayata geçmesini arzu eden halkı etkileyen kuvvetler de olmuştur.

Bu var oluş mücadelesinde cephe gerisinde kullanılan en önemli silahlarından biri de şüphesiz basın yayın organları olmuştur.

Millî Mücadele yıllarında etkili olan basını üç grupta toplamamız mümkündür: Millî Mücadele karşısındaki basın, yabancı basın ve Millî Mücadele’yi destekleyen basın. Saydığımız ilk iki basın, Mustafa Kemal’in Millî Mücadele’yi kimlere karşı, hangi şartlar altında kazandığını göstermek açısından çok önemlidir. Çünkü Millî Mücadele karşısındaki basın, Atatürk’ün önderliğinde başlatılan Anadolu harekâtına ateş püskürürken, bir yandan da İstanbul Hükümeti’nin bu hareketi önleyici icraatına geniş yer vermiş, Millî Mücadele liderlerine karşı halkı tahrik edici bir tutum izlemiştir. Bu yolda Anadolu harekâtına en amansız saldırıları ise Alemdar gazetesi yapmıştır Bu gazete, 11 Nisan 1920 tarihli sayısında Mustafa Kemal ve arkadaşları hakkında Dürrizade’nin fetvasına yer vererek, başyazısında şunları söylemiştir: “En büyük düşmanlarımız bile bizlere bunlar kadar fenalık

yapmamışlardır. Onun için hükümetten ısrarla rica ederiz ki ne yapıp yapıp bu rezaletlere, bu hezeyanlara bir son versin.”¹

Milli mücadeleye karşı olanlar gibi milli mücadeleyi destekleyen çeşitli basın yayın organları da vardır. Bu basın yayın organlarının çoğu gazetelerdir. O dönemdeki imkânsızlıklara rağmen dönem dönem yayımlanan ve Milli Mücadeleye destek vermeye çalışan Tasvir-i Efkâr, Vakit, İkdam, Zaman, Akşam, Tercüman, İstiklâl, İleri ve Yeni gün gazeteleri İstanbul’da İzmir’e Doğru, Açık Söz, Arkadaş, Yeni Adana, Albayrak, Anadolu, Babalık, Dertli, Işık, Öğüt, Ahali, İstikbal, İrade-i Milliye ve Hâkimiyet-i Milliye gazeteleri de Ankara ve Anadolu’nun çeşitli şehirlerinde Millî Mücadele’nin destekleyicileri olmuşlardır.²

İşte incelemiş olduğumuz “Köy Hocası Mecmuası” isimli eserde Milli Mücadeleye destek olan dergi niteliğinde 15 günde bir yayımlanan basın-yayın organlarından birisidir. Eser sahibi Ali Vahid Efendidir. Ali Vahid Efendi sadece kendi yazılarını değil köylünün işine yarayacak her türlü yazıyı sırası geldikçe eserinde yayımlamıştır. Eser 3 cilt ve 71 sayı olarak Matbuat ve İstihbarat Genel Müdürlüğünde, İstanbul Hukuk Matbaası ve Evkaf-ı İslâmiyye Matbaasında basılmıştır. Çalışmamızın temeli olan 1918-1920 yılları arasında yayımlanan 30 sayılı kısımda Türk köylüsünü bilinçlendirmek adına, daha çok din, ahlak ve sağlıktan bahseden Ali Vahid Efendi eserin daha sonraki yayımlanan sayılarında Ahmet UYANIKER’in yapmış olduğu Yüksek Lisans tez çalışmasından³ da anlaşıldığı gibi Milli Mücadelenin bir nevi yayın organı gibi hareket etmiştir.

Şimdi çalışmamıza başlamadan önce eserin müellifi Üryani Zade Ali Vahid Efendi ve Köy Hocası Mecmuası hakkında kısaca bilgi verelim.

1.2.ÜRYAN-İ ZADE ALİ VAHİD’İN HAYATI

1879’da İstanbul’da doğan Üryani Zade Ali Vahid Haseki’de Evliya Mekteb-i İbtidaiye ve Davut Paşa Rüştüyesinde eğitim görmüştür. Bayezid Cami-i Şerifi Ders İmamlarından Hadim-i Hasan Efendiden Ulum-ı Aliye dersleri almıştır. Daha sonra Mekteb-i Nüvvab’a giren Ali Vahid buradan da başarılı bir şekilde mezun olmuştur.

¹ Anonim,(1981),*Türk Basınında Mustafa Kemal Atatürk*, İstanbul Gazeteciler Cemiyeti yayını, s.35.

² İzzet Öztoprak,(1981),*Kurtuluş Savaşı’nda Türk Basını*, Türkiye İş Bankası yayını, ss.3-13.

³ Ahmet Uyaniker, (2010),1921 Tarihli Köy Hocası Mecmuasının Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi, Gaziantep Üniversitesi Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep

Özel olarak Hesap (Aritmetik) Hendese (Geometri) Tahte'l-Arz (Yer Bilimleri) Menafü'l- Aza (Biyoloji) ile ilgilenmiştir. Ayrıca Türk, İran edebiyatları ve Fransızca ile ilgili çalışmalar yapmıştır. Eğitimi gereği Arapçayı da çok iyi bilen Üryani Zade Ali Vahid Efendi 1895'te Mülga Meşihat Sicilli Ahval Şubesi Kitabeti'nde ilk memuriyetine başlamıştır. Sırasıyla Sahiyan, Manbuç, Harim, Antakya, Halil-ül Rahman Kazaları Niyabet-i Şeriyyesi, Eyüp Kadılığı, Canik Livası, Cidde Niyabetliği, İzmit Mühallefat-ı Umumiye Kassamlığı Müşavir-i Saniliği (1913 – 1917) Evkaf Kadılığı Müşavir-i Saniliği (1917 – 1920) Aksaray Livası Kadılığı ve Ankara Sultanisi Ulum-ı Diniye Muallimi (1921 –1922) görevlerinde bulunan Ali Vahid Efendinin Şura-yı Evkaf Azalığı, Ankara Erkek Muallim Mektebi Din Dersleri Muallimliği gibi hizmetleri de bulunmaktadır. 28 Kasım 1925'te Diyanet İşleri Riyaset-i Heyet-i Müşavere azalığına getirilen Ali Vahid Efendi 22 Aralık 1932'de emekli olmuştur. 18 Ocak 1937'de kararnameyle, 12 Temmuz 1939'da da 3665 sayılı Teşkilat kanunu ile Diyanet İşleri Riyaset-i Heyet-i Müşavere azalığına yeniden tayin olan ali Vahid efendi 21 Temmuz 1940 tarihinde vefat etmiştir.”⁴

Yayımlanan bazı eserleri şunlardır:

Köy hocası mecmuası

- Köylü ilmihali
- Vücut sağlığı
- Asker ilmihali
- İptidailerde Din Dersleri
- Türkçe hutbeler

⁴ Serpil Sürmeli,(2002),“Çanakkale Cephesinde Arap ilmi heyeti ve Üryani Zade Ali Vahid Efendi'nin anıları”, Atatürk araştırma merkezi dergisi, S.53, C.XVIII, Ankara.

1.3.KÖY HOCASI MECMUASI ve İÇİNDEKİLERİ

Çalışmamızın asıl konusunu oluşturan Köy Hocası Dergisi Hakkında kısaca bilgi verecek olursak: Üryani Zade Ali Vahid Efendi'nin yayınladığı eserler arasında nev'i şahsına münhasır bir yeri olduğunu görürüz. Dergi, elimizde olan belgelerin verdiği bilgiler doğrultusunda, 1918,1919,1920.1921 ve 1922 yılları arasında Üryani Zade Ali Vahid Efendi tarafından yayınlanmıştır. Derginin yayınlandığı tarihleri nazar-ı dikkatle inceleyerek genel hatlarıyla bir içindekiler tablosu vermeye çalıştık.⁵

Cilt, 28 Safer 1337 Perşembe- No: 1

Selamün Aleyküm	1
Din Dersi	2
Biz Sahici Müslümanlık Kurtarır	3
Din Dersi	8

Cilt 1,11 Rebiülevvel 1337 Pazartesi- No:2

Mevüd Kandili.....	11
Biz Ömrümüzün Kıymetini Bilemiyoruz.....	13
Din Dersi	14

Cilt 1,1 Rebiülahir 1337 Perşembe-No: 3

İspanyol Nezlesi	21
------------------------	----

⁵ Köy Hocası Mecmuası'nın detaylı Transkripsiyonu ikinci bölümdedir.

Bulaşık Hastalıklar.....	23
Din Dersi	25
Cilt 1 13 Rebiülahir 1337 Perşembe-No: 4	
Muhafazasız îman.....	28
Din Dersi	31
Cilt 1 28 Rebiülahir 1337 Perşembe- No: 5	
Din Dersi	39
Cilt 1 12 Ccmaziyelevvel 1337 Perşembe-No: 6	
Biraz da Başkalarından İbret Almalıyız.....	44
Bir Köy imamının Mektubu	45
Din Dersi	48
Cilt 1 27 Cemaziyelevvel 1337 Perşembe- No: 7	
Fena Bir Adet	52
Cilt 1 10 Ccmaziyelevvel 1337 Perşembe- No: 8	
Müminin Miracı Nedir?	60
Din Dersi	62
Cilt 1 24 Safer 1337 Perşembe-No: 9	
Temizlik Uğrındaki Yorgunluklar Hep İbadet Saydır	68
Din Dersi	71
Cilt 1 9Rccc 1337 Perşembe-No: 10	
Kır Köy İmamının Mektubu.....	78
Din Dersi	78
Din Dersi	80

Cilt 1 23 Recep 1337 Perşembe- No: 11

Miraç Kandili.....	84
Üst Baş Temizliği	86
Din Dersi	88

Cilt 1 8 Şaban 1337 Perşembe- No: 12

Zenginlere Nasihat.....	92
-------------------------	----

Cilt 1 28 Şaban 1337 Perşembe-No: 13

Allaha Nasıl Sığıalım	96
Din Dersi	104

Cilt 1 13 Ramazan 1337 Perşembe- No: 14

Köylülere Ramazan Hediyesi.....	107
Oruç.....	108
Teravih Namazı	111

Cilt 1 27 Ramazan 1337 Perşembe- No: 15

Köylü Çocuklara Hediye.....	116
Bayramda Şehitleri Nasıl Anmalıyız	117
Din Dersi	122

Cilt 1 Şevval 1337 Perşembe- No: 16

Bayram Haftası.....	124
Çok Ehemmiyetli Bir Mektup	125

Cilt 1 25 Şevval 1337 Perşembe- No:17

Müslümanlığın Beğendiği Zenginlik Nasıldır.....	134
Din Dersi	136

Cilt 1 16 Zilkade 1337 Perşembe- No: 18

Eden Bulur.....	142
Değirmen Derdi	143

Cilt 1 30 Zilkade 1337 Perşembe- No: 19

Kıssadan Hisse.....	148
Kurban Bayramı	149
Kurban Kesmek	152

Cilt 1 29 Zilhicce 1337 Perşembe -No: 20

İki Dargın Can Çeker	156
Din Kardeşliği Nasıl Baki Olur	157
Din Dersi	160

Cilt 1 20 Muharrem 1338 Perşembe-No: 21

Peygamber Efendimiz Adam Aldatanlar İçin Ne Buyurmuş.....	163
Kumar Belası.....	164
Din Dersi	168

Cilt 1 12 Safer 1338 Perşembe-No: 22

Köylülerin Çıkaracağı Mebuslar Nasıl Olmalı.....	171
Din Dersi	177

Cilt 1 25 Safer 1338 Perşembe -No: 23

Haramın Sonu.....	180
Çiftçi Öğüdü	181
Din Dersi	184

Cilt 1 Rabiülevvel 1338 Perşembe-No: 24

Peygamber Efendimize Muhabbet.....	188
Din Dersi	102
Cilt 1 1 Rebiülahir 1338 Perşembe -No: 25	
Oyalandığımız Şeylere Balan Bir Kere.....	196
Düğünlerdeki Müsrifliğimiz.....	198
Cilt 2 Ccmaziyel evvel 1338 Perşembe-No: 26	
İkinci Cilte Başlıyoruz	203
Oyalandığımız Şeylerden	204
Cilt 2 6 Ccmaziyclahir 1338 Perşembe- No: 27	
Temiz Kalpliler.....	213
Ulemaya Hürmet Riayet.....	216
Cilt 2 26 Cemaziyclahir 1338 Perşembe-No: 28	
Köy Düğünleri	224
Cilt 2 10 Ramazan 1338 Perşembe-No: 29	
Mübarek Ramazan	232
Baba Nasihat.....	236
Cilt 2 2 Muharrem 1339 Perşembe- No: 30	
Günü Müminlerin Bayramıdır	240
Cilt 2 25 Recep 1339 Pazartesi-No: 31	
Sclamün Aleyküm	248
Askerlere	250
Lekeli Humma	252
Cilt 2 2 Şaban 1339 Pazartesi-No: 32	

Lakırdı İle Borç ödenmez.....	255
Din Dersi	260
Cilt 2 8 Şaban 1339 Pazartesi- No: 33	
Güllüden Memiş'c.....	263
Berat Kandili	264
Yaralı Gazinin Mektubu.....	266
Orman Dersi	269
Havadis.....	270
Cilt 2 17 Şaban 1339 Pazartesi-No: 34	
Memiş'ten Güllüye.....	271
Yeni Bir Bayram.....	272
Bir Yaralının Arkadaşlarına Mektubu	274
Çiçek Hastalığı	276
Havadis.....	278
Cilt 2 24 Şaban 1339 Pazartesi-No: 35	
Cenk Destanı	279
Uhud Gazası	280
Beş Senelik Bir Panzehir.....	284
Cilt 2 6 Ramazan 1339 Cumartesi - No: 36	
Orucun Zevkine Nasıl Varılır.....	287
Ayşe'nin Ramazan Duası.....	280
Orucun Hekimlikçe Faydalan.....	291
Din Dersi	293

Cilt 2 13 Ramazan 1339 Cumartesi- No: 37

Erzurumlu Nafiz Bey Tayyaresi.....	295
Ankara Üzerinde Erzurumlu Nafiz.....	299
Mevlidi Şerif.....	300

Cilt 2 20 Ramazan 1339 Cumartesi -No: 38

Güzel Bir Çığır	303
Essalamtln Aleyküm Köylü Dayılar	304
İftarda Sahurda Nasıl Yemeli	308
Din Dersi	309

Cilt 2 20 Recep 1339 Pazartesi- No: 39

Zahmetsiz Rahmeti Herkes Okur.....	311
Fitre.....	312
Ramazan Bayramı.....	313
Uyuz Hastalığı	315

Cilt 2 14 Şevval 1339 Pazartesi- No: 40

Kar'a Yatıp Kalbimizi Seyredelim.....	319
Güzel Bir Çığır Daha	320
Hava Aydınlik Su	324
Din Dersi	326

Cilt 2 20 Şevval 1339 Pazartesi- No: 41

Zamane Delikanlılarına.....	327
Memiş'in Süngüsü.....	331
Tercümeli Hutbe	332

Din Dersi	334
Cilt 2 27 Şevval 1339 Pazartesi-No: 42	
Zamane Delikanlılarına	335
Tercümeli Hutbe	337
Azayı Yorgunluğa Alıştırmak Pekleştirmek İdman	339
Din Dersi	341
Cilt 2 7 Zilkade 1339 Pazartesi-No: 43	
Tevekkülden Önce Ne Yapmak Gerek	343
Din Dersi	349
Cilt 2 10 Zilkade 1339 Perşembe- No: 44	
Mübarek Ordumuza	351
Tevekkülden önce Ne Yapmak Gerekir	353
Temizlik	356
Cilt 2 17 Rebiülahir 1340 Cumartesi- No: 45	
Essalamün Aleyküm	357
Sakarya Muharebesi Olurken	360
Eskişehir Muharebesinden Sonra	363
Erzurumlu Nafiz Beyin Himmet.....	364
Köylü İlmihali	365
Cilt 2 8 Cemaziyelcvvcl 1340 Cumartesi- No: 46	
Zenginlik	367
Temiz Hava	370
Köylü İlmihali	373

Cilt 2 22 Cemaziyelevvel 1340 Cumartesi- No: 47

Dört Dakika375

Köylü İlmihali377

Cilt 2 4 Recep 1340 Cuma -No: 48

Ağaç Yetiştirmek382

Köylü İlmihali387

Cilt 2 19 Recep 1340 Cumartesi- No: 49

Türkçe Hutbe392

Cilt 2 4 Şaban 1340 Pazartesi - No: 50

Arapça Türkçe Hutbe398

Köylü İlmihali402

Cilt 3 10 Şaban 1340 Perşembe- No: 51

Üçüncü Cilte Başlıyoruz1

Köylü İlmihal.....i2

Kellik Baş Keli6

Cilt 3 20 Şaban 1340 Pazartesi-No: 52

Kötü Yara9

Köylü İlmihali11

Cilt 3 27 Şaban 1340 Pazartesi- No: 53

Topraklarımız Ne İçin Kuvvetten Düşüyor.....18

Köylü ilmihali.....20

Cilt 3 7 Ramazan 1340 Perşembe- No: 54

Ramazan Hutbesi26

Yanığın Çaresi	27
Köylü İlmihali	30
Cilt 3 17 Ramazan 1340 Pazartesi- No: 55	
Ramazan Hutbesi	34
Teravih Namazı	35
Toprağı Kuvvetlendirmenin Çaresi	37
Köylü İlmihali	39
Cilt 3 28 Ramazan 1340 Perşembe- No: 56	
Ramazanın Son Cuması	42
Köylü ilmihali.....	47
Cilt 3 9 Şevval 1340 Pazartesi- No: 57	
Bayram Haftası.....	49
Köylü İlmihali	54
Cilt 3 19 Şevval 1340 Perşembe- No: 58	
Bayram Vaazı	57
Köylü İlmihali	60
Cilt 3 24 Şevval 1340 Perşembe-No: 59	
Kumar Belası	65
Köylü İlmihali	70
Cilt 3 27 Zilkade 1340 Perşembe- No: 60	
İçki Derdi.....	73
Köylü ilmihali.....	76
Cilt 3 25 Zilkade 1340 Perşembe-No: 61	

Değirmen Derdi	81
Çayır Otları	84
Köylü İlmihali	86
Cilt 3 Zilhicce 1340 Perşembe-No: 62	
Allah Korkusu	88
Köylü İlmihali	94
Cilt 3 9 Zilhicce 1340 Perşembe- No: 63	
Bayram Vaaz	197
Kurban Kesmek	102
Cilt 3 17 Zilhicce 1340 Perşembe-No: 64	
Vaaz	107
Köylü İlmihali	110
Cilt 3 24 Zilhicce 1340 Perşembe-No: 65	
Hırsızlık Dolandırıcılık	113
Temiz Kalpliler.....	116
Köylü İlmihali	119
Cilt 3 28 Zilhicce 1340 Pazartesi- No: 66	
Evlenmek Evlat Yetiştirmek	121
Gençlik	125
Cilt 3 5 Muharrem 1340 Pazartesi- No: 67	
Çapkınlık	129
Yeşil Sürgün	132
Köylü İlmihali	135

Cilt 3 12 Muharrem 1341 Pazartesi- No: 68

Müjde Müjde	137
Patates Pancar Havuç	139
Köylü İlmihali	140
Büyük Müjde	144

Cilt 3 3 Muharrem 1341- Cumartesi- No: 69

Elhamdülillah Elhamdülillah.....	145
Allah Uğrunda Muharebe.....	146
Güllüden Memiş'e.....	150
Köylü İlmihali	151

Cilt 3 7 Safer 1341 Perşembe- No: 70

Hutbe.....	153
Mısır Haşhaş	156
Köylü İlmihali	158

Cilt 3 15 Safer 1341 Pazartesi-No: 71

Paşamızın Ankara'ya Gelişi.....	161
Din Kardeşlerimize Yardım	164

İKİNCİ BÖLÜM

1918 – 1920 TARİHLİ KÖY HOCASI MECMUASININ TRANSKRİPSİYONU

KÖY HOCASI

Şimdilik on beş günde bir çıkar, sade dinden ahlaktan bahseder

KÖY HOCASININ MAKSADI

Köylüye dinini dünyasını bildirerek çalışıp çabalamanın yolunu göstermektedir

BİZİ SAHİCİ MÜSLÜMANLIK KURTARIR

Durulacak dudak bükülecek zamanda değiliz - Külliyelerde kendilerini dereye çıkarmayacaklar - Biz Müslümanlığı hem bilmeyiz, hem de kimseye vermeyiz - Biz nereden yanlıyoruz, Müslümanlığı nasıl yanlış anlıyoruz - Müslümanlık sade ele tespih alıp abayı boşa çekmeden ibaret değil - Her ibadetin bir vakti zamanı, bir yolu erkânı vardır - Bizim dinimiz ibadetin birine ikisine bağlanıp da ötekileri yabana atın demez - Kadını el kapısına gönderip de kendisi bülbül şövalyelik edenler - Müslümanlığın gösterdiği yoldan dışarı çıkmağa kalmaz - Dini ayrı bile olsa komşusunun hemşerisinin hakkını gözeten Müslümanlar - Müslümanlığı bilen ile bilmeyenin farkı - Dini bütün Müslümanların ezilmesi - Dinsizlikle, ahlaksızlıkla halimiz nereye varır - Kötü huylar, fena düşmanlar bizi yakıp batırıyor - Sade bir tembellik sade bir haksızlık bir ülkeyi mahveder, bitirir - Kendimizi âleme beğendirmeye çalışalım - Âlemden ayrı yaşayabilir miyiz – Tenbeller neden çalışkanların keyfine hizmetkar olurlar.

DİN DERSİ

İnsan yakın görüyormuş gibi dünyaya bakıp bakıp da: Bu nedir, neyin nesidir, neden olmuş, nasıl olmuşta bu görülmüştür, diye bir düşünmeli midir? - Dizilmiş koşulmuş bir binayı yel, sel yapmamıştır ya? Elbette biri yapmış çatmıştır - Bu dünyanın da elbette bir yapanı yaratana olacaktır.

İstanbul-Hukuk Matbaası

KÖY HOCASI

Sahib-i İmtiyaz: Üryani Zade Vahid

Cilt:1 28 Safer 1337 (Pazar) 1 Kanun-i Evvel 1334 Numara:1

Önce selam, sonra kelam:

SELAMUN ALEYKÜM

Ağalar, amcalar, ağabeyler bilirsiniz ki her kişinin kendine göre bir derdi vardır. Değirmencinin de su imiş. Benim derdim köylü... Kim kimle ben de sizle.

Herkes bir hava tutturmuş gider. Kimi büyüklüğe özenir, daima yükseklerde uçar. Kimi beylere, paşalara çatmak ister. Onların gözüne girmek için gece gündüz didinir yatar. Ben de daima size çatmak isterim. Ne yapsam nasıl etsem de şu köylülere bir hoca olabilsem diye çırpınır dururum. Gönlümü gezdirip daldan dala konarım, en sonunda yanınızda karar kılarım. İşte bu böyle iken, bu işte bu kadar hevesim varken olmadı. Bir türlü muradıma eremedim. Bu arzum şimdi yoktur. Nail olamadım. Ama bu sebepsiz değildi. Eğer ben isteseydim belki iki ulu köyün birine hoca olurum. Dilim döndüğü kadar vaiz ve nasihat ederek o köy ahalisinin

[2]selametine çalışabilirdim. Lâkin öyle sade yalnız bir köyde çalışmaya kanaat edenlerden miyim ya! Halime bakmadan Hasan dağına oduna gitmeye kalkarım.

Ben isterim ki her köye birden hoca olayım. Köylerimizin hepsine birden hocalık edeyim de şu milletin canlanıp kalkındığını dünya gözüyle göreyim.

Bakın benim derdim başımdan ne kadar büyük! Bunun için ben ne kadar düşünsem, ne kadar çırpınsam yeri vardır. Böyle olmakla beraber ben biliyordum ki bir gün gelecek köylerin benim gibi değil şöyle istediğimden ala hocaları olacak. İnşallah bu olacak ama o günlere bende sabır ne gezer.

İşte bunun için ne yapmalı nasıl etmeli diye düşünüp taşınırken Allah sebebini halk edip gönlüme göre verdi.

Bakın şimdi muradıma erdim. Bundan böyle size inşallah nasihatler edeceğim. Dininize, dünyanıza yarayacak sözlerle selametinize çalışacağım. Bilene göre bu az iş değildir. Doğrusu ben bu işi adeta ibadet sayıyorum. Ve hiçbir şeyde

istemiyorum ki bu yüzden Allah bana binlerce sevap yazacaktır. Bir taraftan sevap almak bir taraftan da gittikçe siz de iyi huylar güzel haller peydah olduğunu görmek, bu ne nimettir. Size fayda verecek tek bir sözü tutsanız sade bu bana yeter. Benim için bu büyük bir ahret zahiresi olur. Siz o sözümü tuttukça benim hesabıma da sevaplar yazılır. Ben ölsem gitsem de yine defterim kapanmaz, hesabım kalmaz. Allah'ın sevabı çok. Cenab-ı Allah hak edenlere sevabı bol bol verir.

Bir tespihçi binlerce tespih yapar satar. Sonra günün birinde ölür gider. Lâkin o tespihler çekildikçe tespihçiye de sevap yazılır. Allah onu da mahrum etmez. Çünkü o adamcık sağlığında aklını, fikrini, elini, kolunu iyi bir işte kullandı. Tespih yaptı sevaba nail oldu. Tavla, domino yapsaydı onu oynayanlar kadar da ona günah yazılırdı.

İşte bunun böyle olacağını bildiğimden sizin için nefes sarf etmek, göz nuru dökmek bana hoş gelir de biraz gözümüz gönlümüz açılır. Yavaş yavaş şu üstündeki küskünlük, uyuşukluk gider. Biz de az çok çalışmanın çabalamanın yolunu

[3]öğreniriz. Biz de biraz dünyada rahat huzur görüp ahretimizi memur etmenin çaresine bakarız. Yoksa bu günlerimiz lekeli, bu isteklerimiz lekeli ne dünyamız dünya olur ne de ahretimiz ahret. İkisinden de bir tat duyamayız. İşte bunun için sözü söyleyecek lafım çoktur. İnşallah sırasıyla uzun uzadıya bahsederim. Benim sıdkım bütün niyetim temiz olduğundan umarım ki sözlerim de size tesir eder. Hemen hak yardımcımız olsun.

Köy Hocası

BİZİ SAHİCİ MÜSLÜMANLIK KURTARIR

Ey Müslümanlar şu dört senedir neler oldu, neler bitti, ne kıyametler koştuk gördünüz ya! Hani bunun böylesini ne babalarımız dedelerimiz görmüştür ne de tarihçiler yazmıştır. Bu muharebede kul Allah'ın bir belası... Her ne ise şimdi ben size bunlardan bahsedecek değilim. Ne olduysa oldu. Başlayamadan öldü. Hiç hatıra hayale gelmedik şeyler başa geldi. Onlar şöyle bir tarafa dursun.

Şimdi biz eğri oturalım doğru konuşalım. Baş başa verip dertleşelim, halleşelim. Bundan sonrası için ne yapacağız, ne yol tutacağız? Bunu biraz düşünüp

kararlaştıralım. Zira âlem gözünü dört açmış başının çaresine bakıyor. Durmuyor muharebenin acısını çıkarmaya çalışıyor. Biz de durmayalım. Biz de gözümüzü dört açıp, muharebenin açtığı deliği elimizden geldiği kadar kapatmaya bakalım. Durulacak dudak, bükülecek zaman değildir.

Alimallah bilmiş olun ki bugünkü günde aman şu muharebe bitti ya! Hele şöyle sırt üstü yatayım diyen bir daha kendini koyduğu yerde bulamaz. Bugün kendine gelmeyen bir daha belini doğrultamaz. İşte bunu bilin de bir daha ona göre davranın! Elinizden geldiği kadar geminizi kurtarmanın çaresine bakın! Yoksa halimiz yamandır. Ama diyeceksiniz ki: Canım biz köylü adamlarığ. Ne yapa biliriz. Aklı erenler çalışsın bizden yana da bol bol dua...

İşte eğer siz böyle dersiniz böylelikle

[4]kendinizi dareya çıkarmak isterseniz bilmiş olun ki okkanın altına gittiğiniz gündür sizde çalışacaksınız. Siz de halinize göre başınızın çaresine bakacaksınız!

Siz kendinizi kurtarmaya çalışmazsanız kimse sizi kurtaramaz! Siz kendinizi selamete çıkarmaya gayret etmezseniz kimsecikler sizi selamete çıkaramaz! Yardım edenler nasihat verenler ne kadar çok olursa olsun biraz da insanın kendisinden olmalı. Yoksa ne nasihatın insana faydası olur ne bir şey..

Bunun için siz öyle biz köylüyüz diye bir kenara çekilip durmayın! Sizin de kendinize göre pek çok yapacağınız şeyler vardır. ‘‘Allah’’ Size hep onları soracak, her biri için sizi ince ince hesaplara çekecektir. İşte ben size onları sırasıyla söyleyeceğim. Acı tatlı hepsini bir bir döküp sayacağım. Söylemek benden tutup, tutmamak sizden.

Şimdi ben diyorum ki ey Müslümanlar! Sizin bugünkü günde başınızın selameti için iyiliğe önce dört elle sarılacağınız şu sahici Müslümanlıktır? Hani o sizin layıkıyla bilmediğiniz Müslümanlık yok mu? İşte bizi kurtaracak bizim başımızı göklere erdirecek budur.

Şimdi içinizden belki layıkıyla bilmediğiniz demek ne demek? Şükür Allah’a biz pekâlâ Müslümanlığımızı biliyoruz. Neden bilmiyor muşuz? diyen bulunur. Lakin işte biz hem öyle deriz Müslümanlığı kimseye vermeyiz hem de Müslümanlığımızı layıkıyla bilmeyiz.

Şimdi ben size: Aman kardeşler aklınızı başınıza alın, dininize dört el ile sarılın desem ne yaparsınız, dininize nasıl sarılırsınız bakayım? Nasıl olacak pek sıkıştırırsam alırsınız elinize tespihi, çekersiniz başınıza abayı, dünya yıkılsa umurunuzda olmaz. Sade: Allah İllallah dersiniz, işte bu kadar değil mi? Bakın biz nereden yanlıyoruz; Müslümanlığı nasıl anlıyoruz! Bilmiş olalım ki: Müslümanlık öyle tespih almak, sade abayı başa çekip yatmakta değildir.

Eğer her şeyi yüzüstü bırakıp ömrümüzü sade böyle tespihle, sade namazla geçirecek

[5]olursak beri yandaki bunca ibadetleri kim yapacak? Senin boğazını kim doyuracak, çoluğa çocuğa kim bakacak? Kim ekecek, kim biçecek; kim savuracak, kim edecek? Öşürü zekâtı kim verecek? Hacca kim gidecek, kurban kim kesecek, muhtaçlara kim yardım edecek? Sana hangi birini sayayım! İbadet dediğin bir tane beş tane değildir. Daha nice ibadetler vardır ki onlar da boynumuza borçtur. Onların her birinin biri, bir vakti zamanı vardır. Bizim dinimiz ince elemiş sık dokumuş, her şeyi yerli yerine koymuştur.

Bizim dinimiz öyle ibadetin birine ikisine bağlanın da ötekilerini yabana atın demez. Dinimiz böyle yanlış bir yol kestirmez. Namazın da niyazın da tespihin de temcidin de bir yolu erkânı vardır.

Bakın Cenab-ı Hak yirmi dört saatte beş vakit namaz etmiş, gece gündüz sade namaz kılın dememiş. Orucu da ramazanda tutmayı farz etmiş. Bütün seneyi oruçla geçirin diye emir etmemiş. Haccı da bir defa gücü yetene farz kılmış, herkes her sene hac etsin buyurmamış. Her ibadete bir zaman ayırmış. Ama diyeceksin ki benim halim vaktim yerinde her işimi yoluna koyarım, sonra da fazla namazlar kılarım, bol bol ibadetlerde bulunurum, tekrar tekrar hacca giderim, pekâlâ edersin, böylesine ne denir?

Ama bir de var ki elde yok avuçta yok. Borç gırtlakta, çoluk çocuk aç çıplak, öyle iken çalışmıyor kendini bir türlü yormuyor, sonra da sıkılmadan kadınına dönüp sen çalış da beni doyur, diyor. Kendi sade mendil çürütüp bol bol sofilik ediyor. Kaç para eder böyle sufilik. Böylesini ne Allah sever ne de peygamber. Allah böyle emir etmemiş, peygamber böyle yol göstermemiş.

Ey Müslümanlar: Hey Allah'ın kulları! Gelin yahu aldanmayın, şu Müslümanlığa yaklaşın Müslümanlığın gösterdiği yoldan dışarı çıkmayın!

[6]Ya Allah dünyada da ahrette de sizi selamete çıkaracak yol buyurur. Neden dersiniz cevabı hazırdır.

Müslümanlığı bilen Müslümanlığın gösterdiği yolu tutan, bir defa can yakamaz ev yakmaz yetim ağlatmaz, mazlum inletmez. Allahtan korkar haram yemez kimsenin malına ırzına göz dikmez. Kimseyi incitmez, kimsenin gönlünü kırmaz, sövmez, saymaz, ağzından hiç fena lakırdı çıkarmaz. Yalan söylemez adamı çekiştirmez, insanları birbirine düşürmez. Daima iyilik etmek ister. Daima muhtaçlara yardımda bulunmak arzusu eder. Çoluğunun çocuğunun, anasının babasının hizmetçisinin hakkını bilir. Dini ayrı bile olsa komşusunun hemşerisinin hakkını gözetir. Birinin gönlünü kıracağım birine haksızlık edeceğim diye ödü patlar durur. Şimdi böyle bir Müslüman'ı hangi dinden hangi milletten olursa olsun herkes sever. Böylesinden sade insanlar değil yer gök bile huzur dolar. Böyle bir Müslümanlık derecesi melekten daha ileride bulunur. Böylesi böyle:

Şimdi bir de Müslümanlığın gösterdiği yoldan sapanları, sade adı Müslümanları ele alalım bakalım onlar ne halde? Al sana bir Müslüman ki ne dünyadan haberi var, ne de ahretten. Bir defa tembel mi tembel, bataklıkçı mı bataklıkçı bir yerde dikiş tutmaz. Bir türlü bir baltaya sap olamaz. Hem kendi sürünür, hem de çoluğu çocuğu süründürür. Biraz hamaratlığı tutacak olsa haklı haksız demez her gördüğüne elini uzatır. Çalmak, çırpamak, kapmak, kaçmak hepsi onda mükemmel. Ağzı da bozuk mu bozuk, söver, sayar, çatar, bulaşır. Belalı, zorba, ahlsız, insafsız, gözü kızgın. Vurmak kırmak şöyle dursun meyanesi gelirse cana bile kıyar.

Gözü hep el âlemin malında, ırzında, namusunda. Ona göre hiçbir şeyin önemi yok. Yalan söyler, iftira eder, adam çakıştırır, âlemi birbirine düşürür. Diyeceğin bulaşığın biri. Ama Müslümanmış, sırası gelince Müslümanlardan sayılırmış. Böyle Müslümandan ne hayır beklenir. Böylesine ne minnet olunur. Böylesinin çoluğuna çocuğuna anasına

[7]babasına, komşusuna, hemşerisine ne faydası olur? Faydası şöyle dursun bu gibilerin yedi mahalleye bile zararı dokunur.

İşte size iki Müslüman örneği gösterdim. Biri melek mi melek, öbürü neuzibillâh zehir zemberek. Çok yazık ki böyle dini dinayeti bilmez adı Müslümanlar aramızda günden güne çoğalmaktadır. Öyle dini bütün Müslümanlar da gittikçe azalmaktadır. Ey Müslümanlar düşünün bir kere bu insanın şu günü göz önüne getirin! Bu gidişle akıbetimiz ne olur. Bu dinsizlik bu ahlaksızlıkla halimiz nereye varır. Bunu hiç düşünüyor musunuz?

Zaten haklı haksız âlemin diline düşmüşüz. Biz kendimizi çekip çevirmezsek, öylece batasıya gidersek sonra adımız çıkar, büsbütün dillere destan oluruz. Hem Müslümanlığı lekeleriz hem de âleme karşı iki paralık haysiyetimiz kalmamış olur. Sonra kimse bize inanmaz, kimse bize görünmez, kimsecikler bizimle iş tutmaz.

Bunun bize çok büyük zararı dokunur. Hiç âlemi düşünmeyecek bile olsak yine bu kötü huylarımız, bu fena tabiatlarımız bizi yakar batırır. Rica ederim sözlerimi veresiye dinlemeyin! Alimallah sade bir tembellik, sade bir haksızlık bir ülkeyi mahveder, bitirir. Öteki fenalıklarda üste caba! İşte biz hem bunun böyle olacağını düşüneceğiz, hem de kendimizi âleme sevdirmeye beğendirmeye çalışacağız. Haydi düşünmek kolaydır diyelim, düşünelim.. Lakin kendimizi dünyaya nasıl beğendirelim. İşte bu bizim için pek güçtür. Bugünkü günde bizim beğenilecek bir halimiz var mı ya? Bizim neyimizi beğensinler? En başta dinsizlik sonra sırayla tembellik, ahlaksızlık, insafsızlık, yalancılık, dolandırıcılık, hırsızlık, hilekârlık, eşkıyalık daha sayayım mı? İki paralık ekmek için bunların en hafifi bile yetişir ve ah yazık bize bu halimizle acaba bizi kim sever kim beğenir?

Şimdi hâl böyleyken etrafı görmeyip de adam sen de âlem bizim nemize gerek diyemeyiz.

[8]Çünkü biz âlemden ayrı yaşayamayız. Devirler değişmez, zamanlar değişmiştir. Bütün yeryüzündeki insanlar, memleketler, birbirine çatışmışlar, birbirine hep [(kul) (gol) (gül)] atmışlardır. Ben âlemi düşünmem dersek, düşünemeyebilirsek ama âlem seni düşünür. Sen sen olmaz, sen seni, kendini hizmetkâr etmeyi bile düşünenler çıkabilir. Burada kimsenin kızmaya hakkı yoktur. Zira bu dünya kuruldu kurulalı herkes layığını bulmuştur. Allah bal isteyene bal mumu, yağ isteyene yağ mumu verir. Ağalığa çalışan ağa olur, beyliğe çalışan bey olur. Hiç bir şeyi çalışmayan da alıp da günün birinde alman köyüne hizmetkâr olur.

İşte bunun için ey Müslümanlar! Ey Allahın zavallı kulları gelin beni dinleyin! Âleme karşı kendinizi küçük düşürmeyin, dünyanıza dört elle sarılın. Sakın Müslümanlığın gösterdiği yoldan ayrılmayın. Böyle yaparsanız, bu yolu tutarsanız günden güne rağbetiniz artar. Dünyada da ahrette de selameti bulursunuz. Yoksa gidişimiz gidiş değildir ben onu bilirim.

Vahid

DİN DERSİ

Ey cemaat! Şu içinde bulunduğunuz camiye bir göz gezdirin. Seccade hazır. Rahle, kürsü, minber, mihrap, kapı, pencere, cam, çerçeve, duvar, tavan, şerife, minare, şadırvan bunun gibi daha birçok şeyler değil mi?

Şimdi pek ala bilirsiniz ki onların hepsinin bir hizmeti bir hikmeti vardır. Pencereler kapılar sırasına göre açılır, kapanır. Kandiller şamdanlar yanar yakılır. Şadırvanda abdest alınır, minarede ezan verilir, seccadeler üzerinde namaz kılınır, minberde hutbe okunur, kürsüde vaaz edilir. Bunların hiçbirisi fazla, hiçbirisi lüzumsuz değildir. Bunların her biri bir işe yarar.

Demek ki vaktiyle buraya bir cami yapmak lazım gelmiş, ustalar ölçüp biçmişler, dülgerler, duvarcılar gelip temel atmışlar. Duvar yapmışlar, direk dikmişler.

[9]bu binayı kurmuşlar. Sonra da ne lazım ise hepsi yerli yerinde düzülüp koşulmuş.

Şimdi bu böyle iken biri çıksa da: Yok canım; bu cami öyle ustanın, dülgerin, yapmasıyla, etmesiyle olup bitmemiştir. Bunların hepsi kendi kendine gelişi güzel oluvermiştir. Seller taşını, toprağını getirip yığmış; rüzgârlar yağmurlar gire çıka bu kümbetliyi delik delik etmiş. Pencereler açılmış güneşin sıcağından bu yığıntının üstündeki çamurlar kurumuş, kiremit olmuş mihrabı, minberi, kapısı çatısı da öyle hesapla kitapla yapılmamış, nasılsa rastgele oluvermiştir, dese de bu söze hiç inanılır mı? Hiç bu camlar çerçevele, bu kandiller, şamdanlar, bütün bu camideki şeyler kendi kendine olur mu?

Hiç öyle yılan sülük atmasıyla yığmasıyla bu duvarlar, bu tavanlar, bu boyalar, bu sıvalar meydana gelir mi? Bunları dülger, duvarcı, sıvacı, boyacı yapmamış da kendi kendine mi olmuş bitmiştir. Hiç bu inanılacak şey midir?

Söyleyin yahu! Hiç bu cami kendi kendine kurulur mu? Bu kadar şeyler kendi kendine düzülüp koşulur mu? Bu olacak şey midir? Çocukların bile aklı erir ki mutlaka bunların bir yapanı, bir edeni vardır.

Şimdi camiyi bırakın bir kerede şu dünyaya bakın! Sorarım bu yerler gökler, aylar, güneşler, yıldızlar, yıldırımlar, bulutlar, şimşekler, rüzgârlar, karlar, yağmurlar, dağlar, taşlar, kırlar, ovalar, dereler, tepeler, ırmaklar, pınarlar, denizler, adalar, ağaçlar, çiçekler, yeşiller, ekinler, madenler, hayvanlar, kurtlar, kuşlar, balıklar, insanlar, kadınlar, erkekler, çoluklar çocuklar bunları hep görüp duruyorsunuz! Bunlar nedir, neyin nesidir? Başınızın üstünde dönüp dolaşan, gözlerinizin önünde olup biten şeyleri şöyle bir düşünün...

Bunları yeni görüyormuşsunuz gibi davranın!..

Bakın bir kere ne tuhaftır: Sabah olur, güneş doğar ortalık aydınlanır. Herkes işine gücüne gider. Kurtlar kuşlar bile rızkını aramaya başlar. Akşam olur gün batar, ortalığı karanlık basar. Kurt kuş yuvasına çekilir, herkes uykuya dalar. Ay doğar, yıldızlar çıkar rüzgârlar ninni söyler, dünya bir zaman böyle kalır, sonra şafak

[10]atar, sabah olur, akşam olur günler gelir geçer. Her gün dünya bin türlü kılığa girer. Gün olur bulutlar yığılır, bardaklardan boşanıncasına yağmurlar yağar. Gök gürle, şimşek çakar, yıldırımlar düşer, kış gelir, karlar yağar, buzlar tutar, ortalık buzlara bürünür. Güneşler açılınca karlar yavaş yavaş eriyerek, sular sine sine dağların bağrına geçer, hazinelerde toplanır. Havalarda düzeler. Baharlar açmaya, ortalık ısınmaya başlar. Ekinler biter, ağaçlar çiçeklenir, otlar ormanlar yeşerir, dereler tepeler yeşillenir, donanır. Kelebekler uçuşur, kuşlar cıvılda. Tatlı tatlı rüzgârlar eser, ırmaklar akar, değirmenler döner, hayvanlar yavrular, ekinler toplanır, harmanlar savrulur, aylar günler, yazlar kışlar birbirini kovalar. Böyle böyle derler döner zamanlar geçer.

Şimdi acaba bunlar neden olmuş, nasıl kurulmuş, bunları böyle kim yapmış, kim yakıştırmış. Bir yapan yaradan var mıdır, yoksa bunlar hep kendi kendine mi olmuştur. Bunu bir güzelce düşünün!..

Bakın demin anladık, kestirip attık ki: şu cami kendi kendine olmamıştır. Mutlaka bir yapanı, çatanı vardır. İşte tıpkı buna inandığımız gibi dünyanın da kendi kendine olmayacağına inanacağız. Eni boyu meydanda olan bir bina böyle kendi

kendine olmazsa, bu koca dünya, onca ince işler ve boylu poslu insanlar iyi kokulu güzel renkli çiçekler, o yerler, o günler, o aylar, hiç günde kendi kendine olur mu? Elbette bunların bir yapanı, yaratana olacak. İşte ey cemaat; ey insanoğulları bilmiş olun ki bu dünyayı böylece yapıp, yoktan var eden de Allah-u Teâlâ hazretleridir!

[Bu ders inşallah daha uzun sürecektir.]

Hukuk Matbaası

Müdür Mesul: Eshed Suudi

Cilt:1

Numara:2

KÖY HOCASI

Şimdilik on beş günde bir çıkar, sade dinden ahlaktan bahseder

KÖY HOCASININ MAKSADI

Köylüye dinini dünyasını bildirerek çalışıp çabalamanın yolunu göstermektedir

MEVLİD KANDİLİ

Mevlid kandili nedir, nasıl olur neye yarar - Bir kandil gecesinin yerini başka bir şey tutabilir mi? - Mevlid-i Şerif nasıl okunur? - Ben kibarlaştım, kocaman adam oldum diye kandil gecelerimizi beğenmemelik edilecek Hazret-i İsa'nın doğduğu geceye Hıristiyanların ettikleri hürmetlerden alınacak ibretler - Camilere cemaatlere hor yaklaşacak adetlerimiz - Mevlidlerimiz yabana atılmayacak - Kandil gecesini nasıl geçirmeli

BİZ ÖMRÜMÜZÜN KIYMETİNİ BİLMİYORUZ

Boşuna geçirilen bir senenin ziyarı - Bir senede neler olmaz - Kıymet bilmeyene elli sene nedir - Biz hangi dindeniz - Üzerimize çöken ağırlık, uyuşukluk - Ömürlerimiz nasıl geçer - Yüzüstü kalıp hep bizi bekleyen işler - Kendine çoluğuna çocuğuna acıyan ne yol tutar - Hak Teâlâ'nın bizden soracağı sualler - Bizi sıkıp bunaltacak ince işler ince hesaplar - Yüzümüze vurulacak kabahatler, fayda vermeyecek pişmanlıklar - Fırsat elde iken yapılacak işler ilk önce işe temizlikten başlanacak-Herkes işinin başına nasıl koşacak

DİN DERSİ

Cenab-ı Hakkı nasıl tanıyacağız - Allahtan başka Allah olamaz. Allah doğmamış, doğurmamış, doğurmamış, bizim gibi sonradan olmamış, başkası tarafından yaratılmamıştır - Allah'a karşı çalım satılmaz - Rabbimiz görür, bilir, işitir, diler, söyler, gücü yeter ama bizim gibi gözle, kulakla, dille dudakla, elle, ayakla değil - Biz neyiz, neyin nesiyiz, nereden geldik, ne olacağız, nereye gideceğiz, insan kendini canavarlarla bir tutabilir mi? - Tembellik, sersemlik, canavarlık için mi Allah insana boy pos, akıl fikir verdi - Biz dünyaya sinekler kelekler gibi dönüp dolaşmaya mı geldik - Görüp göreceğimiz iki günlük dünya ile bir avuç toprak olacak

İstanbul-Hukuk Matbaası

Köy Hocasından dolayı, mübarek olsun deyip güzel sözleri ile beni sevindiren büyük arkadaşlarım: İslam, İkdam, Tercüman-ı Hakikat, Tasvir-i Efkâr, Zaman, Sebil'ür- Reşad, Vakıt, Yeni Gün ile Yeni Gazeteye karşı ne desem ne kadar dil döksem Alimallah yine azdır. Zira o sözler sadece beni sevindirip şevke getirmekle kalmıyor, tuttuğum yolda yalnızlık duymayacağımı da anlatıyor ki bu da benim için dünyalar değer bir nimettir. Eksik olmasınlar..

KÖY HOCASI

Sahib-i İmtiyaz: Üryani Zade Vahid

Cilt:1 11 Rebi-ül Evvel 1337 (Pazartesi) 16 Kanun-i Evvel 1334 Numara:2

MEVLİD KANDİLİ

Ey ağalar beyler bu akşam mevlit kandilidir. Peygamber efendimize tam bin üç yüz doksan sene evvel bu ayın bu gecesinde sabaha karşı dünyaya gelmiştir. Bunun için bütün Müslümanlar bu geceye çok hürmet-i riayet ederler. Bu geceyi asla unutmazlar. Birçokları Mevlid kandilini karşılayacağız diye birkaç gün evvelden oruca başlarlar. Fazla fazla ibadetlerde bulunurlar.

Böyle geceler içinde her yerin haline göre çörekler, simitler, kurabiyeler yapılır, şekerler, tatlılar hazırlanır. Az çok herkesin gönlü hoş edilmek istenir. Akşam olunca minarelerde kandiller yanar, herkes camilere dolar. Gürül gürül cemaatlerle namazlar kılınır. Herkes birbiriyle bayramlaşır gibi kandilleşir. Küçükler büyüklerin ellerini öper, büyükler küçüklere dua eder.

[12]İşte bizim Mevlid kandili dediğimiz budur. Pek güzel bir Müslüman âdetidir. Bu gibi şeylere hor bakmaya gelmez. Böyle şeyler çok lazımdır. Bunlarsız olamaz. Bir kandil gecesinin yerini başka hiçbir şey tutmaz. Kandil gecesini deyiş geçirilmemeli. Onun Müslümanlığa ne kadar faydası bulunduğu bir kere düşünölmeli!

Her kandil gecesini her köyde bir kişi tövbekâr olsa sade bu yeter. Hâlbuki bu kadarla kalıyor mu ya! Nice kimseler bu yüzden camiye cemaate ısınıyor. Böyle böyle Müslümanlığa bağlanıp kalıyor. Çocuklar böyle bu yüzden camilere alışıyor. Nice araları açık kimseler kandilleşme yüzünden birbirleriyle görüşüp barışırlar ya sonra birçok kimselerin evlatları camilerde Mevlid okutmaları ne hoştur. O birbirini davetler, o bir araya toplanışlar, o Mevlid okuyuşlar, o can verirken dikilişler, o güzel kokulu şeyler, yataklar, o gül suları serpmeler, o şeker şerbeti ikram etmeler, sonra ne kadar enbiya evliya varsa, ne kadar gelmiş geçmiş din kardeşi varsa hepsini ekmek onların ruhlarına hediyeler göndermek. Daha hangi birini söylesem? Bunlar ne kadar güzel. Ne kadar faydalı şeylerdir: Bunların hiçbirini boşuna değildir. Her birinin bir sebebi hikmeti vardır. Bunun için böyle şeylere hürmet-i riayet etmeli.

Ehemmiyet vermeli, öyle ben kibarlaştım yahut okudum, yazdım, kocaman adam oldum dememelidir. Kandil gecelerini beğenmemezlik etmemeli!.. İnsan hiç olmazsa az çok insaf edip başka dinde olanlara bir bakmalı. Onların dinlerine nasıl dört elle sarıldıklarını görmeli de ibret almalı! Hazret-i İsa'nın doğduğu gece için Hıristiyanlar yapıyorlar. Ne hazırlıklarda bulunuyorlar. Bunu bir göz önüne getirmeli!

Biz de nice kimseler vardır ki hazırlık şöyle dursun kandiller gelir geçer de haberi bile olmaz. Biz müslümanız diye kimseleri beğenmeyiz ama başka din taşıyanların ihtiyaçları da gençleri de bizden çok dinlerine sarılıyorlar, sahip oluyorlar.

İşte ey gençler, ey ihtiyarlar! Bunun böyle olduğu için bilin de ona göre davranın! Siz de Müslümanlığınıza dört el ile sarılın! Caminize cemaatinize hor bakmayın. Adetlerinizi mevlitlerinizi yabana atmayın bu mübarek geceyi

[13]boşuna geçirmeyin. Halinize göre çoluğunuzu çocuğunuzu sevindirmenin bir çaresine bakın. Üşenmeyin camiye gidip ibadet edin. Müslümanlığınızı yerine getirin. Eşinizle dostunuzla kandilleşin dargınlarla barışın mevlidlerde toplaşın. Hayırda hasenatta bulunun. Hiç hatırdan da çıkarmayın ki: Bu gece peygamber efendimizin dünyaya geldiği gecedir. Öyle gafletlerle geçirilecek gecelerden değildir.

BİZ ÖMRÜMÜZÜN KIYMETİNİ BİLMİYORUZ

Bakın ey ağalar! Şunun şurasında göz açıp kapayıncaya kadar “Mevlid Kandili” bir daha geldi. Şöyle böyle derken ömrümüzün bir senesi daha eksiliyordu. Gelin şimdi bir merak edip bakalım. Geçen mevlidden bu mevlide kadar ne yaptık ne eyledik, ne ile vakit geçirdik. Bunu bir anlayalım eğer bu senemizde öbür sene gibi öyle boşu boşuna geçti gitti ise bilmiş olun ki ziyanımız çok büyüktür.

Geçen ömrün bir senesi değil, bir dakikasını bile geri getirmek mümkün değildir. Kıymet bilene göre bir sene kayıp etmek tam on iki aylık ömrü boşuna geçirmek az şey midir? Dile kolay ama bir senemiz sekiz bin yedi yüz altmış saat tutar. Az buz değil koca bir yıl, bir yılda bir çekirdek büyür de fidan olmaya yüz tutar. Bir yılda bir evlat dünyaya gelir de kuşlar gibi cıvıldaşıp yatar. İnsan yol ile eker biçerse bir yılda dünya kadar zahire meydana getirir. Bir tek tarlada mı on türlü sebzevat yetiştirir.

Bir arı kovanı iyi bakılacak olursa bir senede elli okka bal verir. Siz bir seneyi niye ki beğenmiyorsunuz.

İnsan bir senede okuyup yazmaya başlar. İnsan bir senede bir zanaat sahibi olur. Sene diyip geçilmemeli. Bir senede neler olmaz, neler olmaz ama bu da vaktinde kıymetini bilene göredir. Yoksa el koynunda gezene armut piş ağzıma düş diye sırt üstü yatana göre bir sene değil elli sene bile hiçtir. Şimdi acaba biz hangi boydanız? Ömrünün

[14]Kıymetini bilmeyenlerden miyiz? Yoksa biz de öyle hayırsız kocamış gibi el koynunda gezenlerden miyiz? Bunu bir kere öğrenelim! Herkes takısını şöyle önüne koysun düşünsün. Herkes kendinin ne gayretle olduğunu anlamaya savaşımsın. Sizin ne diyip ne düşüneceğinizi bilmem ama: Bana kalırsa biz hiç ömrümüzün kıymetini bilmiyoruz. O canım günleri o uzun geceleri hep boşu boşuna geçirip gidiyoruz. Çünkü bakıyorum: Üzerimize bir tembellik bir gevşeklik çökmüş. Şöyle kolumuzu kanadımızı kıpırdatmayı canımız istemiyor. Sade çubuğumuzu çekip rahatımıza bakmak istiyoruz. Sade bir kenara çekilip pineklemek arzusunda bulunuyoruz. Ama yarıda araba kırılmış duruyor. Dam bozulmuş akıyor. Bağ bahçe ota ormana boğulmuş. Tarla toprak yaratıldığı gibi kalmış. Çoluk çocuk perişan, borç gırtlığa çıkmış. İş gücü öyle yüzüstü kalmış. Hepsi bizi bekliyor. Varsın beklesin...

Bizi kıpırdatmasınlar, bizi bir işe koşmasınlar da isterse kıyametler kopsun. Bize göre hava hoş biz sade omzumuzu oynatıp gezelim. Ötede beride haylazlık edip laklakla ömür tüketelim bu kadar. Şimdi insan biraz insaf edip düşünmeli. Vaktinin kıymetini bilen hiç böyle mi yapar. Biraz kendine çoluğuna çocuğuna acıyan böyle mi tutar? Biz o işleri yapmazsak kim yapacak? Biz onların çaresine bakmazsak kim bakacak?

A Müslüman be Allah'ın kulu. Bu ne hesapsız batakcı gidiştir? Allah hep verdiği ömürleri hep o senin geçirdiğin saatleri günleri ne yaptığını, nereye sarf ettiğini senden soracak: Ey kulum sana el verdim, ayak verdim, ağız verdim, kulak verdim, göz verdim, gönül verdim, akıl verdim, fikir verdim. Bunca senedir seni yaşattım. Söyle bakayım benim verdiğim bu nimetleri ne yaparak, nereye sarf ederek harcadın diyecek. Seni sıkacak, senden cevap isteyecek. Acaba o vakit sen ne diyeceksin, ne cevap bulabileceksin? O zaman sen susup söylemesen bile elin, ayağın, gözün, kulağın söyler.

Allah işle nice bütün azân dile gelir. Cevabı onlar verir: Yarabbi bu kulun bizimle şu şu fenalıkları yaptı.

[15]Bizi dinine dünyasına yarayacak yerlerde kullanmadı da gitti bir takım fena münasebetsiz şeylerde eskitti yahut ömrünü tembellikle geçirip bizi de öyle boşu boşuna çürüttü derler. Kabahatlerini yüzüne karşı bir bir sayıp seni büsbütün sıkırlar. Seni büsbütün şaşırtıp bunaltırlar.

O vakit sen bu geçen günlerine acıyacaksın. Haylazlıkla geçirdiğin vakitler için yerineceksin. Başın taşa değip eyvah diyeceksin. “ Ah ne olur bir daha dünyaya çıksam bir dakikamı bile boşuna geçirmem” diye dövüneceksin. Başın taşa değip eyvah diyeceksin. Ama iş işten geçmiş bulunacak. O vakit pişmanlık para etmez. O vakit yerinmek dövünmek bir fayda vermez. İşte bunun için insan asıl cennetinde iken Allah’ın verdiği nimetlerin kadrini bilmeli.

Asıl fırsat eldeyken elini ayağını hep hayırlı, faydalı işlerde kullanmalı yoksa...

Hocam Allah’ımı seversen artık yeter, yetişir gelir gelmez: Ben köylüleri şöyle severim böyle severim dedin bizi yağladın, balladın aldın göklere çıkardın, sonrada yerden yere vurdun. Suçumuzu kabahatimizi bir bir sayıp acı tatlı sözlerle... İçimizi kavurdun, dalağımızı şişirdin anladık. Amenna sözlerin haktır. Yalan değil biz de kusur çoktur. Lakin hali şimdiye kadar bilemedik, gaflet ettik. İşte artık vaktimizin kıymetini bileceğiz elimizi ayağımızı iyi yola kullanacağız. Lakin şimdi ne yapalım, nasıl edelim. İlk önce hangi işe girişelim. Gel kerem et söyle de biz de öyle edelim.

Pekâlâ, sorduğunuzun cevabını verirdim. İşe nerden başlanacağını bildiririm lâkin önceden size bir şey söylemek isterim. Hani bilirsiniz ya her sanatın kendine göre bir aleti vardır. Aletsiz sanat yürümez...

Dülgerin keseri, testeresi, burgusu vardır. Dülgerlik bunlarla olur. Bu aletler iyi bakılmazsa kirlenir, körlenir, paslanır. Git gide öyle bir hale gelir ki ne keser keser ne de burgu deler. Böyle mi değil mi?

Hay hay...

Pekâlâ, işte böylece her sanatın bir aleti olduğu gibi insanında vücudunda bir çok alet vardır. El, ayak, dil, dudak, diş, tırnak, göz, kulak, mide, bağırsak, bütün bunlar hep..

[16]alettir. Hatta insanın gönlü bile bir alettir. İnsan bunların kadrini bile bilecek. İnsanlığını bunlarla edecektir.

Eğer bu nazik aletler temiz tutulmazsa, güzel bakılmazsa kirlenir paslanır: gitgide her yerine bir şey olur. Bu yüzden türlü türlü hastalıklar zuhur eder. Hatta insanın üzerine çöken tembellik gevşeklik bile pislikten ileri gelir sonra artık insan insanlığını edemez, vazifesini göremez. Bunun için Müslümanlık asla kirliliği sevmez. Daima Müslümanlıklar temiz tirendaz etmeye çalışır. İşte ey ağalar bunun böyle olduğunu iyice bilin de her şeyden evvel temizlenin, kendinizi temiz tutmanın çaresine bakın. Ölümden ejderhadan korkar gibi, pislikten, mundarlıktan korkun, kaçın! Üstünüze başınıza oturup kalktığınız yere bir sidik sıçrayacak, bir pislik bulaşacak diye şöyle yüreğiniz titresin dursun. Daima tertemiz gezin. İki de bir de abdest alın, elinizi ayağınızı temiz tutmaya gayret edin, tırnaklarınızı uzatmayın, dişlerinizi mis vaklamayı unutmayın.

Sudan geçmek lazım gelince sakın tembellik edip de öyle pis pis gezmeyin hemen güzelce yıkanıp boy abdesti alın sık sık yıkanmanın vücuda çok faydası olur. Sıkça yıkanmazsanız bari hiç olmazsa her cuma yıkanmaya gayret edin! Böyle yaparsanız dediğimi tutarsanız vücudunuz hafifler. Üzerinizden ağırlık kalkar kuş gibi olursunuz:

İşte bu defa böylece temizlenip hafifledikten sonra ekecek misiniz, biçecek misiniz, kazacak mısınız, kesecek misiniz, okuyacak mısınız, yazacak mısınız, halinize göre işiniz gücünüz neyse artık hiç üşenmeyip doğru onun başına gideceksiniz! Yaratanınıza güvenerek: Bismillah der başlarsınız. Zor kolay demeyip çalışırsınız. Ezan Allah-u ekber dedi mi, güzelce namazcığınızı kılar duacığınızı eder yine işinize sarılırsınız. Ömrünüzün bir saatini, bir dakikasını bile boşuna geçirmemeye gayret edersiniz.

Bakın Allah o vakit nasıl size el genişliği verir? O zaman şöyle toprağa yapsanız altın kesilir. Böyle olan bu mertebeyi, bulan kimsenin dünyası da ahreti de memur olur. Böylesinden Allah'ta peygamberde hoşnut kalır. Ne mutlu kendini

böylelik Allah'ına peygamberine sevdirenlere... Yazıklar olsun ömrünün kıymetini bilmeden öylece geçirip gidenlere.

Vahid

DİN DERSİ

[17]Ey cemaat! Zaten biliyordunuz. Lakin geçen derste de bir kere daha düşündünüz taşındınız, aklınızla bulup iyice karar verdiniz ki: Bütün bu dünyayı yaratıp yoktan var eden Allah-u Teâlâ hazretleridir.

İşte bunun böyle olduğuna inandığımız gibi yine bileceksiniz inanacaksınız ki Allahtan başka Allah olmayıp oğlu, kızı, eşi, ortağı dahi yoktur. Hak Teâlâ hazretleri hiçbir şeye muhtaç değildir. Her şey ona muhtaçtır. Diridir, görür, bilir, duyar, işitir. Her şey ona aşikârdır. Ona karşı gizli kapaklı bir şey yoktur. Diler dilediği gibi yapar, kimse işine karışamaz. Hükmüne kimse karşı duramaz. Söyler, gücü yeter, ona karşı büyüklük olmaz, ona karşı çalım satılmaz. Hiçbir işi boşuna değildir. Her yarattığına bir hikmet vardır.

Allah-u Teâlâ hazretleri bize bakar, bizim aklımızda kalan şeylerin de hiçbirisine aldırılmaz. Doğmamış doğrulmamış, bizim gibi sonradan olmamış, başkası tarafından sonradan yaratılmamıştır. Yemek, içmek, uyumak, ölmek, anaya, babaya, kariya, kocaya muhtaç olmak, bunların hepsi mahlûk şanıdır. Bunların hiçbiri hak Teâlâ'ya yaraşmaz.

Ne kadar fenalık çirkinlik, ne kadar adilik, aksilik, varsa onların hiçbiri yaratamızda yoktur, olamaz. Ne kadar iyilikler güzellikler varsa hepsi Rabbimizde vardır. Lâkin bizimkilere benzemez. Varlığı bizim varlığımıza benzemediği gibi diriliği de bizim diriliğimize benzemez. Biz bugün varız. Yarın yoğuz. Lakin Cenab-ı Hak her zaman vardır. Daha zaman olmadan evvel bile o var idi. Geçmişte de gelecekte de onun olmadığı olmaz. Hem de bizim diriliğimiz canla kanla, ekle kemikle, damarla sinirle, yemekle içmekledir. Ama Cenab-ı Hakın diriliği böylelikler değildir. Rabbimiz görür, bilir, işitir, diler, söyler, gücü yeter ama bizim gibi gözle, kulakla, dil ile dudakla, el ile ayakla, akıl ile gönülle değil...

Nasıl olduğuna bizim aklımız ermez: Her şeye akıl erdirdik de bir bu mu kaldı! Aklın erdiği şey var ermediği şey var. Bakkalın terazisi ve okkası, beş okkalık, on okkalık, yirmi okkalık bir şey tartar ama..

[18]bir çeki odunu tartmaz. Çünkü her şeyin bir kararı vardır. Bakkalın terazisi bakkala lazım olduğu kadar tartar. Bizim aklımızda bize lazım olduğu kadar erer, öteye geçmez. Bunun için Allah'ın varlığına, birliğine, gücüne, kuvvetine inanırız da: Allah ne imiş nasıl imiş, neyle yapar, nasıl olurda yaratıyor! Diye aklımızın ermeyeceği şeyleri anlamaya kalkışmayız. Üzerimize elzem olan şeyleri aklımızın erebileceği şeyleri bırakıp ta üstümüze elzem olmayan şeylerle meşgul olmayız.

Şimdi biz biraz da kendimizi düşünelim, neyin nesiyiz. Nereden geldik, neye geldik, ne olacağız, nereye gideceğiz. Bunları sezip anlamaya çalışalım.

Bir adam pazara gittiği vakit ne alıp ne satacağını bir düşünmez mi? İşte ey ağalar siz de bunun gibi düşünün!

Bu dünyada necisiniz, ne olacaksınız, bunu bir öğrenmeye çalışın!

Sade ye, iç, otur, kalk, gez, eğlen, hoşuna gideni kap, kopar; hoşuna gitmeyeni at fırlat. Başın hiçbir buyruğa bağlı olmasın.

Kimseyi tanıma, büyük küçük tanıma, hatır gönül bilme. Keyfini kıran burnuna dokunan olursa hemen yere çal, sağına soluna gözetme, böylece baş belası olarak boy göster, su kerede günün birinde yıkıl git. Tutsunlar seni bir toprağa sokuversinler. Oldubitti mi? Sanki olup olacak bu mu? Bu kadarcık mı?

Dünyaya bunun için geldikse senin canavardan, verenden ne farkın kaldı? Onlarda öyle yapar. Hoşlandığını kapar yutar, hoşlanmadığını teper geçer. Günün birinde de ölür gider. Şimdi hâşâ sen de onlarla bir mi olacaksın, kendini onlarla bir mi tutacaksın! Olamaz ağam olamaz!..

İyice düşün kendini güzelce düşündür! Senin görüp göreceğın öyle iki günlük dünya ile bir avuç toprak mı olacak! Allah seni böyle tembellik, sersemlik, canavarlık için mi dünyaya getirdi. Sana bu boyu posu, bu akli fikri onun için mi verdi. Hayır hayır...

Biz dünyaya öyle kediler, kuzular, sinekler, kelebekler gibi yiyip içmeye gezmeye dönüp dolaşmaya gelmedik.

Bizim dünyaya gelişimizin sebebi hikmeti farklıdır. Bunu da inşallah gelecek derste uzun uzadıya söylerim.

Hukuk Matbaası

Müdür Mesul: Eshed Suudi

Cilt:1

Numara:3

KÖY HOCASI

Şimdilik on beş gün de bir çıkar, sade dinden, ahlaktan bahseder

KÖY HOCASININ MAKSADI

Köylüye dinini dünyasını bildirerek, çalışıp çabalamanın yolunu göstermektir

İSPANYOL NEZLESİ

İspanyol nezlesi her hastalıktan beter hastalıktır – Böyle hastalıklar şakaya gelmez - Kırk yıl gören ölmemiş yine eceli gelen ölmüş, buna ne demeli – Eceli gelen gider diye insan kendini kaldırıp ateşe mi atmalı – Dertleri dermanı veren alacak içine şifayı koyak kimdir – Hekimlik nasıl bir sanattır – Peygamber efendimiz de bulaşık hastalıklardan sakınır mıydı – Bu hastalık geçinceye kadar hasta yoklamak âdetinin kalkmasının hikmeti – İspanyol nezlesinden yeni kalkanlarla nasıl görüşülecek – Kalabalıktan uzak bulunmak lazım mıdır – Olur da hastaya kimler bakacak – Hastalar aksırırken, öksürürken ne yapacaklar – İspanyol nezlesi başlarken ne yapmalı, nasıl perhiz etmeli – Hastalık geçtikten sonra ne yapılacak – Bu hastalıktan sakınıp Allah’a sığınmak.

BULAŞIK HASTALIKLAR

Hastalığı veren de Allah başkasına geçiren de – Hekimler hastalık kurduna mikrop demişler – Mikrop da bizim gibi bir mahlûk – Mikrop gözle görünmüyor diye inkâr mı edilmeli – Uzağı yakın gösteren alet olduğu gibi küçüğü büyük gösteren alet de vardır - Mikrobu görmek isteyen alete bakar görür – Hastanın kanına ya bir bulaşığın aletle bakılsa neler görünür – Ayna parçasına damlatılan bir damla sirke de neler vardır – Mikrobun bir örneği Allah’ın şaşır kalınacak hikmetleri – Pirenin piresinden bin kere daha küçük hayvan yaratmaya da Allah kadirdir – Mikrobun faydalısı zararlısı – Sığırcık kuşunun çekirdeği kırması gibi faydalı mikropların hastalık mikroplarını kırması – İlacın faydası – Şifa nedir, Hekim neye yarar – Sakınmak bizden esirgemek Allah’tan - Dünyaya gelişimizin sebebi hikmeti ne imiş – Herkesin ne mal olduğunu, herkesi anlamak için yapılan bir imtihan – Cenab-ı Hak her tarafı insanların yüzüne karşı kapalı bırakmıyor, cennet cehennem yolu insanlara gösterilebiliyor – Nasıl olursa kimsenin kimseye bir diyeceği kalmaz – Şimdi bize ne yapmak düşer.

İstanbul – Evkaf Matbaası

Köy Hocalığından memnun kalıp mübareği de bulunan sevgili yoldaşlarım:
Ses, seda, kürsü, köylü gazetelerine karşı can-ı yürekten çok çok teşekkürler ederim.
Eksik kalmasınlar.

KÖY HOCASI

Sahib-i İmtiyaz: Üryani Zade Vahid

Cilt:1 1 Rebi-ül Ahir 1137 (Perşembe) 2 Kanun-i Sani 1335 Numara:3

İSPANYOL NEZLESİ

Ey ağalar! Biliniz ki insan hali bir kere de kalmaz. Hastalık sağlık hep bizim içindir. Bir kere de bir Allah. Bakın şimdi de ortalıkta “ İspanyol nezlesi” dedikleri salgın yeni bir hastalık var. Adının nezle olduğuna bakmayın! Bu hastalık öyle bir bela ki neüzübillah ne vereme benzer ne koleraya benzer ne de lekeli hummaya... Bu hepsinden beter çıktı. Sapsağlam adamları iki- üç gün içerisinde alıp götürüyor bilseniz bu hastalık ne ocaklar söndürdü. Ne analar ağlattı, nice evlatları yetim bıraktı.

Hâlâ bazı yerlerde birçok evlerin halkını kapı kopamazcasına alıp götürdü. Hâlâ da hızını almadı. Gittikçe yayılıyor. Önüne geleni kasıp kavuruyor.

Siz benim sözümü sakın veresiye dinlemeyin!

Alimallah böyle hastalıklar şakaya gelmez. Derecede muharebeden geri kalmaz ama diyeceksiniz ki: “ Adam kırk yıl kıran olmuş, yine eceli gelen ölmüş” ...

[20]Bu söz doğrudur. Her zaman eceli gelen ölür. Lakin biz ecelimizin gelip gelmediğini bilip bilemeyeceğimizden ömrümüz oldukça elimizden geldiği kadar sıhhatimizi gözetmek, mümkün merteye kendimizi hastalıktan korumak boynumuzun borcudur. Biz vazifemizi yapalım da herkes alın yazısı ne ise yine onu görür.

Eceli gelen gider diye insan kaldırıp kendini ateşe atar mı? Yaratanıma sığındım diye bir insan kendini göz göre göre tehlikeye sokar mı? Siz elinizden geldiği kadar hastalanmamaya çalışın. Allah etmesin bir hastalığa tutulduğunuzda da: Benim hekimim Allah'tır diye vakit geçirmeyip kendinizi hemen hekime gösterin! İlaç alın, perhiz edin, ne yapmak lazım gelirse öylece yapıp, etmesini Allah'a bırakın!

Dertlere derman verecek Allah'tır. Hekim, ilaç bunlar birer sebeptir. Hekim adama yol gösterir, ilaç tarif eder. Lakin ilacın içine şifayı koyamaz. Sebepleri yaradan, ilaçlara şifayı veren yine Cenab-ı Haktır.

Her derdin bir dermanı vardır. Lâkin hangi ilaç hangi hastalığa şifadır siz bilemezsiniz. Bunu atar kahveci bir bir, üfürükçü de bilemez. Onu erbabı olan hekimler bilir

Hekimlik gayet büyük, gayet ince bir sanattır. Siz ne zannediyorsunuz. Vaktiyle bizim almamız hep hekimlik bilirdi. Zamanlarının en birinci doktoru hep onlardı. Bunun için siz sakın hekimlere hor bakmayın, sakın hekimlerin dediklerinden dışarı çıkmayın, hem Allah'tan sıhhat ve afiyet isteyin! Hem de sıhhatin afiyetin yoluna gidin! Yiyeceğinize, içeceğinize dikkat edin. Öyle vakitli vakitsiz, olur olmaz abur cubur şeyler yiyip içmeyin. Kendinizi hasta etmemeye savaşın. Her hastalıkta, hele böyle salgın bulaşık hastalıklardan elinizden geldiği kadar sakınıp, Allah'a sığınm öyle tevekkül edeceğim, sofilik taslayacağım diye kendinizi tehlikeye atmayın, yanlış bir yola gitmeyin!

Peygamber efendimiz bile böyle hastalıklardan sakınırdı. Hatta bir gün peygamber efendimize dışarıdan birtakım kimseler gelip biat ediyorlardı. Yani ellerini peygamber efendimizin mübarek ellerinin üstüne koyarak ahd etti.

[21]Bakın asıl buraya dikkat edin! Peygamber efendimiz bunun bu halini görünce ne yaptı! Ben peygamberim yaratanıma sığınmışım, bana bir şey olmaz diye hemen ona da elini veriyor diye! Hayır... Onu öyle görünce hatıra gönüle bakmayarak uzaktan uzağa ahdini kabul etti. Elini eline dokundurmadı.

Gördünüz mü şimdi peygamber efendimizin gidişini! Peygamber Peygamber iken sakınıyor da siz kim oluyorsunuz ki peygamberden ziyade tevekkül etmeye kalkışıyorsunuz. Haydi, Müslümanlar haydi gelin aldanmayın! Temizliğe dikkat edin! Hasta olduğunuzda da hekime koşun. İlaç alın perhiz edin, hem de Allah'a güvenin! Yine şifayı ondan umun! Yine dermanı ondan bekleyin! Cenabı Mevla her şeye kadirdir. Her şeyi yoktan var eden ancak odur. Hemen rabbim hayırlar fethedip şerleri def etsin. Ümmet-i Muhammedi şu hastalıktan kurtarıp tez vakitte selamete çıkarsın.

-Hocam bu duana bir âmin değil bin âmin dedik ama sen de bizi korkuttun, bıraktın. Bu hastalığa karşı ne yapacağımızı ne edeceğimizi bildirmedi. Asıl bunu söyle ki bilelim de biz de ona göre davranalım.

Pekâlâ! Cemaat, canıma minnet... Ben söylemeye hazırım lakin sonra bu senin dediklerin hekim sözüdür diye dudak bükmeyeceksiniz. Nasihatlerime ehemmiyet vermemezlik etmeyeceksiniz: Şimdi öyleyse bakın beni dinleyin: İstanbul da hekimlerin başları büyükleri vardır. Onların deyişine göre bu İspanyol nezlesi gidinceye kadar hasta yoklama âdeti kalkacak: Onlar böyle düşünmüşler, doğrusu hakları da var.

Neden dersiniz bu İspanyol hastalığı öyle bir bulaşık şey ki hasta öksürse aksırsa, hatta biraz hızlıca nefes bile alsın-Sübhanallah-o saat yanındakilere geçiyor. Allahın hikmetinden sual olunmaz. Bu da böyle bir hastalık! Bunun için artık şu belayı atlatıncaya kadar konuda komşuda bir hastalık oldu ya uzaktan uzağa hatır sorun. Uzaktan uzağa yardımda bulunun.

Bu hastalıktan kurtulmuş kimselere rast geldiğinizde de elden geldiği kadar uzakça durup öyle konuşun. Sakın sıkılmayın, siz de peygamber efendimizin yaptığı gibi yapın. Hatıra gönüle bakmayın. Göz göre göre kendinizi tehlikeye atmayın.

Çarşı Pazar gibi kalabalık yerlerde mümkün

[22]mertebe az bulunmağa gayret edin. Şayet evlerinizde bu hastalıktan olacak olursa hemen hepiniz birden hastanın başına üşüşmeyin! İçinizden en sağlamınız kim ise hastaya sade o baksın. Hasta da aksırırken öksürürken mutlaka ağzına burnuna bir şey tutsun. Öyle etrafa öteberiye saçıp savurmasın. Bu dediklerimde yapılmayacak bir şey var mı? Birinizden biriniz hasta olunca mutlaka hepiniz bir yerinemi yapışmalı? Ne olur hastaya biri baksa da ötekiler uzakça dursa kıyamet mi kopar? Siz mırın kırın etmeyin benim sözümü tutun! Dediklerimi yapın! Vebali zararı varsa benim olsun.

İnsan hali baktınız ki vücudunuzda az çok kırıklık bir sıcaklık gelmeye başınız boğazınız ağrıyaya başladı o vakit elinize bir hekim geçerse ne ala... O ne derse öyle yaparsınız. Hekim bulunmayacak olursa hemen vakit geçirmeden bir müşhil yağı, hindi yağı, İngiliz tuzu, sinameki gibi... Sürgünlük verecek bir şey içip perhiz ediniz. Süt, ihlamur yahut ağzınıza başka bir şey koymayınız. Vücudunuzda ki

kırıklık, sıcaklık geçse bile en aşağı 3 gün evde kalıp rahat ediniz. Sonra sokağa çıkınca da kendinizi soğuktan sakınınız. Perhizi de yoğurt, yumurta, piliç, çorba gibi hafif şeylerle bozarsınız. Öyle hastalığım geçti diye ağır yemeklere girişmeyiniz.

İşitiyor musunuz Müslümanlar? Bu dediklerim yapılacak. Abdestinize namazınıza dikkat eder gibi bunlara dikkat edilecek. Bunlar hep sizin sağlığınız içindir. Yoksa herkesin size yalan söylemesi ne boynunun borcu? Bunun için siz gelin söz dinleyin. Nasihat tutun. Canlarınız kıymetini bilin. Kendiniz koruyup şu salgın hastalıklardan Allah'a sığının! Allah'a sığının ki muharebe bitti falan derken bir de bu bela bizi şaşırtmasın...

Köy Hocası

BULAŞIK HASTALIKLAR

[23]Hastalık bulaşığı olur mu olmaz mı? Bugün size biraz bunu söylemek isterim. Çok kimseler vardır ki birinden birine hastalık bulaşıp geçmesine bir türlü inanmaz! Ecele güvenir mevlasına sığınır hekimlere düşman kesilir. Kim ne söylerse söylesin o yine bildiğinden dönmez. İşte ben böylelerine karşı diyorum ki: hastalık bulaşık olanı da vardır. Bulaşık olmayanı da vardır. Allah'ın hikmeti bazı hastalıklar başkasına geçer bulaşır. Bazısı da kimseye geçmez, bulaşmaz. Tıpkı biber gibi... Biberin ağzı yakarı da vardır, yakmayanı da vardır. Bakarsınız iki biber: ikisinin de rengi bir lakin birini ısırırsınız ağzınız yanar, gözünüzden ateş çıkar. Ötekini ısırırsınız ne ağzınız yanar ne bir şey. O da biber, o da biber ama ikisinin de cibilliyeti başka. Hastalıkta böyledir. Hepsinin cibilliyeti bir değildir. Kimi hastalık bulaşır, kimi hastalık bulaşmaz. Ne diyeceksin? Allah böyle istemiş böyle yaratmış bunda inanılmayacak ne var? Hastalığı veren de Allah başkasına geçiren de Allah hepsi onun kudretiyle olur. Bir Müslüman böyle dese böyle itikat etse ne çıkar, dinine ne zarar gelir. Hastalık hâşâ! Allah'ın kudretiyle geçmiyor da kendi kendine mi geçiyor deniyor ya!

-Hocam nasıl deniyorlar? Mikrop mu nedir ne kara katırdır işte hastalığı hep o yapıyor diyorlar.

-Yok, rica ederim öyle değil! Mikrop hastalık kurdudur. Hastalık bulaşmasına işte o kurtlar sebep olur diyorlar. Siz sakın bu sözden kızmayın mikrop lafından huylanmayın. Mikrop dedikleri gayet küçük bir kurttur sizin bizim gibi bir

mahlûktur. Onu da yaratan Allah'tır. Sade o kurt o kadar küçüktür ki gözle kabil değil görünmez. Mikrop gözle görünmez diye hemen inkâr mı etmeli! Cenab-ı Hak nasıl ki at, deve, davar, fil, yılan, aslan, kaplan gibi koca koca hayvanları yaratmışsa; gözle görülmeyecek kadar küçük hayvanlarda yaratmıştır.

Ne var neye şüphe edip bir türlü inanmıyorsunuz. Allah-ü Teâlâ hazretleri karıncadan pireden yüz

[24]bin kere daha küçük bir hayvan yaratamaz mı? Allah'a karşı küçülen mi var? İşte o küçücük hayvanların adına hekimler "mikrop" demişler. Ne derse desinler şu var ya? Biz onlara bakalım herkesin size yalan söylemesinin ne boynunun borcu? Görüyorlar, biliyorlar, söylüyorlar. Sade hekimler değil, herkeste görüyor, bende gözümle gördüm. Siz de merak ederseniz siz de görürsünüz. Uzağı yakın gösteren nasıl dürbünler varsa küçüğü de büyük gösterecek aynalar, aletler vardır. Bir hastanın kendinden, ya bir bulaşığından toplu iğnenin başı kadar alıp bir cam parçasına bulaştırılarak o aletin aletine bırakılacak olursa o vakit gözle göremediğimiz bu hayvanları kocaman bir pire kadar görürüz.

Mikropları inkâr etmek gidip gözle görmediğiniz bir memleketi inkâr etmek gibidir. Diyelim ki siz Bursa'yı gidip görmediniz. Pekâlâ, şimdi; ben görmedim diye dünyada Bursa yok mudur? Diyeceksiniz? Elbette gidip görenlere inanacaksınız! İşte bunun gibi gözünüzle görmediğiniz halde görmüş gibi mikroplara da inanacaksınız.

Uzağa gitmeye ne hacet! Size daha kolayını söyleyeyim; bir ayna parçasının üzerine bir damla sirke damlatıp aydınlıkta dikkatle bakın, neler görürsünüz. Birçok küçücük hayvanlar. Hepsi de o bir damla sirke içerisinde, sanki koca bir havuzda ya da deniz delermiş gibi yüzer, durular. Hepsinin de kendine göre boyu var, posu var, biçimi var, endamı var. İşte bunlar mikrobun bir örneğidir. Lakin mikroplar o sirke kurdundan binlerce defa daha küçüktür. Allah'ın hikmetini kudretini düşünüp de şaşır şaşır kalın! Ya! Allah isterse işte böyle pirenin piresinden bin kere daha küçük türlü türlü hayvanlar halk edip onları da tertibe nizama koyar. Mikrop deyip geçmeyin! Onlarda hallerine göre yerler, içerler, koşarlar, gezerler, doğururlar, çoğalırlar. Bunların içinde bize musallat olanı da vardır. Kimi işimize yarar: kan olur, kuvvet olur, zararlı mikroplara karşı korur. Sığırcık kuşunun çekirdeği kırması gibi o

da hastalık kurdunu kırar geçirir. Lakin kimi de neuzibillâh ciğerlerimize girer. Kanımızı iliklerimizi kurutur. En sonra da toprağa girmemize sebep olur.

[25]İşte hekimlerin verdiği ilaçlar hep o zararlı mikropları öldürmek içindir. İnsan bunu iyice bilmeli de hekimlere inanmalı. Onlara öyle emniyetsizlik etmemeli. Onlar aman şu hastalık bulaşık bir şeydir şöyle edin; kendinizi böyle koruyun! Derlerse sakın inanmamazlık, ehemmiyet vermemezlik etmemeli. Sakınmak bizden esirgemek Allah'tan...

Vahid

DİN DERSİ

Geçen derste düşünerek, taşınarak sade yemek içmek, sade boy göstermek için dünyaya gelmediğimize akıl erdirmiştik. Dünyaya gelmemizin hikmeti ne olduğunu öğrenmeyi de bu derse bıraktık. Bakalım ne imiş?

Şimdi ey Müslümanlar! Allah kitabında bildiriyor ki: Bizim dünyaya gelişimiz bir imtihandır. Dünya herkesin nasıl adam olduğunu meydana çıkaracak bir imtihan yeridir. Sakın birden bire yanlış anlamayın. Bu imtihan herkesin hem kendine karşı hem de birbirine karşıdır. Yoksa Allah'a karşı gizli kapaklı bir şey olmadığından herkesin ne mal olduğunu anlamak için insanları imtihan etmeye Cenâb-ı Hakk'ın hâşâ ihtiyacı yoktur. Herkesin dünyaya çıktığında ne yapıp ne edeceğini Hâk Teâlâ hazretleri pekâlâ bilir. Allah-ü Teâlâ isteseydi: dünyaya getirmeden de herkesi layığına göre cennete, cehenneme koyardı. Sade şu var ki, o vakit cehennemlikleri yahu biz ne yaptıkta bizi buraya attınız? derler... Onlara karşı: siz dünyaya çıkaydınız şöyle şöyle fenalıklar yapacaktınız. Bunu Allah biliyordu da bunun için siz cehenneme girdiniz! Denilse, onlar o vakit: hâşâ biz öyle şeyler yapmazdık, asla öyle fenalıklarda bulunmazdık; bir kötülük yapmadan etmeden bizi niye cehenneme attınız? Diyecekler.

İşte sonra böyle denmemek için Hak Teâlâ insanları bir defa dünyaya çıkarır. İyiyi kötüyü seçmek içinde akıl, fikir verir. Onları; bilir, anlar, sezer, düşünür bir hale getiriyor. Sonra insanları yeryüzüne öyle büsbütün hayran

[26]koymuyor. Her tarafı onların yüzüne karşı kapalı da bırakmıyor. Peygamber gönderiyor, kitap indiriyor, kendini göstermeksizin insanlara söz söylüyor.

Ey insanlar! Ben benim, Allah'ım... Siz birtakım zavallı mahlûklarsınız! Ben hiçbir şeye muhtaç değilim. Siz her şeye muhtaçsınız. Birbirinize bile muhtaçsınız. Bunun böyle olduğunu sakın unutmayın! Emrimi tutun, birbirinizle hoş geçinin, kendinizi fenalıklara bulaştırmayın. Benim de ulular ulusu olduğumu hatırdan çıkarmayın!.. İyi ere cennet kötülere de cehennem... İşte cennet yolu bu! Cehennem yolu bu!

Cenâb-ı hak insanlara hayrı şerri böylece bildirip, cennet cehennem yolunu gösterdikten sonra onları iki yol ağzında muhyer bırakır. Bunun üzerine herkes kendi dileğiyle istediği yolu tutar. Cennet yolu ise Cennet, Cehennem yolu ise Cehennem. Bu böyle olursa insanlar böyle bir imtihana çıkarılırsa herkesin kaç paralık adam olduğunu kendide anlar, âlem de anlar. O vakit kimsenin kimseye bir diyeceği kalmaz."kendim ettim kendim buldum" deyip herkes cezasına razı olur.

İşte ey Müslümanlar şimdi biz tam yolun çatladığı yerde duruyoruz. Cennet cehennem yolunun ayrıldığı yerde bulunuyoruz. Cenâb-ı Hak hem akıl fikir vermiş, hem de peygamber kitap göndererek buyuracağını buyurmuştur. Bizden evvel gelenlere de peygamber gelmiş, kitap gelmiş, herkes sırasını savmış.

Şimdi nöbet bize gelmiştir. Artık gemisini kurtaran kaptandır. Biz de gözümüzü dört açalım! Allah'ın peygamberlerine, kitaplarına inanalım. Ne buyurmuşsa Allah onu yapmaya çalışalım ki cennet yolunu turalım, selameti bulalım! Şimdi peygamberlere, kitaplara nasıl inanacağız, Allah'ın dediklerini nasıl yerine getireceğiz? Bunları da inşallah gelecek derslerde sıra ile söyleriz.

KÖY HOCASI

Sahib-i İmtiyaz: Üryani Zade Vahid

Cilt:1 1337 Rebi-ül Ahir 1337 (Perşembe) 12 Kânun-i Sani 1335 Numara:4

MUHAFASIZ İMAN

Ey ağalar pekâlâ bilirsiniz ki bir kimse şahadet getirmekle Müslüman olur, “Lâ ilâhe illallah Muhammed’ün râsülüllâh, demekle Müslümanlardan sayılır. Lakin şunu da bilmiş olun ki o kelime-i şahadeti sade ağzında gezdirip bir türlü gönlüne indiremeyenlerinde sonlarından korkulur. O kelime-i tevhidin gösterdiği yolu tutmayanlarında imanı her zaman tehlike altında bulunur.

Çünkü sadece şahadet getirmekle, sade bir defa iman etmekle iş bitmez. Marifet o imanı daima muhafaza etmeli, ahrete o itikat ile gitmeli. Böyle olursa insan selameti bulur. Yoksa öyle bir kere iman edipte sonra sapıtmaktan bir fayda çıkmaz. İman insanın gönlünde, yüreğinde bir inanmadan ibarettir. O tıpkı açıkta yanan bir kandile benzer. Hafif bir rüzgâr bile onu da söndürür. Lakin o kandil güzel bir fener içine konulursa artık hiçbir tehlike kalmaz. Minarenin tepesine de çıkarılsa yinede sönmez.

İşte imanda böyledir. Onu gece gündüz ibadetlerle, iyi amelle muhafaza ederseniz, çalışıp

[28]çabalayıp daima itikadınızı sağlama alırsanız kimsecikler imanınızı çıkıp çalamaz. Ama siz kendi imanınıza sahip olmazsanız, iyi amellerde bulunmadıktan başka gece gündüz fenalık içinde yüzüp yatarsanız gitgide gönlünüz kararır, imanınız zayıflar. Günün birinde adalete karşı neuzibillâh başınızdan uçar giderde haberiniz bile olmaz. O vakit sizin o evvelden getirdiğiniz şahadetler neye yarar. Okuru Müslümanlık davasının ne faydası olur?

Siz şahadet getirmekle Allah bir peygamber hak olduğuna inandığınızı ilan ediyorsunuz. Hâlbuki böyle iman eden; Allah’ın, peygamberin gösterdiği yola gitmez mi? Allah’a inanmış lakin hiç emrini tutmamış yapma dediğini de inadına yapmış.

Bu imanın çürüklüğünden ileri gelmez mi? Böyle zayıf iman insanı cennete kadar nasıl götürür?

Bunun için Ey Müslümanlar, Ey Allah'ın kulları! Sakın yanılıp ta Müslümanlığı sade şahadet getirmekten ibarettir zan etmeyin! Yalnız: Allah bir peygamber hak demekle kurtuluruz diye güvenip yatmayın! Biliyorum "Lâ ilâhe illallah" dediniz, cennet anahtarını bir defa koynunuza koydunuz. Lakin cennet nerede? Cenneti bulsanız bir kere cennete varsanız kapısını açıp girebilecek misiniz? Anladık! Lakin cenneti aramak bulmak lazım!

Cennet yolu pek dolaşık, çok çapraşıktır. Nerede bir engel, nerede bir çapraz varsa getirip hep cennetin yoluna dikmişler, yığmışlar: çukurlar, uçurumlar, haramiler mi dersin bini bir paraya... Cennete gitmek için yürümek, yorulmak, koşmak, atılmak ister, azık ister, ışık ister, salah ister felah ister, ister oğlu ister...

Bunlar ya siz yola çıkarsanız, ya bir çukura tekerlenirseniz yahut kendinizi hırsıza haramiye kaptırırsanız, sonra ne siz kalırsınız ne de cennetin anahtarı...

İşte bunu da böyle bilinde ona göre davranın! Fırsat elinizdeyken selameti bulmanın çaresine bakın! Bu da çalışmak, çabalamak, emek vermekle olur. Sade lakırdıyla olmaz.

Baksanıza, ekmek bile çiğnenmeden yutulmuyor. İnsanı hamama bile koymuyorlar nerede kaldı ki cennete koya? Hiç cennet tembellikle ele geçer mi? Hiç insan ekmeden bir şey biçer mi? Bu olacak şey midir?

Sen çalışma, çabalama.. Temizlik nedir, taharet

[29]nedir bilme.. Hak tanıma, hukuk gözetme; küçükleri çiğne büyüklere hürmetsizlik et. Ezanlar okunsun camiye gitme, mübarek günler gelsin geçsin. Kendini ıslah etme.. Her fenalığı yap, her kötülüğü işle.. Tövbe etme, pişmanda olma, sonra doğru cennete nerede büyüklük? Bu öğüdü sana kim verdi? Bu akli sen kimden öğrendin?

İslamiyet diyor mu ki! Sen tembel tembel otur, sakın yorulma, üzülme. Sade çek çubuğunu yan gel keyfine bak. Canın isterse kumar oyna, hırsızlık et, sarhoş ol, âlemin malına, ırzına göz dik, her çirkefe gel, her renge boyan, hiç pişman olma, tövbe istiğfar da etme; sade: Allah bir peygamber hak de.. Ben seni kaptığım gibi

doğru cennetin ortasına getirir, huriler arasına korum. Artık cennette senin cemalde. Din sana böylemi diyor, peygamber sana böylemi yol gösteriyor? Hâşâ vekella! Ne din öyle der, ne de peygamber öyle yol gösterir.

Din: çalışın çabalayın diye kıyametler koparır. Peygamber insanları tembellikten vazgeçirmek için söylemedik söz bırakmıyor. Bu böyle iken nasıl olup ta yorulmadan, yolunda bulunmadan adama birdenbire cennet verilir? Hiç sade lafla iş biter mi? Hiç sade lakırdı ile borç ödenir mi? Hiç imansız iman olur mu?

İşte bunu iyice bilin de ey Müslümanlar; yalnız bir kuru imana güvenmeyin! Daima çalışın çabalayın; yorulun, yolunda bulunun, dininize diyanetinize dört el ile sarılın. Allah'ın emirlerini tutun, peygamberin gösterdiği yola gidin! İmtihanınızı daima iyilikler, ibadetlerle muhafaza edin! Böyle yaparsanız cennete girip selamete erersiniz. Yoksa muhafazasız imanla çivisiz tahtaya güvenenin eli koynunda kalır..

Köy Hocası

FRENGİ

YAHUT GÜLLEME KÖTÜ YARA

[30]Bakın ağalar bugün size ihtiyar bir doktor getirdim! Köprülü Zade Mehmet Rıfat Bey... Bu zat Günyüzü sıhhiye müdürüdür. O da sizi sevenlerden sizin iyiliğiniz için çalışanlardandır. Size frenginin fenalığını anlatmaya, bu beladan sakınıp, korunmanın çaresini öğretmek için ta buralara kadar gelmiştir. Kıymetini bilin, sözüne dikkat edin! Bakın neler işiteceksiniz, ne korkunç şeyler duyacaksınız? İşte bende sizinle beraber dinliyorum. Buyurun doktor bey! Kulağımız sizdedir:

Ağalar bilmiş olun ki insanlara musallat olan illetlerin en korkuncu frengidir. Kimi yerde buna Gülleme, Çiçek, kimi yerde de Kötü Yara derler. Ben köylerde çokça bulundum. Ve iyice dikkat ettim ki siz frengiden hiç korkmuyorsunuz. Bu illetten asla çekinmiyorsunuz. Siz öyle zannediyorsunuz ki bu illet köylerdeki ocak hekimlerinin uydurma düzen haplarıyla az zaman içerisinde iyi olup geçiverir. Bir ham pir okumakla, kırk gün tütsüye girmekle o korkunç yaralar onulup savuluyor. Bunun için bu hastalığa ehemmiyet vermiyorsunuz. Bu frengilinin yanına sokulmak şöyle dursun neuzibillâh burnu düşmeye başlamış bir adama KIZINIZI vermeden

çekinmiyorsunuz. Bu yüzden frenginin yayılıp çoğalmasına sebep oluyorsunuz. Böylelikle binlerce insana bu illeti ulaştırıp bulaştırıyorsunuz. İşte ben size bunları anlatmak için geldim. Rica ederim. Beni de hocanız gibi kendinize candan dost bilin, nasihatlerimi can kulağıyla dinleyin. Bakın sonra bana ne çok dualar edersiniz.

Şimdi ağalar iyice bilin ki frengi hastalığına tutulmak demek, zehirlenmek demektir. Bu illetin zehri insanın vücudunda öyle bir yayılmış yayılır ki âlim Allah dünyanın hekimleri hep bir araya gelseler, yine o zehri öyle sizin zannettiğiniz gibi birkaç gün içerisinde çıkaramazlar. İnsana bir zara gelmeden o zehrin defolup gitmesi senelere muhtaçtır. Buda adamakıllı bakılırsa.. Ama yoluyla bakılmayacak olursa illet git gide artar, günden güne insanı kemirir. İşte bunun için her şeyden evvel

[31]bilip inanmalısınız ki frengi öyle hemencecik geçirecek bir illet değildir.

İnsanda frengi neden olur?

Şimdi insanda frengi neden olur, bunu anlayalım! Frengi illeti insana babasından anasından geçer yahut bir frengilin yarasına sürünmekten, bulaşır. Hem ana hem baba frengili olursa yahut sade baba sade ana frengili bulunulursa böylelerinin evladı daha anasının koynunda iken bu illete tutulup dünyaya frengili olarak gelir. Frenginin anandan babadan geçmesi bu yolladır. Bu illeti dışarıdan sonradan kapmaya gelince:

Ağzında, dilinde, dudağında, frengi yarası bulunan bir adamın yiyip içtiği kaptan, kaşıktan, birini kullanmakla insana frengi bulaşır. Ağzında burnunda frengi yarası olan bir adamın ağzını sürdüğü kurşun kalemi, düdük, kahve fincanı, sigara ağızlığı, nargile marpucu ağızlığı, misvak, diş fırçası gibi şeylerden, kız çocuklarının kulaklarını delmek için kullandıkları iğnelerin temizlemeden kullandıkları iğnelere de frengi geçer.

Dudak dudağa öpüşmekte bu illeti bulaştırır. Hala erkek ya kadından birisinin frengi olduğu halde birleşmeleri hastalık bulaşmasının en birinci sebeptir. Frengili sütanneler de bu illeti emzirdikleri yavrucaklara bulaştırırlar. Dilinde, dudağında, yüzünde frengi çibani olan bir kimse ağzını burnunu yıkayıp mendil ya peşkir ile sildikten sonra başka biriside o mendil peşkirle elini yüzünü silse o adama da frengi bulaşır.

Bir frengiliyi tıraş eden berberin usturası frengilinin yüzünde bulunan sivilceleri kanatınca usturanın yüzüne kan bulaşmaz mı? İşte o ustura ile berber başkasını tıraş eder etmez o sonra tıraş olan o zavallı adamcıkta frengi illetine tutulur. Bunun için böyle şeylere pek dikkat edip sakınmak lazımdır.

Ağalar! Bana inanmazsanız hocanıza sorun. Böyle hastalıklara din ne der, ne gözle bakar, ondan öğrenin. Geçen hafta hocanızın böyle bulaşık hastalıklar için ne dediğini, neler söylediğini haber aldım. İşte onları düşünün.

Peygamber efendimizin böyle hastalıklardan nasıl saklandığını göz önüne getirinde ona göre davranın. Sonra bin kere pişman olursunuz ama fayda vermez. Bu illet kimseye bulaşınca ne olur, nasıl meydana çıkar, insanı ne hale getirir, bunları da inşallah sırasıyla söylerim.

Köprülü Zade: Mehmet RIFAT

DİN DERSİ

[32]Geçen derste: Peygamberler ne için gelmiştir, kitaplar niye gönderilmiştir? Bunları öğrenmiştik. Bu derste de: Peygamberler kimlerdir, nasıl adamlardır. Bunlara verilen kitaplar ne kadardır, isimleri nedir? Bunları öğreneceğiz!

Şimdi ey cemaat bilmiş olun ki! Peygamberler de sizin bizim gibi insandır. Onlarda yerler, içerler, uyurlar, gezerler, evlenirler, çoluk çocuğa sahip olurlar. Yaradılışça insanlardan hiç farkları yoktur. Sade şu var ki peygamberler hep Allahın iyi ve sevgili kullarıdır. İçlerinde hâşâ hiçbir fena kimse yoktur. Onların vazifesi insanlara doğru yolu göstermek, daima insanların selametine çalışmaktır. Dertleri günleri budur.

Peygamberler zaman zaman kalıp Allahın emri ile insanların zihnini açmışlar, insanlara hocalık etmişlerdir. Ekin ekmek, yemek pişirmek, dikiş dikmek, demircilik, gemicilik etmek; daha bunun gibi o zamanlar kimsenin bilmediği sanatları ile önceleri hep onlar ortaya koymuşlardır. Her şeyin yolunu izini herkese onlar göstermişlerdir. Eğer insanlar muhtaç oldukları şeyler için ilk evvel böyle başka bir taraftan sağlık almış olsaydılar o acemiliklerle halleri nereye varırdı. Bunun için peygamberlerin vücudu âleme rahmet olmuştur.

Peygamberler sade bu kadarla kalmayıp insanlara mevlasını da tanıttırılmışlar, birbirleriyle hoş geçinmenin, birbirlerine karşı daima iyi muamelede bulunmanın da yolunu göstermişlerdir. İnsanlar ilk ibadete: Hak nedir, hukuk nedir, insaf nedir, merhamet nedir? Bütün bu gibi şeyleri öğreten hep peygamberler olmuştur. Yeryüzünde, iyiliklerin temellerini önce onlar atmıştır.

Şunu da bilmiş olun ki! Peygamberler bu işleri akıllarıyla bulup kendiliklerinden yapmamışlardır. Hep Allah'ın emriyle yapmışlardır. Bir insan ne kadar çalışsa ne kadar iyiliklerde bulunsu derecesi o kadar artar. Gitgide belki evliya derecesine bile geçer. Lakin kabil değil. Peygamberlerin mertebesini bulamaz. Peygamberlik Allah vergisidir, öyle çalışmakla çabalamakla ele

[33]geçecek bir şey değildir. O bir münasebettir ki ama Hak Teâlâ hazretleri zamanına göre ettiği kullarına vermiş ve o kapıyı kapatmıştır. Bundan sonra peygamber gelmeyecektir. Artık insanlara mevlasını tanıtip, eğriyi doğruyu gösterecek ulemadır. Bu vazife onlara geçmiştir. Çünkü bir kere çığır açılmış iş bir dereceye kadar kolaylaşmıştır. Gelelim peygamberlerin kimler olduğuna..

Peygamberlerin ilki âdem aleyhisselamdır. Sonuncusu da ahir zaman peygamberi 'Muhammed Mustafa' sallalâhu aleyhi vesselâm efendimiz hazretleridir. Bu ikisinin arasında gelip geçen peygamberlerin sayısını Allah'tan başka kimse bilmez, lakin meşhurları: İdris, Nuh, Hûd, Salih, Şuayip, Lut, İbrahim, İsmail, İshak, Yakup, Yusuf, Musa, Harun, Davut, Süleyman, Eyüp, İlyas, Elyasa, Yunus, Zekeriya, Yahya, İsa aleyhisselamdır.

Peygamberlerden her birisinin derecesi bir değildir. Hepsinin kendine göre Allah yanında bir mertebesi vardır. Bunlardan kiminin peygamberliği sade bir yeredir, kimisinin birkaç yeredir. Hele peygamber efendimizin peygamberliği bütün dünyadır. Öyle sade birkaç yere mahsus değildir. Peygamberler içinde hem peygamber hem padişah olanı da vardır. Peygamberlerin kimine Hak Teâlâ tarafından kitap verilmiştir, kimine verilmemiştir. Kendilerine ayrıca kitap verilmeyip de sade peygamberlik verilenlerin vazifesi kendinden evvel gelen peygamberlerin şeriatını halka öğretmek, nasihat etmektir.

Peygamberlere gelen kitapların bazıısı büyük büyük kitaplardır. Bazısı da bir takım sayfalardır. Kitapların isimleri: Tevrat, Zebur, İncil, Kurandır. Musa

aleyhisselama ‘Tevrat’, Davut aleyhisselama ‘Zebur’, İsa aleyhisselama ‘İncil’, peygamber efendimiz sallallah-u aleyhi vesselam efendimize de ‘Kuran-ı Kerim’ gelmiştir. Âdem aleyhisselama 10 sahife, Şit aleyhisselama 50, İdris aleyhisselama 30 Sahife, İbrahim aleyhisselama 10 sahife verilmiştir. Kuran-ı Kerim’den maide bu kitapların her biri bir zamana göre bölündüğünden o zamanlar geçmiş artık onların hükümleri kalmamıştır. Lakin Kuran-ı Kerim öyle sade bir zamana mahsus olmadığından onun hükmü kıyamete kadar sürecektir. Nasıl ki her hastalığın geçtiğine göre bir ilaç bir perhizi varsa her derdin

[34]her zamanın da kendine göre bir kitabı, bir şeriatı vardır. Evvel zamanla ahir zaman hiç bir olur mu? Elbette âdemoğlunun emeklediği, sıraladığı devirler başkadır, yaşını başını alıp düşünmeye başladığı devirler başkadır. Bunun için evvel zamanda peygamberlere gelen kitaplarla peygamberimize gelen kuran-ı kerim bir değildir. Hepsi.. Allah kelamıdır. Lakin kuran-ı kerim ahir zamana göre bir kitaptır. Bunun böyle olduğuna inanmayanlar ya ibadet etmeyenler yahut Kuran-ı iyice anlamayanlardır. Yoksa o Allah kelamını anlayıp insaf edin, benim dediğim gibi der, başka türlü demez.

Böyle düşünen onlar iman eder ki Kuran nurdur. Kararmış kalpler her zaman ona muhtaçtır .’Kuran’ şifadır. İnsana insanlığı onu tattıracak dertlerin, ahlaksızlıkların dermanı ancak o’ dur. Kuran âleme rahmettir. Dost düşman, bilerek bilmeyerek onun yüzünden bin türlü hayır görmüştür. Hatta bugünkü günde dünyayı tutan âlimler, sanatların büyüye gelmesine hep Kuran sebep olmuş değildir diyenler: tarih kitaplarına insafıca baksınlar Kuran elde bir mihenk taşıdır. İyi kötü daima onunla anlaşılır. Kuran elde bir terazidir. Kıyamete kadar gelip geçecek şeyler hep onunla tartılır.

Sade ne var ki: asıl marifet öyle nazik bir mihenk taşını, öyle inceden inceye bir teraziyi zaman göre kullanmayı bilmektir. Sen, ben bir altın parçasını mihenk taşına versek ne anlarız, eczacının, kimyacının kılı kırk yaracak kadar ince hesap veren terazisini nasıl kullanırız? Biz anlayamasak, kullanamasak kusur, mihenk taşında ya terazide midir, yoksa bizde midir? Bunun için insanlar insaf etsinler de kendi kusurlarını Kuran’ın üstüne atmasınlar. En kolay sandığımız bir sanat bile senelerle emek verilmedikçe iyice kavranılamaz. Bize de kaldı ki kuran? Kuran-ı kerimde herkesin anlayacağı pek çok şeyler bulunduğu gibi sade ehlinin, erbabının

anlayabileceği birçok Şeylerde vardır. Allah beş parmağı bir yaratmamıştır. Herkesin aklı bir olmaz. Herkesin de mutlaka imam-ı azam olması lazım gelmez. İŞte: Kuran'ın hkm kıyamete kadar sürecektir, dediğimizin bir hikmeti de budur.

Bu kitapların Allah tarafından peygamberlere nasıl gönderildiğini inşallah gelecek derste söyleriz.

Vahid

Evkaf-ı İŐlamiyye Matbaası

Müdür Mesul: Eshed Suudi

KÖY HOCASI

Sahib-i İmtiyaz: Üryani Zade Vahid

Cilt:1 21 Rebi-ül Ahir 1337 (Perşembe) 30 Kanun-i Sani 1335 Numara:5

İNSAF

Ey ağalar! Herkes biliyor ki islamin şartı beş tir. Namaz bir, oruç iki, zekât üç, hac dört, kelime-i şahadet beş. Lakin bunların birde altıncısı vardır ki oda insaftır. Onu bilende bu zamanda hemen pek azdır.

Nice kimseler vardır ki, namazını kılar, orucunu tutar her ibadetini yapar. Lakin insafa gelince öteye beriye kaçır. İnsafın da büyük bir ibadet olduğunu bilmez yahut bilmek işine gelmez. Neden dersiniz: insaf insanın hırsının, tamahının önüne geçer. İnsaf insanın neşesini kırar, keyfini kaçırır. Bunun için herkes insaf edemez. İslam'ın bu büyük şartını kimse yerine getirmez. Lakin bu şartta yerini bulmasa artık ondan hayır gelmez. Çünkü yüreğinde insafı olmayan kimse neler yapmaz, neler yapmaz.

Alimallah çalımına getirince şöyle canavarların bile yapamayacağını yapar. Hiçbirisinden çekinmez. Sade kendi keyfini, sade kendi çıkarını düşünür. Ama haksızlık olurmuş, altta kalanın canı çıkarmış... Ne olursa olsun onun umurunda bile olmaz. İşte biz bu

[36]günkü günde neüzübillah bu hale gelmişiz insaf nedir bilen yok. Herkes kendi çıkarına bakıyor. Herkes kendi faydasını gözetiyor. Hele o halkın nafakasıyla oynayıp zengin olanlar hiç insaf etmiyorlar, hiç merhamet etmiyorlar. Sade topluyorlar sade ceplerini dolduruyorlar. Burada milyonlarca halk eziliyor. Zavallı ahali bunaldıkça bunalıyor. Sata sata elde avuçta bir şey kalmadı. Yemeye yemeye herkes vücuttan düştü. Gazel yaprağı gibi dökülen dökülene: o zenginler burayı düşünmüyorlar, düşünemiyorlar. Çünkü bir defa kolaycacık kör etmenin tadını tatmışlar. Taş atıp kol yorulmadan zengin olmanın yolunu bulmuşlar. Artık insaf nerede? Arada karlı dağlar var.

İşte ben halime bakmıyorum da onlara insafı hatırlatmak istiyorum. Bunun da ne kadar güç bir şey olduğunu biliyorum. Köy hocasının sözüne öyle kibarların kulak asmayacaklarına akıl erdiremiyorum. Lakin ne olursa olsun ben söyleyecek mi bir

defa söyleyeyim, vebal benden kalksın. Ne bilmiyorsanız bil ki Allah tesirini halk eder de biraz yürekleri yumuşar. İçlerinden bir kişi insafa gelse yine kardır. Onlar beni hiç dinlemeseler sözüme asla kulak vermeseler bile hiç olmasa siz dinliyorsunuz ya? Sizin içinizde de az çok alışverişle uğraşan varya! Onlar olsun insaf ederlerde halka biraz acırlar. Git gide onlarda o kancaların tuttuğu yolu tutmazlar. Sözümün bari bu kadarcık bir faydası olmuş olur. Bunun için sesimi yakına uzağa duyurmak isteyerek diyorum ki:

Ey ağalar, beyler! Ey halkın nafakası elinden geçen kimseler buraya bakın beni dinleyin! Azıcık insaf edin yahu gelin etmeyin! Evlatlarınızın başı için şu fakir ahaliyi unutmayın. Şu zavallı halkı biraz düşünün. Onların ne çektiklerini biraz göz önüne getirin! Allah versin bol bulunca yiyorsunuz, içiyorsunuz. Ama herkeste öylemi ya?

Bakın ihtiyarlar bitkin. Açlıktan gözlerinin nuru, feri kalmamış. Tir tir titriyorlar. Genç kızcağızlar yoksulluğa dayanamıyorlar. Sabır sabır sonu gelmiyor. Yemeye içmeye eriyorlar. Günden güne vücuttan düşüp gidiyorlar. Mini miniler hele o yavrucaklar açlığa hiç dayanamıyorlar. Boyuncukları nane çöpü gibi incecik bet beniz

[37]limon sarısı. İnleye inleye can çekişip ölemiyorlar. Bunların ortasında zavallı analar şaşırılmış kalmışlar. Ne yapsınlar, hangi birine koşsunlar? Onlar da gayretle çırpına çırpına helak oluyorlar. Lakin vallaha bilmiş olun ki hepsi size diş bileyerek, beddua ederek can veriyorlar. Çünkü siz onların muhtaç oldukları şeylerin üzerine oturdunuz. Siz onların yiyeceklerini kesip kendi zevkinize sefanıza eklediniz. Elbette size Allah razı olsun demezler. Elbette size inkisar ederler.

Biliyorum bu sözler size vız gelir. Belki masal yerine geçer. Ama siz bade keyfinizden yanık masallar dinlemek, acıklı oyunlar seyretmek istersiniz. İşte size canlı bir masal. Lakin bunu benim ağzımdan dinlemekten, öyle sokaklarda gözünüze ilişen biçareleri seyretmekten pek bir şey anlayamazsınız. Siz kuş olun da o zavallılardan birinin evceğine girin, o biçarelerin iç yüzünü bir görün. Onların size ne dediklerini kulaklarınızla işitin bakalım dayanabilirimsiniz? Alimallah içiniz götürmez ağlarsınız. O saat insaf edersiniz öyle açlıktan döşenmiş tazeler, günlerce can çekişen yavrucaklar, sıkım sıkım sıkılan analar, kahrından bunalmış yahut bir yerine inmiş babalar görmek kolay değildir.

O zavallılar ki: onları bu kılığa hep siz koydunuz! Onların bu hale gelmesine hep siz sebep oldunuz. Bir kendinize, bir de onlara bakın! Siz bolluktan günü güne kırılıyorsunuz, onlar açlıktan kıvranıyorlar. Siz rahatınızdan bir yerlere sığamıyorsunuz, onlar yoksulluktan akıllarını oynatıyorlar. Siz bire yüz kâr peşinde koşuyorsunuz, onlar altlarında üstlerinde satacak bir şey bulamıyorlar. Artık gelin şu insafsızlığı bırakın. Para kazanacağız diye halkın nafakasıyla bu kadar oynamayın. Kasalar, torbalar doldurmak değil dağlar kadar para yığsanız vallah billah yine hayır etmez. Öyle beddua sinmiş paradan insana hayır gelmez. Bugün olmasa yarın, yarın olmasa öbür gün mutlaka bunun sızısını çekersiniz. O kazançlar, o zevkler, sefalar bir gün olur burnunuzdan fitil fitil gelir. Düşünsenize bir kere yahu: Allah var Allah!: bu yaptıklarınızı Allah hiç yanınıza bırakır mı?

O inim inim inleyen zavallıların ahı hiç yerde kalır mı? Ah yerde kalmaz, yaptıklarınızı Allah yanınıza bırakmaz ama neyleyim? O vakit iş işten geçer. O zaman siz eyvah dersiniz; bana hak verirsiniz ama o pişmanlığın

[38]Ne size bir faydası olur ne de bu zavallılara! Asıl pişmanlık şimdi gerektirir ki hem siz kurtulacaksınız hem de o fakirler...

İşte bunun için siz şimdi biraz kendinize gelin. Bir gün olup ta öleceğinizi, öyle her şeyi bırakarak gideceğinizi düşünün. O zaman bu paraların bu kârların bir faydası olup olmayacağını bir hesap edin! Ne biliyorsunuz belki yarına çıkmayacaksınız, belki akşama yatağınızda yatamayacaksınız. Belki eceliniz tepenizin üstüne gelmiş, dakikasını bekliyor. Kim bilir bir iki saat sonra neler olacak, başınıza neler gelecek? Af edersiniz biraz kabaca söylüyorum ama hani bu dediklerim olmayacak şeyler değildir.

Gazetelere bakın etraflı dikleyin: nice gençler nice ihtiyarlar nice sizin gibi kibarlar apansızın yahut bir iki gün içinde yuvarlanıp gidiyorlar. Hiç ummadıkları bir sırada hesaplarını kitaplarını yüzüstü bırakıp kara topraklara giriyorlar. Acaba onlara olan size olmaz mı? Siz başka türlü mü bir mahlûksunuz? Siz de onlar gibi can taşıyor musunuz?

Biraz düşünün! Biraz kendinizden şüpheye düşün! Varlığınıza o kadar güvenmeyin! Madem ölüm ecel insana bu kadar yakınmış, madem insanın ömrü bu kadar şüpheliymiş öyleyse bırakın artık şu tamahkârlığı, şu gaddarlığı! Gelin elinize

halkın rızıklanacağı şeylerden çekin. Birazda kendinize acıyın! Kâr var diye kendiniz o kadar haksızlığa atmayın!

Siz de can taşıyorsunuz, siz de evlat besliyorsunuz.

Gençseniz gençliğinize yazık, ihtiyarsanız ihtiyarlığınıza yazık. Size de acırım siz de benim yabancım değilsiniz. Biz hep bir ümmetiz, hep bir milletiz. Benim annem de sizin anneniz gibi konuşur. Benim babamda da sizin babanız gibi düşünür. Evlatlarımızda hep birbirine benzer. Biz hep can ciğeriz. Biz birbirimize nasihat etmesek, biz birbirimizin nasihatini tutmasak sonra iş nereye varır? Ben yanlış bir iş tutarım siz beni yola getirmeye çalışırsınız, ben sizi yola getirmeye çalışırım. Din kardeşliği böyle olur.

Bunun için rica ederim sakın sizler yılmayın! Bilirsiniz ki dostun attığı taşla baş yarılmaz. Beni hoşgörün. Kârınızda ticaretinizde insaflica davranın. Öyle kıyasıya gitmeyin! Şu ölümlü dünyanın iki günlük eğlencesi için öyle her şeyi ayakaltına almayın! Ne olursanız, ne kadar kibarlaşsanız

[39]yine bugün var yarın yok değimli? Öyle bir varmış bir yokmuş olduktan sonra neye insan gaddarlık etmeli? Ne için fakir ananın bedduasını almalı? Bana kalırsa hemen tövbe edin, tövbekâr olun! Haksızlıkla toplayıp yığdığınız paralar içinde derin bir hoca bulun, ona danışın! O ne derse öyle yapın! Sade ben size şunu diyorum ki bir daha insafı elden bırakmayın! Fakirleri düşkünleri arayıp bulun! Onlara yardım edin! Türkçesi onlara bakın, onların dertlerine derman olmaya çalışın! Öyle ki Allah kusurlarınız af edip akıbetinizi hayır eyleye... Yoksa halimiz yamandır vesselam.

Köy Hocası

DİN DERSİ

Geçen dersimizde peygambere, kitaplara nasıl iman edeceğimiz öğrenmiştik. Bu dersimizde de kitapların peygambere nasıl verildiğini, meleklerle nasıl itikat edileceğini öğreneceğiz.

Şimdi ey cemaat! Hak Teala tarafından peygamberlere kitap getiren “Cebrail” a.s dır. Bu vazifeyi Cenab-ı Allah ona vermiştir. Peygamberlere geldiği vakit. Bazen

insan kıyafetine girer öyle görünür. Bazen de kimseye görünmeden bildireceğini bildirir. Asıl melek kıyafetiyle peygamber efendimize bir iki defa görüldüğü olmuştur. İşte böylece Allah tarafından peygamberlere emir gelmesine “vahiy” denir. Vahiy geleceği vakit peygamber efendimizin kulakları hızlı hızlı anlamaya başladılar. Mübarek yanakları kızarıp biraz öyle kendilerinden geçer gibi olurlardı. O sırada yanlarında bulunanlar bu hali görürler, vahiy geldiğini anlardılar. Peygamber efendimiz de vahiy tamam olunca kendilerine ne bildirildiyse onun bir harfini bile unutmaksızın ashabına bildirirler ve yazdırırlardı. İşte böylece Cebrail a.s.’ın getirip peygamberlerin bildirdiği kitaplar hep Allah kelimeleridir. Melek sözü, peygamber sözü değildir. Meleğin, peygamberin vazifesi arada bir elçiliktir. Emir veren, kitap gönderen Allah’tır. La teşbihe telgraf çektiren ile telgrafçı buna bir örnektir.

Telgrafçı

[40]masanın başına oturup makinenin tıkırtısını dinler, bir taraftan da bir şeyler yazar. Sonra birde bakarsınız ki ortaya bir telgraf çıkar. Mesela İstanbul’dan verilmiş bir emir... Şimdi bu emri sizin gözünüzün önünde o kâğıda yazan kim?

- Telgrafçı

- Pekâlâ. Telgrafçı onu kendiliğinden mi yazdı yoksa ona İstanbul’dan bir bildiren mi oldu?

- Elbette İstanbul’dan bir bildiren oldu, o da yazdı. Yoksa o emri, o herkesin akıl edemeyeceği bir takım şeyleri telgrafa kendiliğinden nasıl bilir, nasıl yazar?

İşte bu bir temsildir. Asıl emri veren, asıl peygamberlere kitap gönderen Cenab-ı Hak’ tır. Cebrail arada bir sebeptir. Şimdi gelelim meleklerle!

Cenab-ı Hak melekleri başka türlü yaratmıştır. Onların yaradılışı bizim yaradılışımıza benzemez. Bunun için biz onları göremeyiz, ne olduklarını bilemeyiz. Ama bizim göremediklerimizden meleklerin olması lazım gelmez ki! Bizim göremediğimiz sade melek mi? Daha nice şeyler var ki hiç birini göremiyoruz, neyin nesi olduklarını bilmiyoruz. Şimdi her göremediğimiz şeye yok mu diyelim? Elimizle tutamıyoruz, gözümüzle göremiyoruz diye kendi canımızı da inkâr edelim? İnsanın canı görülüyor mu, ne olduğu biliniyor mu? Bunun bir örneği de elektriktir. O telgraflar makineler işletip bin türlü marifetler gösteren elektriği de görmüyoruz, onun da ne olduğunu bilmiyoruz. Şimdi kalkalım elektiriğide inkâr mı edelim?

Birdenbire sözümü yanlış anlamayın: elektrik görülüyor ya, neden görülmüyormuş demeye kalkışmayın. O bizim gördüğümüz, bizim bildiğimiz elektriğin kendisi değildir. Parlaklığı, sıcaklığı, hızı, kuvvetlidir. Yoksa elektriğin kendisini görmek kabil değildir. İşte gözle görülmeyen şeylerin kimi ruh gibi elektrik gibi böyle akılla bilinir. Kimini de Allah bildirir.

Şimdi ey cemaat! Kuran-ı Kerim gösteriyor, peygamber efendimiz de buyuruyorlar ki: Allah'ın birçok melekleri vardır. Onları da yaratan Cenab-ı Hak'tır. Onlarda erkeklik, dişilik yoktur. Yemezler, içmezler, Allah'a karşı gelmezler. Daima Hakk'ın emrini yerine getirirler.

[41]Vazifeleri ne ise hep onunla meşgul olurlar. Meleklerin kimi peygamberlerle görüşür, kimi ruhlarla uğraşır. Kimi dünyanın tertibine nizamına karışır, kimi de insanların etrafında döner dolaşır.

Diyecek Hak Teâlâ türlü türlü melekler yaratmış, her birini bir şeye sebep kılmış, kudretini kuvvetini onlara göstermiştir. Onların sayısını Allah' tan başka kimse bilmez. Meleklerin içinde en ziyade mertebesi büyük olanlar: Cebrail, Mikail, Azrail, İsrail aleyhisselamdır.

İşte ey Müslümanlar! Melekleri böyle bilin, onlara böyle itikat edip bundan ileriye gitmeyin. Acaba melekler ne imiş, nasılmış diye düşünüp durmayın! Yaratan Allah böyle yaratmış! Meleklerini bizden gizlemiş. Bu dünyada bize onları göstermek istememiş. Ne diyelim? Hikmetinden sual olunur mu? Nasıl dilerse öyle yapar. Kimi mahlukatını gizler, kimini gizlemez. Kimini yürütür, kimini yüzdürür. Kimini uçurur, kimini yerlerde süründürür. Kimini de böyle melek yapar, bir anda yerleri gökleri dolaşacak bir halde yaratır. Ona karşı güçlük mü var?

İşte bir kimse bu böylece Allah'ın kuvvetine kudretine iman ettikten sonra artık Allah tarafından peygamberlere melek gelip haber getirmesine inanmamazlık edemez.. İster melekler peygamberlerin gözüne melek kıyafetiyle görünsün ister bir insan kıyafetine girsin de öyle görünsün. İsterse hiç görünmeden diyeceğini desin.. Cenab-ı Hak her türüsüne kadir. Bunda inanılmayacak bir şey yoktur. İnsan bir kere düşünmeli yahu: meleklerin gelmesi gitmesi için bizim bildiğimiz gibi seyrek basmak, hızlı uçmak mı lazımdır? Bir andan yıldırımları indiren Allah isterse bir

meleğini gökten yere indiremez mi? Öylelikle peygamberlerine bir takım sözler söyletmezler mi?

Hay hay... Bir melek değil milyonlarcasını indirmeye kadirdir. İndiren gönderen kim? Ulular ulusu Allah değil mi? Bütün dünyayı yoktan var etsin de bir melek yaratıp peygamberine göndermesin. Estağfurullah.. Allah'ı bilen böyle şeylerde bir şüpheyeye düşmez.

Şüpheyeye düşenler hep layıkıyla dinini bilmeyenlerdir. Ama canım: diyardaki meleklerin kanatları varmış, yağmurları göklerden hep melekler indirirmiş. Bunlar nasıl olur. Azrail a.s bir anda binlerce kişinin ruhunu nasıl alır? Daha bunun gibi birçok şey işitiyoruz. Bunlara ne diyeceğiz? Şimdi iki gözüm! Meleklerin kanatları

[42]olursa, yağmurları göklerden melekler indirirse ne olur, kıyamet mi kopar? Deminden beri ne söylüyoruz. Hala siz melekleri ne sanıyorsunuz? Onları hep öyle kanatlı hacı babalar tüysüz tüssüz delikanlılar yahut güzel güzel kadınlar, yumul yumul çocuklar mı zannediyorsunuz? Siz insanın ruhunu bir kuşa Azrail aleyhisselamı da öden öksürten duran bir umacıya mı benzetiyorsunuz? Size çok rica ederim; melek denildi mi hemen öyle bizim kıyafetimizde, bizim yaratılışımızda bir takım şeyler gözünüzün önüne gelmesin. Biz meleğin ne olduğunu bilmiyoruz, sade varlığına inanıyoruz. Sade bizim gibi olmadığına itikat ediyoruz. Böyle olunca meleğin kanadı var der demez niçin hatırıma hemen kuşkanadı geliyor. Düşünsenize bir kere her şeyin kanadı kendine göre olamaz mı? Kuşkanadıyla kapı kanadı bir olur mu? O da kanat bu da kanat ama: biri tenden, deriden, sinirden, kemikten.. Ötekide ağaçtan, tahtadan, çividen, çomaktan.

Melek kanadı varsa o da kendine göredir. Elbette öyle benim bildiğim gibi bir kanat değildir. Meleğin kendini anladıkta ne olduğunu anladıkta sade Azrail aleyhisselamın ruhları almaya nasıl yetiştiğini mi anlamak kaldı? Sen daha kendini anlamadan neyin nesi olduğunu layıkıyla öğrenmeden birde kaldı ki ruhlar melekler..!

İnsan insaf etmeli, Cenab-ı Hak meleklerle gök gürletir, yağmur yağdırırsa, bu dünyanın düzenini onlarla idare ettiriyorsa bundan da anlamalı ki melekler öyle bebekler değil, bizim aklımızın fikrimizin alamayacağı birtakım acayip şeylerdir. Bir anda binlerce insanın eceli gelip ruhlarını Azrail a.s kabzederse bundan da anlamalı

ki ruh ta Azrail de öyle bizim anlayacağımız şeylerden değildir. Ruh Allah'ın bir sırrıdır. Meleklerde ortada birer sebeptir. Demin dediğim gibi Allah kudretini kuvvetini onlarla göstermiştir. İşte bu kadar... Ama Cenab-ı Hak dileseydi melekleri karıştırmadan da bu dünyaya bu nizamı verirdi. Araya hiç Cebrail koymadan da peygamberlerine bildireceğini bildirirdi. Lakin bunun böyle oluşunda nice hikmetler vardır. Sırası gelince inşallah hem bundan hem de hurilerle zebanilerden uzun uzadıya bahsederim.

Evkaf-ı İslamiyye Matbaası

Müdür Mesul: Eshed Suudi

Cilt:1

Numara:6

KÖY HOCASI

Şimdilik on beş günde bir çıkar, sade dinden, ahlaktan bahseder

KÖY HOCASININ MAKSADI

Köylüye dinini dünyasını bildirerek, çalışıp çabalamanın yolunu göstermektir.

BİRAZDA BAŞKALARINDAN İBERT ALMALIYIZ

Komşunun komşudan huy kapması - Komşularınızdan kaptığınız fena huylar - Başkalarından alınacak ibretler - Başka milletlerin zenginleri ile fakirleri dinlerini nasıl kayırırlar – Kırk seneden fazla balıklı kalesine devam eden çiçekçi ester - Bizim zenginlerimizle fakirlerimizin hali.

BİR KÖY İMAMININ MEKTUBU

Köylüler tembelliği kabul etmiyorlar - Köylüler nasıl çalışıp çabalarlarmış - Köylülerin işleri eğlenceleri ne imiş - Köylü kadınları nasıl vakit geçirirlermiş - Köylülerin ileri gidemediklerinin başlıca nedenleri ne imiş - Mektup sahibine köy hocasının cevabı - Her şeyden evvel tembelliğe, uyuşukluğa hücumun sebepleri - Köy hocasının maksadı - Dinini dünyasını bilmeyen kimseye çalışma yolu gösterilebilir mi?

DİN DERSİ

Ahret gününe kimler inanmaz - Ahreti inkâr edemeyenler kimlerdir - Ahreti akılla bulanlar - Haklı hakkını nasıl alacak - Cennete kimler girer, Cehennem de kimler kalır-Dünyayı yoktan var eden Allah'a karşı insanları bir daha diriltmek güç müdür - Ahreti inkâr edenler acaba Cenab-ı Hakkı ne sanıyorlar - İnsan gözünün önüne aklının ereceği bir şeyi getirirde onu Allah diye itikat ederse elbette her şeyi inkâra kalkışır - Müslümanlar Allah'ın kudretini kendilerinin gücüyle kuvvetiyle ölçmeye kalkmazlar – İnsanları mezardan kaldırıp mahşere dökcek kimdir - İnsanın dünyaya gelmesine şaşmayıştta ahrette dirilmesine şaşanlar - İnsanlar dünyaya gelmeden evvel ne idi sonra ne hale geldi, nereden gelip nereye gidiyorlar - Bir kara topraktan bir kara toprağa - Müslümanların ahrete itikatları nasıldır.

İstanbul Evkaf Matbaası

BİR RİCA

Köy Hocasına gönderilen mektup ve havalelamelerin hem posta kutusunun numarası, hem de Suudi kütüphanesinin unvanı yazıldığından posta hanece biraz güçlük olur. Bunun için mektup ve havalelamelerin üzerine sade: İstanbul da sade iki posta hanede 474 numaralı posta kutusuna diye yazılması rica olunur.

KÖY HOCASI

Sahib-i İmtiyaz: Üryani Zade Vahid

Cilt:1 12 Cemaziyel Evvel 1337 (Perşembe) 13 Şubat 1335 Numara:6

BİRAZDA BAŞKALARINDAN İBRET ALMALIYIZ

Ey ağalar! Komşu komşusundan huy kapar, ayranına su katar, derler ki pek doru bir sözdür. Biz de komşumuza bakar, nerde bir fena huy varsa onu yaparız. Tıpkı onun gibisini beklide daha bin türlüünü yaparız. Bu bizim birinci marifetimiz bunu kimsecikler inkâr edemez. Ah keşke biraz da komşularımızın iyi huylarına bakıp onları kapaydık ne olurdu? Asıl marifet bu idi. Yoksa fena huy kapmaktan ne çıkar, zarardan başka?

Şimdi bakın şunun şurasında yüzlerce senelerden beri beraberce yaşadığımız dini ayrı bu kadar ahalimiz var. Onların nerede bir fena huyları, nerede bir fena adetleri varsa hemen arar bulur, onu kendimize mal ederiz. Hiç iyi huylarına yanaşmayız. Onlardaki kumarın sarhoşluğun alâsı bizde.. Onlar bir oynarlarsa biz beş oynarız. Onlar üç beş içerlerse biz binlikler deviririz. Onlarda bir süs, bir moda görsek hemen kadınıımız erkeğimiz girip sarıp onun mutlaka bir örneğini yapmaya özeniriz. Lakin onlardaki din, dünya gayretine gelince başımızı bile çevirip bakmayız. Yahu bakın bunlar dinlerini nasıl kayırıyorlar, dünyalarına nasıl çalışıyorlar? Denecek olsa dokuz dereden su getirip bin türlü bahanenin belini büküriz. Lakin vallahi istediğimiz kadar bahane bulalım, istediğimiz kadar kendimizi aldatmaya çalışalım, yine zararlı çıkacak biziz! Bunun için

[44]insaf edip biraz etrafımıza bakalım! Başka din taşıyan şu komşularımızdan ibret alalım!

Bakın onlar fakir olsun, zengin olsun dinlerine dünyalarına nasıl sarılıyorlar. Çalışmanın, yaşamının yolunu ne güzel buluyorlar. Para kazanıyorlar, zengin oldum diye hemen dinlerini tekmelemeye kalkışmıyorlar. Daha ziyade dinlerini kayırmaya bakıyorlar. Kiliselerini, papazlarını daha ziyade tutuyorlar. Paralarını telef etmeyip büyük büyük hayratlar yapıyorlar. Bakarsın İstanbul'da biri kalkar: patriklerin binmesi için bir otomobil alınsın diye binlerce lira verir. Âleme gösteriş yapmış

olmamak için de adını ortaya koymaz gizler. Samsun'da bir cinekoğlu çıkar kışla kadar bir mektep yapar. Metropolit hanenin yıkılıp yeniden yapılması için de etek dolusu para verir. Böylelikle mektepler , kiliseler ihya olur..

Zenginleri böyle! Fakirlerine gelince, onlarda kiliselerine dört elle sarılıp kendi dinlerince dinlerle. Çiçekçilik eder. Hiçbir şeyi yapamazlarsa dışlerinden, tırnaklarından arttırdıkları bir iki meteliği olsun her Pazar getirip kiliseye bırakırlar. Hiç olmasa hallerine göre bu kadarcık bir yardımda bulunurlar. Çiçekçilik eder ester isminde ihtiyar bir komşum vardır. Hiç unutamam bir gün bizden birkaç mahalle aşırı bir sokakta kendisine rast geldim.. Ayağımı sürte sürte yürüyordu. Dedim: Nerden böyle! Balıklı kalesinden geliyorum dedi. Taaccüp ettim dedim: Balıklı az yol değil, bu halinle oralara kadar nasıl gittin? O vakit bana karşı; “ efendi ben kırk seneden fazladır adet etmişim. Yaz kış demem her Pazar balıklıya giderim. Cahilliğimde bırakmadım. Şimdi artık nasıl bırakayım, halim var yok gitmeye çalışacağım” dedi.

Şimdi ey ağalar, beyler! Ey parasını bucak bucak saklayıp eli hayra varmayan kimseler! Bilmiş olun ki komşularımızın içinde dinlerine bu kadar koyu olan sade bir cinekoğlu ile çiçekçi ester değildir. Nice cinekoğulları, nice esterler vardır. Rica ederim bu düşünülecek, ibret alınacak bir şeydir. Acaba ne için biz de kendi dinimizi böyle kayırmıyoruz? Niye bizden de biri kalkıp şu memleketin müftüsü için bir at ya araba alınsın yahut şu kasabanın fetvahanesi tamir edilsin diye çıkarıp bir şey vermiyor? Niye herkes haline

[45]göre halkın muhtaç olduğu hayırda, hasenatta bulunmuyor? Neden camiler yanı başımızdayken üşenip cemaate gitmiyoruz, namazımıza, niyazımıza, hacımıza, hocamıza hor bakıyoruz? Neden imamlarımızı, müezzinlerimizi koruyup gözetmiyoruz. Dosta düşmana karşı onları gül gibi gezdirip el genişliği ile geçinmelerine yardım etmiyoruz?

Biz onları rahat ettirip gönül hoşluğu ile vazifeleri gördüreğimiz yerde; ahlaksızlığınızdan onları çekemeyiz. Her şeyi onlara çok görürüz. Onların testisi iki ise birini kırmaya gayret ederiz. Kaldı ki onlara bakmak, onları görüp, gözetip rahat ettirmek? Ah işte hep bunlar dinimizin kıymetini bilmediğimizden ileri gelir.

Ne yapalım, nasıl edelim ki biz de dinimizin kıymetini bilelim? Bunu da inşallah bir gün ayrıca söyleyeceğim.

BİR KÖY İMAMININ MEKTUBU

Hoca efendi!

Ben bir köy imamıyım ara sıra şehre gider gazete okurum. Bakarım çoğu bizim köylerin tembelliğinden çalışmadığından bahsederler. Şimdi kanaat zamanı değildir, gece gündüz çalışmalıdır, tembellik yüzünden İslamlar ileri gidemiyor, diye yazarlar dururlar. Hiçbiri çıkıp ta köylülerin nasıl ileri gideceklerini tarif etmezler. Bunları okudukça hep canım sıkılır, üzülürüm, köye gelirim. Cemaat sorar: şehirde ne gördün, ne işittin der. Ben de sormayın derim, bir gazete okudum canım sıkıldı. Gazeteci bizim tembel olduğumuzu yazıyor. Nereden haber almış, nereden görmüş bilmem, diye dertleşiriz. Bir gün köyümüze bir risale göndermişler, adı köy hocası. Dur bakalım, bu da bizim yoldaş ne diyor diye okumaya başladım. Gördüm ki köylülere dinlerini, dünyalarını tanıtmak için tam bizim dilimizle konuşuyor. Oh.. İşte şimdi dertleşecek bir gazete bulduk diye sevindim. Çünkü öteki gazeteler başka dil söylüyorlar. Arapçadan, Farsçadan lügatler savuruyorlar. Arada Fransızca, İngilizce kelimeler de yazıyorlar. Ayıp değil ya bir türlü anlayamıyoruz. Ama köy hocası, tamam bizim dilimize uygun.

[46]Köylülere lazım olan şeyleri öğreteceğini söylüyor. Bizim işte diyeceğimizde bu. Ben bu risaleyi köylülere okudum. Can kulağıyla dinlediler, sevindiler.

Bak hoca efendi! Biz senin özünün doğru olduğunu anladık. Şimdi derdimizi anlatalım da dinle! Biz İslam köylüler tembel değiliz. Tembelliği kabul etmeyiz. Bizi tembel bilen beyler efendiler gibi öyle konuş ortalığa yayılıncaya kadar yataklarda yatmayız. Biz sabahın alacakaranlığında kalkar, akşamlara, gecelere kadar çalışır,, çabalarız. Kahveye gitmeyiz, tiyatro nedir bilmeyiz. Bizim eğlencemiz işimizdir. Hele kadınlarımız zavallılar ne gezme bilirler ne tozma.. Hep evlerinin işini görürler, tarlada bahçelerde erkeklerine yardım ederler. İnanmayan gelsin, köylerimizi görsün.

Hoca efendi biz tembelliği kabul etmeyiz. Sade bizim ileri gidemediğimiz bir çok sebepleri vardır. Onların birincisi biz çalışmanın yolunu, aslını bilmiyoruz.

İşitiyoruz ki başka milletler az çalışmakla çok fayda kazanıyorlarmış. Biz çok çalışırız az kazanırız. İkincisi bizim hasılatımızın çoğu ziyan olur.. Ekeriz, ekilmiş tarlayı çığneyip geçerler. Çayır biter hayvanlara yedirirler, mahsul meydana gelir çalarlar; hak bilmez hukuk bilmezler. Siz önce bunlara dair bize ders verin. Sonra size başka sebepleri arz ederiz; Baki: size selamlar, dualar eyleriz.

Güller Kurusu İmamı: Molla Fevzi

15 Kanun-i Sani 1335

Hay ömrüne bereket Molla Fevzi Efendi! Allah bilir mektubunu okuduğum vakit o kadar sevindim, şad oldum ki tarif edemem. Zannetme ki bu sevincim beni beğenip meth ettiğin içindir. Ona da sevindim, ona da memnun oldum. Lakin asıl beni sevindiren o senin verdiği müjdelerdir. Sizin köylerde boş gezen, tembellik eden yokmuş. Siz sabahın alacakaranlığından gecelere kadar çalışır, çabalarmışsınız. Eğlenceniz hep işiniz gücünüzmüş. Azizim ne iyi havadis veriyorsun, hem de ne kadar güzel yazıyorsun? Hele o ileri gidemeyişimizin sebeplerini nasıl yakıla yakıla döküp, sayıyorsun doğrusu şu mektubun pek makbule geçti. Onu saklayacağım, onunla iftihar edeceğim.

[47]Benden birtakım dertlerimize derman olacak dersler nasihatler istiyorsun iyi ama iki gözüm sen ne için öyle uzak durup kendini davaya çıkarıp duruyorsun. Gel kerem et verilecek dersleri beraber verelim. Köylümüzün selametine beraber çalışalım. Ben yorulunca sen başla sen yorulunca ben başlayayım. Görüyorsun ya ben yalnızım. Benim de aradığım senin gibi zatlardır inşallah başka yardımcıda buluruz. Sonra her hafta çıkmağa daha çok söylemeye gayret ederiz bu böyle olur.

Mektubunun bir yerine cevap olarak şunu derim ki sizin köyleriniz gibi ahalisi çalışkan köylerimiz bulunduğunu bende biliyorum. Lakin azizim bilmiş ol ki her köy sizin köyler gibi değildir. Tembelenen bol çalışanı az köylerimiz de pek çoktur. Bunun için ben sözümü her tarafa birden söylüyorum. Her şeyden evvel tembelliğe, uyuşukluğa hücum ediyorum. Halka dinini dünyasını tanıtmaya çalışıyorum. Bir taraftan da bizi kasıp kavuran hastalıklardan, ahlaksızlıklardan korunmanın kurtulmanın yollarını gösteriyorum.

Biliyorsunuz ki köy hocasının maksadı köylüye dinini dünyasını bildirerek çalışıp çabalamanın yolunu göstermektir. Dinini dünyasını bilmeyen kimseye çalışıp çabalamanın yolu gösterilmez. Gösterilse de hayır etmez işte asıl ben bunun için her şeyden evvel halkın ayılıp kendine gelmesine çalışıyorum. Bir kere gözünü açıp etrafını görmesine gayret ediyorum. Söyleyeceklerimi tertip edip sırasına koydum. Yeri gelince inşallah göreceksiniz çalışıp çabalamanın da yollarını göstereceğim. Ziyankârlıktan hak hukuk tanımamazlıktan da bahsedeceğim daha ne lazımsa onları da Allahın izniyle hep söyleyeceğim. Kendimi bu uğurda vakfettim. Ömrüm oldukça inşallah bu yoldan ayrılmayacağım. Zevkim, eğlencem bu lakin bir çiçekle yaz gelmez. Sade benim söylememle iş bitmez. Arkadaş ister yardımcı ister elbirliğiyle çalışıp uğraşmak ister. İstiyor musunuz hoca efendiler, imam efendiler, hatip efendiler gelin Allah için şu zavallı halkımızın selameti için sizde uzak durmayın. Sizde elinizden geldiği kadar yazın, yardım edin. Hiç olmasa köylerinizin ahvalinden ahalinizin ahlakından haber verin. İyi ise sevinelim iftihar edelim, fena ise sebebini anlayıp bir çaresine bakalım.

[48]Molla Fevzi Efendi! Azizim biz senin mektubuna cevap verirken haberdar olmadan yine dalmışız, yine nasihate başlamışız. Hemen rabbim gönlünüze göre verip tuttuğumuzu kolay getirsin.

Köy Hocası

DİN DERSİ

Ey cemaat! Birkaç derstir dünyamızı düşünerek mevlamızı tanıdık. Bu âleme neye geldiğimiz anladık. Peygamberlere, kitaplara, meleklere nasıl inanacağımızı öğrendik. Şimdi sıra öteki dünyaya geldi işte asıl ayak koyacak bir yerde burasıdır. Neüzübillah bir takımları vardır ki ahret gününe inanmazlar. Öldükten sonra dirilmeyi bir türlü zihinlerine sığdıramazlar. Bu hep Allah'ı bilmemekten ileri gelir. Allah'ı tanımayan ahret gününe nasıl inanır elbette inanmaz. Elbette öldükten sonra dirilmeyi zihnine sığdıramaz. Öyleleri için ahret lafını bırakıp söze baştan başlamak, her şeyden evvel onlara Allah'ı tanıtmak lazımdır. Çünkü mevlasını tanıyan ahreti inkâr edemez. Hatta peygamber gelmemiş bile olsa yine kendi kendine akıl ederek ahreti az çok bulabilir. Ama elbette peygamberlerin haber verdiği kadar bilemez.

Nasıl ki peygamber efendimizin dedesi Abdülmuttalib hazretlerine pek zalim bir kimsenin öldüğünü haber verirler. O vakit o zat-ı şerif sorar acaba ne halde ölmüş o yaptıklarının, ettiklerinin cezasını görmüş mü der. Hayır derler hep öyle bildiğiniz gibi can yakarak, ev yıkarak zevk ve sefa sürerek ölmüş gitmiş derler. Bu sözü duyunca Abdülmuttalib hazretleri sakalını eline alarak düşünür düşünür de, çocuklar der: bilmiş olun ki bu âlemden başka bir âlem daha olacak. Çünkü Allah adildir. Kimsenin hakkını kimsede bırakmaz. Lakin işte bu zalim herifle herkesin hakkı kaldı gitti. Eğer bu bu kadarsa bu adamın ölmesiyle her şey oldubittiyse bunca mazlumun hakkı ne olacak? Sonra Allah'ın adaleti nerede kalır? Demek ki bu dünyadan başka bir âlem daha var orada haklı hakkını alacak herkes estiğinin cezasını bulacaktır diyerek aklıyla bulup ahrete iman eder. Bu söz olduğu vakit Hazreti İsa'dan sonra

[49]Peygamber gelmeseydi bir kaç yüz sene olmuş, ortalık dinsizlik içinde kalmıştı. Şimdi bir şükür mevlaya. Kuran-ı Kerim gelmiş, ahir zaman peygamberi zihinlerimiz açıp dünyamızı, ahretimizi bildirmiştir. Artık biz müslümanlar inanıp iman ediyoruz ki insan ölmekle kurtulamaz. Toprağa girmekle adamın ettiği yanına kar kalmaz.

Bu dünyadan başka bir de ahret günü vardır. Burada yapılan edilen şeylerin hep hesabı orada görülecektir. Dünyada gizlenen kabahatler orada meydana çıkacaktır. Herkes ettiği için cezasını çekecektir. Haklı hakkını alacak, kimsenin hakkı kimsede kalmayacaktır. Allah ı tanıyıp peygamber sözü tutanlar imanını kurtarıp hesabını güzelce verenler cennete gidecek, tembeller, günahkârlar, imansızlar da cehennemde boylayacaklardır. Cennette insan ne isterse, ne arzularsa bulacak, her şey hep gönlüne göre olacaktır. Cennete girdikten sonra artık ne ölüm vardır ne de oradan çıkmak.

İşte cennet ne kadar insanın keyfine göreyse cehennem de o kadar insanın hoşlanmayacağı bir yerdir. Orada ateş vardır, azap vardır nerede insanı sıkıp bunaltacak fena şeyler varsa hepsi cehennemde mevcuttur. Günahkârlar orada günahları kadar azap çektikten sonra çıkarlar. Lakin neuzibillâh imansız gidenlerde temelli kalırlar. Onlara da ne ölüm vardır nede oradan kurtuluş...

Şimdi bunda inanılmayacak ne var? Bu dediklerim olmayacak bir şey midir? Hâşâ Cenab-ı Allah'ın gücü bunlara yetmez mi?

Her bir zerresinde bin hikmet olan bu koca dünyayı hiç yoktan var etsin de insanlara öldükten sonra bir daha diriltmesin onlara bir başka âlem göstermesin estağfurullah Allah'a karı bir güçlük mü var? Cihan yaratmak, binlerce âlem vücuda getirmek ona göre hiçbir iş. Ey ahreti inkâr edenler! Acaba siz Hak Teâlâ hazretlerini ne sanıyorsunuz? Bir şey yapacak oldukça hâşâ öyle bizim gibi sıvanıp çalışmaya mı muhtaçtır zannediyorsunuz. Allah denilince acaba gözünüzün önüne ne geliyor ki ona bakıyorsunuz da olamaz bu Allah bizi öldükten sonra bir daha diriltemez diyorsunuz. İnsan gözünün önüne aklının erebileceği bir şey getirirde onu Allah diye itikat ederse elbette yanılır. Elbette ahreti de her şeyi de inkâr etmeye kalkışır. Ama hamdolsun biz böyle değiliz. Biz öyle gözümüzün önüne Allah'ı getiremeyiz biz Cenab-ı Hak'ı

[50]hâşâ hiçbir şeye benzetemeyiz. Biz biliriz ki Allah vardır, eşi benzeri yoktur. Yaradır, yoktan var eder. Her şeye gücü yeter. Dünyayı kurar insanları meydana getirir, yaşatır, öldürür, yine diriltir, cennete koyar, cehennem atar, nasıl isterse öyle yapar. İşte biz böyle itikat ettiğimiz için Allah'ın kudretine insanların gücüyle kuvvetiyle ölçmeye kalkmıyoruz. Öldükten sonra insanlar nasıl olur da dirilir, nasıl olur da mezardan çıkarılıp, mahşere dökülür diye şaşır kalmıyoruz. Şimdi ne olur sizde gelin biraz bizim gibi düşünün kendinize şöyle bir göz gezdirin bakın bu dünyaya nasıl gelmişiz. Buda şaşır kalınacak bir şey değil midir? Düşünsenize bir kere siz evveli ne idiniz? Küçüktünüz, çocuktunuz, ana karnında şu idiniz bu idiniz. Daha ötesi aranacak olsa arpa idiniz, buğday idiniz öyle değil mi? Daha daha su ile toprak arasında bir şeylerdiniz. O zaman size siz denecek bir halde değildiniz. Bakın şimdi Allah ne yaptı sizi ne hale getirdi. Boy pos kalıp, kıyafet akıl, fikir, daha neler neler. Evvelleri bir solucan kadar olamazdınız. Şimdi bastığınız yerler titriyor. Bu halinize niye şaşmıyorsunuz. Niçin hayır olamaz biz bir çamurdan bu hale gelemeyiz demeye kalkışmıyorsunuz? Nasıl kalkışacaksınız iş meydana gizli kapaklı değil bir taraftan arkası gelip duruyor. Gözünüzün önünde binlercesi dünyaya gelip sizler gibi bir insan oluyor. İşte insanlar böylece yok iken var oldukları gibi, var iken de yok oluyorlar. Günün birinde yine geldikleri yere dönüyorlar. Tarladan geliyorlar, tarlaya dönüyorlar. Bir mezardan bir mezara, bir kara topraktan bir kara toprağa, işte sonra tekrar topraktan çıkıp dirilecekler ve bir başka âleme karışacaklardır. Ama nasıl çıkacaklar o âleme nasıl karışacaklar orası bize lazım değildir. Nasıl olursa olsun çıkaracak Allah çıkarır. Bu dünya da böyle anadan doğdurur. Öbür dünyada daha bir

başka türlü meydana getirir. Artık o kendinin bileceği bir Şeydir. Bize düşen ahret gününe inanmaktır. Biz buna inanıp ötesini o kadar aramıyoruz. Sebebini hikmetini daha bazı hatıra gelen Şeyleri de inşallah gelecek derslerde söyleriz.

Evkaf-1 İslamiyye Matbaası

Müdür Mesul: Eshed Suudi

KÖY HOCASI

Şimdilik on beş günde bir çıkar sade dinden, ahlaktan bahseder

KÖY HOCASININ MAKSADI

Köylüye dinini dünyasını bildirerek, çalışıp çabalamanın yolunu göstermektir

FENA BİR ADET

Ne için bizde başka milletler gibi çoğalıp artıyoruz – Müslüman'ız ama Müslümanca yaşamayı biliyor muyuz - Evlerimizi köylerimizi bir gözden geçirelim - Ev orda dururken abdesthane ne olacakmış demek doğrumudur - Olur olmaz her şeye koşup ta ibadet hane yapmaya gelince üşenmek olur mu - Bir Hıristiyan hekiminin insanı utandıracak sözleri - Abdesthanesizlik âdetinden nasıl vazgeçmeli - Boşa gitmeyecek emekler - Bir köye bir kasabaya ana lağımı yapmak elli tane çeşme yapmaktan hayırlıdır - Halkın selametine çalışanları Allah mükâfatsız bırakmaz - Olurda bulaşık çukuru olmazsa olur mu - Bulaşık çukurunu nasıl yapmalı.

DİN DERSİ

Dünya ile ahret arası - İnsanlar; gözleri yumulunca nereye gidiyorlar - Ruha ne olur, ceset ne hale gelir - Ruh ile cesedin arasında bir ilişki kalır mı - Ruh neye benzer - İnsan ölünce ilk sıkıntı nereden başlar - Ruhun hiç sevip, hoşlanmadığı şeyler - Gönlü Allah'a karşı kapalı olanların hali - Sorgu sual, ölüm ayrılık acısı çekmeyip kabir azabı görmeyenler - Kabir azabı ile cehennem azabının farkı nedir - Ölülerin çektiğini diriler neden görüp anlamazlar - Kabir azabına rüya ile temsil getirmek.

İstanbul Evkaf Matbaası

BİR RİCA

Köy Hocasına gönderilen mektup ve havalenamelerin hem posta kutusunun numarası, hem de Suudi kütüphanesinin unvanı yazıldığından posta hanece biraz güçlük olur. Bunun için mektup ve havalenamelerin üzerine sade: İstanbul da sade iki posta hanede 474 numaralı posta kutusuna diye yazılması rica olunur.

KÖY HOCASI

Sahib-i İmtiyaz: Üryani Zade Vahid

Cilt:1 27 Cemaziyel Evvel 1337 (Perşembe) 27 Şubat 1335 Numara:7

FENA BİR ADET

Ağalar, amcalar buraya bakın dinleyin! Analar neneler kulak verin belleyin! Hepiniz de iyice bilin ki: bizim memleketimiz dünyanın en güzel yerleridir. Bu bizim bulunduğumuz yerleri yaratan Allah övünmüşse öyle yaratmıştır. Buralardaki güzel hava, iyi su her yerde bulunmaz. Buralarda olan bet bereket her yerde görülmez bizde çıkan buğday, süt, yoğurt, yağ, kaymak, hiçbir yerde çıkmaz. Çam ormanlarımızın havası, kırlarımızın bayırlarımızın çiçek kokusu insanın içini açar, ciğerlerini temizler, Pınarlarımızın pırlanta gibi suları adamın midesinde taş bile olsa eritir.

Ben bunları uzun uzadıya döküp sayacak değilim asıl benim size söylemek istediğim şey: şu bizim memleketimizin her yerden bu kadar güzel iken niye biz böyle cılız, çalışmaz oluruz? Halsiz, renksiz kalırız. Neden çocuklarımızın boyuncukları çöp gibi ince, karınları davul gibi şiş, neden kadınlarımız yarım olur? Neden gençlerimiz daha olmadan çürüyor. Ne için erkeklerimiz öyle uyuşuk, uyuntu kalıp vaktinden evvel çöküyor? O canım çam kokuları niye bizim ciğerlerimizin pasını silmiyor? O iyi sular neden bizim midelerimiz düzeltmiyor? O açık havalar kızgın güneşler bizim yüreğimize neden bir renk vermiyor? Ne için başkaları gibi bizde

[51]çoğalıp artmıyoruz? Gittikçe dal budak solacak yerde öylece kurulup kalıyoruz. Bunu siz de az çok merak edin! Bu ne için neleri sizde biraz kendinize sorun! Düşünün, taşının ki bundan böyle buna sebep ne?

Şimdi siz darılmasanız ben diyeceğim ki: bunun sebebi hep bizim müslümanca yaşamayı bilmeyişimizdir. Eğer biz bunu layıkıyla bilmiş olsaydık öyle olmazdık, bu hale gelmezdik. Hamdolsun biz müslümanız ama ne yalan söyleyelim ki Müslümanlığına yaşamayı bilmiyoruz. Müslümanlık temizlik istiyor biz pisiz...

Müslümanlık hamaratlık istiyor biz tembeliz.. Müslümanlık vücut sağlığı istiyor biz çürüğüz.

Şimdi hangimiz kalkarda: biz pis değiliz temiziz, tembel de değiliz hamaratız çürük değiliz sağlamız diye bir bakayım? Kendimizi anlamak için o kadar ince eleyip sık dokumak istemez misiniz? Şöyle bir defa üstümüze başımıza evimize köyümüze bakacak olsak ne mal olduğumuz o saat meydana çıkar. Zira içimizde öylelerimiz vardır ki haftalar geçer vücudu su sabun görmez eli ayağı kirden yosun bağlar ter kokusundan sidik kokusundan yanına varılmaz. Bit şakaklarından akar vücudunun her tarafı örümcek tutarda kendisini biraz temizlemek aklına bile gelmez şimdi buna müslümanca yaşamak mı denir? Müslümanlar böylemi olacaktı? Müslümanların eli ayağı gül gibi tertemiz olmayacak mıydı? Müslümanların üstleri başları eski yamalı da olsa temizlikten misk gibi kokup yüzlerinden nurlar akmayacak mıydı? Hani nerde o temizlikler? Üst baş böyle eve köye gelince o andan bes beter...

Köylerimiz nerede bir bataklık nerede bir kuytu yer varsa inadına getirip oraya kurmuşuz. Evlerimiz nerede hayâ olmaz güngörmez uygunsuz bir yer varsa hep getirip oraya koymuşuz. Onların çoğunda ne abdesthane ne lağım ne de bir bulaşık çukuru.. çirkefler akar ortalık leş gibi kokar her taraf berbat her taraf pislik içinde sineğin biri konar bini kalkar, çocuklar yüzü eli yavrucaklarda bunların üzerinde oynayıp yatar.. Evlerin içi güneş yüzüne hasret.. Küften nemden is kokusundan fişkı kokusundan durulmaz oturulmaz.. Ne kapıya benzer

[53]nede bacası bacaya.. bunların neresine ev demeli, neresine köy.. İnsan böylesine Müslim evi müslüman köyü demeye vallahi utanır sıkılır.

Hani Müslümanların üstleri başları gibi oturup kalktıkları yerlerde temiz pak olacaktı? Hani müslümanlar murdarlıktan korkup kaçınıp daima vücut sağlığının çaresine bakacaklardı? Üstümüz başımız evimiz köyümüz böyle olduğu gibi yememiz içmemiz oturmamız kalkmamız da Müslümancısına değildir.

İşte bunun böyle olduğunu bilmeli de dört el ile dine sarılmalı! Daima müslümanca yaşamaya gayret etmeli! Temizlik için hiç üşenmemeli! Pislikten murdarlıktan korkup kaçınmalı ve iyice bilmeli ki temizlik dinin temelidir. Çünkü her hastalık her fenalık pislikten gelir. Pislilik insanın dünyasını harap ettiği gibi

ahretini de harap eder. Bir insanın dinine kadar bütün, imanı ne kadar sağlam olursa temizliğe dikkati de o kadar çok olur.

İşte bunun için sizde böyle olun daima temiz olmaya gayret edin müslümanca yaşamanın çaresine bakın! Şimdi biz temizlik için ne yapalım, işe nerden başlayalım diye düşünmeye hacet yok hemen her şeyden evvel evlere mutlaka bir abdesthane yapmalı ev ardı dururken abdesthane ne olacakmış dememeli. Abdesthanelerimiz ev olmaz illa ki bunu yapacaksınız. Hiç olmasa derince bir çukur kazarak üstünü taşla örüp etrafını duvarla yahut bir çitle çevireceksiniz! Olur, olmaz her şey için konuşup yatarsınız da bir abdesthane yapmaya gelince mi üşenirsiniz. Ayıptır yahu ayıp! Bir kere düşünün! Hem âleme karşı apaçık abdest bozmak hem ortalığı öbek öbek pislik içinde bırakmak dünyada bundan daha çirkin bundan daha ayıp bir şey olur mu?

Geçen gün bir Hıristiyan hekim bana diyor ki köylüler için yazdıklarınızı okuyup memnun oluyorum ama şu köylülerin pek fena bir adeti vardır. Onları rica ederi o adetten vazgeçirmeye bakın. Sordum o adet nedir dedim abdesthanesizlik dedi. Yana yakıla ağlamaya başladı: ben bir defa Anadolulun.. Taraflarında yolculuk ediyordum yanımda da bir arkadaşım vardı. Bir müslüman köyüne uğradık sabahleyin uykudan yeni kalkmışım arkadaşım bana: aman doktor şu hale bak gel! Diye pencereden dışarısını gösterdi merak ettim.

[54]Bir de ne bakayım anne.. Dedim ellerimi yüzüme kapadım iğrendim utandım hemen pencerenin önünden kaçtım. Ah efendi bu abdesthanesizlik çok fena bir şeydir. Kadın erkek apaçık sırayla dizilmek ne kadar çirkin. Ortalığı öyle berbat edip bırakmak ne kadar rezil?

Ben bu sözleri işitince utandım yerlere geçtim: evet bunun böyle olduğunu ben de biliyorum, hatta geçen sene vücut sağlığı diye bir kitap yazıp bastırdım. Adetin fenalığından uzun uzadıya bahsettim. Lakin inşallah yazacağım dedim. Aman yaz azizim yaz! Ne yaparsan yap şu fena adet yok olsun dedi.

Şimdi gördünüz mü ey müslümanlar bu fena adet yüzünden neler söylüyorlar bizi ne kadar ayıplıyorlar. Ne deseler, ne kadar ayıplasalar hakları da yok mu? Var var yerden göğe kadar bunda hakları var. Bunun için ne olursunuz ya Allah'ın kulları gelin inat etmeyin şu fena adetten vazgeçin! Evlerinize birer abdesthanecik yaptırın! Şayet elinizden gelmiyorsa başınız selameti için dişinizden tırnağınızdan para

arttırarak bir erbabına yaptırın, korkmayın zara etmesiniz. Vallahi emekleriniz boşa gitmez. Siz zavallılar kârınızı zararınızı bilemiyorsunuz, eğer bunu bilseniz o abdesthanesizlik belasını laikiyle anlasanız öyle sade bir çukur kazmakla kalmanız da el birliğiyle ona lağımı bile yapmaya kalkarsınız. Ah bilseniz bu ne hayırlı bir iştir. Öyle işe girişenlerin Allah ne kadar sever böylelerinden peygamber ne kadar hoşlanır. Âlim Allah dünyada yapılacak hayratın en büyüklerinden biri de ana lağımdır. Bir köye bir kasaya ana lağım yapmak elli tane çeşme yaptırmaktan daha hayırlıdır.

Para verip bir hayrat yapamıyorsanız bari hep bir olup köyünüze bir ana lağım yaptırın. Birkaç günler çalışıp yorulursunuz; doğup büyüdüğünüz köye böyle bir iyilik etseniz ne olur günaha mı girerseniz? Gelip kalacaklar size ve geçmişlerinize rahmet okur. Onlar okumasa bile Allah sizi mahrum bırakmaz. Kabrinizi nur eder mekânınızı cennet kılar. Siz ne zannediyorsunuz? İyilik edenleri halkın selametine çalışanları Allah mükâfatsız bırakır mı hiç?

Peygamber efendimiz: yol üstünde bulunan bir dikenin kimsenin ayağına batmasını diye kaldırıp atan kimsenin günahlarını Allah affeder buyuruyor. Yol üstündeki bir dikenin kaldıran kimsenin günahlarını

[55]“Allah” affederde koca bir köyü pislikten kurtaran kimselerin günahlarını affetmez mi? Öylelerinden “Allah” hoşnut ve razı olmaz mı?

Şimdi abdesthaneden sonra sıra bulaşık çukuruna gelir. Her eve nasıl abdesthane lazımsa bulaşık çukuru da lazımdır. Bunsuz ev olmaz. Daima el, yüz, kap-kacak, çamaşır, öteberi yıkanacak. Bulaşık çukuru olmazsa sular, çirkefler nereye akacak? Şuraya buraya çirkef dökülürse sonra temizlik nerede kalır. Abdesthane yapmakla her taraf nasıl pislikten kurtarılsa bulaşık çukuru yapmakla da ortalık çirkeften kurtarılabilir.

Ne varmış, buda at, deve değil ya! Evinizin dışına derince bir çukur kazarak, üzerini taşla yahut ağaçla kapayıp toprakla da örtersiniz evin bir münasip yerinde bir delikli taş koyarsınız. Bu taştan o kazdığınız çukura kadar toprak içinde bir olukçuk açıp onunda üstünü taşla toprakla örtersiniz. İşte bu kadar.

Şimdi hemen: Biz delikli taş nerede bulalım?” demeye kalkışmayınız. Zira delikli taş bulunmayacak bir Hint Kumaş değildir. Büyücek yassı bir taşın bir yanını

oyup çukurlatırınız. Ortasına da bir delikceğiz açarsınız. Olur size ala bir delikli taş.. Bunu da beceremezseniz yassıca iki üçtaş bir araya getirip korsunuz. Taşların birleştikleri yerde bir aralık bırakırsınız. Dökülen sular o aralıktan oluğa oluktan da çukura gider. İşte size besbedava bir bulaşık çukuru. Bunu çocuklar bile yapar. Bu olmayacak, yapılmayacak bir şey midir? Şimdi bunlardan başka yapılacak bir takım temizlikler daha vardır ki onları da inşallah bir gün uzun uzadıya anlatırım.

DİN DERSİ

Geçen derste Ahiret gününü söylemiştim. Bu derste de dünya ile ahiret arasını söylemek isterim. Bakalım insanlar gözleri yumulunca ne oluyorlar? Hemen mahşere mi gidiyorlar, doğruca cennete ya cehenneme...

[56]giriyorlar? Yoksa ara yerde bir başka âleme mi karışıyorlar. Biraz bunlardan bahsedelim.

Şimdi ey cemaat hep biliyoruz, hep görüyoruz ki ölüm gelince insanı alıp götürüyor, sanki bu dünyaya hiç gelmemiş gibi bir hale getiriyor. O insanı koşup gezdiren can gidince ceset suyu çekilmiş değirmen gibi kalır. Sonra gitgide öyle bir kılığa giriyor ki artık onu mezardan başka bir yer paklayamıyor.

Bir vakitler güller çiçekler gibi olan insanın vücudu orada şişiyor, kurtlanıyor, deşilip dağılıyor. En sonunda eriyor, çürüyor, toprağa karışıp gidiyor. Lakin unutmamalı ki bu hale gelen hep insanın cesedidir, bedenidir. Yoksa cana, ruha bir şey olmaz. O topraktan geldi ki yine toprağa gitsin. Onun lamı başkadır. İnsanın ruhu tıpkı vatanından uzak düşmüş bir garibe benzer. Elinde olup olacak bir atı, bir bineceği vardır ki oda bedenidir, vücududur. O ona bir nimettir. Bu nimet elde iken kadrini bilirden kendini gurbet elinden, tehlikeli, korkunç yerlerden kurtarıp vatanına, cennetine, asıl kendi âlemine dönebilirse ne ala... Yok, eğer yollarda eğlenip haylazlık ederse, elindeki atını kaptırıp yarı yolda kalacak olursa vay onun başına geleceklere! İşte asıl yiğitlik can tende iken fırsat eldeyken yol alıp cennete yaklaşmaktadır. Asıl marifet adiliği bayalığı bırakıp melekleşmektedir. Bir insan fenalıklardan ne kadar uzak olursa mertebesi de o kadar artar, Allah'a da o kadar büyük olur. Bir adam da fenalığa ne çok dalarsa Allah'ın rahmetinden de o kadar uzak olur. İşte neüzübillah böyle damlar ölünce başlar ruhları sıkılmaya: her ne kadar

ölüm ruhu bedenden ayırsa da aradaki ilişik kesilmez. Ruh yine cesedin üzerine titrer durur. Sade elini ayağını kimıldatamaz. Öyle eskisi gibi kalıbına hükmü geçmez. Geçmez ama o sevgili vücudunun ne hale geldiğini hep görür bilir. İnmeli adamlar gibi hiçbir şeye gücü yetmez, kendini asla kumanda edemez. Aman yarabbi ne zor şey. Uyan uyanamazsın kalk kalkamazsın, edemezsin..

İşte ilk sıkıntı azap burada başlar ruh bakar ki o kıymetli vücudunu tutuyorlar kaldırıyorlar, bu adam da bu evin bu barkın sahibidir demeyip alıyorlar götürüyorlar. Onu sevgili evladından ayalinden zorla ayırıyorlar.

[57]tabut,tenesir,kefen mezar.. Ah hep bunlar ruhun hiç sevmediği, hiç hoşlanmadığı şeyler. Hepsi soğuk hepsi korkunç. Hele o mezar yok mu? O hepsinden beter. Bir kere dar mı dar. Karanlık mı karanlık. Yalnız mı yalnız. Hiç böyle yeri insanın ruhu sever mi? Ruh dediğin hep geniş, ferah yerler ister. Daima açık aydınlık yerlerden hoşlanır. Daima eşle dostla düşüp kalkmak arzu eder o öyle görmüş, öyle alışmış. Şimdi bu mezarda ne yapsın bu belaya nasıl tahammül etsin?

İşte gönülleri Allah'a kapalı olan kimseler böylece ölümün ayrılığın acılarını birer birer görerek tadarak kendini mezarda bulunca korkar, sıkılır, bunalır bin türlü azaplar çeker. Bunlar yetmiyormuş gibi bir de sorguya suale çekilir. Başlar bir takım azap melekleri görmeye. Onlar ona sorarlar ağa mısın bey misin efendi misin paşa mısın her neysen gel şöyle bakalım senin rabbin kimdir? Ne din tuttun, hangi peygambere uydun. Kitabın nedir kıblen neresidir nesin ne millettensin? derler.

Dinsizler sapıklar şaşırıp kalırlar ne cevap verecekler. Kimi Mevla'sını bırakıp şeytana tapmış hep onun dediğini yapmış. Kimi paraya tapmış para için her şeyi ayakaltına almış kimi de Allah'ını tanıyamamış. Dünyadayken her şeyi bilmiş her şeye akıl erdirmiş de Mevla'sına gelince zihni kapanmış, kafası kalınlaşmış. Daha doğrusu kendini düşündürmemiş yahut düşünmek işine gelmemiş. İşte o vakit bunların hepsinin başı taşa değip pişman olurlar ama o pişmanlık bunları azaptan kurtarmaz. Belanın birinden kurtulup birine tutulurlar nerede bir huylanıp hoşlanmadıkları şeyler varsa hepsini kendilerine üşüşmüş görürler. Fena sesler işitir fena sesler duyarlar dünyada yaptıkları fenalıklar da hep karşılıklarına çıkar. Bu da onları büsbütün sıkar. Bin türlü muhannet meşakkat çekerek kıyamete kadar öylece kalırlar.

Ama iyiler, Allah'ın emrini tutup peygamberin gösterdiği yola giderler; onlar hiç ölüm ayrılık acısı çekmezler. Kabir azabı görmezler. Allah onlara o acıları o sıkıntıları duyurmaz. O korkunç şeyleri göstermez. Onların ruhuna cenabı hak bir neşe, bir lezzet verir. Bir takım iyi şeyler göstererek güzel sesler güzel kokular duyurarak onları

[58]tatlı bir uykuya daldırır. Vücut mezarda yatar lakin ruh hep cennetleri seyrederek sefasına bakar. Öylelerine göre ölümün ayrılığın ne ehemmiyeti olur?

İşte ey müslümanlar! Bilmiş olun ki insanların böylece ya iyi ya fena olarak gideceği âlem, dünya ile ahret arasında bir şeydir. Bir defa dünya değildir. Çünkü ölüm gelince dünya biter gider. Tam ahrette değildir zira daha kıyamet kopmamış. Ne dünya ne ahret. Öyle ikisi ortası bir şey. Bunun için kabir azabı tamamıyla ahret azabına benzemez. Ahrette azap görecek hem ruhtur hem cesettir. Lakin kabirde asıl azap çekecek ruhtur. Böyle olduğundan ölülerin çektiğini diriler anlayamazlar.

Ağalar bilir misiniz, bu tıpkı korkunç rüya görenlerin yanında uyanık duran kimseye benzer. Bazen insan korkulu rüya görür. Bir yerden düşer bir şeylerden korkar. Kaçmak ister kaçamaz, edemez. Ne azaplardan sonra, güç hal ile uyanıp o sıkıntıdan kurtulur. Şimdi size sorarım! O adam bu rüyayı gördükten mesela o rüyadaki yılanların akreplerin belasını çekerken yanında bulunanlar bir şey görebiliyorlar mı? Göremiyorlar. Göremiyorlar ama o uyuyan adam görüyor onun canı yanıyor ya. Siz asıl ona bakın. Başkasının göreme misinden ona bir fayda var mı? İşte kabir azabını da herkesin görememesi buna benzer. Başkaları varsın görmesin, anlamasın. Azabı çeken çekiyor, bin türlü sıkıntıdan geçiyor ya. Başkaları ha görmüş ha görmemiş. Onu üzüp üzüp bunaltmak için bu kadarı yetiştir.

Şimdi ey cemaat! Sakın sözümü yanlış anlayıp ta: adam kabir azabı rüya gibi bir şeymiş diye ehemmiyet vermemezlik etmeyin! Ben ölülere olan azabı dirilerin görmemesine rüyayı örnek tutuyorum. Size onunla temsil getiriyorum. Yoksa kabir azabına hâşâ ehemmiyet veriyorum. O kadar korkuyorum ki, düşündükçe hani şöyle aklım zıvanasından çıkacak gibi oluyor. Lakin ne var ki: insan Allah'ın rahmetini düşünüp biraz onla teselli bulur. Hemen rabbim bizleri de öyle korku görmeyip azap çekmeyen kullarından eylesin...

KÖY HOCASI

Şimdilik on beş günde bir çıkar, sade dinden, ahlaktan bahseder

KÖY HOCASININ MAKSADI

Köylüye dinini dünyasını bildirerek, çalışıp çabalamanın yolunu göstermektir

MÜMİNİN MİRACI NEDİR

Dünyada fenalık neden çıkar - Herkesin gönlüne nasıl bir nöbetçi nasıl kılınabilir - Namaz sade kaba sofiler haramıdır - Namaz insana Mevla'sını unutturmaz - İşin zevkine varmayanlar namazı sade yatıp kalkmaktan ibaret zannedeler - namazın zevkine nasıl varmalı - Ezanlar verilirken Müslümanlar “ Allah “ divanına çağrılırken hiç aldırılmamak olur mu - Boralar kopup yıldırımlar düşerken dakikasını şaşırmayan müezzinin hali - Namazı geçirmemenin çaresi - Gönülsüz kılınan namaz adamı Allah huzuruna sokmaz - Kalbini seccadede bırakıp aklını fikrini çarşıda pazarda gezdirenler - Namaz nasıl olursa müminin miracı sayılır.

DİN DERSİ

Bu dünya hep böyle gider mi - Nelerden sonra bu alemin başka bir alem olması - Mahşer günü nasıl olacaktır - Mahşerde ahbaplık fayda verir mi - Peygamberlerin dedikleri nasıl çıkacak, herkes layık olduğu kılığa nasıl girecek - Fitnecilik edip halkı birbirine düşürenlerin hali - Alemin hakkını boğazına geçirenlerin çekecekleri - Hesap kitabı sorgu sual - Herkesin dünyada yapıp ettiğini Cenab-ı Hak ne için meleklere yazdırmış bunun hikmeti - Kabahatleri birer birer gözü önüne gelip de utananlar - İnsanlar” Allah kelamını nasıl duyacaklar - Fena kimselerin işitecekleri azarlar - İyilere göre mahşer nasıldır - Allah'ın kudretine kuvvetine karşı dünyanın ahretin mahşerin mizanın ehemmiyeti olur mu - “Allah” herkesi birden nasıl hesaba çeker - Kıyametin vakti bilinir mi - Kendi başı ucunda dönüp dolaşan ölümü, kızılca kıyameti düşünmeyip de dünyanın kıyametini hesap edenler

BİR RİCA

Köy Hocasına gönderilen mektup ve havalelamelerin hem posta kutusunun numarası, hem de Suudi kütüphanesinin unvanı yazıldığından posta hanece biraz güçlük olur. Bunun için mektup ve havalelamelerin üzerine sade: İstanbul da sade iki posta hanede 474 numaralı posta kutusuna diye yazılması rica olunur

KÖY HOCASI

Sahib-i İmtiyaz: Üryani Zade Vahid

Cilt:1 10 Cemaziyel Evvel 1337 (Perşembe) 13 Mart 1335 Numara:8

MÜMİNİN MİRACI NEDİR?

Ey cemaat! Bilmiş olun ki, dünyada her fenalık Allah ‘ı unutmaktan çıkar. Her türlü kötülük hep Cenab-ı Hakkı düşünmemekten ileri gelir. Allah ‘ini unutandan korkulur. Çünkü öylesinden, her şey umulur. İnsanoğlu bir kere mevlasını bir kere unutmasın, yoksa bir daha onun önüne geçilmez. Sonra artık, o kendi keyfinden kendi çıkarından başka bir şey düşünmez. Canı ne isterse onu yapar, gönlü neyi arzu ederse onu kapmaya bakar. Hak gözetmez. Hukuk gözetmez: başkalarının kârını zararını hatırına bile getirmez. Hükümet işi ne kadar sıkı tutarsa tutsun bir fırsat bulunca kabahati meydana çıkmayacağını akli kesince o yine yapacağını yapar, elinden geleni de asla kusur etmez.

İşte insanların bu hale gelmemesi için, herkese Allah’ını unutturmamak herkesin gönlüne aitte bir bekçi bırakmak lazımdır. Bu da olsa olsa en çok namazla olabilir. Sözüm size birden bire tuhaf gelmesin.

[60]Ben hesap ederek söylüyorum. Siz de önce düşünerek söyleyin, sakın namaz kılmaktan ne çıkar deyip geçivermeyin! Önce bilin ki namaz sade kaba sofilerin harcı değildir. Belki herkesin muhtaç olduğu bir şeydir. Zira namaz insanı fenalığa bırakmaz. Namaz insanı mevlasını unutturmaz. Namaz insanı çeker çevirir: biraz düşündürüp kendine getirir. Namaz insanı hakkın divanına sokar. Daha doğrusu her zaman Allah‘ın huzurunda bulunduğunu adamın zihnine koyar. 24 saatte hiç olmasa beş kere dünya dairesini bir tarafa atarak gelip “ Allah “ divanına durmak az şey değildir.

Böylece daima mevlasını unutmayan kimse asla bir fenalık yapamaz. Öylesine dünyanın hazineleri bırakılsa kabul değil, bir hıyanet edemez. Çünkü o daima o huzurda bulunuyor. O daima kendini “Allah “ la görüyor. Artık böyle olan bir kere bu mertebeyi bulan kimse âlemin malına canına, ırzına namusuna hiç göz

diker mi? Hiç öyle fena şeylere tenezzül eder mi? Hiç öyle adilikleri kendine yakıştırır mı?

Gördünüz mü ey cemaat namazın büyüklüğünü?!. Bu din tevekkeli mi insanlara bunu bildiriyor. Boşu boşuna mı Cenab-ı “Allah” bize namaz kılın diyor? Namazın ne olduğunu bilmeyenler, işin zevkine önce varamayanlar, namazı sade yatıp kalkmaktan ibaret zan edenler. Zavallılar, bilmezler ki: namaz adamı meleklerle döndürür. Namaz insanı mevlasıyla birlikte bulundurur. Dünyada bundan büyük ibadet olmaz.

İşte siz de namazı böyle bilin! Siz de namazın zevkine böyle varın. Ezan: “Allah’ ü ekber” der demez hemen kendinize gelip, elinizi eteğinizi dünyadan çekin! O vakit iş uyku, soğuk sıcak demeyin, namaza kalkın!

Çıngır çıngır ezanlar verilirken Müslümanları Allah ‘ın divanına çağırırken hiç aldırmamak olur mu? Minarelerde “Allah “ anılırken, Cenab-ı Hak ulular ulusu olduğu âleme ilan olunup dururken hiç o sırada uzanıp yatmak insana yakışır mı? İnsaf edin bir kere düşünün! O zaman uykudan kalkmak,

Sıcak döşeği bırakmak size güç geliyorsa size şu namaz vaktini haber veren müezzini bir defa düşünün. Onu bir kere göz önüne getrin.

[61]Kim bilir o mübarek adam ezandan ne kadar evvel uyanmış. kim bilir ta nerelerden kalkıp gelmiş. Belki de bir ihtiyar aciz halsiz bir adamdır. Onun canı yok mu? Bakın o zavallı kar demez kış demez, rahtını huzurunu terk eder gelir. O yüksek minareye çıkar ezan verir. Boralar kopar yıldırımlar düşer o yine dakikasını şaşırmaz. Elbette onun da uykusu tatlıdır. Elbette onun da kendine göre bir sıcak döşeği vardır. İnsan hiç olmasa bunları düşünmeli de hemen davranıp kalkmalı, kendine biraz söz geçirmeli. Nefsine uyanların kendine hükmü geçmeyenlerin sonu gelmez.

Bunun için ey cemaat inat edin, yiğitlik gösterin namazınızı geçirmemeye gayret eyleyin! Hem de namaza çok ehemmiyet verin. Öyle baştan sağma namaz kılamayın! Kalbinizi seccade de bırakıp aklınızı fikrinizi çarşıda pazarda gezdirmeyin! Sade vücudunuza değil gönlünüze de namaz kıldırın. Gönülsüz kılınan bir namazdan bir fayda çıkmaz. Öyle namaz adamı Allah huzuruna sokmaz. Bir insan kırk yıl böyle namaz kılsa ne gönlü yumuşar, ne de ruhu bir zevk duyar.

Öyleyse ey müslümanlar, ey Allah 'ın kulları! Ne yaptığımız bilerek kimin divanınıza varmak istediğinizi düşünerek namaza durun. Eğer böyle yaparsanız, namazı böyle kılırsanız hiç şüphe etmeyin ki gökleri aşar, melekleri geçerseniz. Hiç olmasa bir lahzacık “Allah “ ile olup kendinizi unutursunuz. İşte bu da sizin miracınızdır. Ne mutlu namazı böyle bilip böyle kılanlara...Ne kadar yazık rahmana secde etmeyip mevlasını unutanlara...Dinleyen düşünür, düşünen insaf eder. Kendini düşündürmeyen de elbette cezasını çeker..

Köy Hocası

DİN DERSİ

[62]Geçen derste dünya ile ahret arasını söylemişim. Bu derste de biraz kıyametten bahsedeceğim.

Şimdi ey cemaat! Hep görüp duruyorsunuz ki eceli gelenler bir taraftan ölüp gidiyor. Bir taraftan da çocuklar dünyaya gelip ölenlerin yerini tutuyor. Böyle böyle herkes cihanda bir defa boy göstererek nöbetini savıp savuşturuyor. Lakin bu hep böyle gitmez. Bir gün olur bu dünyanın da bir sonu gelir. Kıyamet kopar, bu tertip bozulur. Yer yerinden oynayıp her şey altüst olur. Yer gök birbirine katılır. Dağlar hallaç pamuğu gibi havaya atılır. Neden nelerden sonra âlem bir başka âlem olur. Tertibi nizamı başka türlü kururlar. Derken insanlar birde gözlerini açarlar bir de bakarlar ki ne baksınlar: dünya dönüşmüş, iş başkalaşmış. Ne yer şimdiki yere benzer ne de gök: hepsinde bir başkalık, hepsinde bir başka türülük var.

İşte mahşer o dakikadan başlar. Artık var seyret ana baba gününü.. Dünya kuruldu kurulalı ne kadar insan gelmiş geçmişse hepsi orada..Hiç kaçıp kurtulan yok. Peygamberlerden tuta firavuna nemruta varıncaya hepsi orda mevcut. Herkes uzaktan yakından birbirini görecek, birbirini tanıyacak. Lakin kimseden kimseye bir medet olmayacak. Herkes kendi derdine düşmüş herkes kendi başından aciz o sırada insan; ahbap değil babasının oğlunu bile olsa başını çevirip bakmaz. O günkü günde insanın gözüne ne ana görünür ne de baba ne de çoluk çocuk. Sade nefsi nefsi. Hiç başka bir şey düşünen yok. Mahşer bu; laf değil.

O kadar halk kaynaşır durur. Kimse bir yerde karar edemez. Herkeste bir telaş bir hal candır gider. Bir taraftan korku sıkıntı insanları büsbütün perişan eder. Kalabalık o kadar çok ve halk o derece sıkışmış ki bir ayaküstünde bin bir ayak hani

öyle iğne atılsa yere düşmez. Ağlayan kim, bağırın kim, ayaklar altında ezilip kalanlar kim. Maazallah. Bakarsın bir mazlum bir zalimin yakasına yapışmış sürükler, tartaklar durur. ,

[63]Ettiğinden utananlar âlemin gözüne görünmemek için saklanacak delik arayanlar mı dersin bini bir paraya. Utanılmayacak gibi değil ki:

Dünyada gizli tutulup belli edilmeyen kusurlar kabahatler meydana çıkmış. Herkesin boyası bütün dışına vurmuş. Herkesin suçu suratına yazılmış. İnsan dünyada ne ile meşgul olmuşsa onunla haşır neşir olmuş. O az şey midir? Bir adam bir kabahati yaptığını haliyle ortaya çıkarılıp âleme ilan edilecek olsa ne olur, ne hale girer. Onun için ölmek, yüreğine inmek bir şey midir? Acaba böylesinin arından hicabından yüzünün derileri etleri dökülse yeri yok mudur?

İşte bunlar hep olacak, peygamberlerin bütün dedikleri en sonunda yerini bulacaktır. Herkes layık olduğu kılığa kıyafete girecektir. Bakarsınız neuzibillâh kiminin surati maymun suratinâ dönmiş, kiminin surati hınzır suratinâ dönmiş. Ama yine kim olduğu belli. Acayip bir hal? Fitnecilik edip halkı birbirine düşürenlerin dilleri enselerinden çekilmiş yedikleri sillerin haddi hesabı yok. Haram yiyenler, âlemin hakkını boğazına geçirenler; onlar da çıldırmış gibi öteye beriye koşup dururlar. O çalıp çırptıkları paraların her biri bir ateş olmuş vücutlarına yapışmış ne yapacaklarını bilmezler içleri yanar tutuşur, ağızlarından ateşler dökülür.

İşte ey cemaat! Bunun gibi daha nice bin türlü muhannetler meşaggatler içerisinde mahşer ahali bir zaman böyle çalkalanır durur. Neden sonra hesap kitap, sorgu sual başlar. Bir takım kitaplar defterler meydana çıkar. İnsanın iyilikten kötülükten yana nesi, ne sermayesi varsa hepsi yazılmış hepsi defter edilmiş. Bir tane noksanı yok. Hak Teâlâ hazretleri herkesin dünyada ne yapıp ne işlediğini meleklerle mahsus yazdırmış kimse lam cim diyememek için bunlar hep ortaya konur. İyilik kötülük âleme karşı teraziye örölüp tartılır. Gizli kapaklı bir şey kalmaz herkesin ne mal olduğu meydana çıkar. Bunun böyle oluşunda ki hikmet büyüktür, çünkü mahşerin gürültüsü insanın aklını başından alıp zihninde ne var ne yok hepsini unutturur. Bunun için insanlar bunaldıkça: canım nedir bu belalar? Biz ne yaptık ki bizi bu kadar sıkıp cenderelere

[64]koyuyorlar! Artık bu kadarı da fazladır.. Gibi sözlere kalkışlılar. İşte o vakit taşı geddiğini bu kitaplar koyacak, onlara bu cevabı bunlar verecektir. Herkes kendi kitabına bakınca iyi kötü her ne ameli varsa hepsini hatırlayacak, hepsi bir bir göz önüne gelecektir. O vakit herkes yaptığından utanarak başını önüne eğecek, yer yarılrsa yere geçmeyi cana minnet bilecektir.

İşte o zaman bütün insanın vücudu kulak kesilip, başlayacak Allah kelamını istemeye. O günkü günde Cenab-ı Hak herkesle elçisiz, tercümanlız konuşacak herkese layığına göre acı tatlı söz söyleyecektir. Allah kelamı asilere dinsizlere öyle şiddetli gelecek ki onun yanında mahşerin sıkıntısı hiç kalacak. Allah-ü Zülcelâl onlara bütün azametle hitap edip buyuracak: Ey kulum gel bakalım! Bu ne iştir, bu ne hal!

Sen ne kılığa girmişsin, ne sıfat bağlamışsın? Ben seni böyle mi yarattım, dünyada bu halde mi gezdirdim. Sizi ben ipekler çiçekler gibi yarattım. Akıl verdim, fikir verdim. Meleklerimi bile size secde ettirdim. Sizin yüzünüzden şeytanı lanetledim yerde gökte ne varsa hepsini size hizmetkâr ettim. Sizi bu kadarla da bırakmadım peygamberler kitaplar gönderdim doğru yerler gösterdim bunca nimeti, izzeti ikrama karşı sen ne yaptın ne işledin bakalım? Koca dünyada ki kazancın bu mu bu pis murdar günahlardan ibaret mi? Ben seni dünyaya bunları kazanasın diye mi çıkardım. O boyu posu, gücü kuvveti âlemin malına canına, ırzına namusuna göz dikesin diye mi verdim. Hani namazlar niyazlar, hani iyi huylar güzel huylar? Bunların hiçbirinden sende eser yok yazıklar olsun. Senin layığın bu muydu? Melekler sana bunun için mi secde ettiler. Haydi git belanı bul cezanı çek!.

Ağalar! Düşünün bir kere; mevlasından bu payı bu azarı işiten adam ne olur ne hale girer? Aman yarabbi artık o adam bana kalırsa mutlaka erir, akar gider de ceza görmek için yine yeniden yaratır. Çünkü bu sözlere insan taştan, demirden olsa yine dayanamaz.

Şimdi ey cemaat! Bilmiş olun ki mahşerin bu sıkıntıları bu üzüntüleri hep günahkârlara, asilere neuzibillâh ansız gidenleredir. Yoksa Allah'ını

[65]Peygamberlerini bilip dininin gösterdiği yolu tutanlar, hak hukuk tanıyıp daima iyiliklerde bulunanlar kendilerini mahşerde bulunca; öyle başkaları gibi ayakaltında kalmazlar. İzzeti ikram görüp tatlı dil güler yüzle karşılanırlar. Arşı alanın altında

oturup mahşeri seyredeler hafif kolay bir hesaptan sonra hemen cennete gidiyorlar. Şehitlere daha bir takım kendini Allah' a çok sevdirenlere ne sorgu ne sual ne sırat ne mizan, doğru cennet.

İşte biz müslümanlar hep bunlara inanıp iman ediyoruz. Bunların hiç birini Allah'a karşı hâşâ güç bulmuyoruz. Zaten dünya yaratılıp a bu şimdiki hale gelinceye kadar neler olmuş, ne kılıklara girilmiş, nice zelzeleler geçirilmiş; ne kıyametlerden sonra bu kıvama gelmiş. Dünyayı hiç yoktan yaratıp bu hale getiren Allah; dünyanın başına bir kıyamet koparamaz mı? Dağlarını taşlarını un ufak edip havaya savuramaz mı? Allah'ın kudretine kuvvetine karşı dağın taşın, dünyanın ahretin, mahşerin mizanın ne ehemmiyeti olur. Allah öyle bir Allah' tır ki bir anda cihanı mahvedip yeni baştan halk eder de bundan kendisine asla bir fütur gelmez. Mahşer kurup halkı hesaba çekmek Allah'a göre hiçtir hiç! Cenab-ı Hak bir lahza içerisinde bütün mahşer ahalisini birden hesaba çeker hepsiyle ayrı ayrı konuşur. Herkes te sade kendisini hesaba çekilmiş sanır, Cenab-ı Hak sade kendisiyle konuşur zanneder. O bir lahza herkesin haline göre düşünür, asilere, neuzibillâh imansızlara göre binlerce seneler kadar uzun gelir. Bir zamanın uzaması kısalması kime karşıdır, bir kimseyle konuşur lakin başkasıyla konuşmamak kime göredir? İnsan hiç unutmamalı ki hep bunlar bize göredir. Yoksa Allah' a göre ne zaman vardır ne mekân; ne de bir güçlük? Ağalar! Her vakit söylüyorum yine söyleyeyim ki dinin duyduğu bu gibi şeylere inanmak hep Allah'ı bilmemekten ileri gelir. Allah'ını bilmeyen adam bu benim dediklerime güler bir türlü inanamaz öylelerine mizandan sıratı dem vurmak boşunadır. Allah 'ı bilen hiç şüpheye düşmez bunların hepsine iman eder..

Şimdi gelelim kıyametin ne zaman olacağına! Kıyamet diyoruz. Acaba kıyamet ne vakit kopacak? Zamanı yakın mıdır uzak mıdır? Bunun için çok...

[66]lafı olur bir takım dedikodular iştilir. Ben size bunun en doğrusunu söyleyip lafı kısa keseceğim.

Ey cemaat bilmiş olun ki: kıyametin ne vakit kopacağını Allahtan başka kimsecikler bilemez. Peygamber efendimiz sadece dünyanın geçen zamanı kalan zamanından çok oluşunu bildirmiştir. Yoksa şu kadar sene sora kıyamet kopacaktır diye, ne gizli ne aşikâr hiç bir şey buyurmamıştır. Bu sözüm sizin kulağınıza küpe olsun eğer: peygamber efendimiz kıyametin vaktini bildirdi derlerse onu size söyleyen yalancıdır. İnanmayın. Ama: işte peygamber efendimiz kıyamete az

kaldığını haber vermiş ya diyeceksiniz. Ağalar rica ederim sözümü yanlış anlamayın peygamber efendimizin bildirdiğine göre dünyanın kalan zamanı geçen zamanından azdır. Azdır ama geçene göre azdır. Ya gelen seneler bir milyonda kalanı üç yüz bin sene ise? Geçen seneleri sen bana say. Ben de sana kalan seneleri söyleyeyim. Ne sen geçen senelerin sayısını bilebilirsin ne de ben kalan senelerin sayısını bilebilirim onu Allah'tan başkası bilemez. İşte bu kadar. Ama kıyametin alametleri? O başka. Kıyametin küçük büyük bir takım alametleri vardır. Lakin kıyamet alametlerinden biri de hazreti âdemin yaratılmasıdır deniliyor. Buna ne diyeceksin? İyisi mi ey ağalar siz işinizi gücünüzü bırakıp ta kıyametin vaktini hesap etmeye kalkmayın. Vakti saati gelince dünyanın kıyameti kopar, onun hesabını hiç sizden soran olmaz siz asıl kendi başınızın kıyametine bakın ki o pek yakındır. Belki akşama sabaha belki de bir iki dakika sonradır. İşte asıl insan bunu düşünüp ona göre davranmalı. Kendinin başı üstünde dönüp dolaşan ölümü, gizlice kıyameti düşünmeyip de dünyanın kıyametini hesap etmek hiç doğru değildir.

Şimdi sıra artık cennet ile cehenneme geldi gelecek dersimizde de inşallah onları anlatırım.

Vahid

Evkaf-ı İslamiyye Matbaası

Müdür Mesul: Eshed Suudi

Cilt:1**Numara:9****KÖY HOCASI**

Şimdilik on beş günde bir çıkar, sade dinden ahlaktan bahseder

KÖY HOCASININ MAKSADI

Köylüye dinini dünyasını bildirerek, çalışıp çabalamanın yolunu göstermektir.

TEMİZLİK UĞRUNDA Kİ YORGUNLUKAR HEP İBADET SAYILIR.

İnsan ne için en ziyade temiz havaya muhtaçtır - Evleri köyleri nerelere kurmalı, evleri köylerin etrafına nasıl tutmalı - Fıskının gübrenin kokusu adamı ne yapar - Gübre insana neden hem dost hem de düşmandır - Avrupalılar canlarının kıymetini para kazanmanın yolunu nasıl biliyorlar - Müslümanlık uyuşukluğa razı olur mu - Allah tembel kullarına sahip çıkar mı, Peygamberler öylelerinin yüzüne bakar mı – El ayak üst baş temizliği

DİN DERSİ

Asilerin cehenneme gidişi - Sırat köprüsü nedir, cehennem nasıl şeydir - Zebanilerle cehennemlikler arasında geçecek sözler - Peygamberlerin dediklerine gülenlerin, nasihat verenlerle eğlenmeyi marifet zannedenlerin pişmanlıkları - Kendilerine uzaktan cennet gösterildikten sonra tekrar cehenneme gönderilenlerin mahzunlukları - Bunlara böyle yapılmasının hikmeti - Cehennemim ateşini unutturacak yürek acıları - Allah'ın rahmetinden uzak düşmekten beter, cehennem olur mu - Kendini bilen ister istemez Allah'ını da bilir – Neden son pişmanlığın bir faydası olmaz - Ahreti inkâr edenlerin hali neyi andırır - Etrafımızı almış, basiretimizi bağlamış olan şey nedir.

İstanbul Hukuk Matbaası

KÖY HOCASI

Sahib-i İmtiyaz: Üryani Zade Vahid

Cilt:1 1337 Safer (Perşembe) 27 Mart 1335 Numara:9

TEMİZLİK UĞRUNDAKİ YORGUNLUKLAR HEP İBADET SAYILIR

Ağalar bilmiş olun ki: insanın en ziyade muhtaç olduğu şey temizliktir. Hava ne kadar temiz, ne kadar hafif olursa adamın vücuduna da o kadar iyilik sağlık verir. Temiz hava insanın kanını temizler, yüreğini ferahlatır, midesini düzeltip betine benzine renk getirir. Bunun için insan elden geldiği kadar havası güzel yerlerde yaşamalı, evleri köyleri hep güzel havalı yerlere kurmalıdır. Etrafında havayı bozacak havayı ağırlaştıracak bir şey bırakmamalıdır. Evlerin etrafına çirkef dökmek, pis bir şey atmak şöyle dursun süprüntü bile dökmemeye gayret etmeli zira süprüntü havayı bozar, insana hastalık getiri. İşte bunu iyice bilinde öyle kavun karpuz kabuğu, sebzevat süprüntüsü, şunun bunun posası gibi şeyleri evlerinizin etrafına atmayın. Hele fişki, gübre gibi insana Zaralı şeyleri sakın yanı başınızda tutmayın! Bunların kokusu adamı zehirler, insanın haberi olmadan kanını iliğini kurutur. Bunun için

[68]elinizden geldiği kadar süprüntüden gübreden mayıstan fişkidan uzak olmaya çalışın; bunların zehrini koklayarak kendinizi berbat edeceğinize götürüp onları tarlalarınıza dökerseniz fena mı edersiniz? Böylelikle hem çoluğunuzu çocuğunuzu hastalıktan kurtarırsınız, hem de topraklarınızın bereketini arttırırsınız. Günaha mı girersiniz? Siz sakın şimdi benim bu sözüme dudak büküp; adam gübreden de ne olurmuş demeyin; iyice bilin ki gübre insana hem dost hem düşmandır.

Gübre evlerin yanı başında yaylanıp durursa insanın büyük bir düşmanıdır. Çünkü adamı belli etmeden zehirleyip mezara koyar. Eğer götürülüp tarlaya konulacak olursa o vakit gübre insanın en büyük dostudur. Çünkü gübre toprağa karışınca ekin kuvvetlenir toprağın bereketi artar, bire üç, beş veren tarla gübre yüzünden bire yirmi verir! Otuz verir; alabildiğine çıktıkça çıkar. Bu az dostluk mudur? İşte Avrupa da köylüler gübrenin hem dost Hem düşman olduğunu güzelce bildiklerinden yanlarında hiç gübre tutmayıp hemen tarlaya döküyorlar. Hayvanların gübresi yetişmediğinden başka para ile ilaç alıp gübre yaparlar, topraklarını

serbestliyorlar. Bu sebepten onların vücutları sağ tarlaları mükemmel işleri de yolunda.. Onlar böyle sen nasılsın bakalım?

Sen zavallı ne evini köyünü temiz tuttuğun var, ne de öyle işini bir yoluna koyduğun var. Sade bezgin bezgin gezip kimseyi beğenmesin. Sade kuru kuruya Müslümanlığı kimseye vermesin. İşte o kadar. Öyle ama ya Allah'ın kulu Müslümanlık böyle pislik murdarlık istemiyor. Müslümanlık uyuşukluğu uyuntuluğu yerden yere vuruyor.

Allah temizleri seviyor, peygamber her şeyde temizlik emrediyor, şeriat temizlik için kılı kırk yarıyor. Bilmem ki sen kime güveniyorsun da böyle davranıyorsun Eğer ben Allah ıma güveniyorum diyorsan inan olsun ki aldaniyorsun. Çünkü Allah ın hangi dediğini yaptın hangi emrini yerine getirdin ki mevlam da senden hoşnut

[69]olsun. Ne suratla Allah tan medet umuyorsun?

“Allah” tembel kokmuşlara sahip çıkmaz. Peygamber öylelerinin yüzüne bile bakmaz. Bunu ben söylemiyorum kitaplar söylüyor. Hangi hocaya gitseniz böyleler. Hangi akli erene gitseniz böyle cevap verir. Bunun için durmayın, geçen gün dediğim gibi her şeyden evvel evlerinize bir abdesthane ile bir de bulaşık çukuru yapın; sonra bu kadarcıkla kalmayıp evlerinizin etrafında ne kadar gübreler, ne kadar yayılmış süprüntüler varsa onları hep oradan kaldırıp yok edin uzaklara atın, tarlalara dökün. Bakın artık sırtınızla mı kaldırmak işinize gelir, yoksa araba ile mi çekmek halinize oluverir; orasını siz düşünüp elbette bir kolayını bulursunuz.

Ne yapalım güç kolay bu işler görülecek. Öyle sade oturmakla olmaz. Çalışıp çabalamak lazım sakın: adam bunu kim yapacak hepsi bitti de şimdi hepsi süprüntü, gübre taşımak mı kaldı demeyin. Dünyada da ahrette de huzur bulmak istiyorsanız böyle yapacaksınız.

Ben size yemin ederim ki bu yorgunluğunuz boşa gitmez, hepsi ibadet yerine geçer. Hem sevap alırsınız. Hem de vücudunuz dip diri sapsağlam olur. Ağzınızın tadı benzinizin rengi biraz yerine gelir! Çoluğunuz çocuğunuz bir de hastalıktan kurtulur. Gözünüz biraz dünya görmüş olur. Siz temizliğin kıymetini asıl o zaman anlarsınız.

Ama diyeceksiniz ki: hocam şaşarım senin aklına! Sen evlerin dışında bile gübre bulunduğuna bile razı olmuyorsun. Hal bu ki bizim öyle köylerimiz var ki çoğu kimseler hep hayvanlarla birlikte bir dam altında yatıp kalkıyorlar böylesine ne dersiniz?

Ne diyeyim Allah bağlanmış basiretleriniz açsın derim. İnsan kendisine, çoluğuna çocuğuna acımadıktan sonra zibil içinde de yatar, her şey de yapar. Bir adam eli ayağı tutar olduktan sonra ne için hayvanlarla birlikte yaşamalıdır ne için kendini o kadar aşağılamalıdır? Bakın Allah insanı ne kadar nazik yaratmıştır! Böyleyken hiç insan kendini hayvanlarla bir tutar mı? Allah'ın bunca nimetine karşı bu kadar da kıymet bilmezlik olur mu?

[70]Allah sana o vücudu o evlat ve aileyi öyle ahırlarda çürütesin diye mi verdi? Bunun için mi seni bu kadar nazik yarattı? İşte bunu düşünmeli de insan elden geldiği kadar ahırları evden uzak yapmalıdır.

Ama bir de var ki bazı yerlerde malını emin olamadığı için ister istemez hayvanlarla birlikte bulunmak lazım geliyormuş. Bu hakikat düşünülecek bir şeydir. Çünkü mal can yongasıdır. Lakin bilerseniz ki çobanın gönlü olunca tekeden yağ çıkarır. İnsan isterse buna da az çok bir çare bulur hiç olmasa öyle emniyetsiz yerlerde; en ziyade vücudu sağlam olanlar hayvanları muhafaza ederler; geri kalanlar da ayrı bir yerde yatıp kalkarlar; eşiğindeki, beşiğindeki varınca mutlaka ev halkı hayvanların birine yapışmak lazım gelmez ya! İnsan istedikten sonra yapar, yapar. Pekâlâ, bunun da bir çaresi bulunur. Ama canı istemezse dokuz dereden su getirip bin türlü bahanenin belini bükür durur. Bunun için ey müslümanlar onu bunu bahane gösterip durmayın. Sözümü asla veresiye dinlemeyin. Bir insana her şeyden evvel lazım olan vücut sağlığıdır. Bu da bu dediklerimle olur, başka türlü olmaz. Bunun için siz gelin bana inanın. Ne diyor isem onu evvelce yapmaya gayret edin vallahi göreceksiniz ki bu temizlikler az zaman içinde sizi demir gibi sağlam eder, üzerinizden bu ağırlıklar hep gider. Sinirleriniz düzelir, iştahınız artar. İcinizde hep bir ferahlık hep bir iyilik duyarsınız. Bakın o vakit bana ne kadar dualar edersiniz.

İşte insan böyle evini köyünü temizlediği gibi elini ayağını üstünü başını da tertemiz yapmaya gayret etmelidir. Yiyeceğine içeceğine de dikkat etmelidir. Size inşallah bir günde bunlardan bahsederim. Şimdilik bu kadar yeter. Köy Hocası

DİN DERSİ

[71]Geçen ders mahşer gününü söylemişim. Bugünde biraz cehennemden bahsetme isterim.

Ey cemaat! Mahşerde herkesin hesabı kitabı görülüp cennetlikler izzeti ikram içerisinde cennete geçip gidince, cehennemlikler onların arkasından boyunlarını büküp bakacaklar. Sonra azap melekleri başlarlar onları ite kaka sırat köprüsüne doğru sürmeye. Cennete gidenler ne kadar nazlı naim ise bunlar da o kadar hor, hakirdir. Ne bir bunların yüzüne bakan olur, ne de yalvarıp yakarmalarına kulak veren bulunur.

Çünkü artık hep hesaplar görüldü, herkes iyice öğrendi ki kadını olsun erkeği olsun bunların hiçbiri acınacak bir mahlûk değildir. Sarhoşluk, kumarbazlık, hırsızlık, düzenbazlık bunlarda; yalancılık iftiracılık namussuzluk haysiyetsizlik bunlarda.. Eşkîyalık haramilik mi dersin hepsi mükemmel.

Acaba dünyada bunların yaptıkları bir fenalık kalmış mı? Ne ana ne baba bunlarla başa çıkabilmiş nede hükümet her biri bir afet. Hani şöyle hiçbirinin Allah için iyi bir huyu yok. Bu sebepten kimse onlara acımıyor. Kimse onların yüzüne bakmıyor. Elbette öyleleri böyle olur. Onlar o fenalıkları o adilikleri yaparken hiç kimseye acıdılar mı, hiç kimseye zerre kadar insaf merhamet ediyorlar mıydı? İşte Allah da adamı sonra böyle yapar. Lafı uzatmayalım bunlar böylece sürülerek sürüklenerek sırat köprüsüne gelirler birde bakarlar ki ne baksınlar ki! O köprü değil; herkesin ameline göre değişir acayip bir akabe! Hele cehennemliklere göre onun ne bir baş derdi olduğuna anlatmak için kıldan ince kılıçtan keskin demekten başka çare yoktur. Yat yatamazsın geç gedemezsin. Acaba bırakan kim? En sonda elli tane zebani âlim Allah kaçmak değil insana şöyle göz açtırmazlar. Ah ne olacak

[72]hiç çaresi yok ya bu köprüden geçip cennete gideceksin ya da aşağıya düşüp cehennemi boylayacaksın.

Ah buradan yıldırım gibi bir anda geçip kurtulanlara ne mutlu! Ne mutlu onlara ki bu belaların birini görmediler, bu sıkıntıları asla çekmediler..

Fazla durup düşünmeye mecal yok ne olacaksa olacak, ele geçeceksin geçmedik mi haydi tekme tokat cehenneme:

Al sana bir bela daha ki belaların gelin anası! Cehennem öyle bir cehennem ki şiddetinden kabına sığmaz. Hıfzanallah somurduğu vakit insanları değil filleri bile çöp gibi çekip alır. Alevini savurduğu vakit insan uzaktan seyretse bile dayanamaz. Öyle bir şey ki ne tarif edilir ne de tahammül getirilir. Hemen rabbim cümlemizi oraya gitmeyen kullarından eylesin.

İşte ey cemaat o vakit zebaniler cehennemliklere dönüp: yahu size peygamber gelmedi mi, bunun böyle olacağını size kimse bildirmedi mi? Diyecekler! Onlar da onlara karşı içlerini çekecekler. –Gelmedi değil geldi, lakin biz onlara inanamayıp türlü türlü şeyler söyledik. Ah biraz akıl edipte onları dinleseydik böyle olmazdık bu belaları görmezdik, sersemlik ettik, peygamberlerin sözlerine geldik. Nasihat verenlerle eğlenmeyi bir marifet zannettik, işte şimdi belamızı bulduk diye kabahatlerini ikrara edecekler, ettiklerine bin kere pişman olacaklar. Olacaklar ama ne fayda?

Sonra emir olunacak bunlardan bir takımları cehennemden çıkarılıp şöyle cennete doğru götürülecek uzaktan onlara cennet gösterilecek oranın rahmetini, oranın zevkini sefasını görecekler. Cennetin o güzel kokularını duyacaklar: oh canım; ne güzel kokular! Diyecekler. Zannedecekler ki onlarda cennete gidecekler, o nimete onlarda kavuşacaklar. Derken bir emir gelecek: geri çevirin onları; öylelerinin cennetten nasibi yoktur denilecek. Eyvah.. İşte o vakit onlar öyle bir masunlaşacaklar; oradan cehenneme öyle bir dönüş dönecekler ki

[73]Hani öylesi daha kimsenin başına gelmemiştir. Artık bu sefer cehennem onlara eskisinden bin kat fena gelecek, o canım cennetleri düşündükçe yüreklerine ateşler düşecek. O zaman onlar: ya rabbi! Keşke o sevdiklerine verdiği cennetleri göstermeden bizleri yakaydın., daha iyiydi diyecekler. O vakit Cenab-ı Hak onlara azamet ve celali ile buyuracak:

Sizin gibilere böyle yapmak ister. Nasılmış? Şimdi mi rabbiniz oldum. Beni şimdi mi tanıdınız? Dünyada iken ama hiç beni düşünmüyordunuz! Herkesten çekiniyor, herkesin yanında bir kusur bir kabahat yapmazdınız da yalnız kalınca her fenalığı yapardınız. Benim sizi gördüğüme ehemmiyet vermezsiniz. Beni hiç

hatırınıza bile getirmezdiniz. İşte ben de adamı böyle yaparım. O güzelim cennetlerden mahrum edip bu cehenneme atarım. Böylelikle bana karşı gelenlerin hem vücudunu hem de yüreğini yakarım, cezanızdır çekin!.. Bunun üzerine; ah ölüm nerdesin diyenlerin haddi hesabı olmaz, ama ölüm nerede? Herkes ettiğinin cezasını bulsun diye ölümü öldürüp yok etmişler, onun vücudunu ortalıktan kaldırmışlar. artık bundan ötesi sade ağlayıp inlemekten ibaret kalır.. Günahkârlar geçen gün dediğim gibi cehennemde günahları kadar ceza gördükten sonra çıkıp cennete giderler. Lakin neuzibillâh imansız gidenler de cehennemde temelli kalırlar.

Şimdi ey cemaat bir dakikacık olsun dünyayı unutup şöyle bir düşünün. O cehennemi orada çekilecek azapları göz önüne getirip kendinizi bir tartın! Cehennem lafı dile kolaydır ama iyice düşünülecek olursa adamı âlim Allah çileden çıkarır. Çünkü insanı hamama bile kapatsalar ne dayanılmaz ne takat getirilmez, nerede kaldı ki cehennem. Bilene göre sade Allah'ın rahmetinden uzak düşmek yetiştir, hiç cehennem olmasa bile sade bu yürek acısı insanı yakar bitirir. Bunu masal diye dinleyenler hep bir takım kendini bilmeyenler, kendini düşündürmeyenlerdir. Çünkü kendini bilen ister istemez Allah'mı da bilir, Allah'mı bilende ister istemez bunlara inanır.

[74]Şimdiden düşünmeye varmayanlar, şimdiden bunlara inanmayanlar yarın inanır, aman yarabbi derler ama demin dediğim gibi bir fayda vermez inanmak uyanmak ta vaktine göredir. Şimdi aman dersin faydası olur. Hem sen kendini adam edersin, hem de halk elinden dilinden selamet bulur. Yoksa son pişmanlığın hiçbir kimseye faydası olmaz.

Ahreti inkâr edenlerin hali tıpkı yumurta içindeki civcive benzer mümkün olsa da o kabuğun içindeki civcive sorulsa; sen bu kabuğun içinde sin, dışarıdan bir haberin yok ama bilsen neler var neler var! Bir defa senin üstüne titrer durur bir annen var, böbürlenir gezer bir baban var. Kümes var, tünek var, yem var, yiyecek var. Sonra koca bir dünya var aylar, güneşler daha neler neler. Çaylak bıçak hepsi hazır hep seni bekler. Bunlarda sana pek yakın. Arada incecik bir kabuk var onu bir kırıp ta başını çıkarsan bunları hep göreceksin.

Civciv bu sözlere karşı; hiç öyle şey olur mu? Der, ne varsa o kabuğun içindekinden ibarettir zanneder. İşte bu bize bir örnektir. Dünya ile ahret arasında ince bir kabuk ince bir zar vardır. O zar bizim etrafımızı almış basiretimizi

bağlamıştır. Öteki dünyayı bize göstermez. İnsanın gözü bir yumulacak olursa o zaman o zar yırtılır cennetle cehennemde, sıratla mizanla hep ahret meydana çıkar. O zaman artık inanamayan kalmaz ama iş işten geçer. İyisi mi ey Allahın kulları her şeye şimdiden inanıp iman edin yoksa gördükten sonra inanmanın iman getirmenin bir kıymeti olmaz.

Artık sıra cennete geldi onu da inşallah gelecek derste uzun uzadıya söylerim

Vahid

Hukuk Matbaası

Müdür Mesul: Eshed Suudi

Cilt:1**Numara:10****KÖY HOCASI**

Şimdilik on beş günde bir çıkar. Sade dinden, ahlaktan bahseder.

KÖY HOCASININ MAKSADI

Köylüye dinini dünyasını bildirerek, çalışıp çabalamanın yolunu göstermektir.

KIRKÖY İMAMININ MEKTUBU

Molla Mahir Efendi köy hocasını nasıl buluyor - Zeybeklik nedir nasıl başlar- Zeybekliğe özeneler - Müslümanlığa yakışmayan adamlar - Kazancını kumara işrete verip eli koynunda evine dönenler.

KÖY HOCASININ CEVABI

Köy hocası neden ümitsizliğe düşmüyor - Fenaların çoğalmasına sebep kimlerdir - Kabahatin büyüğü kimlerdir - Huysuz bir ana ile ahlaksız bir babanın yetiştireceği evlat

DİN DERSİ

Cennete gireceklerin sevinci - Cennetlikler nasıl karşılanacaklar - Cennet nedir, nasıl şeydir - Cennetin nimetleri insana nasıl anlatılabilir - Gözün gönlün seveceği şeyler - Dünyadaki iyiliklerin doğrulukların mükâfatı - Nefsini ayağı altına alıp fena arzularının önüne geçenler - Cennet davetleri - Peygamber efendimizin ziyareti - Nimet üstüne gelen nimetler-

İstanbul Hukuk Matbaası

KÖY HOCASI

Sahib-i İmtiyaz: Üryani Zade Vahid

Cilt:1 9 Recep 1337 (Perşembe) 10 Nisan 1335 Numara:10

KIR KÖY İMAMININ MEKTUBU

Selâmünaleyküm hoca efendi!

Zorlu öğütleriniz sevine sevine okudum. Yaşım altmışa bastı, otuz yıllık köy hocasıyım, böyle gazete görmemiştim... On yıldır camiye gelen azdır. Dine itibar kalmadı. Uşaklar fenalaştı. Zeybeklik ortalığı yaktı kavurdu. Hovardalık baş gösterdi. Uyuzluk suludavin bel soğukluğu kötü yara çıktı. Namus hayâ kalktı. Bu zaman kadar hiçbir adamcağız kitaba yazıp sizin gittiğiniz yol uçurumdur, sonu şöyle olur demedi. Hükümette uslansınlar diye bir çare bulamadı.

[76]Ben bu çirkin huylardan çok utandığım için ölümü isterdim çok şükür yarabbi kalan bu gün gözüm gönlüm açıldı, bizim hoca efendi pek zorlu.. Öürsem gözüm açık gitmeyecek

Sevindim sevindim pek doğru laf ediyorsun. Aman hoca efendi rica ederim cayma! Bize dinimizi dünyamızı öğret. En gecı sende sevap kazanırsın.. Ödemişin toprağı kanla yoğrulmuş derler. İyi olan insan çok iyi, fena olan insanı da son derece fenadır. Bir haylaz para kazanmadı mı dağa çıkar, vurur, kırar, keser, yıkar, yaktır, köylüleri titretir. Olur, ünlü bir zeybek: köylüler korkar şehirlere kaçar. Hükümet bunlara yüze insanler ceza yok der. Yeni elbiseler ile yirmi otuz kişi atlara binerek gümüşlü mavzerleri ile hükümete gelirler. Oyun oynarlarsa davulcunun alınına elli tane sarı lira yapıştırılır. Bunların kıyafetini gören çocuk zeybekliğe özenir. O da bir gün boz dağını tutar.

Birisi bir düğün yapsa- söylemesi ayıp- en aşağı elli okka rakı alınacak. Düğün sahibinin namı, rakısına göredir. Bunlar İslamlığa yakışmayan fena göreneklerdir. Birisi sabahtan beri güneşin anacında çalışır, biraz para kazanır. Akşamüstü kazancının yarısını kumara, yarısını da rakıya verir. Dudakları gözleri

morarır. Elini kuşağı arasına sokarak eve gelir. Evde de kavga kıyamet kopar. Çoluk çocuk aç kalır.

İşte hoca efendi biz parayı nasıl harç edeceğimizi bilmiyoruz. Dinimizi de anlamamışız. Onun için siz bize nasihat ederek öğretimde gidişatımızı onaralım. Baki dine hizmet.

Kır Köy İmamı

CEVABI

[77]Aleykümselâm Molla Mahir Efendi! Azizim Alimallah mektubun o kadar hoşuma gitti o kadar beni memnun etti ki tarif edemem. Tekrar tekrar okumaktan sözlerin zihnimde yer etti. Artık mektubu adeta ezberden okur oldum. Beni çokça methettiğin için yazılarını herkesten ziyade benim beğeneceğim belli bir şeydir. Lakin metihten ziyade verdiğim emeklerin boşa gitmediğine seviniyorum. Sizin gibi zatları kazandığımdan dolayı Cenab-ı Allah'a şükürler ediyorum sonra memleketimizin feza hallerinden ziyade iyi cihetlerine bakıyorum da hiç ümitsizliğe düşmüyorum. Neden dersiniz: ödemiş in iyi olan insanı çok iyidir diyen siz değil misiniz? Öyle iyileriniz olduktan sonra azizim sende benim gibi ol, sakın ümitsizliğe düşme. Sakın öyle 'bunlu bunlu!' ölümü isteyip durma! Biri çıksın da şu cahillere nasihat versin diye bekleyip yatma. Sen ne güne duruyorsun. Senden âlâ nasihatçimi olur. Bak sözü ne güzel söylüyorsun. İstedüğün lakırdıyı söyle adamın yüreğine işletiyorsun.

Ama diyeceksin ki camiye gelen azdır. Lime söyleyeyim. A canım nasihat için mutlaka cami mi lazımdır? Peygamber efendimiz halka sadece camide mi nasihat buyururdu? Sırası gelince kır bayır demez nerde olsa diyeceğini der, nasihatini verirdi. Sen de azizim camiye gelenlere camide vaaz ve nasihat edersin. Camiden uzak duranlarla da rast geldiğin yerde güzel güzel konuşursun. Bir sırasını getirip vereceğin nasihati yoluyla verirsin. Böyle yaparsan Allah'ın izniyle hem senin nasihatini tutarlar, hem de fazla olarak elini de öperler.

Belki bu sözüme karşı: yanıldın hocam yanıldın! Bu zamanda öyle hem nasihatini tutacak hem elini öpecek adam nerede

[78]bulacaksınız? O günler geçmiş ola dersiniz. Lakin rica ederim molla mahir efendi öyle demeyin, ahalimizi o kadar fena bellemeyin. Onların arasında fenalar çoğalmışsa yine kusur bizdedir. Biz halkı nasihatsız bıraktık, onlar da kendi bildiklerine gittiler. Yoksa biz vazifemizi yapsaydık, halka yoluyla nasihat etmekten geri durmasaydık öyle olmazdı. Bu işlerin biri başımıza gelmezdi. Lakin merak etme yine vakit geçmemiştir. Yine biz istersek halka hizmet edebiliriz. Baştan çıkmışları Allah'ın izniyle yola getiririz. Bu bizim elimizdedir lakin yoluyla çalışmak ister.

Bu böyle iken siz benden nasihat istiyorsunuz tabi ki Molla Fevzi Efendi gibi kendinizi dareye çıkarıyorsunuz. Böyle olur mu ya siz o zeybeklerin lira yapıştırmasına imrenen delikanlılara niye nasihat vermiyorsunuz. Fenalığın nerelerden geldiğini biliyorsunuz da neden önünü almaya gayret etmiyorsunuz. Bana sorarsanız ben: zeybekliği kaldırmak için dağda gezenlerle uğraşmaktan ziyade köyde kasabada evlat yetiştirenle uğraşmak lazımdır derim. Bence kabahatin büyüğü analarda babalardadır. Dağda gezenlerin günahını onlar çeksinler.

Neden dersiniz: analar çocukların kulaklarını hep iyiliklerle hep iyi sözlerle dolduracaklardı. Çocukları bütün fenalıklardan korkutacaklar adeta iğrendireceklerdi. Babalar da bir taraftan daima evlatlarına iyi yol gösterecekler daima onların iyiliklerine çalışacaklardı. Analar babalar böyle dediğim gibi olaydılar bak o vakit yetiştirdikleri delikanlılar boz dağı tutarlar mıydı?

Rica ederim Molla Mahir Efendi! Bir kere evladının kulağına iyi laflar koymasını bilmeyen hırçın, ahlaksız, geçimsiz, ağzı bozuk, kavgacı bir anneyi düşünün. Sonra da sarhoş küfürbaz atak kıyak belalı bir babayı göz önüne getirin. Böyle ananın böyle babanın yetiştirdiği evlattan ne umarsınız. Zavallı çocuk gözünü açar, kendisine bir iyi yol gösteren olmaz. Kulağına iyi laflar koyan bulunmaz. Huysuz bir ana ahlaksız bir baba ile yine böyle

[79]birtakım komşu teyzeler komşu amcalar arasında büyüyen bir çocuk fena çıkarsa çok mudur?

Bunun için bana kalırsa dağlarda gezenlerin azaldığını arzu eden hoca efendiler ilk önce anaları babaları iyi etmeye çalışsınlar. Çocuklara delikanlılara da Müslümanlığı bildirip onları fena yollardan sakındırsınlar. Sonra dalardakileri de unutmasınlar, onlara da nasihat vermektan geri kalmasınlar. Allah'ın inayetiyle

onların içinde insafa gelecek, ettiğine pişman olacak kimse bulunur. Çünkü yoluyla söylenen hak sözün yaptığını kimsecikler yapamaz.

Ben bilirim şimdi siz bana öyledir de sen ne durup duruyorsun, şu bizim zeybeklere niye nasihat vermiyorsun”? Diyeceksiniz. Canım ben de zeybeklere nasihat etmeye tövbeliyim demedim ya. Görüyorsunuz hiçbir boş kaldığım yok. Sözlerin her birinde bir maksat güdüyorum. Diyeceklerimi sırasına koymuştum. Böyle dağlarda gezenlere nasihate biraz daha sonraya bırakmıştım lakin siz, çıbanın başını kopardınız. Artık söz yeri gelmiş oldu. Bunun için ben de inşallah bugünlerde dilim dönüğü kadar zeybeklerle konuşup görüşeceğim. Ama siz de nasihatlerinize başlamalısınız. Hemen Cenab-ı mevla yardımcınız ola.

Köy Hocası

DİN DERSİ

[80]Geçen gün cehennemi anlatmıştım. Onların azaplarından söz açmıştım bugünde cennetten, cennetteki nimetlerden bahsedeceğim.

Şimdi ey cemaat! Allah’ın sevgili kulları izzeti ikram içerisinde sıratı geçip cennete doğru gidenler. Artık onların o sıradaki sevinci dil ile tarif olunmaz. Nasıl sevinmişler ki o kadar tehlikeler geçirdiler, o kadar gürültüler atlattılar. Ya onlar da başkaları gibi cehenneme gideydiler. O sıkıntılara gireydiler ne yaparlardı, nasıl tahammül ederlerdi? O belalardan kurtulduklarına mı sevinirler, cennetlere girecekler nice nimetlere kavuşacaklar bunlara mı şad olsunlar.

İşte böylece sevinçler içerisinde kuş gibi süzülüp giderek cennete varırlar. Bir de bakarlar ki ne baksınlar: cennetin kapıları açılmış, ortalığa nurlar saçılmış. Her taraf miskler amberler içinde.. Birtakım tatlı dilli güler yüzlü kimseler onları karşılarlar. Selam verip gözünüz aydın olsun derler, daha bir takım güzel sözler söylerler. Artık bunlar Cenab-ı Haka karşı hamd-ü senalar ederler. Ellerinden gelse sevinçlerinden secdelere kapanacaklar. Lakin izzet ve ikramdan acaba vakit mi var. Uçuyorlar mı, yürüyorlar mı farkında bile olmadan cennetin içine dolarlar. Ne yapacaklarını hangi tarafa bakacaklarını bilemezler. Sade cennetin o bitmez tükenmez güzelliklerini görüp geçerler. Gitgide etraf güzelleşir, gitgide harta ve hayale gelmedik şeyler göze çarpar. Derken: işte efendim burası siz mahsustur, buyurunuz”? Derler, bir yer gösterirler.

Öyle yerler ki ne ucu bulunur ne de bucağı? Öyle bir yerler ki hani içinde yok yok. O büyük türlü mücevherden yapılmış köşkler inciden dökülmüş çadırlar.. O zümrütlerden bin kat daha güzel bir şeylerden yaratılmış ağaçlar.. O ağaçların, o kuşların altından geçer pırlanta gibi

[81]sözler... O elmastan yakuttan çakıl taşları.. O köşkların; çadırların tarife gelmez döşemeleri, dayamaları, süsleri, nizamları.. O yiyecekler o içecekler, o kuşlar.. Hele o insanın etrafında süzülüp dönen nazlılar, pervane gibi dolaşan Nazanlar! Hiç şüphe yok ki bunlar, cennet nimetlerinin hepsinden ziyade insanın makbulüne geçer. Çünkü insan tek başına yahut hoşlanmayacak kimselerle birebir bulununca artık adam safhasına mest kaplatır.

Ey cemaat! Cenneti anlatmak müşkül olduğu gibi cennet güzellerini anlatmak pek müşküldür. Onları tarif için elmas gibi pırlanta gibi denilse yine azdır. Lakin insan anlatmak için başka ne diyebilir ister istemez onları böyle methedecek, bir takım güzel şeylere benzetecek. Yoksa cennetin o söylediğim köşkları ağaçları, dereleri, tepeleri, hele güzelleri elmastan da pırlantadan da bin kat daha güzeldir.

İşte insanlar bu güzeller güzellikler arasına bir kere düşünmeye artık kendinden geçmeye başlar. Nasıl geçmesin ki: vücut rahat, gönül rahat. Ne öyle dünya kaygısı var, ne de ölüm korkusu. Ve öyle bir cennete düşmüş ki neresinden baksa hangi tarafa dikkat etse hiç çirkin bir şey göremez. Hepsi güzel, hepsi gözün gönlün seveceği şeyler. Ruhunu sıkacak, insana hoş gelmeyecek hiçbir şey yok. Hepsi de ruhun zevkine göre.

İşte insan bu nimetleri düşünürken; gözleri o güzel şeylerin sırrına dalar. Kulaklar o kuşların ötüşünü, derelerin çağılığını, ağaçların hışırtısını dinler. Tatlı sevimli bir rüzgar da güzel kokuları getirip insanın vücudunu okşar, ruhuna sefa verir. Artık bunlara can olsun da dayansın.

İşte ey müslümanlar! Bunlar hep insanların dünyada ki iyiliklerinin doğruluklarının, namusluluklarının menfaatidir. Kandın olsun erkek olsun bir kimse dünyada iken Allah tanımış peygamber tanımış, dinin gösterdiği yoldan ayrılmamış her şeyde hakkına razı olmuş, kimsenin malına canına el uzatmamış

[82]nefsini ayağı altına almış kimsenin ırzına namusuna göz dikmemiş. Her şeyde mevlasını düşünüp fena arzularının hep önüne geçmiş. Şimdi hiç Cenab-ı Hak böylesini mükâfatsız bırakır mı? Bırakmaz işte böyle cennetler böyle nimetler verir.

İşte ey cemaat! Cennetlikler böylece bazen sade kendi sevdikleriyle gülerек eğlenerek vakit geçirirler. Bazen de dünyada ki ahbablarıyla görüşerek zevk ve sefa sürerler. Derken ziyafetler başlar. O gece âdem babamızın davetine giderek bütün evliya, enbiya ile görüşülür. Herkes türlü türlü nimetlerle ağırlanıp pek güzel bir zaman geçirilir. Sonra da sıra ile Nuh, İbrahim, Musa, İsa, aleyhisselamın davetine gidilir. Oralarda da öyle güzel vakitler geçirilir.

Sonra sıra peygamber efendimizin ziyafetine gelir. Öyle bir ziyafet ki ziyafetlerin sultanı. Mübarek cemalini rüyada bile görmek her kula nasip olmayan şu gül peygamberimiz artık orada herkesle görüşüyor, herkese iltifat edip türlü türlü hediyeler verir. İnsan dünyada hasretini çektiği o tatlı dile o mübarek cemale mi sevin sin, öyle bir elden alınan hediyelere mi sevin sin? Hani bu nimetlerin binde biri dünyada olacak olsa; insan bir defa değil elli defa zihnini oynatır. Çünkü insan o kadar sevin ce gelemez. Ama cennette böyle değil. Orada öyle çıldırmak, yok cennette nimet çoğaldıkça insanın neşesi artar. Neşesi arttıkça insan fazla lezzet duyar. Bu da Allah'ın ayrıca bir nimetidir. Ey müslümanlar bilmiş olun! Allah böyle bir Allah'tır ki insanın ihsanına şüphe yoktur. Vermekle bağışlamakla kendinden bir şey eksilmez. Bunun için dünyada hak hukuk tanıyıp daima iyiliklerde daima doğruluklarda bulunan kullara da Cenab-ı Hak cennetle nimet nimet üstüne verir. Lakin şunu da bilmiş olun ki cennet nimetlerinin de birbirinden üstünü vardır. Hele şimdiye kadar döküp saydığım nimetlerden başka bir nimet vardır ki ondan üstün hiçbir şey yoktur. Gelecek derste de inşallah uzun uzadıya ondan bahsederim.

Vahid

Hukuk Matbaası

Müdür Mesul: Eshed Suudi

Cilt:1**Numara:11****KÖY HOCASI**

Şimdilik on beş günde bir çıkar, sade dinden, ahlaktan bahseder.

KÖY HOCASININ MAKSADI

Köylüye dinini dünyasını bildirerek, çalışıp çabalamanın yolunu göstermektir.

MİRAC KANDİLİ

Miraç kandili nedir nasıl olur - Peygamber efendimizden başka hiçbir peygambere olmayan bir devlet - Böyle mübarek gecelerin ehemmiyeti - Kandil gecelerine nasıl hazırlanmalı - Gitgide terk olunan güzel adetler - Düşünülecek telaşa düşülecek bir şey - Bir ağacın ağaçlığı ne iledir, bir Müslüman'ın Müslümanlığı nasıl belli olur-Dinimizi evlatlarımıza nasıl sevdireceğiz.

ÜST BAŞ TEMİZLİĞİ

Kendimizi nasıl temiz tutacağız - Yıkanıp temizlenmenin faydası - Bir yıkanmak bin ilaca bedeldir - Her Müslüman'ın evine yıkanmak için mutlaka münasip bir yerin bulunması - Her ibadetten evvel temizlik - Pislik belanın zehrinden de beterdir - Temizlik için üşenmemek- Sıkça sıkça çamaşır değiştirmek- Pasaklılıktan vazgeçmenin çaresi.

DİN DERSİ

Cennet-i adn Hak Teâlâ hazretlerinin müminlere ziyareti - Hatıra hayale gelmedik binlerce nimetin hep bir araya gelmesi - Arşı aladan esen bir rüzgara karşı her ağacın dalı birine kesilip atılması - Davut a.s in Zebur-u Şerifi okuyuşu - Peygamber efendimizin "Taha" süresiyle "Yasin-i Şerifi" okuması - Neşesinde bayılanlar, sarhoş olanlar - Arada elçi; tercüman olmaksızın müminlerin Hak Teala hazretlerinden "Enam" süresini dinlemeleri - Allah kelamının lezzetinden bütün cennetin ne hale geleceği - Gönlün muradına ermesi, ruhun aradığını bulup hasretine kavuşması - İnsana Allah'ın en büyük bir nimeti.

İstanbul Hukuk Matbaası

KÖY HOCASI

Sahib-i İmtiyaz: Üryani Zade Vahid

Cilt:1 23 Recep 1337 (Perşembe) 23 Nisan 1335 Numara:11

MİRAC KANDİLİ

Ey ağalar bilirsiniz ki bu Receb-i şerif ayının 20. gecesini miraç kandilidir. Bizce pek mübarek bir gecedir. Peygamber efendimiz bin üç yüz otuz altı sene-i evveli bu ayın o gecesinde Allah'ın emri ile Mekke-i Mükerrmeden bir anda Kudüs-ü Şerife varıp miraca çıkmıştır. Gökleri gezmiş arş-ı kürsi'yi seyretmiş, mevlasına da kavuşmuştur. Hiçbir peygambere nasip ve müessir olmayan bir devlet o gece peygamber efendimizin başına konmuştur. Bunun için bütün müslümanlar o geceye çok hürmet ederler. Hatta bazıları birkaç gün evvelden oruca başlayıp fazla fazla ibadetlerle o mübarek geceyi karşılarlar

[84]öbür kandil geceleri gibi bu gece içinde her yerin haline göre çörekler yapılır, birtakım tatlılar hazırlanır. Bunlarla çoluk çocuk sevindirilir fakirlerin kimsesizlerin gönlü hoş edilir. Hele akşam olunca minarelerde kandiller yanar. Halk camilere dolar. Namazlar kılınır, mevlitler miraciyeler okunur. Dualar edilir. Herkes birbirleriyle kandilleşir, birbirine mübarekeye gider. Elemsiz kedersiz olarak daha öyle birçok gecelere erişilmesi için büyükler küçüklere dualar eder. Bu kandilleşme birkaç gün sürer. Sonra evlerde camilerde tekrar tekrar miraciyeler okunur böylelikle o mübarek gecenin büyüklüğü zihinlerde yer tutar, peygamber efendimize de herkesin muhabbeti artar.

Bunun için kandil gecelerine çok ehemmiyet verilmeli daima böyle mübarek günleri geceleri hesap alıp hiç unutmamalı. İnsanın iki eli kanda olsa ne yapıp yapıp kendini biraz çekmeli çevirmeli, ortalığı derleyip toplayıp üstünü başını temizlemeli hiç olmasa bu akşam kandil akşamıdır diye ikinci vakti camiye gidip cemaatle namaz kılmalı. Biraz Kur'an-ı Kerim okuyup içini nurlandırmalı. Geçmişleri de hatırlayıp onların ruhunu şad etmeli. Ah öyle mübarek akşamlarda çocukların ellerine Mushaf-ı şerifi alıp bülbül gibi okumaları, sonra o okuduklarının sevabını

geçmişlerinin ruhlarına yollamaları ne kadar hoştur. Lakin yazık ki bu güzelim adetler günden güne terk olunuyor. Böyle mübarek gecelere hürmet gittikçe azalıyor.

Ağalar bilmiş olun ki bu düşünülecek, telaşa düşülecek bir şeydir. Neden dersiniz bugün kandilini unutan yarın da bayramını unuttur. Böyle böyle derken adamın elinde ne ramazan kalır ne de din iman size sorarım: bir ağacın ağaçlığı ne iledir? Dalıyla budağıyla, filiziyle budağıyla değımlidir. Bunlarsız ağaç olur mu olsa da fayda verir mi? Elbette vermez. Şimdi biri kalksa da: adam bunlar da ne olacak diye bir ağacı

[85]yapraklarını yolsa, bir taraftan da yeniden süren filizleri koparıp atsa. Sonra bir günde: adam bunlar da ne olacak diye tutsa ağacın budaklarını kırsa. Bir günde: ne olacak diye bütün dalları kesse. Artık ağacın ağaçlığı kalır mı?

İşte Müslümanlıkta tıpkı bunun gibidir. Bugün: adam kandil gecesine ne olacak yârın: kurban ne olacak öbür gün: ramazan ne olacak derken insanın elinde avucunda neuzibillâh Müslümanlıktan hiçbir eser kalmaz.

İşte ağalar bunu iyice bilinde farzlardan vaciplerden taa öyle güzel müslüman adetlerine varıncaya kadar nemiz varsa bunlara sınıksıkı sarılın. Bunlardan birinin bile terk olmasına razı olmayın. Çoluğunuz çocuğunuz bunlara hep alıştırsın onların gözlerine böyle güzel şeylerin büyüklüğünü gösterin. Sizden nasıl görürlerse onlar da öyle giderler. Siz aldırmasanız, onlar da onların evlatları da aldırılmazlar. Sonra vebali hep sizin boynunuza olur. Bunun için işte bir daha tekrar ediyorum imamullah aşkına olsun müslümanlığınızı bilin. Bildiğinizi de evlatlarınıza bildirmeye çalışın. Müslümanlığı daima onlara sevdirmenin çaresine bakın böyle yaparsanız selameti buluruz. Yoksa alimallah bizim için başka türlü kurtuluş yoktur vesselam.

Köy Hocası

ÜST BAŞ TEMİZLİĞİ

Ey ağalar! Geçenlerde size evlerin köylerin nasıl temiz tutulacağını uzun uzadıya anlatmıştım. Bugün de biraz üst baş temizliğinden bahsedeceğim. Çünkü sade ev ve köy temizliğiyle iş bitmez. İnsana üst baş temizliği de lazımdır. Bunun için insan her şeyden evvel cünüp gezmemeğe dikkat etmeli. Su iktiza eder etmez hemen güzelce gusül etmeli.

[86]İkide birde de yıkanıp temizlenmeli, su akıtsa etsinde öyle yıkanayım diye haftalarca kır pas içinde gezmemeli.

Cünüp oldukça yıkanmak farzdır. Ama her Cuma yıkanmakta sünnettir. Bunun için hiç olmazsa her Cuma yıkanmalı, çalışıp çabalamak yüzünden vücut kirlendiği vakit cumayı da beklememeli hemen güzelce yıkanıp temizlenmeli.

Böyle yaparsanız sinirleriniz düzelir. Vücudunuz sağlamlaşır. İştahınız artar. İçerinizde bir ferahlık duyarsınız. Nefesinizi geniş alırsınız. Tecrübe edin de bakın bana nasıl hak vereceksiniz. Bizim dinimizin her emir ettiği sedyede birçok hikmet vardır. Bilmiş olunki bir yıkanmak bin ilaca bedeldir. Avrupalılar bunu daha simdi yeni öğrenmişlerde artık her gün yıkanıyorlar. Çok faydasını gördükleri için bir gün yıkanmadan edemiyorlar. Bu sebepten sade kasabalarda değil, köylerdeki evlerinde bile mutlaka güzel bir yıkanacak yer yapıyorlar.

Yıkanmayı Avrupalılara hekimler bildiriyor. Hâlbuki bize “Allah” emrediyor. Bunun için her Müslüman evinde yıkanmaya mahsus mutlaka münasip bir yer bulunmalıdır. İnsan evini kurarken bunu asla unutmamalıdır. Çünkü dinin temeli temizliktir. Her ibadetten evvel adama temizlik lazımdır. İşte insan bunu iyice bilmelide ne yapıp yapıp kendini temiz tutmanın çaresine bakmalı bir yerine bir fena bir şey bulaşacak diye söyle ödü patlamalı. Abdesti gittiği vakitte gücü yettiği kadar temizlenip bir yerinde bir pislik bırakmamaya çalışmalı. Sonrada ellerini sabun bulursa sabunla, sabun bulamazsa biraz toprakla ovuşturarak bul suyla güzelce yıkamalı ve her vakit böyle yapmaya üşenmemeli

İnsan başkasının bir şeyinden nasıl iğrenirse kendinden de öyle iğrenmeli. Kendinindir diye iğrenmeyip de öyle bir iki damla su dökerek parmak uçlarını birbirine sürütürü vermekle kanmamalı. Sakın: adam sende böyle olursa ne olurmuş?” demeyin! böyle olursa

[87]her şey olur. Çünkü her hastalık her fenalık pislikten gelir. Dünyada ondanda fena ne olur? Pislik yılanın akrebin zehrinden de beterdir. Onun içinde olmadık fenalık yoktur. İnsana hastalık getiren küçücük kurtların yumurtaları bütün pislik içinde doludur. Bunun için insan yırtıcı hayvanlardan kaçır gibi pislikten kaçmalıdır. Elinin bulaşğını yıkamayan kimse o eliyle neyi tutarsa, nereye yapışırsa o hastalık

kurtlarını yumurtalarını da oralara ulaştırır. Hekimlerin mikrop dedikleri o kurtlar için geçenlerde size neler söyledim neler anlattım onu unuttunuz mu?

İşte o dediklerimi düşününde temizlik için asla üşenmeyin. Kitaplarımızın, hocalarımızın dediği gibi güzel güzel abdest alın misvak tutunun. Ağzınızı burnunuzu elinizi ayağınızı temiz tutmaya gayret edin. Esvabınızın eşki olması ayıp değildir. Asıl kirli paslı olması ayıptır. Yamalı olsun da pis, murdar olmasın yoksa.

İşte bunun için insan elinden geldiği kadar üstünü başını sıkça sıkça değiştirmeli. Bir çamaşırı öyle muşamba gibi ölünceye kadar giymemeli. Hem de bu temizlik insana içinden gelmeli. Başkaları görsün görmesin yine insan kendini temiz tutmaya gayret etmeli kimse görmüyor diye hiç adam öyle kir pas içinde gezer mi? Başkaları görmese Cenab-ı Hak görüyor ya! İnsan asıl Allah'tan utanmalı kendi kendinden de biraz öğrenip pasaklıktan vazgeçmeli ve iyice bilmeli ki pislik insanın dünyasını harap ettiği gibi ahretini de harap eder.

Vahid

DİN DERSİ

[88]Geçen derste size cenneti uzun uzadıya anlatamamıştım. Bugün içinde cennetin en büyük nimetinden bahsetmeyi vaat etmişim işte şimdi o vaadimi yerine getirmek istiyorum. Lakin bakalım becere bilecek miyim hemen Cenab-ı Hak yardımcım ola.

Ey Cemaat! Cennet Peygamber efendimizin geçen gün anlattığım – ziyafetinden sonra müminler Hak Teâlâ hazretlerinin ziyafetine davet olunurlar. Bu müjde üzerine her taraf donanır, her taraf nurla boyanır. Artık cennete öyle bir sevinçtir gider, bütün cennet öyle bir şenlik eder ki dil ile tarif olunmaz. Lakin ne olsa ne kadar şenlik edilse yine azdır. Çünkü Allah ziyafeti bu! Başka şeye benzemez. Kimin böyle bir davet gördüğü var, kimin böyle bir devlete erdiği var? İnsan dünyada eşinin dostunun ziyafetine bile sevinerek can atarak gider ya ulular ulusu olan Cenab-ı Mevla'nın ziyafetine çağırılacak olursa düşünün bir kere insan sevincinden ne yapar ne hale gelir? Eğer orası cennet olmasa hiç şüphe yok ki herkes deli divane olup dağlara düşer. Lakin cennette “Allah” tahammülünü verir. Her ne

hal ise sunu unutmamalım. Bu müjde üzerine cennet halkı sevinerek sevinçlerinden içleri içlerine sığmayarak davet yeri olan “cennet-i adn”a giderler. Birde bakarlar ki dünyanın zümrütlerinden zebercetlerinden daha güzel bir şeylerden yaratılmış ağaçlar serviler arasında yüz bin çeşit çiçekler içerisinde seirler tahtlar dizilmiş, kürsüler minberler kurulmuş. Güzel kokular, akarsular, taşar havuzlar, fiskiyeler, sel sebiller, daha – ne biliyim, hangi birini söyleyeyim hatır ve hayale gelmeyecek binlerce nimetler hep bir yana gelmiş hep bir araya toplanmış

[89]herkes derecesine, mertebesine göre geçip sedirlere tahtlara otururlar. Şehitler, Salihler, peygamberler’ de kürsülere minberlere kurulurlar artık oradaki izzetin ikramın acaba haddi hesabımı olur. Öyle bir yemekler yenilir ki her lokmada lezzeti değişir öyle bir şeyler içilir ki her yudum da tadı başkalaşır. Bunlardan ne kadar çok yenilse ne kadar çok içilse insana ne şişkinlik gelir, nede bir ağırlık. İşte ey cemaat! Müminler böylece ağırlanıp ikram olunurken arş-ı aladan nazlı nazlı bir rüzgâr esmeye başlar. Allah’ın hikmetiyle bu rüzgarın dokunduğu ağacın her bir dalı bir ney gibi ötüp dem tutar, tatlı tatlı sedalar çıkarır.. Huriler de o güzel süsleriyle hep bir ağızdan bir takım şeyler söyleyip cenabı hakkın misafirlerini meth-ü sena etmeye başlarlar. Deminden beri saymakla bitiremediğim o cennetlere o nimetlere bir de o tatlı ahenk karşınca artık herkese zevkten neşesinden bir mahmurluk gelir. Bir müddet öylece kalırlar.

Sonra sesinin güzelliği dünyayı tutmuş olan “Davut” Aleyhisselam yüksek bir minbere çıkıp türlü makamla “Zebur” u Şerif okumaya başlar. Artık herkes bu sedanın lezzetinden bayılıp neşelere gark olur. Bir zaman da böyle geçer. Sonra Peygamber efendimiz kızıl yakuttan bir minbere çıkıp “Taha” suresiyle “Yasin-i Şerif” okur. İşte o vakit herkes neşesinden bir hoş olur. Adeta sarhoş olur.. Kürsüler minberler aşka gelip sallanmaya başlar. Melekleriyle hurileriyle coşar coşar hâllenir. Derken insan bulan vücudu kulak kesilip başlar doğrudan doğruya Cenab-ı Haktan “enam” suresini duymaya. Ağlar hani “Büyük el hamd” dediğimiz sure yokmu? Onun ismi “enam” suresidir. İşte o sureyi Cenab-ı Hak müminlere okuyacak. Herkeste elçisiz tercümanlı olarak dinleyecek. Eh artık can olsunda dayansın. Kim dayanacak. Allah kelamının lezzetinden artık herkes kendini kaybeder. Huriler kendini kaybeder dereler durur. Ağaçlar çiçekler çırpınır. Cennet çalkanır. Arşı kürsiyi bir titreme alır

[90]meleklerle başka bir hal gelir. İşte o sırada insanın yüzündeki perde kalkarak mevlasını görmeye başlar böylece gönül muradına erer, ruh aradığını bulup hasretine kavuşur. Artık ne cenneti düşünen olur, nede cennet güzelliklerini hatırına getiren bulunur. O öyle bir hakli ne doyulur ne bıılır bir müddet öyle kalınır. Bundan sonra insan yine Allahın emriyle cennetine döner, eşiyle dostuyla eğlenir eder ama Allahın cemalinde bulduğu lezzeti hiçbir şeyde bulamaz bu lezzeti başka hiçbir şeyde tadamaz bunun için cennet halkınca bayram Cenab-ı Hakın cemaline kavuşmaktır. İşte insana Allahın en büyük nimeti de budur. Hemen rabbim cümlemizi bu nimete kavuşan kullardan eylesin.

Vahid

KÖY HOCASI

Şimdilik on beş günde bir çıkar, sade dinden ahlaktan bahseder

KÖY HOCASININ MAKSADI

Köylüye dinini dünyasını bildirerek çalışıp çabalamanın yolunu göstermektir

ZEYBEKLERE NASİHAT

El uzatılmayacak paralar, Besmele çekilmeyecek yemekler - Beş on para ile bir iki lokma hatırı için hak sözü söylememek layık mıdır – İnsanı kurtaramayacak bahaneler – Adamın vücudunu lokma lokma etseler, etlerini cımbızla çekseler yine yanılmayacak işler – Haklı olanlar hakkını nasıl ararlar – Dağda bir yerde yaşamaya imrenenler – Hancı tavuğu gibi gelenin geçenin sırtından geçinmek yiğitlere yakışır mı – Huzuru rabbilalemin de yüze vurulacak kehanetler – Dağların kaldıramayacağı günahlar – Yanlış yoldan dönüp selameti bulanlar – Burnunun doğruluğuna gidip perişan olanlar – Gençliğinde tövbeler olmuş doksanlık bir zeybek – Zeybeklikten kurtulmanın çaresi – Dünyanın lezzeti ne gibi şeylerdedir.

İstanbul Evkaf-ı İslamiyye Matbaası

KÖY HOCASI

Sahib-i İmtiyaz: Üryani Zade Vahid

Cilt:1 8 Şaban 1337 (Perşembe) 8 Mayıs 1335 Numara:12

ZEYBEKLERE NASİHAT

Evvvelki hafta zeybeklere nasihat etmeyi Kır köy imamı Molla Mahir Efendi'ye vaat ederken Bozlağı'na kadar sözümü nasıl erİştireceğimi hiç düşünmemiştim. O vaadimi yerine getirmek istediğim zaman başıma geldi. Kendi kendime: Canım dedim, söz verdik söyleyeceğiz nasihat edeceğiz amma hani ya zeybekle? Onları nerde bulmalı, nasihati nasıl vermeli? Boz dağı neresi, burası neresi.. Arada karlı dağlar var. İnsan karşı karşıya olmalı ki nasihatın tesiri olsun. Söz herkesin haline göre söylenmeli ki bir faydası dokunsun. Öyle görmeden etmeden söylenecek sözün ağızdan ağza gidecek nasihatın ne kadar tesiri olur ki?

İşte ağalar kep ben bunları uzun uzadıya düşünerek acaba ne yapsam ne eylesem de vaadimi yerine getirmiş olabilsem derken pek derinlere dalmam. Kendimi engin bir orman içerisinde görmeye başladım. Ne oldu, nasıl oldu da ben buraya geldim diye şaşım taaccüplerde kaldı. Etrafa dikkatlice baktım: Ne gün görür, ne de ucu bucağı bulunur bir orman.. Biraz öteye beriye dolaştıktan sonra bilir bilmez bir yol tutturdum, hep o tarafa doğru gitmeye başladım.

[92]Ben öyle sersem sepet giderken geçeceğim yolun ortasına pat diye koca bir taş düştü. Birden bire irkilerek taşın geldiği tarafa döndüm. Baktım ki tıpkı Molla Mahir Efendi'nin tarif ettiği gibi pür silah bir zeybek yolun kenarında durmuş bana bakıyor. Yavaş yavaş kendisine doğru yürümeye başladım: O eliyle bir yol göstererek: “ Hoca şuradan şöyle gideceksin “ dedi. Ben gülümsedim: Peki ama o taşı öyle yol üstüne atmak neye iyi? “ Yoksa buranın selamı böyle midir? “ dedim. Bıyık altından gülerek dalga geçiyordu, “ biraz kendine gelesin diye o taşı yuvarlayıverdim “ dedi. Ben de :“ Pekâlâ “ dedim, gösterdiği yola gitmeye başladım o da peşim sıra gelirdi. Baktım bir takım zeybekler gördüm. Kimi oturuyor, kimi uzanmış yatıyor, kimi de öteye beriye gidip geliyordu. Bir ikisi de ateşte bir şey kızartıyordu.

Bana yol gösteren zeybek ileride, ben biraz uzakça durdum onlar birbirleriyle konuştular ettiler. Sonra içlerinden biri bana gel Hocam gel! Şöyle otur bakalım dedi, yer gösterdi. O benim ile gelen zeybek de dönüp: Hoca'yı niye yolundan alıkoyduk? dedi. O da bir şey demeden sade omzunu sallayıp yavaş yavaş çekildi gitti. Ben selam vererek geçtim oturdum. Kendi kendime işte aradığım önüme çıktı. Fırsat bu fırsattır. Diyecek varsa bunlara demeli, verecek nasihat varsa asıl bunlara vermeli diye düşünmeye başladım. Derken bunların en büyükleri bile efe ile aramızda şu sözler geçti.

-Hocam nerden gelip nereye gidiyorsun

-İnan olsun onu bende bilmiyorum.

-Ona demeyin, insan geldiği gittiği yeri bilmez mi?

-Çok şey... Sen ne yaparsın, ne iş tutarsın?

-Köy hocalığı ederim?

-Hangi köyde?

-Hangi köye rastlarsam orada biraz hocalık eder geçer giderim. Böylece diyar diyar gezer dururum

-Ona hamd olsun aç kalmıyorum, kimseye de muhtaç olduğum yok

-Demeyin iyi para tutuyorsun. Şimdi üzerinde para var mı ?

Ben biraz düşündükten sonra ne olacak şu kadar mecdiye, bu kadar çarık, şu kadar kuruş yoktur da onluk var dedim. İsterseniz sayın bakın diye çıkardım cebimde ki paraları meydana koydum. Biri kalktı, bir bir saydı: Tas tamam on para fazlası bile yok dedi. Biraz da üstümü başsımı aradıktan sonra: Bir şeyler yok diye geçti yerine oturdu.

O vakit o büyük efe: Aferin Hocam sana dedi. Eğer yalan tutsa idin işin fena idi. İşte senin doğruluğuna mükâfat diyerek çıkardı bir avuç para önüme koydu. Arkadaşlarına da: Haydi bakalım siz de davranın! Dedi. Baktım hepsi başladılar ötelерinden berilerinden bir takım paralar çıkararak önüme koymaya. Ben hiç sesimi çıkarmıyor, onların o para verişlerini inceden inceden süzüp duruyordum. Büyük efe

bana dönerek: Hocam bunlar sana bizden hediye olsun! Bak şu pişen kuzudan da senin nasibin varmış. Buraya seni kısmetin çekmiş dedi.

Benim öylece durup hiç paraların yüzüne bile bakmadığımı görünce: Hocam niye almıyorsun paraları? Yoksa şakamı ediyoruz sanıyorsun? dedi.

O vakit ben: Hayır şaka yapmadığınızı pekâlâ anlıyorum. Lakin benim derdim başkadır. Nedir? Dedi. Ben Efe derdimi söylerim ama sonra sizin gönlünüz kalır, belki de bana darılırsınız dedim. O benim bu sözüme karşı: Söyle söyle darılmayız. Darılırsak da sana bir zararımız dokunmaz. Biz ne kadar cahil olsak yine hocalarımıza hürmetimiz vardır. Sen sade bizi meraktan kurtar. Söyle şu paralarını niye almıyorsun bakalım? Dedi. Benim böylece paraların yüzüne bakmayışımı merak eden zeybekler bütün etrafıma toplanmışlar hep bana bakıyorlardı. O vakit ben dedim ki:

Ağalar efeler! Darılmayın gücenmeyin ama ben ne bu paraları alırım ne de o kuzunun yüzüne bakarım. Neden dersenez; onlar para değil “ Allah “ vermesin hep yılan çıyan. Ben ona nasıl Besmele çekerim?. Sizin tatlı dilinize

[94]karşı ben bu sözleri söylememeliydim. Sevap için hoş geçirmeliydim. Lakin ben bu sarığı başımda niye taşıyorum, böyle diyar diyar niye dolaşıyorum? Bende dalkavukluk edecek olursam sonra size yazık olmaz mı? Siz nasılsa yanlış bir yol tutmuşsunuz, nasılsa bir cahillik etmişsiniz. Ben bunu bilirken, işin akıbetini görüp dururken beş on para ile bir iki lokma için

Sizin yüzünüze güleyim, sizin selametine çalışmadan geçip gideyim? Bu bana yakışır mı? Baksanıza ben o kadar aç gözlü müyüm?

Şu önüme konulan para öyle bir iki avuç değil, çuvallar dolusu olsa vallahi billahi tenezzül edip elimi uzatmam. Uzatırsam size göz göre göre kıymış olurum. Bana ikram ettiğiniz kuzu öyle değil, sürülerle olsa yine başımı çevirip bakmam. Bakarsam sizi onlara değişmiş sayılırım. Ben ölürümde yine bu insafsızlığı yapmam.

Siz zavallılar gözünüz bağlı bir uçurumun kenarında dolaşıp yatıyorsunuz! Bir şeyden haberiniz yok. Ben bunu görüp dururken sizi kurtarmaya çalışmayayım da hemen paraları kapmayım, kuru boğazımı doyurmaya bakayım ha? Ben o kadar insafsız mıyım? Bakın “ Allah “ sizi övmüş de öyle yaratmış! Her birinize başka

güzellik, her birinize bir başka yiğitlik vermiş. Düşünsenize bir kere? Size yazık değil mi? Sizin gibi bir evlat ne ile meydana gelir, ne meşakkatlerle bu boya getirili? Ben bunu hiç düşünmeyeyim de kendi çıkarıma mı bakayım? Allah etmesi o benim elimden gelmez. Bende evlat büyütüyorum. Bende sizin ne emeklerle meydana geldiğinizi pekâlâ biliyorum. Bunun için sizin öyle ziyan olup gitmenize razı olur muyum? Bilmem ki fena mı ediyorum?

-Ah hocam hiç fena etmiyorsun, pek ala söylüyorsun ama birazda bizi dinlesen bize hak verirsin! Bizde buraya keyfimize gelmedik. Her birimizin bin türlü derdi var. Böyle olmasa insan durup dururken evini köyünü bırakıp buralara düşer mi?

-Evet, efe doğru söylüyorsun insan durup dururken düşmez.

Lakin şeytana uyar, arkadaş sözüne kapılır. Böyle yapmayı bir marifet zanneder, tutar bir şeyi bahane ederek bu yola

[95]dökülüyor.. Siz şimdi! Her birimizin bir derdi vardır diyorsunuz. Böylelikle kendinizi mazur tutuyorsunuz ya! Ben istesem o dert dediğiniz şeyleri hep şöyle gönüllerinize itmişim gibi birer birer sayarım dilinizin altında ne varsa hapsini olduğu gibi meydana koyarım. Lakin alimallah onların hiçbiri sizi kurtarmaz. Onların hiçbiri sizin bu yolu tutmanıza bir özür olamaz. O sizin bahane ettiğiniz şeyler şöyle dursun; vücudunuzu lokma lokma etseler, etlerinizi cımbızla çekseler yine sabır edeceksiniz yine bu işi yapmayacaksınız. İnsan birine kızmakla, ya bir şeye canı sıkılmakla böyle dinini dünyasını harab eder gider mi? Bir adam istediği bir şeyi alamasa yahut bir haksızlığa uğrasa kalkıp acısını alemde çıkarmaya tenezzül eder mi düşünsenize bir kere: kimin acısını kimden çıkarıyorsunuz? Kimin suçunu kime yüklüyorsunuz.

Ah efendiler ah! Sizinki si hep cahillik, hep delikanlılıktır hiç başka bir şey değildir. Eğer siz azıcık haklı olsanız hakkınızı böyle aramayacaksınız. Birbirinize danışıp derdinizi ona anlatacak, başınızın bir çaresine bakacaksınız. Lakin siz böyle yapmadınız. Çünkü böyle yapmak işinize gelmedi. Siz zaten biraz buralarda yaşamak istiyordunuz. Zaten böyle ömür sürenlere imrenip duruyordunuz. Bunun için - ben biliyorum - siz adeta işarete bakıyordunuz. Günün birinde bir bahane ile hemen soluğu burada aldınız. Artık dünyalar sizin oldu. Muradınıza erdiniz, arzuza

kavuştunuz. Şimdi vurduğunuz vurduk kırdığınız kırdık. Soranınız edeniniz yok. Yakmak yıkmak hep keyfinize bağlı her istediğinizi yapıyorsunuz. Zavallı halkın çektiği yetmiyormuş gibi birde siz çıkıp muharebenin noksan bıraktığını tamamlamaya çalışıyorsunuz. Devletin başındaki gaile yetmiyormuş gibi birde siz onsa tuz, biber oluyorsunuz. Ne var be Allahın kulları kalkıp ta bu memlekete bu kadar düşmanlık edecek?! Siz bu yerin, bu yurdun evladı değimlisiniz? Ecdadınızın can vererek aldığı bu güzel memleketlere zerre kadar olsun acımıyor musunuz? İnsaf merhamet dedikleri şeyden sizde hiç eser yok mu? Nedir bu artık sizin ettiğiniz yahu? Bakın memleketin başına olmadık işler geldi. Memleket

[96]şimdiye kadar görmediği felaketleri gördü. Siz hala kendi havanızda geziyorsunuz, hala bir takım layıksız şeylerle vakit geçiriyorsunuz! Size yakışıyor mu hiç böyle işler? Siz bir müslüman evladı olarsınız, kos koca bir babayiğit bulunansınızda helal Men Allah kazanıp yemeyesiniz!. Anlayana göre bu ne kadar ağır bir şeydir? İnsan açısından ölmelide yine kimsenin malına el uzatmaya tenezzül etmemeli. Hancı tavuğu gibi geleni geçenin sırtından geçinmeyi doğrusu ben hiç yiğitliğe yakıştırmam. Bakın siz şimdi bana para veriyorsunuz. Kuzu ikram ediyorsunuz. Lakin kimin malını kime ikram ediyorsunuz?

-Hocam! Biz sana daldık, kuzu orada yanmış kömüre dönmüş bizimde burada dalağımız şişti içimiz bağrımız kavruldu. Paralarında Allah belasını versin rica ederim sen kısa keste bizi utandırıp yerin dibine sokma!

-Efeler gördünüz mü bir kere? Siz benim gibi aciz bir kulun yanında bile işi pek esenlediğimi istemiyorsunuz. Ya yarın huzur-u Rab bul âleminde ne yapacaksınız? Orada peygamberlere, Allahın bütün sevdiklerine karşı kabahatleriniz bire birer yüzünüze vurulduğu vakit nasıl tahammül edeceksiniz. Cenab-ı Hak ey kulum söyle bakalım ben sana o boyu o posu, o gücü o kuvveti gidesin âlemin başına bela olasın diye mi verdim? Tutasın bir takım fenalıklarda bulunasın diyemi seni öyle tosun gibi halk ettim? “ Deyince ne diyeceksiniz ne cevap vereceksiniz, bilmiş olunki o zaman utanmanızdan yüzünüzün etleri düşecek. Suratınızdan döktüğünüz terler sizi boğacak bir hale gelecek. Sıkılacaksınız, bunalacaksınız, bin kere ölüme razı olacaksınız ama elinize bir şey geçmeyecek. O sırada yer yarılıp yere girmeyi cana millet bileceksiniz, ama sizin ayıbınızı yerler bile örtemeyecek.

Sakın “ canım biz ne yaptık ki bizi bu kadar sıkacaklar bizi böyle cenderelere koyacaklar “ demeyin! Siz kabahatlerinizi unutuyorsunuz, suçlarınızın ne kadar büyük olduğunu galiba bilmiyorsunuz. Sizin günahlarınız o kadar büyüktür ki ağırlığına dağlar dayanmaz sizin yüzünüze sürülen leke o kadar bulaşık ki yedi denizin suyu bile

[97]onu temizleyemez! Meğerki hemen : “ lanet olsun böyle yaşamağa “ diyerek bu silahları yere çalısınız. Ağlayıp sızlayıp günahlarınızı mevlanıza affettirmeye çalışsanız. Yoksa başka türlü kurtulmanın imkânı yoktur. Fırsat eldeyken aklını başına alarak bu yanlış yoldan dönenler hep hikmeti bulmuşlardır. Lakin: “ hele biraz yaşımızı başımızı alalım öyle tövbekâr oluruz “ diye vakit geçirenlerde en sonunda perişan olup gitmişlerdir.

Hiç unutmam çocukluğumda bizim seksenlik doksanlık emektar bir hacı babamız vardı. Gayet safi, gayette ser bir adamdı. Biz onu evimizin bereketi bilirdik. Daima elini öpüp duasını alırdık. İşte efendiler! Bu hacı baba daha gençliğinde tövbekâr olmuş bir zeybek olduğu için size onu söylemek isterim bu mübarek adam her sabah oturup saatlerce Kuran-ı Kerim okur, uzun uzadıya dualar ederdi çok defa da dua ederken gizli gizli ağlardı. Çocukluk bu ya bir gün ben merak edip sordum!” Hacı baba niye ağlıyorsun “ dedim. Rahmet canına olsun her sözünün başında “ Çocuk “ derdi. Bana dönerek? “ Çocuk niye ağlayacağım? Günahlarıma ağlıyorum, cahilliklerime ağlıyorum “ dedi. Korktum, günahların nedir diyemedim. Bir gün birisiyle dertleşiyordu! Ah zeybekliğimde ben birini çok dövdüm ona yanarım diyordu.

Şimdi ben sizi gördükçe hep hacı babanın gençliğini görmüş gibi oluyorum. Ah siz onun ağlayışını o ok sakalıyla mevlasına yalvarışını görmeliydiniz. Zavallı adamcağız bir dayak için belki altmış yetmiş yıl tövbe-i istiğfar etmişti hala içi rahat etmemiş, hala o dayak yiyen biçarenin feryadı kulağından gitmemiş ne mutlu ona ki gittikçe iyileşti gittikçe nurlaştı hep öyle okuyarak ağlayarak gözünü yumup mevlasına kavuştu gitti Allah gani gani rahme etsin.

Ey Efeler! Bakalım böyle tövbeler istiğfarlar size de nasip olacak mı? Acaba sizde böyle olacak mısınız, tövbe etmeye vakit bulacak mısınız? Yaşı başı almak şöyle dursun yarına çıkacağınıza elinizde senediniz mi var? Kim bilir bir dakika sonra orada neler olacak, ne kızılca kıyametler kopacak? Bundan

[98]haberiniz varmı?!. İşte ben hep bunları düşünerek sizin için kaygılar çekiyorum lafi uzatmam da sebep budur.

Delikanlılar ey Allahın kulları! Bakın artık ben yoruldum, söz söylemeye takatim kalmadı siz bari biraz kendinize acıyında şu işten vazgeçin hiç durmayın olun, [yüze inmenin] bu beladan kurtulmanın bir çaresine bakın! Bir gün evvel gelin siz de Müslümanlara karışın! Siz de herkes gibi alın teriyle, elinin emiğiyle geçinin az çok demeyin helalinden kazanıp helalinden yiyin eteğinin ucunu kimseler görmemiş nice Ayşelerimiz – Fatmalarımız var. Allahın emriyle bir tane alıp siz de halinize göre ev bark sahibi olun! Tosun gibi evlatlar yetiştirin! Akşam olunca çoluğunuz çocuğunuz hep yolunuzu beklesin. Eve gelince kimi boynunuza sarılsın kimi elinize eteğinizi çeksın, analarınız babalarınızla sizi böyle gördükçe biraz onların da içi açılsın. Adam vallah dünyanın zevki böyle çıkar siz dediğimi yapın! Bakın o zaman bana nasıl hak vereceksiniz ne dualar edersiniz. İşte siz beni asıl o vakit çağırın! Bakın nasıl koşa koşa gelip ikramınızı ne gönül hoşluğuyla kabul ederim. “ Ya rabbi! Acaba o günleri bana gösterebilecek misin? Ümmet-i Muhammed’in bu canım evlatlarını benim yüzümden selamete eriştirecek misin? Hey Allah’ım söz benden tesir senden...”

İşte ey cemaat ben böylece;” hey Allah’ım söz tesir senden “ diyerek ayıldım kendime geldim baktım ki ne orman var, ne zeybek.. Meğer bu bir hülya imiş. Lakin o adeta ağlamışım yine tekrar gözlerimi yumarak benden sonra o zeybeklerin ne yaptıklarını görmek istedim. Ama bir şeycikler göremedim. Bu hülyayı olduğu gibi size söylemek istedim. Belki böylelikle biraz vaadimi yerine getirmiş oldum bu haftamız bununla geçti din dersi de inşallah gelecek haftaya.

Köy Hocası

Evkaf-ı İslamiyye Matbaası

Müdür Mesul: Eshed Suudi

KÖY HOCASI

Şimdilik on beş günde bir çıkar, sade dinden ahlaktan bahseder

KÖY HOCASININ MAKSADI

Köylüye dinini dünyasını göstererek, çalışıp çabalamanın yolunu göstermektir.

ALLAHA NASIL SIĞINALIM

Alnımızın kara yazıları – Fayda verecek bir söz – Büyük işleri büyüklere bırakmak – Aklımın ereceği şeyler – Bu günkü belaları başımıza getiren şey nedir - Yeni kafa ile eski kafa - Her birimizi âleme karşı bir sultan gibi getiren eski kafalar – Bizi böyle iki paralık edip âleme maskara eden yeni kafalar - Dindarlık bir takım kendini bilmezine işine neden gelmez – Ahir zaman peygamberi geldiğinde dünya nasıl idi sonra nasıl oldu – Avrupa Müslümanlığın önüne diz çöküp nasıl ders oldu – Kadir kıymet bilmeyen bizler neler yaptık – Dert bilinmezse derman bulunur mu - Karını zararını seçmeyen kimseye dua hayır eder mi – Kararmış gönlüyle Allahtan medet umulur mu, günah kokan ağızla “ Hasbinallah “ demekten bir şey çıkar mı – Duadan evvel yapılacak şeyler – Misk gibi kokusu arş – ı alaya çıkan dualar – Bu kokulu rüya nasıl geçer.

DİN DERSİ

İnsanın hayra şerre yarar bir halde yaratılması – Cennet Cehennem ağzında serbest bırakılması – Hayır ve şer Allah’tandır demek ne demektir – İbadet ile iman birbirine nasıl lazımdır – İbadet etmeyenler kimlerdir – İnsan elinden bir iyilik gelen kimseye kendini beğendirmeye çalışıp durur da Cenab-ı Hakka karşı kendini beğendirmek hatırına gelmez – İnsan Cenab-ı Hakka karşı nasıl bulunmalıdır.

İstanbul Evkaf-ı İslamiyye Matbaası

PEYGAMBER-İ ZİŞAN EFENDİMİZ HAZRETLERİNDEN İSTİMDAT

Derdimiz çok kim diyor feryat Allah aşkına

Kimden etsin ümidi-i imdat Allah aşkına

El-aman geldi zaman-ı dat Allah aşkına

Ya Muhammet eylesin imdat Allah aşkına

Eyleriz ikrar efendim pek bozuk ef'alimiz.

Sen tek emrin hilafı kalmayız amelimiz.

Kimse askı dikilemez arz eylesin de halimiz

Ya Muhammet eylesin imdat Allah aşkına

Varsın mı essalet ile bu Türkler yanına

Hizmet etmiş bin sene hep dinine kuranına

Bir tazarru ile kâfi hazret-i subhaneke

Ya Muhammet eylesin imdat Allah aşkına

Öyle çok isyanımız ki hadi yok payanı yok

Bizde ki illetlerin dermanı yok lokmanı yok

Çaresiz kaldı şu ümmet başka bir sultanı yok

Ya Muhammet eylesin imdat Allah aşkına

Böyle pek mücrimleriz ama şefaata isteriz

Kullarız geldik sana şahım inayet isteriz

Hazretinden başka biz kimden himayet isteriz

Ya Muhammet imdat eyle sen Allah aşkına

Kebesinden de uzaklaştı zavallı müslüman

Secde eden başları çiğner geçer vermez eman

Kalmasın mı yeryüzünde ya hilafetten nisan

Ya Muhammet eyle sen imdat Allah aşkına

Ümmet-i merhumeye ruz-i kıyamettir bu gün

Her taraftan gördüğü dine ihanettir bu gün

Çaremiz dergâhına dehalettir bu gün

Ya Muhammet eylesen imdat Allah aşkına

KÖY HOCASI

Sahib-i İmtiyaz: Üryani Zade Vahid

Cilt:1 27 Şaban 1337 (Perşembe) 29 Mayıs 1335 Numara:13

ALLAHA NASIL SİĞİNALIM

Ey ağalar! Görüyorsunuz ya ne kara günlere kaldık, ne kadar fena bir zamanla rast geldik. Hiç biz böyle olacak mıydık? Bu günleri görecektik miydik? Kimin aklına gelirdi böyle şeyler hani insan bunu böylesine görmedense ölüme bin kere razı ama ne çare ki çileler daha dolmamış, alınımızın kara yazıları daha tamam olmamış. Her ne hal ise yanıp yakılmakla iş bitmez. Olmamalı idi, bulmamalıydı ile vakit geçirmeye gelmez. Şimdi fayda verecek söz lazım. Biz asıl ona bakalım. Ne yapacağız, ne edeceğiz bunu layıkıyla bir düşünüp taşınalım

Ağalar! Bilirsiniz ki her işte herkes kendi haddini, kendi miktarını bilip ona göre davranmak gerekir. Bunu için ben büyük işleri büyüklere bırakıyorum. Aklımın o kadar eremeyeceği şeylere hiç karışmıyorum. Elbette büyükler için iç yüzünü daha iyi görürler. Ne yapmak ne etmek lazım geleceğini daha ala bilirler. Hemen hak onların yardımcıları olsun. Öyle şeylerde benden yana bol bol dua. Başka bir şey bana düşmez. Ama birde benim aklımın erebileceği şeyler vardı ki dilim döndüğü kadar onları söylemekte boynumun borcudur. İşte ben size bu gün onları söylemek isterim.

[100]Şimdi ağlar! Her şeyden evvel şunu bilmiş olun ki: bizim başımıza bu gün ki belaları getiren hep kendi kusurumuz, hep kendi isyanımızdır. Nedendir dersiniz biz git gide neüzübillah öyle bir hale geldik ki: Allah tanımadık, peygamber tanımadık. Dinin başta taşıdığı şeyleri hep ayaklar altına aldık. İşte Cenab-ı Hak da bizi sonunda böyle yaptı, şaşkınlara çevirip eller eline bıraktı. Elbette azgınlığın taşkınlığın sonu böyle şaşkınlıktır.

Rica ederim ağalar! Bunun böyle olacağını size hocalar az mı söylediler? Bunun için size az mı nefes tükettiler? Lakin şeytan dururken hacıyı hocayı kim dinler? Yeni kafa dururken eski kafaya kim kulak verir? Hay öyle eski kafalara böyle yeni gibi elli bin tanesi kurban olsun. O beğenmediğiniz kafalar bizim başımızı

göklere erdirmişti. Her birimizi âleme karşı bir sultan gibi gezdirmişti. Ama o ağzımızın suyu aktığı yeni kafalarda işte bizi böyle iki paralık edip âleme maskara oldu. Artık bu günkü günde en hafif bir rüzgâra karşı bile duramıyor. Eski kafa dediğimiz dindarlığın acaba kusuru ne idi ki beğenmeyip böyle yerden yere vurduk? Doğruluk edin, hilekârlık düzenbazlık etmeyin dediği için mi din işimize gelmedi? Sarhoşluk kumarbazlık edip de malınızı canınızı telef etmeyin, çoluğa çocuğa karşı kendinizi kepaze etmeyin dediği için mi dindarlık hoşunuza gitmedi? Çapkınlık, ahlaksızlık etmeyin, fenalıklara gitmeyin, âlemin ırzına namusuna göz dikmeyin dediği için mi Müslümanlık hesabımıza olmadı?

Dinimiz mi bizi tembel bıraktı da onun için biz böyle olduk. Müslümanlık mı bizi cahil bıraktı da o sebepten biz bu hale geldik? Hâşâ vekella! Eğer: müslümanlık bizi böyle yaptı, diyen varsa dili kurusun yalancısıdır.

Araplar evvelleri helvadan mabut yapıp taparlarmış, karınları acıkınca da oturup onu yerlermiş koşup gezmeye başlayan nur damlası gibi evlatlarını da diri diri toprağa gömerlermiş. Bu kadar akılları tersine dönmüş, kimseleri Müslümanlık gelir gelmez öyle bir hale getirdi ki akıllarının yüksekliği, ahlaklarının güzelliği

[101]yüzünden her biri dillere destan oldu. Şimdi onların adı anıldıkça biz hep “ razı Allah’ına “ diyoruz, onları can ve gönülden seviyoruz. İşte onları öyle den hep Müslümanlıktır.

Arapların içinde evvelleri okuma yazma bilenler sayılacak kadar az iken sonra o kadar çok okuyup yazılar ki az bir zaman içinde yeryüzünü bitirdiler de gökyüzünü bile ölçüp biçmeye kalktılar. İşte onları öyle yapan onları bu âlemlere alıştıran hep Müslümanlıktır. Müslümanlık sade Arabistan değil bütün dünyanın pek kuraklık, pek perişan bir zamanında âleme rahmet olarak geldi. Herkesin gözünü açtı, her tarafa âlem-i adalet saçtı. O zaman şimdi ki, Avrupa daha emeklemeye bile başlamamıştı. O vakitler ortada onun lafı olmaz, esemesi bile okunmazdı. Neden nelerden sonra Avrupa Müslümanlığın önünde diz çöküp ders aldı. Bu yüzden bazı tokat yediği bile oldu. Lakin hocasının vurduğu yerlerde hep güller, çimenler bitti. Bunu bugün Avrupa inkâr etmeyip dururken bize ne oluyor da böyle yapıyoruz, dinimize bu kadar hor bakıyoruz? Eğer bu din Avrupalıların elinde olmuş olsaydı alimallah onlar Müslümanlıkta herkesi geçerler, melekleri bile geri bırakırdı. Kur’an-ı kerimi şöyle gökyüzüne altın su ile yazmaya kalkışıyorlardı. Hey gidi kadir kıymet

bilmeyen bizler!. Biz o kadar kibarlaştık, o kadar inceledik ki artık neüzübillah din lafını, kuran lafını ağzımıza almaya tenezzül etmez olduk. Düşmanlarımız geceyi gündüze katarak çalıştılar, zengin oldular. Biz haylazlık edip hep kendi havamızda gezdik. İlimde sanatta ileri gitmek şöyle dursun eskiden bildiğimizi de unuttuk. Elimizde avucumuzda ne varsa hepsini âleme kaptırdık, Allah da bizim başımıza bu belaları verdi.

Hocam sözünü kestim ama sen de yangına körükle gidiyorsun. Adamın yarasına merhem süreceksin yerde tuz biber ediyorsun! Şu bizim derdimizin bir dermanı yok mu? Sen bize asıl onu söyle!

Ağalar! Dert bilinmezse derman bulunmaz. Ben bu sözlerimle bir taraftan illetin nedenleri geldiğini göstermeye çalışıyorum. Bir taraftan da hastalık kurdu olan dinsizliğe imansızlığa hücum ediyorum. Bilgelik şimdiye kadar hor baktığımız Müslümanlığın kadrini bilmedik, Allah a karşı kapalı kalmış gönülleri açmak istiyorum. Hiç olmazsa ondan sonrası

[102]İçin sizleri kar zarar seçer bir hale getirmek sevdasında bulunuyorum. Başka ne yapabilirim?

Hocam sen şimdi bize keskin bir dua öğretsen de biz onu okusak, kar zarar seçmeyi de sonraya bıraksak olmaz mı?

Olmasına olur ama ağam hiçbir şeye benzemez karını zararını bilmeyen adama bir dua ne kadar keskin olursa olsun yine fayda vermez. Bilmem duymuşluğunuz var mıdır:

Çiftçinin biri hızıra rast gelmiş. Hızır buna kendini bildirmiş, işte ben hızırım. Bu adam bir türlü inanmamış. Nihayet: senin Hızır olduğunu ondan bildim ki şu elimdeki sapan kazma olsun demiş. O da peki demiş dua etmiş. O saatte sapan kazma oluvermiş ama hızır da ortadan sır olmuş gitmiş. O zaman çiftçi ah keşke sapan kazma olsun diyeceğime altın olsaydı diyeydim ne olurdu. Hem Hızır boşuna kaçırdım, hem de şimdi sapanı kaldım diye dövünmeye başlamış.

Şimdi ağalar! Bu hikâye sahici olmuş olmamış iş orada değil asıl iş kar zarar seçmektedir. Bunu seçemeyen adamın karşısına köy hocası değil Hızır aleyhisselam bile çıksa yine fayda vermez. Bu böyledir gelelim şimdi istediğiniz duaya! Kitaplara

bakacak olsak görürüz ki başı sıkılmışlar için en mükemmel dua: Hasbinallah- u velimelvekildir. Hem bunun böyle olduğunu peygamber efendimiz bildirmiştir. Lakin kitaplarda bu hasbinallaha gelinceye kadar yapılacak dualar vardır ki onların biri bizde yoktur. İşte bunun için ağalar eğer siz tesirli dua istiyorsanız ilk önce kitapların dediğini yaparsınız. Yoksa öyle kararmış gönülle Allahtan medet umulmaz. Öyle günah kokan ağızla: Hasbinallah demekten bir şey çıkmaz.

Aman hocam Allah'ını seversen söyle onlar ne ise yapalım zira artık bıçak kemiğe dayandı. Öyleyse ağalar siz her şeyden evvel (...), şöyle yüreğiniz yana yana günahlarınıza bir tövbe edersiniz, aman yarabbi... dersiniz. Biz nasılsa nefsimize uyduk, şeytana kapıldık, türlü türlü kabahatler aldık. Lakin şimdi bin kere pişman olduk. Bir daha o günahları işlememeye iyiden iyiye karar verdik. Aman yarabbi

[103]biz ettik sen etme! Aman rabbim sen bizim günahlarımızı af eyle! Diye yalvarır yakarılırsınız. Hemen namazlığı bırakıp namaza niyaza başlarsınız, Allah'ın emirlerini yerine getirmeye çalışılırsınız. İşret, kumar, yalan dolan gibi şeylerden hep uzak kaçarız. Üzerinizde kul hakkı bırakmamaya gayret edersiniz. Elden geldiği kadar aranızda ayrılık gayrlılık olmamasına dikkat edersiniz. Sonra büyüklere itaat edip onların gösterdiği yola gidersiniz. Böylece her şeyi tamam ettirdikten sonra dualara başlarsınız: Hasbinallah-u velimelvekil deyip sıdkınızı bütün etmeye çalışılırsınız. O zaman ağzınızın misk gibi kokusu göklere çıkar. Gönlümüzden kopup delen dualar arşı alayı tutar. Melekler de sizlerle birlikte olup hep Allah'a yalvarırlar. Bütün peygamberlerin ruhları da size hep şefaatchi olurlar. Siz ne zannediyorsunuz? Bir Müslüman'ın öyle sıdk ile boynunu büküp dua etmesi az şey midir? Öyle duaya karşı alimallah arş-ı ala bile dayanmaz hep titremeye başlar.

Bunun için ey Müslümanlar, ey Allah'ın kulları gelin siz benim dediğimi yapın! Bakın Allah bize nasıl imdat eyler. Bizi nasıl selamete çıkarır. O vakit bu fırtınayı nasıl alıp da atlatacağımıza siz de şaşıracaksınız, âlem de şaşar. Lakin şaşmaya ne hacet Allah bu! Laf değil cihanı yoktan yaratıp bu hale getiren Cenab – ı mevlaya karşı düşmanın, şunun bunun ne ehemmiyeti olur? Sade şu var ki biz Müslüman olduğumuz halde düşman dediklerinizden daha fena, daha dinsiz olursak işte o vakit işimiz duman, halimiz yamandır... Hey kudret kuvvet sahibi rabbim! Hey ulular ulusu Allah'im: Gönüller derdine derman veren sensin sen bize kendine layık kullardan eyle yarabbi! Başımızda dönüp dolaşan şu belaları def eyle yarabbi! Ehl –i

islami her türlü müzayakadan halas eyle yarabbim! Ehl – i islama gönül hoşluğu ihsan eyle yarabbi! Ehl-i islamın siyatını hasenatını tebdil eyle yarabbim! Habib – i ikram yüzü suyu hürmetine biz ayaklar altında süründürme yarabbi! İsm – i azamın hirmetine bizlere yurt yoksulluğu gösterme yarabbi! Amin, bir amin değil bin amin, yüz bin amin... Bi hürmet-i Seyid el-mürselin ve bi hürmet-i suret'ül Fatiha.

Köy Hocası

DİN DERSİ

[104]Ey cemaat! Bakın kaç derstir cenneti cehennemi uzun uzadıya anlattım. İyilerle fenaların akıbetine bildirdim. Allah yolunu size bir kere de ben göstermiş oldum. Artık siz siz olun da iyiyi kötüye seçin. Daima doğru yoldan ayrılmamaya gayret edin! Siz değil misiniz: şeytana uyarak başka yanlış yollara giderseniz sonra sakın kimseye bahane bulmayın! Kabahatinizi başkasına atmaya kalkışmayın! Pek ala her şeye aklınız eriyor her şeye gücünüz yetiyor isteyince hayra da yarıyorsunuz, şerre de yarıyorsunuz! İkisinin de alası elinizden geliyor. Böyleyken kime ne demeye hakkımız vardır?

Allah size akıl vermiş, fikir vermiş, bu kadarla da bırakmayıp kitap indirmiş, peygamber göndermiş. Cennet cehennem yolu ağızınızda sizi hür serbest bırakmış. Ne zaman bir iyilik yapmak isterseniz kendi arzunuzla yapacaksınız, elinizi bağlayan biri yok! Ne zaman bir fenalık yapmak isterseniz yine kendi isteğinizle yapıp ödersiniz sizi zorla çekip götüren yok! Elinize ayağınıza hükmünüz geçiyor istediğiniz gibi kendinize kumanda edebiliyorsunuz! Artık gemisini kurtaran kaptandır. Batmak çıkmak sizin elinizdedir. Siz isterseniz iyilik yaparsınız cenneti bulursunuz. İsterseniz fenalık edersiniz cehenneme müstahak geçiyor.

Bunun için ey Müslümanlar sakın: hayır ve şer Allaktan'dır sözünü yanlış anlamayın. Bulmuş olur ki hayrı şerri yaratan Allah'tır ama kazanan müstahak olan da insandır. Bir iyilik yapmak isteyen kimsenin elinde cenabı hak iyilik hak eder. O kimse de o iyiliği yapmaya atılması yüzünden sevap alır. Bir fenalık yapmak isteyen kimsenin de elinde Cenab-ı Hak fenalık hak eder. O kimse de fenalığı yapmaya atılması yüzünden günahkâr olur. Görüyorsunuz ya hayrı yahut şerri yapmak istemek kuldun, yaratmakta Allah'tandır.

İşte hayır şer Allah'tandır demek budur. Herkesi hangi yolu tutacağını ezelden Cenab-ı Hak bilmesi de “ Kader “dir. Böyle olunca ağalar kimse kimseye bahane bulamaz. Kimsecikler kabahati sırtından atamaz. Bunun için insan ne yapıp yapıp çalışmalı,

[105]çabalama, Cenab-ı Hakkın emirlerini yerine getirmeye gayret etmelidir. Yol bu yoldur kurtuluş bundadır. Bunun sonunda cennete girmek murada ermek vardır. Söylemek benden kulpunu kulağına bulup ona göre davranmak sizden

Ey ağlar! Bakın buraya kadar size “ Amentü “ yü söyledim, imandan itaatten hep buna benzer şeylerden söz açtım – şimdi biraz da namazdan, oruçtan, sair ibadetlerden bahsedeceğim. Çünkü sade imanla, sade ahlak güzelliğiyle iş bitmez, ibadet de lazımdır. İbadetsiz iman daima tehlike altındadır. İbadet adeta imanın muhafazasıdır. Zira iman dediğin insanın gönlünde, yüreğinde bir inanmadan ibarettir. O tıpkı açıkta yanan bir kandili güzel bir fener içine koyarsak artık hiç tehlike kalmaz. Minarenin tepesine de çıkarsak yine ona bir şey olmaz.

İşte imanda böyledir. Onu gece gündüz ibadetlerle, iyi amellerle muhafaza edersek; çalışıp çabalayıp daima itikadını sağlamlarsak kimsecikler senin imanını çekip çalamaz. Ama sen kendi imanına sahip olmazsan iyi amellerde bulunmaktan başka gece gündüz fenalık içinde yüzüp yatarsan git gide gönlün karışır, imanın zayıflar günün birinde o neüzübillah başından uçar giderde haberin bile olmaz. Sonra ayakların suya erer ama iş işten geçer. Artık o vakit dövünürsün yüz bin kere pişman olursun, lakin fayda vermez. Bunun için insan vaktiyle aklını başına alıp imanına sahip olmalı. Allah'ım elbet emrini tutar elbette her dediğini yapar asla Mevla sına karşı gelmez. Nasıl ki huyunu suyunu pek sevdiğimiz yahut iyiliğini çok gördüğümüz bir zat size bir iş sorarsa siz: peki efendim, baş üstüne diyerek seker; sıçrar; onun dediğinden alasını yapmaya gayret edersiniz. Eddiğini yapmazsanız üzülür, büzülür, bin türlü özürler dilersiniz. Zira siz o zatın çok iyiliğini gördünüz; bu yüzden onu sever oldunuz. Yahut onun hali tavrı, sözü sohbeti, kılığı kıyafeti, sizin hoşunuza gitmiş; o adamdan hoşlanmışsınız! Şimdi siz onun dediğini yaparsınız. Elbette o da sizden memnun olur; siz de onun memnun olmasından lezzet duyarsınız. Sakın yapma dediğinde mühim koyacak o işi yapmaya gayret edersiniz. Çünkü yapma dediğini yaparsanız sonra

[106]kızır, sizden soğur. Artık sizi sevmez olur.

İşte ağalar! Siz bu böylece bir iyiliğini gördüğünüz veya bazı huylarını sevdiğiniz kimseye kendinizi beğendirmek isterseniz, onun gücüne gidecek şeylerden kaçınırsınız da sizi hiç yoktan var edip bu nice nimetlere ark eden “ Allah-ü Teâlâ “ hazretlerine kendinizi beğendirmek onun gücüne gidecek şeylerden çekinmek, sakınmak hatırınıza gelmez mi? Doğrusu bu düşünülecek bir şeydir.

Siz seveceğiniz her şeyden ziyade Allah'ınızı sevin! Çünkü: güzelliklerin güzeli odur. Bütün güzellikler ondan gelmiştir. Siz iyilik bilecekseniz iyilik önce Allah'ın size olan iyiliklerini bilin! Cenab-ı Hakkın bunca nimetlerine karşın gece gündüz şükürde bulunun! Siz söz dinleyecekseniz, hatır sayacaksanız herkesten evvel Allah'ın sözünü dinleyin. Herkesten ziyade onun hatırını sayıp bütün emirlerini yerine getirmeye bakın!. Siz korkacaksanız herkesten ziyade Allah'tan korkun! Çünkü “ Allah “ herkesten, her şey den büyüktür. Cezası da herkesin verebileceği cezalardan daha büyük, daha ağırdır. İyilikler bekleyecekseniz Allahtan bekleyin, ondan umun! Çünkü kendisinden iyilik umduğunuz

Adamın yüreğini yumuşatacak yine Allah' tır. “ Allah “ bir adamın yüreğine ilham etmez ise siz onun karşısında yaltaklanmak değil, seksen defa takla bile atsanız yine faydası yoktur.

İşte ey ağalar! Hep bunları hatrınıza getirinde rabbinizi hem çok sevin hem de ondan çok korkun! Bir yerde “ Allah “ denildi mi şöyle yüreğiniz titresin. Hemen “ Vecelleşane “ diyerek kendinize gelin! Öyle eğri büğrü oturuyorsanız biraz kendinizi toplayın! Çünkü “ Allah “ ismi şakaya gelmez, tanrının adına ehemmiyet vermemek olmaz. Yanınızda Hak Teala hazretleri anıldı mı sizde anacaksınız! Allah'ını anan; kendini onun huzurunda görür. Huzurun da hiç ayak uzatılır mı? Hiç öyle çarpık, çurpuk oturulur mu? Elbette adaba gelmek lazımdır. İşte yanınızda “ Allah “ anıldıkça böyle yapmalısınız! Ya müslümanlar minareye çıkıp da: Allah-u ekber diye Müslümanları Mevla'nın divanına çağırdıkları vakit de ne yapacaksınız? Müezzin haber veriyor, divan olacak. Ulular ulusunun huzuruna varılacak. O sırada ne yapacaksınız, nasıl davranacaksınız? Bu bizim için pek ehemmiyet verilecek bir şeydir.

İşte inşallah bir günde bunu uzun uzadıya anlatırım.

Cilt:1

Numara: 14

KÖY HOCASI

Şimdilik on beş günde bir çıkar, sade dindar ahlaktan bahseder

KÖY HOCASININ MAKSADI

Köylüye dinini dünyasını bildirerek çalışıp çabalamanın yolunu göstermektir

KÖYLÜYE RAMAZAN HEDİYESİ**ORUÇ**

Bize akıl fikir verilmesinin hikmeti - Akıl vazifesi sade karın doyurmak mıdır - Gözünü yuman nasıl etrafı göremezse kendini düşündürmeyende Allah'ını bilemez - İnsan günleri ölçsün biçsin de Allah'ını bilmesin bu olabilir mi - Bir saat düşünmek körü körüne bin yıl ibadet etmekten ne için hayırlıdır - Bir şeyi unutan ile hiç bilmeyenin farkı nedir - Sade bilmek, Sade iman etmek ne kadar fayda edebilir - Her derdin nasıl dermanı varsa her fenalığa kalkan olacakta bir ibadet vardır - İnsana Mevla'sını unutturmayacak ibadetlerin birincisi nedir - İmsak vaktinden akşam ezanına kadar süren büyük bir ibadet - İşin zevkine varmayanlar orucu ne zannederler - Orucun insana faydası nedir - Ramazan hali nasıldır - Ramazanlar ne için ramazan olmuştur - Ramazanın kadrini nasıl bilmeli.

TERAVİH NAMAZI

Teravih namazı nedir, Nasıl olur - Teravih namazı kılmak neye benzer - Teravih namazı tek başına nasıl kılınır - Teravih namazı cemaatle nasıl kılınır - Kunut duası okuyamayan ne yapar.

DİN DERSİ

Ezan nedir, Nasıl olur - Ezanın sebab-i hikmeti nedir - Din daima insanların üzerine nasıl titrer durur - Ezana kulak vermemenin cezası nedir - Ezan verilirken insan ne yapmalı, ne etmelidir - Ezanda neler vardır, Müezzin dediği ne gibi şeylerdir.

İstanbul- Evkaf-ı İslamiyye Matbaası

KÖY HOCASI

Sahib-i İmtiyaz: Üryani Zade Vahid

Cilt:1 13 Ramazan 1337 (Perşembe)12 Haziran 1335 Numara:14

KÖYLÜLERE RAMAZAN HEDİYESİ

Kara gün dostu bizim geldi mübarek ramazan

Gözün aydın bilelim kıymetini bizde aman

On bir ay ettiğimiz suçları hep terk edelim

Ulu süphanımıza yalvaralım vakti hemen

Daima açlık ne imiş tut orucu kıl namazı

Edecek köy hocası hikmetini sonra beyan

Ahretle nice bin türlü sevda başka

Yazamaz söyleyemez anı kalem ile lisan

Ma' deki pek edecek feleği nurlandıracak

Bildiğin dertlere dünyada oruçtur derman

Orucun hakkına hakkıyla riayet edeni

Aldatıp azdıramaz her ne yaparsa şeytan

[108]

Hilesiz para kazan önce hüdanın emri

Beş vakit farzını kıl kimseye etme bihtam

Gitme beyhude oyun yerlerine kendine gel

Vaaza git hayır işe koş hem oku dinle kur'an

Yardım et mümkün ise böyle mübarek günde

Komşular da bulunur aç fakire hasta yatan

Şu güzel dünyamızın cümle ibadeti güzel

Utandır bizdeki çirkinliğe baksa insan

Müslümanlar ne için kaldı ki ayakaltında

Neye dar geldi bizim başımıza o koca cihan

Tutmadık dinimizin emrini tembelleştik

Bazımız Hz. Kurana da etti isyan

Arama başka sevap işte budur dinle beni

Dinini bilmeyeni kurtaramaz kimse inan

Halep Mevlevi Şeyhi

Ahmet Remzi

ORUÇ

Ey cemaat! Bilmiş olun ki bu dünyada hiçbir şey gelişi güzel olmamış ve boşu boşuna yaratılmamıştır. Her şeyin mutlaka bir hikmeti, kendine göre bir hizmeti vardır. Taşı toprağı bile boş yere yaratmayan Allah hiç şüphe yok ki insanları da abes yere yaratmamıştır. Elbette bizimde dünyaya gelmemizin bir sebebi, elbette bize akıl fikir vermesinde bir hikmet vardır. Sade boy gösterip karın doyurmak için dünyaya gelmiş olsaydık hiç biz böyle bilir, anlar, düşünür, sezer bir halde yaratılır mıydık? Mutlaka

[109]bunun bir sebebi olacak, mutlaka aklın bir vazifesi bulunacaktır. Belli bir şey ki aklın vazifesi insanların karnını doyurmak değildir. Zira insanların tutup almak için

elleri, ısırıp yemek için ağızları vardır. Akıl olmasa da onlar karınlarını doyurmuyorlar. Uzun söze ne hacet. Başka can taşıyanlar işte göz önünde!. Onarlın akılları yokta aç mı kalıyorlar?

Bunun için şunu da bilmiş olun ki ey Müslümanlar! Aklın asıl vazifesi insanlara Allah'ını bildirmektir. İnsan nasıl gözüyle etrafını görür. Kulağıyla ses seda işitir; diliyle damağıyla tat duyuyorsa aklıyla da Allah'ı bilebilir. Bilmemek olmaz meğer ki kendini düşündürmeye:.

Gözünü yunan nasıl etrafını görmezse; kulaklarını tıkayan nasıl etrafında olan şeyleri duyamazsa; kendini düşündürmeyen de Allah'ını bilemez. Bir insanın beyni bozuk olur düşünemezse o zavallıya bir şey denmez çünkü mazurdur. Lakin asıl kabahatin büyüğü her şeyi bilip de Allah'ını bilmeyenlerdedir. İnsan gökleri ölçsün biçsin de Allah'ını bilmesin. Bir adam teşrih masasının başına geçsinde Allah'ını tanımasın bu olamaz meğerki düşünmek istemeye.

İşte bu düşünmek yok mu; Alim Allah ibadetlerin en büyüğü budur. Bu yolda bir saat düşünmek; körü körüne bin yıllık ibadet etmekten hayırlıdır. Zira düşünen insaf eder, insaf eden Allah'ını bilir. Allah'ını bilen de elbette dünyanın en iyi adamları arasına geçer çünkü her fenalık Allah'ı ileri bilmekten ileri gelir. Mevlasını bilmeyenden korkulur öylesinden her şey umulur..

Şimdi bu böyle iken nice kimseler vardır ki hem Allah'ını bilirler, hem de her türlü fenalıktan geri kalmazlar işte böyle olanlar hep Cenab – ı Hakkı unutanlardır. İnsan ha onu unutmuş, ha bilmemiş. Bunun ilerisi bir garip şeydir. Mevlasını bilmeyen ne yaparsa unutan da onu yapar. Sade bilmek; sade iman etmek para etmez. Marifet o bilgiyi o imanı daima muhafaza etmeli bu da kuru lafla olmaz. Allahın dediğini yapmak, peygamberin gösterdiği yolu tutmakla olur. Cenab-ı Hakkın her yarattığında bir hikmet olduğu gibi her emir ettiğinde de bir hikmet vardır. İnsan düşünecek olsa bunu anlamakta güçlük

[110]çekmez. Her derdin nasıl bir dermanı varsa her fenalığa karşı kalkan olacak da bir ibadet vardır. İnsana mevlası onu tattırmayacak olan sadetlerinde on birincisi namazdır. Namaz kılmak dünya gairesini bir tarafa atarak gelip “ Allah “ divanına durmak demektir. Namaz insanı düşündürür, kendine getirir. Namaz insanı hakkın huzuruna sokar. Daha doğrusu her vakit Allahın huzurunda olduğunu insana bildirir.

Daima namaz kılan, böylece Mevlasını hiç unutmayan elbette Allahtan korkar, fenalık yapmaz, tembellik etmez, ziyankârlıkta bulunmaz.

İşte namazın bu kadar faydası bulunduğu için dinimiz bize karşı vakitten başka ramazanda da büyük bir namaz emrediyor onu da yerine getirmek bizim boynumuzun borcudur. Biliyorum birden bire hatırıma teravih namazı gelecek! Lakin ben onu demek istemiyorum benim dediğim başka türlü bir namazdır ki imsak vaktinden başlar, akşam namazına kadar sürer. Biz buna Türkçe “oruç” diyoruz.

Sözüm size tuhaf gelmesin. Oruçta adeta büyük bir namazdır. Namaz kılan kimse nasıl elini eteğini dünyadan çekip hak divanına varıyorsa, oruçlu olan kimse de namazdaymış gibi ne yer, ne içer nede nefesine uyar. İşine gücüne baksa bile daima gönlü Allah’ıyla meşgul olur.

İşin zevkine varmayanlar; orucu sade aç açına geçirmekten ibaret zanneder. Oruç insanı adeta meleklerle benzetir. Oruç insanı Mevla’sıyla birlikte bulundurur. Açlık dünya da bundan daha büyük ibadet mi olur_ dünya da bundan daha büyük gönül sofrası mı bulunur?.

Bu ibadetin mevsimi olan o mübarek Ramazan; iftarlarıyla, teravihleriyle, sahurlarıyla ne kadar hoştur. Gecesinde de gündüzünde de ne kadar başka bir hal vardır. Hele o ikindiden sonraki neşe, o oruç sarhoşluğu hiç duyulur şey midir? Sade köyde kasabada değil dağda bayırda dahi ramazanın kendine mahsus bir zevki vardır ki onu bilen bilir.

İşte ey Müslümanlar sizde orucu böyle bilin? Sizde işin zevkine böyle varın! O mübarek ramazanı boş boşuna geçirmeyin! Ahrete çalışmak, dince olan noksanları tamamlamak için ramazandan iyi fırsat mı olur. Ramazanlar bunalmış ruhları neşelendirmek,

[111]gafletle kararmış gönüllerin pasını silmek için ramazan olmuştur. Namazlar oruçlar, vaizler hafızlar, tespihler temcitler teravihler, hep bunlar insanı ayıltmak insanın Allaha karşı kapanmış olan gönlünü açmak içindir.

İnsan bu ayda da ayılmazsa ne vakit ayılır? İnsanın gönlü gözü bu ayda da açılmazsa hangi vakit açılır? Gelecek ramazan mı, yoksa biraz daha yaş baş aldıktan sonraya mı? Hâlbuki ey Allah’ın kulları yarına çıkacağımıza elimizde senet yok iken

gelecek gidecek ramazanlara güven olur mu? Hiç düşünmüyor musunuz ki: ölüm yaşa başa bakmaz

Ecel gelince ihtiyarı genci ayırt etmez insan: daha dur bakalım öyle şeyler bana ne kadar uzak derken hiç ummadığı bir sırada ölüm adamın yakasına yapışıyor o vakit insanın ayakları suya erer ama iş işten geçer o zaman dövünmek pişman olmak fayda vermez.

İyisi mi insan şimdiden aklını başına almalı! Bu dünyaya ne için geldiğini bilip de ona göre davranmalı ve yine bilmeli ki bu fırsat her vakit ele geçmez; aba vakti aba olan, yaba vakti yaba olan da hiçbir zaman aldanmaz.

Vahid

TERAVİH NAMAZI

Ey ağalar! Size burada teravih namazından bahsetmek isterim. Zira teravih namazı nedir nasıl olur ne vakit kılınır bunları layıkıyla bilmekte bizim üzerimize elzemdir. Neden dersiniz erkek olsun kadın olsun her Müslüman için ramazan gecelerinde yatsı namazının son sünnetinden sonra yirmi rekât teravih namazı kılmak sünnet-i şerifedir. Teravih namazını kılmamak tıpkı öğle namazının sünnetlerini kılmamak gibidir. Bunun için insan elinden geldiği kadar bu mübarek namazı bırakmamaya gayret etmeli yoluyla erkânıyla kılmaya da dikkat etmelidir.

Ağalar! Teravih namazı tek başına da kılınır, cemaatle de kılınır. Şimdi farz edelim ki teravih namazını yalnız başınıza kılacağız! Her vakit tek başınıza

[112]kıldığınız gibi yatsının evvel sünnetiyle farzını ve son sünnetini kıldıktan sonra – vitir namazını kılmadan evvel – yirmi rekât teravih namazı kılarırsınız. Bu yirmi rekâtı kılariken isterseniz iki rekât ta bir selam verirsiniz isterseniz dört rekâta verirsiniz. Lakin en iyisi her iki rekâta bir selam vermektir. Teravih namazına duracağınız vakit teravih kılmaya içinizden niyet edersiniz. Dilimizle de ‘niyet ettim Allah rızası için teravih namazı kılmaya, ‘Allah-u ekber’ diyerek namaza durursunuz. İki rekâta bir selam verecekseniz, sabah namazının sünnetini nasıl kılarırsanız tıpkı ki onun gibi iki rekât kılıp selam verirsiniz. Sonra öylece iki rekât daha kılıp selam verirsiniz öyle öyle yirmi rekâtı tamamlarsınız işte teravih namazı yalnız başına böyle kılınır.

Ama cemaatle kılmaya gelince yatsının farzını cemaatle kılıp son sünnetini de tek başınıza kıldıktan sonra teravihe kalktığınızda sizi teravih namazını imama uyarak kılmaya içinizden niyet edersiniz. Dilinizle de: 'niyet ettim Allah rızası için teravih namazını imama uyarak kılmaya' deyip imamı beklersiniz imam 'Allahuekber' deyince sizde imama uyarınız imam iki rekâta bir selam verirse sabah namazının farzını cemaatle nasıl kılırsanız tıpkı onun gibi iki rekât kılırsınız. İmam iki rekâta selam vermeyip de üçüncü rekâta kalkarsa: sizde 'Allahuekber' diyerek ayağa kalkıp sadece 'süphaneke'yi okursunuz. İlk iki rekâtı imamla nasıl kılınırsa sonraki iki rekâtı da öylece kılırsınız. Böyle böyle yirmi rekât tamamlanır. Sonra vitir namazını da imamla beraber kılırsınız. Ama vitir namazını imama uymayarak ta yalnız başınıza kılmak isterseniz oda olur. Lakin elbette imamla beraber kılmak daha sevaptır. Şimdi vitir namazı imamla nasıl kılınacak bunu da bir anlayalım. Teravihten sonra cemaatle vitir nazı kılmaya kalkıldığında sizi vitir namazına imama uyarak kılmaya

[113]içinizden niyet edersiniz. Dilinizle de: "Niyet ettim Allah rızası üç rekât vitir namazını imama uyarak kılmaya" dersiniz. İmam 'Allah-u ekber' deyince sizde 'Allah-u ekber' diyerek imama uyup sade 'süphaneke'yi okursunuz. Ne bu rekâta, ne de sonraki rekâtlarda ayakta dururken hiçbir şey okumazsınız. Sade imam 'Veladdalin' dedikçe yavaşçaçık 'Âmin' dersiniz. İkinci rekâttan sonra oturduğunuz da 'Ettehiyyatü'yi okursunuz. Üçüncü rekâta kalkınca imama Fatiha ile sure, ya ayet okuduktan sonra ellerini kulaklarına kadar kaldırarak 'Allah-u ekber' deyip yine bağlar ve güzelce konut dualarını okur sizde öyle yapıp o duayı okursunuz. Eğer siz: 'Allahumme innenestaünike' diye başlayan bu konut duasını okumayı beceremezseniz üç kere 'Allahumme ğafirli' deyip imamla beraber rüku'a varırsınız iki kere secde ettikten sonra selam verirsiniz işte vitir namazı da cemaatle böyle kılınır!

Köy Hocası

DİN DERSİ

Ey cemaat! Geçen derste hayırdan şerden, imandan ibadetten bahsederek söz döndüre dolaştıra ezana getirmiştım işte bugün size ezandan bahsetmek isterim.

Şimdi ey ağalar! Pek ola biliyorsunuz ki dünyanın açtık tatlı bin türlü derdi muhannet! Vardır. İnsan yaşadıkça bunun türlüşünü görüp geçirir. Gün olur ki dünya gailinden başını kaşımaya vakit bulamaz Sonra gelir ki tembellikten, uyuşukluktan kolunu kanadını kaldırmaya mecalin olmaz. Sözün kısası insan bazı fazlasıyla dünyaya dalıp didinir durur. Bazen de fazlasıyla rahata dalıp miskinlenir kalır. Herkes haline göre bir türlü püfleten kendini alamaz.

İşte bunun için din insanların başını bırakınız bir defa doğru yolu gösterdim ya artık ne halleri

[114] Ne halleri varsa görsünler diye onlardan yüz çevirmez daima onların üstüne titrer durur. Ama fazla gidiyorlar Allah'ı unutup alıştırta verişte insafsızlık ediyorlar yahut: rahmet-i hakka daldılar, işlerini güçlerini bırakıp uyuya kaldılar diye bir gün bir gece beş kere insanlara seslenir, müezzinlere ezan verir. Müezzinler o mübarek adamlarda kar kış demeyip ezanın dakikasını şaşırılmazlar, çıkarlar ezan verirler. Hak Teâlâ hazretlerinin ulular ulusu olduğunu âleme ilan ederler. Halkı Allahın divanına çağırırlar. Artık bu ilan bu davet kulakları çınlatıp dururken nasıl olurda insan o sürede devrilip yatar yahut hiç ehemmiyet vermeyerek geçip gider?

Dinin bu davetine kulak asmayanlar bilmiş olsunlar ki her adımlarında Allahın rahmetinden biraz daha uzaklaşmaktadırlar, dünyanın ahretin bin türlü belasına adım adım yaklaşmaktadırlar. Çünkü kulağına ezan sesi girmeyecek kadar gafil olan bir kimsenin halini bir kere düşünmeli! Öylesine canı ne isterse onu yapar. Hoşuna ne giderse onu kapmaya bakar, fark gözetmez, hukuk gözetmez, başkalarının karını zararını hatrına bile getirme Neüzübillah herkes bu hale gelirse herkes bu kadar bayağılaşıp adileşirse sonra insanlar arasında neler olmaz, ne belalar çıkmaz?

İşte bunun için ey Müslüman, ey Allahın kulu! Ezan 'Allah-u ekber' der demez sen hemen kendine gel. Dünyadan elini eteğini çekip ezanı dinle! Ne deniyor ne güzel söyleniyor bak kulak tut; Allah-u ekber; Allah-u ekber... Ulular ulusu Allah'tır. Odan büyük yoktur. Allaha karşı her şey küçük, herkes acizdir! Allah öyle bir Allah'tır ki; onun verdiği ne kimsecikler verebilir ne alabilir. Bunun için her şeyi ondan isteyin, her iyiliği ondan bekleyin! Sakın onu unutup ta ötekine berikine boyun eğmeyin! İşte müezzinin demek istediği bunlardır.'Allah-u ekber! sözünden bunlar çıkar sende müezzinin dediğini tekrarla, Kendi kendine ; 'Allah-u ekber, Allah-u ekber' de!..

Bilirsiniz ya müezzin efendi bu kadarla da kalmaz daha birçok güzel şeyler söyler. İnşallah gelecek haftaya da size onları uzun uzadıya anlatırım. Hemen rabbim cümle ümmet-i Muhammed'e selametler ihsan buyursun.

Evkaf-ı İslamiyye Matbaası

Müdür Mesul: Eshed Suudi

Cilt:1

Numara:15

KÖY HOCASI

Şimdilik on beş günde bir çıkar, sade dinden ahlaktan bahseder

KÖY HOCASININ MAKSADI

Köylüye dinini dünyasını bildirerek çalışıp çabalamanın yolunu göstermektir

KÖYLÜ ÇOCUKLARA HEDİYE**BAYRAMDA ŞEHİTLERİ NASIL ANMALIYIZ**

Bin bela ile geçirdiğimiz muharebe yüzünden olan biten şeyler - Şehitlerin o fedakârlıklarına karşı neler yapıyoruz, Nasıl davranıyoruz - Şehitlere sade rahmet okumakla borç ödenir mi - Şehitlerin boyuncukları bükük kalan yavrucaklarına karşı nasıl davranalım-İnsan canı cana nasıl ölçmeli - Geçen bayramda kuşlar gibi cıvıldaayan yavrucakların bu günkü hali - Kara bayram yapan şehit haremeleri - Birbirimizin kederine nasıl ortak olalım.

FİTRE NEDİR BAYRAM NAMAZI NASIL KILINIR

Fitre vermek kimlere vaciptir - Zengin diye şer' en kime denir - Fitre ne gibi bir şeydir, ne kadar verilecektir - Senede bir fitreyi vermeyecek kadar cimrilik etmek Allahın gücüne gitmez mi - Bir fitre değil bin fitre kadar paralar sarf olunup ta baştan savılmayan dertler - Fitrenin bir hikmeti-Bayram namazları kimlere vaciptir - Bayram namazına nasıl niyet edilir - Bayram namazı nasıl kılınır - Bayram namazından sonra hutbe okumak nedir.

DİN DERSİ

Ezanda neler var, Müezzinin demek istediği şeyler nelerdir - Ezanı dinleyip namaz kılmak isteyen kimse ne yapacaktır - Cünüp olan kimseye boy abdesti almadan ne gibi şeyler yasaktır - Teyemmüm etmek için ne gibi şeyler özür sayılır - Teyemmümün sebep-i hikmeti nedir - İnsan cünüpken teyemmüm ettikten sonra tekrar cünüp olursa ne olacak-Abdest yerine teyemmüm - Teyemmümü bozan şeyler

İstanbul- Evkaf-ı İslamiyye Matbaası

KÖY HOCASI

Sahib-i İmtiyaz: Üryani Zade Vahid

Cilt:1 27 Ramazan 1337 (Perşembe) 26 Haziran 1335 Numara:15

KÖYLÜ ÇOCUKLARA HEDİYE

Müslümanım, Allah birdir; Resul hak

Ölüp sonra dirilecek bütün halk

Bu dünyada bir fena yapanın

Kendisinden başkasına tapanın

Diğeri elbet hesabına bakacak

Günahına göre onu yakacak

Biz insanız elbet hayvan değiliz

Kötü işten sakınırsız hepimiz

Bağışlamış cümlemize hak iman

Doğruluktan ben ayrılamam bir zaman

Sabahları erkencik kalkarım

Abdest alır namazımı kılarım

[116]

Elim temiz, yüzüm kalbim hep temiz

Müslümanız temizliği severiz

İşte Kuran bak ne diyor, dikkat et

Hak yolunda şaşma sakın doğru git

Özün doğru sözün doğru olmalı

Doğrulukla insan kıymet bulmalı

Boş oturma çalış oku, bil öğren

Hiçbir midir bilen ile bilmeyen

Zülm edenler hakka olmaz hiç yakın

Başkasına fenalıktan çok sakın

İbadet et halkına, sen kulsun

Bir yandan vardır elbet mahlûksun

Doğruluktur Müslüman'a yoksan

Kutlu olur bu dünyada çalışan

Kayseri Liva Matbaası Müdürü

HALİS ZEKİ

BAYRAMDA ŞEHİTLERİ NASIL ANMALIYIZ

Ey ağalar! Hep biliyorsunuz ki şu büyük belayla geçirdiğimiz muharebe yüzünden ne canlar yandı, ne ocaklar söndü; nice analar ağladı, nice evlatlar yetim kaldı.. Hani insan derin düşünecek olsa çileden çıkmak işten bile değildir. Lakin şimdi biz! Bu kişi ile olmalı idi yahut olmamalı idi gibi sözleri bir tarafa bırakalım da o çoluğu çocuğu koyup vatan uğruna kendi şehitlerimizi düşünelim. Onlara karşı boynumuzun bir borcu olup olmadığını araştıralım! Bakalım onların o fedakârlıklarına karşı

[117]bizler ne yapıyoruz nasıl davranıyoruz bu bir öğrenelim! Bana kalırsa ağalar o mübarek şehitlerimiz için bizim bir şeycikler yaptığımız yoktur. Sade onları

andığımızda bol bol rahmet okuruz, ayda yılda belki bir kere ruhlarına Fatiha kondururuz, işte bu kadar. Sanki bir rahmet okumakla iç açacak sözlerle azıcık ona teselli verim zehrini olsun din kardeşliği dediğin böyle olur

[118] İşte ey Müslümanlar, ey Allahın kulları hep böyle yapın! Hep birbirinizin haliyle hallesin! Birbirimizin gamına kederine daima ortak olun! Ortak olun ki şehitlerde sizden hoşnutça razı olsun. Yoksa sade öyle rahmet okumakla o mübarek adamların hakkı ödenmiş olmaz

Vahid

FİTRE NEDİR, BAYRAM NAMAZI NASIL KILINIR

Ey ağalar! Bilmiş olun ki kadın olsun erkek olsun, büyük olsun küçük olsun her zengin için ramazan bayramında ‘fitre’ denilen sadakayı çıkarıp fitre vermek vaciptir. Şimdi ilk önce; zengin kime denir bunu bir anlayalım!

Her kim ki borcundan, geçineceğinden fazlasıyla seneli senesiz yirmi müşgal (?) altını yahut iki yüz dirhem gümüşü olursa o kimse şer’en zengin sayılır ama bir kimsenin bu kadar altını, gümüşü olmasa da ticaret için sermaye edindiği malı yirmi müşgal seneli altın yahut iki yüz dirhem seneli gümüş kıymetinde bulursa o kimse de zengin sayılır. Bir kimsenin altını gümüşü olmasa, öyle dediğim gibi de sermayesi bulunmasa lakin otuz dokuz taneden fazla koyunu yahut yirmi dokuz taneden fazla sığırı olsa yahut dörtten fazla devesi bulursa o kimsede zengin sayılır. İşte bu saydığım kimselerin kırk kendileri, kırk zengin olmayan hanımları ile çocukları için ramazan bayramlarında fitre vermesi vaciptir. Şimdide: fitreye verilecek olan fitre ne gibi şeydir, ne kadar verilecektir? Bunu anlayalım.

Fitre dediğimiz öyle at deve değil, olup olacağı beş yüz yirmi dirhem ağırlığında buğday yahut bin kırk dirhem ağırlığında arpa ya kuru üzüm, ya hurmadır. Şunu da bilmiş olun ki fitresini vereceğiniz kimse mahirdir. Dilerse fitresini anlattığım hesap üzere buğdaydan, arpadan, kuru üzümünden, hurmadan verir dilerse

[119] Bunlardan birinin değeri kaç kuruş ederse hesap edip o parayı verir. Kıtık olmayan senelerde fitreyi para olarak vermek daha sevaptır.

Şimdi rica ederim ağalar! Borcundan, geçineceğinden maide bu dediğim kadar malı olan bir kimse; senden bir kere kalkıp ta beş yüz yirmi dirhem buğday vermiş olsa çok mudur? Bir adamın vakti hali var iken şu vacibi yerine getirmemek, yoksullar için bayramda bu kadarcık bir iyiliği esirgemek laik midir? İnsan insaf edip bir kere düşünmelide öyle senede bir ‘fitre’yi çok görecektedir kadar cimrilik etmemeli! Sonra bu hal Allahın gücüne gider de, o adamın başına öyle bir dert verir ki; neüzübillah dermanı bulacağım diye insan bir fitre değil bin fitre kadar para sarf ederek yine kurtulamaz.

Bunun için ey zenginler; ey hali vakti yerinde olan kimseler! Allahın verdiği nimetlere şükür edip cimriliği bırakın! Fitrelerinizi vaktiyle verip fukarayı sevindirin ki o zavallılarda az çok gönül hoşluğuyla bayramcılarını yapmış olsunlar.

Şimdi gidelim bayram namazına! Ramazan ve kurban bayramlarında ikişer rekât bayram namazı kılmak vaciptir. Cuma namazı kimlere farz ise bayram namazı da o kimseler vaciptir. Bayram namazları tek başına kılınmaz, cemaatle kılınır. Hangi bayram olursa olsun namaza kalkındığında: bayram namazını imama uyararak kılmaya içinizden niyet edersiniz. Dilinizle de ‘niyet ettim Allah rızası için iki rekât bayram namazını imama uyararak kılmaya’ dersiniz. İmam ‘Allah-u ekber’ der demez; sizde ‘Allah-u ekber’ diyerek imama uyup ellerinizi bağlar, sade ‘Sübhanek’yi okursunuz. Sonra imam tekrar Allah-u ekber’ deyince sizde ellerinizi kulaklarınıza kadar kaldırıp Allah-u ekber’ dersiniz lakin bu sefer ellerinizi bağlayıp iki yanınıza bırakırsınız. Sonra imam yine Allah-u ekber’ diyerek yine ellerinizi kaldırıp iki yana bırakırsınız. İmam bir defa daha Allah-u ekber’ dediğinde sizde yine ellerinizi kaldırıp Allah-u ekber’ dersiniz artık bu sefer ellerinizi bağlayıp göbeğinizin altına koyarsınız. İmam okur siz;

[120]Hiç bir şey okumazsınız. Yalnız ‘ Veleddâllîn’ deyince siz yavaşçacık ‘âmin’ dersiniz. Sonra imamla beraber rükû ve secde ederek ayağa, ikinci rekâtı kıldığımızda imam okur, siz yine hiç bir şey okumazsınız. Ama ‘Allah-u ekber’ deyince sizde ellerinizi kaldırıp Allah-u ekber’ diyerek iki yanınıza bırakırsınız. Bundan sonra artık hiç el bağlamak yoktur. İmam bir daha Allah-u ekber’ dediğinde sizde, siz yine öylece Allah-u ekber’ diyerek yine ellerinizi bırakırsınız. Sonra imam Allah-u ekber’ deyip rüküya varınca sizde imamla beraber rüküya varırsınız. İki kere daha secde ettikten sonra oturarak ‘ Ettehiyyatü’ ile salâvat ve dua okuyup imam ile beraber

selam verirsiniz. İşte bayram namazı böyle kılınır. Bayram namazlarından sonra hutbe okunması sünnet-i şerifedir. Bunun için namazı kılar kılmaz öyle hemen savuşup gitmemeli, oturup güzelce hutbeyi dinlemelidir

Köy Hocası

DİN DERSİ

[121]Ey cemaat! Gecen derste ezanı anlatırken sözü yarıda bırakmıştım. İşte o gün bitiremediğimi bu gün tamamlamak isterim.

Şimdi ağalar biliyorsunuz ya; müezzin efendi ezan verirken sade ‘Allah-u ekber’ demekle kalmıyor; ‘Eşhedü enla ilahe illallah’ diyor, şahadet getiriyor. Sende öyle şahadet getir, bildiğini söyle tekrar et ya!! Elbette ‘Allah’u Teâlâ hazretleri hem öyle büyüktür. Hem de ondan başka ‘Allah’ yoktur olamaz... Bak müezzin sonrada ‘Eşhed-ü enne Muhammeden resulullah’ diyor, peygamber efendimizin hak peygamber olduğuna şahadet getiriyor. Sende öyle de. Buna sende inanıp iman getirdiğini söyle, tekrar et!

Bak sonrada ‘Hayyal essel at-i hayal elfelah’ diyor, halkı namaza çağırıyor, iflah olmanın yolunu gösteriyor. Müezzin ‘Hayyal esselat-i hayal elfelah’ derken sende ‘La havle vela kuvvete illa billa’ de! O sıra sana böyle demek yakışır. Sonra müezzin yine: ‘Allah-u ekber Allah-u Ekber la ilahe illallah’ diye tekrar ediyor. Duyduk duymadık demeyin işittiklerinizi hatırdan çıkarmayın! Bakın bir daha söylüyorum: Ulular Ulusu ‘Allah’ tır. Ondan başka ‘Allah’ yoktur, ona göre davranın! Sonra siz bilirsiniz! Ötesine karışmam, diyor. Sabah ezanında ‘Hayyal el felah’ dedikten sonra başka ezanlardan farklı olarak :‘Essalat-ü Hayr-ün minen nevm’ diyor. Ey Müslümanlar! Bende biliyorum uyku, hele sabah uykusu pek tatlıdır. Lakin bilmiş olun ki: namaz o uykudan bin kat hayırlıdır!

Müezzinin bu sözlerini işitip düşünün artık oturup durabiliyor mu? Sende dayanamadın! O ezanlar verilirken uzanıp yatağa yüreğin kail olmadı. Hemen yerinden, yatağından kopup kalktın artık karar verdin. Namaz kılacaksın, Allah’na ibadet edeceksin. Çok ala çok güzel. Lakin önce kendini bil yokla bakalım ne haldesin? Biliyorum cünüp gezmezsin: insan hali uykuda iken belki su dökülmek

iktiza etmiştir. İlk önce bunu bir anlamalı. Çünkü cünüp olan kimse gusül abdest den yani yıkanıp boy abdesti almadan ne camiye gidebilir ne namaz kılabilir, nede Mushaf-ı şerifi tutabilir. Bunu için öyle bir şey olunca hemen gusül abdesti, vakit geçirilmeden güzelce yıkanıp temizlenmeli!

[122]Ama bide var ki bulunduğunuz yerde su yok. Yahut su var ama pis... Yahut temiz su var ama azıcık; yetişmez. Yahut su bol ama bir hastalık yüzünde yıkanmak tehlike var. Su dokunulacak olursa hastalık azacak, artacak. Yahut hava gayet soğuk... Ne ısıtacak şey var, nede barınacak bir yer. Sonra insan neüzübillah fena bir hastalığa tutulacak yahut donacak; eli ayağı dökülecek beklide ölüp helak olacak. İşte böyle bir özür var iken farz edelim ki sana su iktiza etti, insanlık hali cünüp oldun. O vakit ne yapacaksın? Ne yapalım, hastalanıyorsam hastalanıyorum. Ölürsen ölürem, kalırsam kalırım diyecek göz göre göre kendini telef mi edeceksin? Yoksa: Soğuk diyerek göz göre pis pis mi gezeceksin? Hayır.. İşte o vakit teyemmüm edeceksin hiç olmazsa kendini öylelikle temizler sırasına gezeceksin! Pek toprak cinsinden bir şeyle olsun hafif bir temizlik yapacaksın da yine kendini öyle cünüp cünüp gezdirmeye alıştırmayacaksın.

Teyemmüm edince artık gusül etmiş gibi tertemiz olursun. Camiye de gidersen, namazı da kılarırsın Mushaf-ı şerifi de tutarsın. Böylece bir kere teyemmüm ettikten sonra insan hali tekrar cünüp olursam yine öyle özür varsa yine teyemmüm edersin. Ta o özür kalkıncaya kadar hep teyemmümle ibadet eylersin... Ama o özür kalkınca o vakit teyemmüm bozulur. Mutlaka gusül etmek lazım gelir.

İşte böyle bir özür var iken teyemmüm etmek sade cünüp olanlara mahsus değildir. Cünüp olmayan kimse dâhil böyle bir özür olunca abdest yerine teyemmüm ederek o teyemmümle edeceği ibadetini eder. Ama özür bozulunca o vakit teyemmüm bozulur, abdest almak lazım gelir. Şu da hatırlınızda kalsın ki: abdesti bozan şeyler teyemmümü de bozar.

Şimdi teyemmüm nedir; nasıl olur? Sıra buna geldi. İnşallah bir günde bunun dilim döndüğü kadar söylemeye çalışırım.

Cilt:1**Numara:16****KÖY HOCASI**

Şimdilik on beş günde bir çıkar, sade dinden ahlaktan bahseder

KÖY HOCASININ MAKSADI

Köylüye dinini dünyasını bildirerek çalışıp çabalamanın yolunu göstermektir

BAYRAM HAFTASI

Ramazandan ne anladık, bayramda ne öğrendik - Bayramda bozulacak tövbeler - Koca ramazanın gelip geçtiğinden haberi bile olmayanlar - Kurulmuş mahşeri inkâr, kopmuş kıyamete karşı uyku - Gemi sapa oturmadan düşünülecek şeyler - Cenab-ı Hakkı kendimizden hoşnut etmenin çaresi

ÇOK EHEMMİYETLİ BİR MEKTUP

Şehir adı taşıyan kalabalık yerlerin hali köylerden daha mı iyidir – Köylülerle şehirlilerin farkı – Cennet gibi güzel olan Arapkir kasabasının çarşısı pazarı ne haldir – Arapkir ahalisinin içtiği su – Arapkir'in havasını bozan şeyler – Arapkir ahalisi ocak söndürünce hastalıklarına karşı ne ile duruyorlar – Arapkir de bir dokumacılık şirketi neler dokuyor – Tezgâhlar da çelik taraklar olsa elde motorla işler makine bulursa daha neler dokuyacaklar - (...) işler el övünür.

KÖY HOCASININ CEVABI

İki üç arkadaş baş başa verince neler yapabiliyormuş – Anadolu'nun göbeğinde iki üç Müslüman'ın gösterdiği sanatlara karşı yabancı durmak Allahtan reva mıdır? – Yerli malları biraz paralıda olsa yine ucuzdur - İnsanı çalıştırıp aşka getiren nedir - Hacı Mustafa Efendinin tezgâhını büyütüp met ve şanı göklere çıkarmak kimin elindedir - Köy Hocası Hacı Mustafa Efendiyi niçin halka tanıtmaya çalışıyor - Hilesiz hurdasız ticaret edenler Allahın sevgilisidir - İki cihanda aziz olmanın çaresi - Hangi iki ortağın üçüncüsü Cenab-ı Haktır - Zenginleri birbirine güvenmeyen gençleri bir şeycikler beceremeyen milletin hali.

Şehzadebaşı: Evkaf-ı İslamiyye Matbaası

KÖY HOCASI

Sahib-i İmtiyaz: Üryani Zade Vahid

Cilt:1 11 Şevval 1337 (Perşembe) 10 Temmuz 1335 Numara:16

BAYRAM HAFTASI

Ey Ağalar! Bakınız ramazan geldi geçti, bayram kuş gibi uçtu bizde ettiklerimizle kaldık. Şimdi bir kere yatıp kalkmamızı seyredelim! Bakalım ramazandan ne anladık? Bayramdan ne öğrendik? O camiler tespihler, o oruçlar teravihler, o tövbeler istiğfarlar, o vaazlar hafızlar, o geniş vakitler boş zamanlar hep boşu boşuna mı geldi gitti? Yoksa bunlardan bir şeyler duyarak biraz yüreğimizin pası silindi mi? Bunu anlamak lazım...

Eğer o kılınan namazlar, tutulan oruçlar, dinlenen vaazlar yüzünden sende güzel haller iyi huylar peydah oldu da artık canla başla hem dünyaya hem ahirete çalışmak niyet ettinse; şimdiye kadar yaptıklarına ettiklerine pişman olup ta canı yürekten tövbe istiğfar ederek bir daha yapmamaya Allah'a söz verdinse; sana ne mutlu! Büyük mertebeye erişmişsin bunun kadrini bil o tövbeleri bozma sakın verdiğin sözleri geri alma! İnsan dediğin sözden döner mi? O temiz tövbeler üzerine.

[124]Kirli bulaşık günahlar karışır mı söyleyin Allah aşkına nar üzerine hiç turp denir mi? Bu böyle ise böyle... Yok, eğer koca ramazanın o mübarek günleri, o canım geceleri geldi geçti de senin haberin bile olmadı, ruhun bile duymadıysa: iyi bil ki işin fena; halin yamandır! Haydi diyelim ki bayağı ramazanlarda sabahlar, akşamlar, öğlenler, ikindiler, yatsılar elselatlar; evma namazlar, kandil geceleri seni gafletten ayıltmadı! Hiç olmasa ramazanda biraz kendini topla: Başında beşinde ayılmazlarsan; on beşinde yirmi beşinde olsun biraz uyun!... Kadir gecesinde demi kendine gelmedin çocukların bile cıvıl cıvıl koştukları bayram namazları da mı sana kendini düşündürmedi? O tup tufanı gürültüleri davul sesleri de demek sana vız geldi?

Öyle ise seni uyandırmak için dünyaları yıkmak, kıyametler koparmak, kurmak lazım! Lakin o vakit iş işten geçer o zaman inanmak uyanmak para etmez öyle kopmuş kıyamete karşı kim uyuya kalır? Öyle kurulmuş mahşeri kim inkâr

edebilir ki? Gözle görülen şey inkâr götürür mü iş o geldikten sonra uyanıp iman getirmenin bir faydası olur mu?

İyisi mi ey Müslümanlar! Kimi sapa oturmadan, tuz ambarlarına su dolmadan aklınızı başınıza alın! Hak sözüne kulak verin! Dirinizin diyanetinizin kendini kıymetini bilin! Vazife tanıyın, kar zara seçin! Fırsat elde iken kendinizi çekip çevirin! Dünyaya da ahrette de ayakaltında kalmamak için çalıp çabalayın düşünüp, taşın, gözünüz doysun! Sorun soruşturun, boş durmayın! Anlayın öğrenin, iyice bilin ona göre davranın ki Allah ta sizden hoşnut ve razı olsun! Yoksa Budalılık bu miskinlik; bu uyumsuzluk bu bezginlik cezasız kalmaz.

Vahid

ÇOK EHEMMİYETLİ BİR MEKTUP

Arbekir

Hacı Mustafa

[125]Muhterem hoca efendi

Köylülere karşı yazmış olduğunuz nasihatleri doğrusu pek beğeniyorum fikrinizi duygunuzu çok yüksek buluyorum. Lakin hoca efendi, niçin siz sadece köylülere karşı söylüyorsunuz. Niye birazda şehirliler karşı nasihat etmiyorsunuz? Siz galiba şehir adı taşıyan kalabalık yerlerimizin ne halde olduğunu bilmiyor musunuz? siz galiba şehirlerin yaşamasını köylüden daha iyi zannediyorsunuz. Şehirlerde daha rahat yaşamının çareleri var iken yazık ki tembellik, görgüsüzlük yüzünden bizlerde şehir içinde köylüler gibi yaşıyoruz. Köylüler yine kendi istediklerini kendi elleri ile götürürler. Köylerinde iyi kötü her ne yaparlarsa yine hep kendi düşünceleriyle, kendi güçleri kuvvetleri ile yapar. Fakat şehirlerimizde iş aksinedir, her iş hükümetten beklenir. Mesela birinin damından bir taş düşse bunu yerine koymayı hep devletten bekleriz, adeta cennet gibidir.

Havamı dersin, su mu dersin, bağ bahçemi hangini söyleyeyim! Lakin işte o sade köylerde var zannettiğimiz pislikler yok mu hepsi bu bizim güzel kasabamızda vardır. İradı masrafına yetişmediğinden belediye bir şeyler yapamıyor. Çarşıda

pazarda ne bir abdesthane, nede bir sığır kesecek Selh-hane⁶ vardır. Selh-hane kasabaya bir saatlik üstü açık geldiğimiz için içine her şeyi göre göre sudan başka her şeye benzer bir hale gelir. Kasaplar dükkânlarının önlerinde davar keserler. Kanlar pislikler hep zavallı halkın içtiği suya karışır. Ahalide dil yok, belediye dede düşünen yok.

[126]Memleketimize bir garip adama gelse – ki geliyor- abdest bozacak bir yer bulamadığından ister istemez öteye beri gider. Bu pislikten hava bozulur. Memleketimizde tifo, sıtma, verem, frengi gibi ocak söndüren hastalıklar her zaman meydanı boş bulur. Ara sıra kolerada bizi yoklamaktan, hatırımızı sormaktan vazgeçmez. Başka hastalıklar gibi oda bizim memleketimizi çok sever, işte hep bu hastalıklara biz ne ile karşı duruyor, biliyor musunuz? Beş yüzyıllık koca karı ilaçlarıyla...

Bunca şeyi burada bırakayım da şirketimiz için sorduklarınıza cevap vereyim. Hoca Efendi. Bizim şirketimiz öyle hissedarı çok, sermayesi bol şirketlerden değildir hissedarı ben ile iki ortağımızdan ibarettir. Sermaye de kendimizindir. Yaptığımız mallar, menusa (?) yüz, baş çarşafı, oda takımı, perdeler, elbiselik yün kumaşlarıdır. Aletimiz edevatımız o kadar düzgün olmadığından çıkardığımız kumaşlarda Avrupa kumaşlar kadar düzgün olamıyor lakin yine bu halimizle seferberlik için ordumuza on binlerce arşın yüz menusa (?) elbiseli kumaş binlerce çuval, at torbası, hali elimizden ne geldiyse yaptık verdik eğer dost hane hallerimizde çelik taraklarımız olsa motorla işler makinelerimiz bulunsa da bir görseniz; ne kumaşlar çıkarılıyor, ne hüneler gösteriyoruz cenabı- hak devletimize hayırlı bir salah ihsan eder de herkes duygusunu düşüncesini meydana koya bilecek güzel günler görürse inşallah teali o vakit şirketimizi şirket denilmeye laik bir hale gelir.

Şimdi pamuk, yün memleketimizden çıktığı halde bir iplik fabrikamız bile yoktur. Yaptığımız kumaşların ip ipliklerini hep el ile eğriyor, büğrülüyor. Bir kere memleketimizde böyle iplik fabrikaları meydana çıkısında Avrupalılar o zaman görsünler ki Türklerde açık fikirli, sanatı ticareti seven ne adamlar varmış. Yaptığımız kumaş parçalarından örnek gönderdim bakınız beğenirseniz din

⁶Selh – hane: Mezbaha. Ferit Develioğlu, (2004), *Osmanlıca – Türkçe Ansiklopedik Lügat*, Aydın Kitapevi, Ankara, s.932

kardeşlerimizde bu yolda çalışmalarını için nasihatler ediniz. Ne yapalım elimizdeki alet ve edevatla bu kadar.

[127]yapabiliyoruz (...) işler el övünür. Ustamızın adı Hızır elimizden gelen budur. Hoca efendi artık başınızı ağrıttım ama kusura bakmayın! Derdimiz pek çoktur, inşallah bundan sonra iyice haber yazarım. Baki selamına ihtiramımı, sevgimi buyurunuz efendiler

Ey ağalar! İşte size bile mektup ki hani şöyle levha yapılı duvara asıksa nice yeri vardır. Siz mektubun bana ait olan cihetlerini bana bırakın. Ben onların teşekkür edileceğine teşekkür eder cevap verileceklerine cevap veririm. Ev, köy temizliği içinde size diyeceğimi demiştim bu sebepten o bahiste şimdilik şöyle dursun asıl mektubun işinize yarayacak yerlerini can kulağıyla dinleyin! Bakın Hacı Mustafa Efendi ne diyor; ne söylüyor? Köy Hocasının on altı haftada söylediğini bu adamcık on altı satır içinde nasıl bülbül gibi anlatıyor. İki üç arkadaş baş başa verince neler yapa bileceğini ne güzel ortaya koyuyor. O öyle sade kuru kuruya atıp tutmuyor. Sözünü ispat ediyor, dediğine binlerce şahit getiriyor. Ben bu işe, yani el birliği ile neler yapıla bileceğine inanmış iman getirmiştım lakin bu sefer kalan o çiçekler gibi örnekler görünce imanımı bir daha tazeledim ve iyice anladım ki hacı Mustafa efendi hiç övünüp böbürlenmiyor. Alçak gönüllülük ederek, aletimiz, edevatımız o kadar düzgün olmadığından çıkardığımız kumaşlarda Avrupa kumaşları kadar düzgün olmuyor diyor. Siz onun bu sözüne bakıp da çıkardığı işlerin kaba saba olduğuna hüküm etmeyin! Zira bendeki örnekleri kim gördüyse hep beğendi hatta bazıları bunların yerli malı olduğuna bile inanmayacak oldu. Demek ki bu mübarek adamlar o kadar çalışmışlar, tutukları işi bu kadar ileri götürmüşler.

[128]Şimdi rica ederim ağalar! Anadolu'nun güneyinde iki üç Müslüman birleşip kendi kendilerini böyle bir beceriklilik gösterebilirler, Avrupa kumaşlarından ayırt edilmeyecek derecede kumaşlar meydana getirsinler de biz hiç aldırıp ehemmiyet vermeyelim. Bu Allah'tan reva mıdır? Benden vebal gitsin. İşte ben söylüyorum bu İslam sanatkârlarını size haber veriyorum. Artık siz siz olun da bu din kardeşlerimizin tuttukları şu işe yabancı durmayın. Varsın yapsınlar bana ne diye ehemmiyet vermemezlik etmeyin hemen Arapkir'e bir mektup yazıp birer örnek isteyin. Neler, ne gibi şeyler yaptıklarını öğrenmek arzu edin. Günün birinde bakarsanız ki bir mektup zarfının içinde size bir takım kumaş parçaları çıkagelir.

Osmanoğulları öyle görünce bakan takdir soyunur. İftihar ederseniz lakin sade soyunmak sade inkâr etmekle işi bitmez. Lazım olan şeyleri bundan sonra oraya şipariş edip getirtmek lazımdır.

Yerli kumaşlarınız Avrupa kumaşlarından biraz fazlaya da mal olsa yine insan çok görmemelidir. Zira her şey mükemmel olduğu için Avrupa'da ucuz mal çıkarmak pek kolaydır. Lakin onu tamamı ile ki bizi yerli mallarımızda olmaz oğludur. İnsan sudan ziyade dayanıklılığı hesap edecek olursa elbette biz makuller daha ucuz gelir. Bunun için elden geldiği kadar az çoğa bakmayarak kendi malımızdan giyinip kuşanmaya gayret edin. Göğsünüzü gere gere o kumaşları herkese gösterip peşkeş eğleyin herkesi bu kumaşlara alıştırmaya çaresine bakın.

Eğer siz böyle yaparsanız o şimdi bahçeli tarağınız olsa ah motorla işler makinelerimiz bulunsa diye çırpınan hacı Mustafa Efendi avukat alimallah şöyle koca koca makineleri dağlardan aşırarak getirirde neler yapar, ne sanatlar gösterir. İnsanı çalıştıran, insanı aşka getiren hep rağbettir. Ağalar! Bilmiş olun ki şu hacı Mustafa efendinin desteklenmesini büyütüp meth ve senasını göklere çıkarmak hep sizin elinizdedir. Bu adeta köyünüze bağlı bir şeydir. Siz kendinizi hiçe sayarsanız biz köylüyüz, bizim elimizden ne gelir? Derseniz ama siz isterseniz çok şeyler yaparsınız. Hele siz benim dediklerimi tutunda bakın sonra bana nasıl hak verirsiniz.

Sakın ağalar benim böyle soyka soyka söyleyişime bakıp da Hacı Mustafa Efendi mutlaka köy hocasının aziz ahababı olacak dersiniz günahıma girmiş olursunuz. Billah ben ne hacı Mustafa efendiyi tanırım ne de ortaklarımı bilirim. Aramızda din kardeşliğinden başka bir işim yoktur. Sade bir gün Arapkir'den hacı Mustafa Tevfik imzalı bir mektup aldım. Üç takım köy hocası isteniyordu. Mektubun baş tarafından dimağdan orada öyledir. Dokumacılık şirketi olduğunu anlayınca soyundum: aman şu şirketin ne iş yaptığını öğreneyim de icap ederse bizim cemaate bildiririm dedim. Tuttum bir mektup yazdım. Aldığım cevabı da işte size bildirdim. Olanı biteni bundan ibarettir.

Ama denecek ki: bizde böyle dokumacılık eden sade hacı Mustafa efendi midir, daha nice hacı Mustafalar vardır ki onlarda neler yaparlar, ne güzel işlerler, eğer içinizde böyle diyen varsa ağzını açarak rica ederim ki o hacı Mustafaları da bana bildirsinler onlarda nice hep baş tacıdır. Onları da elimden geldiği kadar halka bildirip tanıtmak boynumun borcudur. Vebali bilip te bildirmeyenler boynuna olsun.

Şimdi gelelim ikinci bir meseleye! Bazı kimseler vardır ki bir iş yapmak isterler. Lakin bir türlü bir şeye karar veremezler ne yapsak ne iş tutsak diye aylarca yıllarca düşünürler dururlarda bir baltaya sap olamazlar. İşte böyle olanlar şu mektuptan ibret alsınlar da onlarda böyle bir şeye başlayıversinler ve bilmiş olsunlar ki: böyle çalışıp kazanan sanat sahiplerini Cenab-ı Hak sever, hilesiz, hurdasız ticaret eden kimseleri de kıyamet gününde peygamberler şehitlerle birlikte haşreder. Bunu ben demiyorum, peygamber efendimiz buyuruyor. Başka hadis şerefli de bunun gibi daha neler haber veriyorlar. İnsan biraz düşünmelide azıcık insaf etmeli. Anlayana göre bu nimettir. Ne devlet hem para kazan zengin ol, hem kendini Allaha sevdik. Aynı cihanda aziz ol. İnsan daha ne ister acaba? Ey gençler dinciler, ey vakti hali yerinde olan ihtiyarlar işte size söylüyorum ey Allahın kulları bakın

Kulağınızın dibinde avaz avaz haykırıyorum sonra duyduk duymadık demeyin iyice bilin ki Cenab-ı Allah aynı ortak birbirine hıyanet etmedikçe onları üçüncüsü benim ne vakit kibirinden biri kıyamete kalkacak olursa o zaman ben aralarından çıkarım buyuruyor. İşte bizim dinimiz ortaklaşa iş kurmaya o kadar ehemmiyet veriyor. Artık ötesini siz düşünün! Sade ben şunu demektedir kendimi alamam ki yazıklar olsun koca köyü yerinde olup ta bir sanat sahibi olamayan kimselere yazıklar olsun ikisi üçü bir araya gelmeyip de paralarını bucak bucak kaçıran zenginlere çok acırım her şeye akıl erdirip de böyle hayırlı bir işe gelince beceriksizlik gösteren kincilerin.

Zenginler birbirlerine güvenemezsin, kinciler bir şeycikler beceremesin fakir fukarada ne yapmayacağını bilemesin. Sonrada bizim karnımızı gelsin melekler doyursun değil mi ?

Ah ... Ah. Yine derdim tazelandi bizi kasıp kavuran aletler yine hep gözümün önünde uçuşup durmaya başladı. Bunları bir bir söyleyip gidecek olsam sözün ardı arkası kesilmez. Lakin bilirsiniz ki bir iş bin lafa bedeldir. Bunun için ağalar geliniz ben su saymada siz hemen vakit geçirmeden Arapkire dediğim gibi bir mektup yollayın. Bildiğiniz yerde de böyle bir sanat destekle sahipleri varsa bana da bir mektupcağız yazı verin. Ben üşenmem icap ederse Allahın izniyle her birinize ayrı ayrı cevap veririm. Hele siz bir yol benim dediğimi tutun bakalım Allah ne gösterir

Cilt:1

Numara:17

KÖY HOCASI

Şimdilik on beş günde bir çıkar, sade dinden ahlaktan bahseder

KÖY HOCASINI MAKSADI

Köylüye dinini diyanetini bildirerek çalışıp çabalamanın yolunu göstermektedir

MÜSLÜMANLIĞIN BEĞENDİĞİ ZENGİNLİK NASILDIR

Allahın en büyük nimetlerinden biride zenginliktir - Yoksulluk çekip el oğluna muhtaç olmak iyi bir şey midir-peygamber efendimizin: “fakirlikten sana sığınırım yarabbim” diye dua etmesi - Fakirlik zenginlikten nasıl iyi olabilir - Zenginler isterlerse neler yaparlar - Fitre harcı olmayan şeyler - Dinimiz bize zengin olmayın demiyor, dünya malına gönül vermeyin diyor-malı artıkça Allahtan uzaklaşan kimseler Müslümanların beğendiği zenginlerden olmanın çaresine bakmak – Fakir olan kimse dinine adam akıllı bir hizmet edebilir mi-parasız pulsuz adamın dağ başında çaresiz kalmış kimseye benzemesi-gemiye deniz nasıl lazımsa insana da dünya malı öylece lazım olması-dünyaya gönül vermekten ne çıkar ne gibi zarar gelir - Dinin dediğini tuttuktan sonra adamı Karum kadar malı olsa zarar gelir mi - Başka milletler nasıl güle oynaya çalışıp çabalıyorlar biz nasıl arpacı kumrusu gibi düşünüp duruyoruz - Bizi böyle yapan nedir - Kabahati kimse bulalım-bu fakirlikten bu sefillikten kurtulmanın çaresi.

DİN DERSİ

Teyemmüm nedir nasıl olur gusül yerine edilen teyemmüm ile abdest yerine edilen teyemmümün farkı nedir - Teyemmüm bazı hikmetleri - Köy hocasının teyemmümden bahsedişine dudak bükenlere karşı cevap - Özür kalmayınca teyemmüm ne olur - Abdest nedir nasıl olur - Sargı üzerine mesh nasıl olur - Bir abdestle kaç namaz kılınır - Abdesti daralan kimselerin abdestleri makbul olur mu- Abdesti bozan şeyler nedir?

Şehzadebaşı: Evkaf-ı İslamiyye Matbaası

KÖY HOCASI

Sahib-i imtiyaz: Üryani zade Vahid

Cilt:1 25 Şevval 1337 (Perşembe) 24 Temmuz 1335 Numara:17

MÜSLÜMANLIĞIN BEĞENDİĞİ ZENGİNLİK NASILDIR

Ey ağalar! Cenab-ı Hakkın kullarına karşı olan nimetleri o kadar çoktur, o kadar çoktur ki hani şöyle ne söylemekle biter, nede saymakla tükenir. Ben şimdi size bunları uzun uzadıya anlatmağa kalkışmayacağım. Sade bu nimetlerin en büyüklerinden birini söyleyeceğim ki oda bizim asla kadrini kıymetini bilmediğimiz zenginliktir. Ben biliyorum bu sözün birden bire bazı kimselere tuhaf geleceğini. Kimi zenginliğin büyük bir nimet oluşuna dokunacak. Kimi de zenginlik kadri bilmeyiz dediğime ilişecek. Lakin ne derlerse desinler, yine benim dediğim dediktir. Şükürünü bilen bir kimse için Allahın en büyük nimetlerinden biri de zenginliktir. El genişliğiyle ömür sürüp kimseye boyun bükmemek dünyada ne devlettir. Çoluğunu çocuğunu kimseciklere muhtaç etmemek bir adam için ne nimettir. İnsana sade bu yetiştir. O zenginlik sayesinde yapacağı edeceği, hayır hasenatta üste caba...

Bu böyleyken bazı kimseler zenginliği pek hor görürler. Allahın böyle bir nimetini yabana atıp fakirliğe özenirler. Bilmem ki fakirliğin nesini beğenirler. Zenginliğe ne için ulu orta düşman kesilirler? Sanki yoksulluk çekip eloğluna muhtaç olmak iyi bir şey midir? Fakirlik oyuncak değil nev-i zebellah...

[132]Ateşten bir gömlektir. Onun sevilecek hiçbiri yeri yoktur. Yoksulluğun öyle bir derecesi vardır ki hıfzenallah adamı şöyle daraltır bunaltırda çileden çıkarıp bin türlü günaha sokar. Bunun için peygamber efendimiz: fakirlikten sana sığınırım!" diye dua edermiş. Fakirlik iyi bir şey olsaydı hiç peygamber efendimiz böyle dua eder miydi? Elbette etmezdi.

Fakirlik zenginlikten nasıl iyi olur ki bir defa fakir olan kimse hac edemez, zekât veremez. İslamın bu iki büyük şartını yerine getiremez. Sonra fitre veremez kurban kesemez bir hayır yapamaz, muhtaçlara yardımda bulunamaz. Lakin zenginlik böyle midir ya? Allah versin onlar yapmak isteyince kalkarlar söz temsili köyün birine bir mektep medrese açiverirler. İmamsız hocasız kalmış bir köye imam,

hoca getirip köylüye dinini dünyasını öğretiverirler. Böyle şeyler hep zenginler harcı değil midir?

Bunun için insan bilir bilmez zenginliği yerden yere vurmamalıdır. Anlamadan dinlemeden zenginlere öyle hor bakmamalıdır. Bizim dinimiz bize sakın zengin olmayın demiyor, dünya malına gönül vermeyin” diyor. Malı artıkça Allahtan uzaklaşan kimseleri zım ediyor. Yoksa şükürünü bilen zenginlere bir söz yok. Onlar dünyaya lazım kimselerdir. Öyle zenginler olmazsa fakirlere acizlere kim bakacak? Yetimleri öksüzleri kim görüp gözetecek? Cami, mektep, medrese, kütüphane, yol, çeşme, köprü daha bunun gibi daha nice hayratı kimler meydana getirecek? Bunlar neyle olur, hep zenginlikle olmaz mı?

Ama siz benim bu sözüme karşı: hocam bu zamanda öyle senin dediğin gibi zenginler pek azdır” diyeceksiniz. Siz şimdi azdır, çoktur sözünü bir tarafa bırakın Müslümanlığın beğendiği zenginlerden olmanın çaresine bakın bir taraftan malınız mülkünüz çoğalsın, bir taraftanda hayrınız hasenatınız artsın. Böyle yaparsanız dünyanızı da ahiretinizi de mamur etmiş olursunuz. Yoksa bu zamanda fakir olan kimse ne belini doğrultabilir ne de dinine adam akıllı bir hizmet edebilir.öylece gam keder içerisinde yuvarlanıp kahrolur gider.

-Hocam! Ne bilelim biz fakirliği iyi bir şey

[133]zannediyoruz. Daima: Allah bizi fakir fukara bölüğünden ayırmasın” diye dualar edip duruyoruz. Bak sende şimdi ne diyorsun, peygamber efendimizin: fakirlikten sana sığınırım yarabbi” diye dua ettiğini bildiriyorsun.. Hele sen kelem et bir daha söyle, şu zenginliğin iyisi ile fenasını bize güzelce bir anlat ki zihnimize söyle iyice bir yer etsin. Zira bizim aramızda fakirliği seven, beğenen çoktur.

Ağalar! Siz beni dinleyecek olduktan sonra ben bir defa daha değil, elli defa daha söylemek icap ederse Allahın izniyle yine söylerim, hiç usanmam. Şimdi siz mademki bir daha açıkça söylememi istiyorsanız, şu iki zenginliği birbirinde güzelce ayırt etmemi arzu ediyorsunuz. Öyle ise durun ben size bir temsil getireyim de işin anlaşılacak hiçbir yeri kalmasın.

İnsan kendiliğinden temsil bulmağa hacet yok. Nur içinde yatsınlar, benzetenler ne güzel benzetmişler: gemiye deniz nasıl lazımsa insana da dünya malı öylece lazımdır” demişler. Şimdi ben size sorarım gemiye deniz nasıl lazımdır?

- Nasıl olacak basbayağı lazımdır. Deniz olmazsa gemi bir şeye yaramaz. Susuz yerde gemi ne gezebilir ne yüzebilir. Bu belli bir şey.

İşte ey ağalar bunun gibi parasız pulsuz adamda dağ başında çatılmış kalmış bir gemiye benzer. Su olmayınca gemi nasıl yüzemez, bir yerlere gidemezse yoksul adamda hiçbir hayır hasenat yapamaz. Hayır'ından hasenatından vazgeçtik, karnını bile doyuramazda ötekine berikine hempa⁷ olur yahut gider âlemin başına bela kesilir. Şimdi iş biraz daha anlaşılın diye siz ben bir şey daha soracağım... Gemi denizsiz olmazmış bunu anladık. Lakin denizin suyu geminin neresinde olmalıdır? Dışında mı durmalı, yoksa içinde mi durmalı? Bunu da öğrenmek isterim.

- Elbette su geminin dışında olmalıdır. Zira su geminin içine girecek olursa gemi batar gider.

- İşte ağalar asıl dikkat edilecek yer burasıdır. Denizin suyu ne kadar çok olursa olsun geminin içine girmediği bir zarar vermediği gibi bir adamında malı mülkü insanın gönlüne girmediği hiçbir zarar vermez... Lakin eğer mal mülk muhabbeti bir adamın gönlüne girecek olursa, içine su hücum etmiş gemi gibi o adamda batar gider, soluğu en sonunda cehennemde olur.

[134]Makinesiz yakılıp da: adam senede bir dünya mucidinden ne çıkar? Demeyen! Bilmiş olun ki ziyade her fenalık her kötülük ondan çıkar. Nedendir sekiz ümhebat değil bir hastalıktır, bir beladır. Dünyaya gönül veren adam gitgide öyle bir hale gelir ki neüzübillah artık dini imanı hep pare olur. Para için pul için ayak altına alır her şeyini feda eder. Dünyada bundan daha büyük fenalık olur mu? Dünyamız bize zengin olun lakin kendinizi bu hastalıktan sakının! Diyor. Size sorarım Allah aşkına fena mı söylüyor? Paranız pulunuz dolabınızda, kasanızda durmasa da, gönlünüzde durmasa kıyamet mi kopar? Eğer siz öyle yaparsanız dünyamızın direklerini tutarsanız alimallah şöyle Karum kadar malınız olsa faydasından başka hiçbir zararını görmezsiniz.

Şimdi bu böyle olunca Müslümanlar, ey Allahın kulları! Gelin artık insaf edin, şu dediklerimi bir güzelce düşünün sonrada şöyle başınızı kaldırıp etrafınıza bir göz gezdirin. Acaba şu zamanda sizden ziyade fakir, sizden daha zaruret bir millet var mıdır? Bakın herkes nasıl aklını başına almış, işini yoluna koymuşta güle oynaya

⁷ Hempa: Yük olmak. Ferit Develioğlu, (2004), *Osmanlıca – Türkçe Ansiklopedik Lugat*, Aydın Kitapevi, Ankara, s,178

çalışıp çabalayıp gidiyor. Biz sade öyle miskin miskin oturuyoruz. Arpacı kumrusu gibi düşünüp duruyoruz. Yoksulluktan ağzımızı bıçaklar açmıyor. Biz niye böyleyiz? Bizi böyle eden bu kadar fakir düşüren muharebe midir, mütareke midir, nedir? Hayır,hayır! Ne muharebe ne bir şey. Biz muharebeden evvelde yine böyle fakir idik. Yine böyle miskin eden avukatlar ortalık ucuz olmasına ucuz idi. Lakin biz yine borç ile harç ile geçinmez miydik Parasızlıktan ne yapacağımızı şaşırıp kalmaz mıydık? Bunun için sakın muharebeyi bahane bulmayın! Kabahatı dostu düşmanı yakalatmaya kalkışmayın! Biz aklımızı kullanamadıktan sonra dünya düzeliş ortalık eskisi gibi olsa yine bizim böyle catırıl kalacağımıza hiç şüphe etmeyin bunun için ne yapıp yapıp benim dediğime gelin! Allahın emrini tutup peygamberin gösterdiği yola gidin bakın ne olursanız bu fakirlikten bu sefillikten nasıl kurtulursunuz? İşte ben bu kadar derin hemen rabbim anlayıp dinleyip yoluyla iziyle çalışmalar çabalamalar nasip ve müesser eyleye. Yoksa gidişimiz gidiş değildir vesselam.

Vahid

DİN DERSİ

[135]Geçen derste teyemmüm sebebi hikmeti nedir, ne gibi şeylerdir, biraz bunları söylemiştim. Bugünde teyemmüm nasıl olur, gusül için edilen teyemmüm ile abdest için edilen teyemmüm arasında bir fark var mıdır, yok mudur, bunları anlatmak isterim.

Şimdi ey cemaat bilmiş olun ki cünüplükten pak olmak için edilecek teyemmüm nasılsa namaz kılmak için edilecek teyemmümde onun aynıdır. Sade niyetleri başkadır. Aralarında bundan maade hiçbir fark yoktur. Gelelim şimdi teyemmüm nasıl olacağına insan hali bir yerde bulunduğunuz abdest alacaksınız, namaz kılacaksınız su yok, lakin geçen gün söylediğim azarlardan biri var. Onun için teyemmüm etmek icap etti. Ne yapacaksınız nasıl teyemmüm edeceksiniz?

Ağalar bu pek kolay şeydir. Sade kollarınızı sıvayarak namaz kılmak için teyemmüme içinizden niyet edersiniz. Dilinizle de: “niyet ettim namaz kılmak için teyemmüme” diyerek besmele çekersiniz sonra parmaklarınızı açarak iki elinizi temiz bir toprağa yahut taş, kum, kiremit gibi toprak cinsinden bir şeye bir defa ovarsınız. Ellerinizi o yerden kaldırmadan ileriye doğru sürüp yine öylece yere

sürterek geriye çekersiniz. Sonra ellerinizi yerden kaldırıp toz toprak yapışmış ise dökülsün diye elleriniz yanını birbirinize çırparak silkersiniz. Ellerinizi içini başka bir yere sürmeden yüzünüzün her tarafını mest edersiniz. Yani ellerinizin içiyle yüzünüzün her yerini öylece kuru kuruya bir defa silersiniz sakalınız varsa parmaklarınızla helallemeyi unutmayınız. Sonra yine bir defa daha öylece ellerinizi yere vurup sirkellersiniz yine ellerinizin içini başka bir yere dokundurmadan sol elinizin başparmağından maade geri kalan dört parmağın içiyle sağ elinizin dışını parmakların ucundan başlayıp dirseklere kadar mest edersiniz. Sonra elinizi hiç kaldırmadan sol avucunuzun içiyle de sağ kolunuzun iç tarafını bileğe kadar mest edersiniz. Sol elinizin

[136]başparmağınızın içiyle de sağ elinizin başparmağınızın dışını ucuna kadar mest edersiniz. Sonra o hiçbir yere değdirmediğiniz sağ elinizin içiyle de demin sağ elinizle yaptığımız gibi yaparak – dirseğe kadar sol elinizin hiçbir tarafında mest olmadık bir yer bırakmazsınız.

Buna çare buldunuz ne ala. Şayet çaresizseniz kolayınıza nasıl gelirse öylece yaparak dirseklere kadar kollarınızı ellerinizin içi ile mest edersiniz. İşte teyemmüm dediğimiz budur, bu kadardır. Yüzden koldan başka azayı da mest etmek lazım değildir. Cünüplükten paklanmak içinde teyemmüm tıpkı böyledir. Sade: cünüplükten paklanmak için teyemmüme diye besmele çekilerek niyet edilir. Başka hiçbir farkı yoktur. Ey ağalar! Şu bizim şeriatımızdaki kolaylığa bakın ki bir özür olduğu vakit insan bu kadarcık bir teyemmümle pak oluveriyor. Müslümanlık insanı sıkıp cenderelere koymuyor. Her şeye mutlaka münasip bir çare gösteriyor. Ne insana kendini telef ettiriyor ne de adamın başını öyle bomboş bırakıp mevlasını unutturuyor. Su olsun olmasın yine Allaha ibadet edilecek hiç olmazsa teyemmüm toprak cinsinden bir şey ile olsun yine el yüz silinerek Allah huzuruna gerilecek böylelikle insan daima mevlasını düşünüp ona göre hayrı şerri seçecek, ona göre dine diyanetine çalışacaktır. Teyemmümde bunun gibi nice hikmetler vardır. Şimdi köy hocasının teyemmümden bahsedişine dudak büken bey namazlar biraz az insaf etsinler de şeriatın namaza ne kadar ehemmiyet verdiğini şu teyemmüm bahsinden de bir kere daha anlasınlar. Su bulunmadığı bir zamanda bir gün başka zamanlar özür bulunduğu sırada böyle şartıyla şeriatıyla teyemmüm etmeyi düşünsünler de suyun bol yerinde ettikleri gibi namazlıklarından azıcık sıkılsınlar.

Şimdi farz edelim ki su bulundu özür kalmadı. O zaman ne olacak? Yine teyemmüm durur mu yoksa bozular mu? Bunu anlayalım!

Su bulununca ya başka bir özür kalmayınca artık teyemmüm bozular. Gusül yerine teyemmüm edilmiş ise etmek, abdest yerine teyemmüm edilmiş ise abdest almak lazımdır.

[137]Bu bitti. Şimdi gelelim abdeste .. abdest nasıl olur, nasıl alınır? Birazda bunu öğrenelim. Ağalar! Abdest almak teyemmüm etmeye hiç benzemez. Abdest alacağınız vakit, ilk önce kollarımızı sıvayıp abdest almaya içinizden niyet edersiniz. Dilinizle de: “ niyet ettim abdest almaya “ dersiniz.” Eüzübillahimeşşeytanirracim” sonra “Bismillahirrahmanirrahim” diyerek ellerinizi bileklerinize kadar yıkarsınız. Bir elinizin parmaklarıyla öteki elinizin parmaklarının arasını ovuşturarak helallersiniz. Misvakınız varsa dişlerinizi güzelce ovarsınız. Misvakınız yoksa parmaklarınızla dişlerinizi olduğu kadar ovuşturursunuz. Sonra avucunuzla ağzınıza su alıp ağzınızı çalkalarsınız. İki defa daha böylece ağzınızı çalkaladıktan sonra avucunuzla burnunuza su verip güzelce temizlenirsiniz. İki defa daha böylece burnunuzu temizledikten sonra yüzünüzün her tarafını yıkarsınız. Bıyıklarınızla kaşlarınızın altını da ıslatırsınız. Sakalınız uzun ise yıkar yahut helallersiniz. Sonra önce sağ kolunuzu, sonra sol kolunuzu dirseklerinizle beraber üç defa güzelce yıkarsınız. Bundan sonra sade sağ elinizi güzelce ıslatıp bir yere sürmeden başınızın dörtte biri kadarını yahut her yerini mesh edersiniz. Sonra ellerinize su döküp şahadet parmaklarınızla yani başparmaklarınızın yanındaki parmaklarınızla kulaklarınızın içini; başparmaklarınızla da kulaklarınızın arkasını silersiniz. Hiç kullanılmadan ıslak kalan öteki parmaklarınızın üstleriyle de boynunuzun iki yanlarını mesh edersiniz. Bundan sonra önce sağ ayağınızı sonra da sol ayağınızı topuklarınızla beraber üç defa yıkayıp parmaklarınızın arasını güzelce yıkamayı unutmayınız.

İşte abdest böyle alınır. Ama insanın bir yerinde yara, çiban yahut kırık, çıkık olup da üstü sargılı bulursa o vakit ne yapmalı? Kırık, çıkık her vakit çözülmez, sonra sargı neye yarar? Yara, çiban öyle ikide bir de çözülüp olur

[138]Olmaz su ile yıkanmaz, sonra su kapar, zarar gelir. Şeriatta güçlük olmadığı için böyle olmadığı vakit sargıları çözüp altını yıkamak istemez. Sade sargı üzerine bir defa mesh edilir. Hem de mutlaka sargının her tarafını mesh etmek lazım gelir. Yarısından fazlası da mesh edilse yine olur. Ama sargıyı çözüp elini yıkamak

da bir zararı yoksa sargı öyle adi bir sargı ise o zaman sargı üstüne mesh etmek olmaz. Mutlaka sargıyı çözüp altını yıkamak lazımdır. İşte böylece abdest aldıktan sonra artık camiye de gidebilirsiniz, namaz da kılabilirsiniz. Bir abdestle bir namaz, beş namaz kılınır ama öyle üşenmek yüzünden abdesti o kadar eskitmek de hiç iyi değildir. Kendini idrar sıkıştırıp da tekrar abdest almamak için hele şu namazı da kılalım hele bu namazı da kılalım diye kendini zor tutan kimsenin kıldığı namaz ettiği ibadet mümkün değildir. Çünkü öylesine gözüne dünya görünmez. İbadet sırasında insanın böyle bir sıkıntısı olursa cami başına zindan kesilir; bir an evvel oradan kurtulmak ister bu hal ile edilen ibadetin hiçbir lezzeti alınır mı? İşte bunun için üşenmeyip ara sıra abdest tazeleyerek rahat rahat ibadet etmeli ki insanın ruhu bir şeyler olsun. Yoksa öyle ol ezber namaz kılmaktan bir şey çıkmaz. Şimdi de abdestin ne ile bozulduğu anlayalım.

Abdest gayet nazik bir şeydir. İnsandan kan, irin, idrar, yel, pislik, fazlasıyla kusmak, çıkacak, gelecek olsa hemen abdest bozular. Yeniden abdest almak lazımdır. Sade şu var ki: insanın bir yerinden çıkan kan yaranın etrafına akıp bulaşmadan çıktığı yerde kalsa bu kadarcıkla abdest bozulmaz. Uyuyan bayılan kimselerin abdestleri bozulduğu gibi cahillik edip yanındakiler duyacak kadar namazda gülen kimsenin de abdesti bozular. Bugün abdestin nasıl alındığını nasıl bozulduğunu biraz söyledim. Bir günde inşallah abdestin sebebi hikmetini ne olduğunu dilim döndüğü kadar söylemeye gayret ederim.

Köy Hocası

Evkaf-ı İslamiyye Matbaası

Müdür Mesul: Eshed Suudi

Cilt:1**Numara: 18****KÖY HOCASI**

Şimdilik on beş günde bir çıkar, sade dinden ahlaktan bahseder.

KÖY HOCASININ MAKSADI

Köylüye dinini dünyasını anlatarak çalışıp çabalamanın yolunu göstermektir.

EDEN BULUR HİSSE ALINACAK BİR KISSA**DEĞİRMEN DİRDİ**

Beceriklilik sade başka milletlere mi vergidir - Bir çuval zahire öğütmek için üç günlük yol tepilir mi - Balkan muhacirlerinin yaptıkları hafif değirmencikler motorlu değirmen işletmek pek zor bir şey midir - Biz öyle kafir icadı şeyleri babalarımızdan görmedik demek doğru mudur – Müslüman icadı olmadığı halde düşmanlara karşı hendek kazmayı Peygamber efendimizin beğenmesi – Âlem mükemmel makinelerle kolaycacık ekip biçerken, öğütüp ederken biz ne yapıyoruz – Müslümanlara büyük bir ders

İÇKİ BELASI

İçki yüzünden çektiklerimiz – İçki belası niçin muharebelerden salgın hastalıklardan daha beterdir – İçki ile yarışabilecek fenalık var mıdır – İçkinin başının altından neler çıkar – Sarhoşların akıbeti – Sarhoş çocuklarındaki havale, sara, serace gibi hastalıklar – Ayık sarhoşlar – Suçu günahı olmayan yavrucaklara sarhoş babaların bıraktıkları kötü miraslar – Müslümanlık içki derdine nasıl derman olmuş – Sarhoşluğa Müslümanlık kadar hücum eden var mıdır – İçkinin fenalığını yeni yeni anlamaya başlayanlar – Amerika içkiyi nasıl yasak etmiş – insanları kendi havalalarına bırakmak reva mıdır – Amerika içkiyi memleketten kaldırırken biz ne yapıyoruz – Saklamadan: “Ah acaba Allah bizi niye böyle yaptı” diyenler

KÖY HOCASI

Sahib-i İmtiyaz: Üryani Zade Vahid**Cilt:1 16 Zilkade 1337 (Perşembe) 14 Ağustos 1335 Numara:18****EDEN BULUR**

Bir hakikattir biraz dinle ağa
Var imiş bir padişah âlem bu ya
Aklı âlemi pek güzel bir şah imiş
Pek temiz kalpli açık ibret gözü
Bahçeye çıkmaktı bazı âdeti
İstemişti taze bir gül koklamak
Dedi haydi git bana bir gül getir
Bahçıvan ferman deyip gitti hemen
Açmamış bir gonca buldu pek güzel
Geldi sultanım dedi bir gonca var
Söyle ferman oldu sultan oldu ona
Sabır edin; gül olur elbet goncayı
Bahçıvan kaldı o gece uykusuz
Bahçeye indi seher vakti hemen

Hisse alsın, kıssası kalsın bana
Eski dünyadan yeni ibret sana
Halkı her suretle memnun eylemiş
Has gelirdi herkese her bir sözü

Seyir ederdi onda türlü kudreti
 Bahçıvanın hürmetin hem yoklamak
 Taze açmış olmalı, bak bul getir
 Bahçeyi gezdi dolaştı bir zaman
 El uzatsa almaya varmazdı el
 Yarına kalsa gül olsa ya ne var
 Goncayı incitmesen benden yana
 Ayırmadan maksuda salmaz niceyi
 Ya kolay mı padişaha verdi söz
 İlişi verdi anda bülbüller faksan
 [140]Goncaya yaklaştı ta alsın gülü
 Goncayı yüzmüş dağıtmış vah vah
 Kaldı hayrette düşündü bir zaman
 Padişaha hizmet etse bir kişi
 Dedi arz etmiş idim şahım sana
 Benden evvel anda bir bülbül meğer
 Yok, kusurum söyledim işte sana
 Dedi sultan yok kusurun hadi git
 Ettiğinden elbet bulur çok geçmeden
 Gördü bir gün bahçıvan kim bir yılan
 Bülbülü civcivleriyle avlamış
 Padişaha gitti hali söyledi
 Dedi sultan her ne söylersem inan

Gördü on gün sonra da bu bahçıvan

Öylece yatmış uyurmuş bilmedi

Kesti bel oldu iki parça yılan

Dedi sultanım yılan buldu ceza

Bir sene sonra bir şey olup sebep

Eyledi ferman ağanın idamına

Aldılar bu adamı asmak için

İsterim arz etmek bir söz hemen

Aldı emri gitti şahın yanına

Buldu bülbül arkasından da yılan

Gördü ol yerde gezer bir bülbül

Ya gazap eylerse sonra padişah

Dedi elbet söyleyeyim şaha hemen

Söylemektir doğruyu ağanın işi

Var idi bir gonca yetmezdi paha

Goncaya pençe salar berbat eder

Eyle icra her ne layıkça bana

Bülbülün ahvaline pek dikkat et

Tecrübe ettim cihanı böyle ben

Sarkıyor bülbülyuvasından hemen

Allah Allah bu ne hikmet, bu ne iş

Bülbülün nolduğunu nakleyledi

Bak bulur bülbül gibi şimdi yılan
 Tarlada bel belliyorken; o yılan
 Bastı kuvvetle onu da belledi
 Padişaha koştı gitti bahçıvan
 Dedi sultan: hazır ol nöbet sana
 Bahçıvana padişah etti gazap
 Dikkat eyle kıssanın encamına
 Dedi şaha söyleyin bir hak için
 Dedi gelsin söylesin verdim eman
 Şöyle bir söz söyledi sultanına
 Ben unuttum oldu bir hayli zaman
 [141] Şimdi bende ettiğim bulmaktayım
 Zatına şahım sakınmak isterim
 Kestir artık bu işi affet beni
 Anlaşıldı hisse artık kıssadan
 Solduran bir goncayı muhannet bulur
 Şöyle dünyaya bakarsa bir kişi
 Herkese her ettiğin buldurmada
 Her ne eylersen iyi yahut fena
 Dağa bile hu diyen bir ses bulur
 Kendime kendim bela olmaktayım
 Emrine olsun feda canım benim
 Saklasın tahtında sübhanım seni

Tövbe et bir kimseyi incitmeden
 İnciten bir bülbülü elbet bulur
 Böylece anlar ki dünyanın işi
 Öyle olmaz sandığın oldurmada
 Cümlesi sonra gelir elbet sana
 Bu misaldir ettiğin herkes bulu

23 Temmuz 335 Mevlevi şeyhlerinden Ahmet remzi

DEĞİRMEN DERDİ

Ağalar! Değirmen derdi deyince sakın değirmen vardı yelkeni yırtıldı, çarkı kırıldı diye kederleniyorum zannetmeyin. Bende köy hocası gibi köylüleri sevenlerden olduğumdan sizinle biraz dertleşmek istiyorum. Değirmensizlik yüzünden çektiklerinizi döküp saymak istiyorum. Yoksa ben ne değirmenin yelindeyim ne de yelkeninde... Geçen sene harman sonuna doğru Terkoz taraflarında köyleri dolaşırken yolun düştü de bir dün... Köyüne uğradım. Baktım üç beş köylü şöyle bir kenara oturmuşlar konuşuyorlardı. Selam verdim yanlarına oturdum. Hoş beş ederken içlerinden bir ihtiyarcası:

Ne artık ben köydeyim, Allah'a ısmarladık diyerek kalktı; dereye camışları sulayan çocuğa:

Haydi Hasan! Koş arabayı da gidelim, geç oldu diye seslendi. Oturanlardan biri sordu:

Gece nerede kalacaksın Mustafa Ağa!

[142]Kestanelikte, yarın akşam da Allah kısmet ederse kasabada, damatta kalırım. Dedi. Oradan uzaklaştı. Ben yanımdakine sordum:

Mustafa Ağa bu köyden mi?

Hayır! Ormanlı yayla olan. Kasabaya [Çatalca'ya] zahire öğütmeye gidiyor.

Acayip buralarda değirmen yok mu?

Değirmen var ama hem uzak hem de kalabalık.

Seferberlikten evvel Rumların motorlu bir değirmeni vardı. Sahibi askere gitti, şimdi işlemiyor. Gelse de işletse diye bekleyip duruyoruz.

Ah! Tamam, bizim Müslümanlara kalmış öyle şey işletmek!

Yok ağalar! Bakın bu sözünüzü hiç kabul etmem. Siz isterseniz pekâlâ becerebilirsiniz. Ne varmış onu işletemeyecek? Beceriklilik sade başka milletlere mi vergidir? Hanginiz meram etti, haydi şu değirmeni işletelim dedi de başaramadı? Hanginiz bir işe adam akıllı sarıldı da beceremedi? İnsanoğlu meram etmeye görsün yoksa. Âlim Allah himmete karşı dağlar dayanmaz. Meramın elinden hiç bir şeycikler kurtulmaz. Sie davranıp işe sarılmayın da sonra kabahati Müslümanlığa bulun! Oldu mu bu ya? Yazık değil mi bakın bir çuval zahire öğütmek için gidiş geliş belki üç dabu kadar meşakkate katlanıyorsunuz da yine iki üç kişi baş başa verip bir değirmen işletemiyorsunuz. Sonra da “bizim Müslümanlara mı gelmiş bunu işletmek” diyorsunuz.

-Ne ne yapalım beyefendi kendimizi yere mi çalalım?

-Niye yere çalacaksınız, yapanlar kendilerini yere mi çalıyorlar? Onlar nasıl muhacirlerin yaptığı gibi şöyle küçücük bir değirmenceğiz yapamaz mısınız? Taşını, harcını oturup beraber olsun işletemez misiniz? Öğüteceğini el değirmeninde öğütür de yine şuna buna muhtaç olup boyun bükmez. Şükür Allah’a aranızda beş on parası olanınız yok değil. Çıkarın ortaya birkaç para koyun. Kasabaya gidin, İstanbul’a gidin akli erenlere danışın! Motorlu bir değirmen yapmanın çaresine bakın! Onu işletmek öyle o kadar zor bir şey değildir ki. Önce bir bileni getirirsiniz, sonra sizden de öğrenen olur. Ne var bu olmayacak bir şey midir?

Efendi! Biz öyle fırının içinde şeyleri, babalarımızdan görmemişiz nafîle yapamayız.

Gördünüz mü işte biz bu hale hep böyle diye diye geldik. Böyle yapa yapa herkesten geri kaldık. Fırının icadı olan şeyleri kullanmayın mı diyor? Ağalar bazı yerde siz çok yanılıyorsunuz; çok yanlış yola gidiyorsunuz. Babalarımızdan görmedik diye nice faydalı şeylere başımızı bile çevirip bakmıyorsunuz. Bunun için size bir şey anlatayım da ibret alın.

Peygamber efendimizin zamanında din düşmanları hep birleşip Medine'ye doğru yürümeye başlamışlardı. Peygamber efendimiz asabı toplayıp ne yapalım diye fikirlerini sordu, müşferet etti. O aralık yeni Müslüman olmuş olan Selman-ı Farisi: ya Rasülüllah! Bizim Acemistanda böyle düşman gelince şehrin etrafına derin çukurlar kazarlar, hendekler açarlar. Biz de burada öyle yapsak dedi. Hz. Peygamber efendimiz bu sözü pek beğendi. Hiç öyle: “ Hayır olamaz biz babalarımızdan böyle hendek kazmak görmedik, bu Müslüman icadı değildir” demedi. O kadar hendeği kim kazacak diye düşünüp de durmadı hemen “ bismillah” deyip işe başladı. O zamana göre kazma kürek gibi ne varsa toplattırdı. Medine'nin etrafına derin hendekler kazdırdı. Düşman gelince içeri giremedi. En sonunda perişan oldu gitti. Müslümanlarda evelallah bu hendek yüzünden selamete çıktı.

İşte ağalar bu bize büyük bir derstir. Siz de bugünkü günde ne yapmak lazımsa onu yapın! Kolaycacık ekip biçenin, öğütüp etmenin çaresine bakın! Avrupa değirmenleri dakikada dünya kadar un tertemiz öğütsünde siz burada evvel zamandan kalma değirmenleri bile bulamayınız oldu mu bu? Alem Avrupa'nın yaptığı pulluklarla, makinelerle bir günde dünya kadar yeri eksin biçsin de bire elli mahsul alsın. Sonra biz burada hala kara sabanla kalalım, bire on bile almayalım yazık değil mi bize? Günah değil mi bu güzelim topraklara?

Benim bu sözlerim üzerine orada oturanların sarıklısı: Efendi haklısın ama ne yapalım işte biz kendi

[144]kendimize böyle şeyleri akıl edemiyoruz bunları bize vaktiyle söyleyen eden olsaydı elbette biz de böyle kalmazdık, dedi. Yanındakilere dönüp yapalım ya biz de bir değirmenceğiz! Ne var sanki... köyde.. Nasıl yapmışlar? Gidelim sizle onları bir görelim hem o yeni pullukları ben gördüm, çok ıslah şeyler. Alsak biz de onlardan dedi. Orada bulunanların da akılları biraz yatmış gibiydi. Sonra bir daha kısmet olup da o köye gidemedim. Bilmem artık hala Çatalca'ya mı taşınıp duruyorlar. Yahut motorlu değirmenin sahibini mi bekliyorlar. Yoksa sözlerimin bir teshiri oldu da bir şey becerbildiler mi?

Şimdi ağalar: ey köy hocasının cemaati hani kızım sana söylüyorum gelinim sen anla derken işte bende bunun gibi olsun derken işte bende bunun gibi olsun diye... Köylülere: Söylediklerim sizleri burada size karşı tekrar ettim herkes

hissesine düşeni alsın. Ben dilim döndüğü kadar diyeceğimi dedim. Artık ötesini de siz düşünün.

Hafız Nafiz

İÇKİ BELASI

Ey ağalar! Bilmiş olun ki bizi kasıp kavurarak bu hale koyan dertlerin en büyüklerinden biri de içki belasıdır. Biz muharebelerden, salgın hastalıklardan çok zararlar gördük; bu yüzden nice ziyanlar çektik. Lakin içkiden gördüğümüz zararı hiçbir şeyden görmemiştir. Sarhoşluk yüzünden ettiğimiz ziyarı hiçbir şeyden etmemiştir. Neden dersiniz: Muharebe denilen şey bir fırtınadır, yakar yıkar; ne kadar çok sürerse yine gelir geçer. Salgın hastalık dediğin bir sel gibidir, önüne geleni kapar kırar; ne kadar zorlu olsa yine defolur gider. Lakin içki böyle mi ya o bir defa musallat oldu mu artık bir daha aman aralık vermez. İnsanı malından, canından, evladından, ayalından; hatta neüzübillah dininden imanından eder. Adamın başına türlü belalar açar, olmadık felaketler getirir. Bunun için hiçbir fenalık içkiyle yarışa çıkamaz. Onun insanlara yaptığını hiçbir şeycikler yapamaz. Siz sakın benim bu sözlerimi veresiye dinlemeyin. Sarhoşluktan ne çıkar diye ehemmiyet vermemezlik etmeyin! Âlim Allah içki bütün fenalıkların anasıdır. Her kötülük onun başı altından çıkar. Her felaket

[145]onun yüzünden gelir. Hastanelere, hapishaneler hatta tımarhanelere giderek biraz sorup soruşturabilirsiniz; hocanın dediği doğruymuş dersiniz, o saat bana hak verirsiniz. Zira oraları dolduranların çoğu sarhoşlarla sarhoşların evlatlarıdır. Bu sözümü birdenbire anlamayanlar olur, sarhoş evlatlarının hastanelere hapishanelere akıl erdiremeyenler bulunur. Lakin bilmezler ki sarhoşların evlatları ağızlarına bir damla rakı bile koymamış olsalar öz velileri o zavallılar içmeden yine sarhoşturlar. Yani babalarının çekerler. Zira kendini içkiyle çürütmüş olan bir adamdan gelecek bir evladında mutlaka ya aklında fikrinde bir zoru olacak yahut başka bir azasında kusuru bulunacaktır.

O hiç suçları kabahatleri olmayan zavallı yavrucakların kimi daha küçük iken neüzübillah havale, sara gibi türlü hastalıklara tutulurlar. Kimi de o çamurlarındaki içki zehrinin belasını büyüdüklerinde çekerler. Bunların bazısında bir hastalık

göremezsiniz babasının sarhoşluğu buna bir zarar vermemiş dersiniz. Lakin o adamın gidişine biraz dikkat ederseniz görürsünüz ki: iyi adam, hoş adam lakin sert mi sert, sinirli mi sinirli. Olmayacak bir şeyden kızar, ufacık bir sözden parlar. Sağını solunu gözetmez. Ağzına geleni söyler, aklına geleni yapar. Ne laf anlar, ne nasihat tutar. Nihayet bu ataklık yüzünden günün birinde başı bir belaya uğrar-Allah vermesin-soluğu hapisanede alır.

İşte bunun için ağalar size nasihatim olsun ki: ölümden ejderhadan korkmayın; sarhoşluktan korkun! Kendinize acımazsanız bari gelip gelecek evlatlarınıza acıyın. O zavallı yavrucaklara öyle kötü hastalıkları miras bırakmayın! Yarım saatlik keyif için o biçare çocukcağızlarında başını ateşe yakmayın! Böyle yaparsanız, bu dediklerimi tutarsanız hem vaktinden evvel çöküp gittiğiniz çıkmaz. Hem de çocuklarınız öyle cılız çelimsiz kalıp hastalıklı olmaz. Şimdi ağalar! Bakın bizim dinimiz ta bin üç yüz bu kadar sene evvel bu içki derdine derman olmuş, insanları bu beladan korumuştur. Müslümanlıkta içkinin damlası bile haramdır. Sarhoşluğa Müslümanlık kadar hücum eden bir şey yoktur. Başka milletler içkinin bu kadar fena bir şey olduğunu daha yeni yeni anlamaya başladılar. Şimdi onlar da bu beladan kurtulmaya bakıyorlar,

[146]içkinin vücudunu memleketlerinden kaldırmaya çalışıyorlar. Bu işte Amerika ve İsveç devletleri pek ileri gitmektedirler. Hele Amerika devleti içkiyi o kadar yasak ediyor, işi o kadar sıkı tutuyor ki hani insanın kulaklarına inanamayacağı geliyor. Lakin lamı cimi yok; bugünkü günde Amerika'da içki içmek kimsenin haddi değildir. Zira Amerikalılar baktılar ki her hastalığın, her fenalığın başı sarhoşluktur. Her bela bundan ileri geliyor. Sarhoşluk yüzünden sefil düşenlerin kanlı katil olanların, bini bir paraya içki yüzünden bin türlü hastalığa tutunanların haddi hesabı yok. Böyle olunca insanları kendi havalara bırakmak reva değildir dediler, tuttular içkiyi büsbütün yasak ettiler.

Şimdi biz Müslümanlar bu haberden hem sevinmeliyiz hem de sıkılıp utanmalıyız. Sevinmeliyiz derim; çünkü bugünkü günde Amerika gibi bir devlet; Müslümanlığın açtığı bir yol tutuyor, sarhoşluğu sıkı sıkıya yasak ediyor. Utanalım sıkılalım derim; çünkü biz Müslüman olduğumuz halde memleketimizde Amerika gibi içkiyi kaldırmak şöyle dursun belki büsbütün ortalığa yayıp duruyoruz. Memleketimizde sarhoşluk azalmak şöyle dursun gittikçe çocuklar kadınlar bile

içkiye alışıyor, koca adamların sarhoşluğu da teneşire kadar sürüyor. İçkinin en büyük düşmanı olan ahir zaman peygamberinin ümmeti böyle sarhoş mu olacaktı? İçki içen kimsenin yüreğinde iman nuru kalmaz diyen iki cihan serverinin ümmeti böyle edecekti. Vah vah vah... Yazıklar olsun bize ki ne dinimizin dediğini yapıyoruz ne de peygamberimizin gösterdiği yolu tutuyoruz. Sonrada hiç sıkılmadan ah acaba Allah bizi niye böyle etti? Diye solucanlar gibi kıvrılıp yatıyoruz.

Ağalar! Bu içki belası öyle bir oturuşta söylemekle bitecek tükenecek şeylerden değildir. Daha söyleyecek neler vardır. Lakin bugünlük bu kadar demiş olak. Yine bir sırasına getirir de içkinin mala, cana, ırza, namusa, dine, imana ne gibi zararı ziyanı olduğunu uzun uzadıya anlatırım. Hemen Rabbim yardımcımız ola.

Köy Hocası

Evkaf-ı İslamiyye Matbaası

Müdür Mesul: Eshed Suudi

Cilt:1**Numara:19****KÖY HOCASI**

Şimdilik on beş günde bir çıkar, sade dinden ahlaktan bahseder.

KÖY HOCASININ MAKSADI

Köylüye dinini dünyasını bildirerek çalışıp çabalamanın yolunu göstermektir

HİSSE ALINACAK BİR KISSA**KURBAN BAYRAMI**

Ramazanların bayramların bir faydası olur mu - Ramazandan bayramdan haberi olmayan Müslümanlar. – Ne olduğu belli olmayan kimseden bir hayır gelir mi – Sırtına iğne ile aslan resmi yaptırmak isteyen kimsenin gülünç bir sözü – Bir Müslüman'ın Müslümanlığı ne iledir – Bizim dinimiz adamı bizim gibi etmez – Bizi böyle eden nedir – Eski itibarımızın yerine gelmesi için çare nedir – Bayram ile Esfel-i Safilinin ne manası vardır – Bayramı bayram bilenler neler yapar

KURBAN KESMEK

Yapılacak ibadetlerin edilecek hayırların faydası kimedir – Bizim iyiliğimizden kötülüğümüzden haşa Cenab-ı Hakka bir kar zarar ihtimali var mı – kurban kesmenin bazı hikmetleri – Kurban bayramı Allah'ın bir ziyafetidir – Kurban bayramını dört gözle bekleyen muhtaçlar – Kurban kesmek kimlerin boynunun borcudur – Şer'en kimler zengin sayılır – Kurban kesmek üzerlerine vacip olmayan yolcular – Hangi hayvandan kurban kesmek caizdir – Hangi hayvandan ortaklaşa kurban kesmek caiz olur – Kurban olmayan hayvanlar - Kurban ne zaman kesilir – Kurban etini nasıl dağıtmalı – Baştan arta kalacak üç beş liraya kıyamayıp ta kurban kesmeyen cimrilere karşı Peygamber efendimizin pek ağır sözleri

Şehzadebaşı: Evkaf-ı İslamiyye Matbaası

KÖY HOCASI

Sahib-i İmtiyaz: Üryani Zade Vahid

Cilt:1 30 Zilkade 1337 (Perşembe) 28 Ağustos 1335 Numara:19

KISSADAN HİSSE

Bir hikaye söyleyeyim dinle sana
 Tilkiye kurt etmiş bir gün rica
 Tikinin bildiği bağa meğer
 Bir kapıdan girdiler yoktu yasağı
 Pek geniş bir bağ her bir meyve çok
 Gördü bağı aklını aldırıldı kurt
 Meyvelerden ham yeşil taze çürük
 Her birinden aldı yuttu durmadan
 Şiştı karnı hastalandı midesi
 Bağa girdiğinde meğer tilki hemen
 Pek güzelce anlamış her yanını
 Gelse bağın bekçisi birden bire
 Bunları bir bir düşünmüş iptida
 Suyolun bulmuş ki pek kolay
 Aslı var mı yok mu sorma bana
 Gel demiş şöyle bizim bağdan aşağı
 Oldular yoldaş beraber gittiler
 Geldi kurdun keyfi dağ üstüne bağ

Sen yemeye ık git diyen kimse yok
 Korkusuz her yana saldırdı kurt
 Her ne bulduysa hemen küçük büyük
 Tikinin bir kere halini sormadan
 Yattı kalktı ahı vah oldu sesi
 Şöyle bir gezmiş dolaşmış bir zaman
 Köşkünü tarlasını bostanını
 Kurtuluş yoktur bize bizden
 Çareler bulmuş ne mutlu ona
 Bence isterse götürsün bir olay

[138] hem seçip meyveden bu hoş deyip
 Suyolundan sık sık gidiyormuş
 Her nasılsa bekçiye olmuş haber
 Tilki birden gördü kim bekçi baba
 Yok, kapıdan gitmeye artık zaman
 Kurt şaşırmış bakakalmış başına
 Hatırda geçmiş bekçi sözü
 Çare ne kaçmak nedir yol nerededir
 Bekçi artık neyledi ne etti ona
 Kurt ile tilki mi sandın kıssayı
 Kim ki akıllıdır bakar her yana
 Hem helalle haramı fark eder

Görse insanlarda malı devleti
Kullarından çok bulunsun daima
Hak yaratmış bak şu dünyayı geniş
Kurt gibi her şeye saldırman yanlışı
Çıkmaz aklından onun çok korkusu
Tanrının bu kullara bir elçisi
Hem elinde bir asa onun ecel
Böylece dünyayı tertemiz kılar
Kıssadan hisse budur az mı bu söz
Kollanmış kendini az az yiyip
Çünkü can kurtarması müşkül bir iş
Elindeki bağı şöyle bir gezer
Bir telaş ile gelir elde sopa
Suyolundan çıktı fırladı hemen
Tuz katılmış tatlı tatlı aşına
Meyveler de daima gönlü gözü
Var mı bağda suyolu görmüş mü bir
Sen düşün ben söyleyim sorma bana
Lan kulağın tutta dinle hisseyi yok yasağı gezdirirler herkese
O da sahip olur insana hangi bir iş tutsak hep doğru gider
Şükür eder derki bu hak nimeti
Düşmanın da olsa hoş benden yana
Kendi halince tutar herkes bir iş

Saklar elbet fena sözden dilin
 Az olur hem yemesi hem uykusu
 Gelse Azrail bağın bekçisi
 Suyolu gibi düşünse güzel
 Korkusuz mevlaya da gitmek kolay
 Adama daim gerek ibretli söz

Mevlevi Şeyhlerinden: Ahmet Remzi

KURBAN KESMEK

[149]Ey ağalar! Bakın kaş ile göz arasında bir kurban bayramı daha geldi geçti. Sağ olana göre daha nice bayramlar gelir geçer. Lakin asıl marifet böyle mübarek günleri gönül uyanıklığıyla görüp geçirmektir. Yoksa gafletle geçen bayramların ramazanların insana hiçbir faydası yoktur. Bunun için hiç olmasa insan böyle günlerde olsun biraz kendine gelmeli, böyle zamanlarda olsun biraz kendine gelmeli, böyle zamanlarda da olsun az çok kendini çekip çevirmeli! Bir adam ki cumalar geçer aldırılmaz, ramazanlar gelir hiç umur etmez. Bayramlar olur asla ehemmiyet vermez, ömrünü hep böylelikle geçirip gider. Artık böyle Müslümanlardan ne beklenir, öylesinden ne hayır umulur? Bir adam Müslümanlara karışmalı, Müslümanların gittiği yola gitmeli ki Müslüman olduğu meydana çıksın. Yoksa ne olduğu belli olmayan kimseden bir hayır gelmez.

Bir Müslüman ki, oruç tutmaz, hacca gitmez, zekât vermez, kurban kesmek hatırına bile gelmez. Kendi zevkinden, kendi havasından başka bir şey düşünmez. Fenalık dedin mi hepsi mükemmel iyiliğe gelince hiçbir şeyle yok.. Nice Müslüman'ın böylesi ha olmuş ha olmamış ikisi de bir şeydir.

Var mıdır? Vaktiyle Acemistan da adamın biri sırtına iğne ile bir aslan resmi yaptırmak ister. Hamama giderek tellağa rica eder. Şu benim sırtıma güzelce bir aslan resmi yapıver der. Tellakta pekâlâ diyerek bunu yüzükoyun yatırıp sırtına bir boya sürer iğneyi deriye batıra batıra bir aslan resmi yapmaya başlar. Şimdi

iğnelerden bu adamın canı yanmaya başlayınca tellağa sorar: arkadaş! Aslanın neresini yapıyorsun? Der. Tellak: saçlarını yapıyorum deyince aman çok canım acıdı bu aslan saçsız olsun der. Bu söz üzerine tellak pekiyi deyip aslanın bıyıklarını yapmaya başlar. İğnelerin acısına dayanamayan adam tekrar sorar: şimdi neresini yapıyorsun? Der. Tellak bıyıklarını yapıyorum deyince aman koçum bırak bu aslan bıyiksiz olsun der. Tellak ta

[150]pekiyi der. Yine bu adam canı iğnelerden yanmaya başlayınca dayanamaz yine sorar: şimdi neresini yapıyorsun der. Tellak ta kuyruğunu yapıyorum cevabını verir. Aman arkadaş, iğnelerin acısı yüreğime çıktı, varsın bu aslanın da kuyruğu olmayıversin deyince tellak ta kızarak:

Zaten aslanın neresi oldu ki kuyruğu olmayıversin. Saçsız, bıyiksiz; kuyruksuz, kulaksız aslan olur mu? Diyerek alır başını yürüyüverir.

İşte ağalar şimdi bizim halimiz de tıpkı buna benzer. İstiyoruz bir Müslümanlıktır olsun. Olsun ama cumasız cemaatsiz, hacısız zekâtsiz, namazsız bayramsız, âlemsiz ahlaksız, işsiz güçsüz Müslümanlık olur mu? Öyle Müslümanlığın adama bir faydası olur mu? Bir aslanın aslanlığı saçıyla bıyığıyla, kendine mahsus birtakım azasıyla olduğu gibi bir Müslüman'ın da Müslümanlığı namazıyla niyazıyla, ibadetiyle itaatiyledir. Bunlarsız Müslümanlık saçsız başsız, elsiz ayaksız aslana benzer. Gitgide bizim Müslümanlığımız da buna benzedi. Dinden dünyadan yana tutarlar bir yerimiz kalmadı. İşlet kumar; öyle her tarafa yayılmış bizi bitiriyor. Çapkınlık yüzünden bulaşıp gelen kötü hastalıklar dersenez, suçlu suçsuz demiyor milleti kemiriyor. Hele tembellik cahillik, ahlaksızlık beceriksizlik ortalığı öyle tutmuş ki adama soluk aldırıyor. Böylelikle biz hem kendimizi iki paralık ediyoruz. Hem de Müslümanlığa söz getirip leke sürüyoruz.

El âlem de bilmez: bunları böyle eden galiba dinleridir diyor. Hal bu ki bizim dinimiz adamı böyle etmez. Bizi böyle eden dine hep riayetsizliğimizdendir. Başka bir şey değildir. Zira biz ne vakit ki dinimize sarıldık hep yükseldik, başımız göklere erdi. Adımız sanımız yerleri titretti. Ne vakit ki biz dinimizi gevşek tuttuk o saat (...) alçaldı ine ine bu hali bulduk, en sonunda bu dereceye geldik. Şimdi artık ismimiz okunmaz oldu. Biz yine istersek eski itibarımızı buluruz, Allah'ın inayetiyle eskisinden daha âlâ oluruz. Cenab-ı Hak bizim elimize sarılacak tutunacak sağlam bir ip vermiş, inmeyi çıkmayı bizim elimize bırakmıştır. İşte bizi mevlamıza

ulaştıracak olan o iptir, şeraittir, Müslümanlıktır. biz Müslümanlığımıza yoluyla erkaniyla sarılırsak göklere çıkarız, meleklerle

[151]karışırız. Müslümanlığımızı da bırakacak olursak düştükçe düşeriz, neuzibillâh esfel-e safiline kadar gideriz.

şimdi benim sözümü can kulağıyla dinleyenler sap derken saman diyorum zannediyorlar, bayram derken esfel-e safilini karıştırıyorum zannediyorlar. Hâlbuki ben sözümü aklım erdiği kadar hesaplayarak söylüyorum, elimden geldiği kadar her tarafı besleyerek laf ediyorum ağalar bilmiş olun ki: bayram demek kurban demek: din iman demektir. Bayramı bayram bilen, ramazanı ramazan bilen düdüğü çaldı demektir. Yani bir insan böyle mübarek günlerin kadrini kıymetini bilirse, dinini diyanetini layıkıyla tanırsa artık Allah' ın izniyle adam işinde gücünde feyiz bulur, bereket bulur. Asla sıkıntı yüzü görmez olur. Allah ona tuttuğunu kolay getirir. O da her şeyde hakkına razı olur. Kimseye kendi yüzünden bir zarar eriştirmek şöyle dursun halka muhabbet eder, herkese iyilik etmek sevdasına düşer. Böylelikle bir insan adeta bir melek haline gelmiş olur. şimdi ağalar düşünün bir kere, bir köyün halkı hep böyle dediğim gibi olsa o köy ne olmaz? Her köy böyle olan bir memleket nasıl olur da cennete dönmez?

İşte köyünün böyle olmasını isteyenler, memleketinin cennete dönmesini arzu edenler Müslümanlığına bilmesinler, binini diyanetini tutsunlar. Kendi yerlerini Allah'a peygambere sevdirmeye çalışınlar. Bayramlarda, acizleri, yetimleri, öksüzleri, sevindirmeye gayret etsinler. Darginlarıyla barışsınlar. Birbirileriyle hoş geçinsinler ve iyiye bilsinler ki böyle yapanların bu yolu tutanların emekleri asla boşa gitmez. Sonları da selamet olur. Dinle imanla, ramazanla bayramla ilişiği olmayanların da sonları felaket olur: hemen rabbim bizleri bayramları mübarek akıbetleri selamet olan kullarından eylesin.

Vahid

KURBAN KESMEK

[152]Ey cemaat! Bugün size biraz da kurbandan bahsedeyim. Kurban kesmek nedir, nasıl olur; kimler kurban keser, hangi hayvanlar kurban olabilir?

Azıcık da bunları anlatayım.

Şimdi ağalar her şeyden evvel şunu hatırdan çıkarmayın ki: kurban olsun zekât olsun, daha başka ibadetler olsun Cenab-ı Hak bunların hiçbirine hâşâ muhtaç değildir. Asıl muhtaç olan biziz. Yapılacak ibadetlerin, edilecek hayırların hep faydası bizedir. Bir kimse yüz binlerce kurban kesse yahut boynuna borç iken kurban kesmese bunun kârı zararı yine kendinedir. Bu yüzden hâşâ Cenab-ı Hak'a hiçbir kâr zararı olmak ihtimali yoktur. Kimin malını kime kurban ettiğimizi azıcık düşünecek olsak bunun böyle olduğunu anlayıveririz. Sade ne var ki Allah beş parmağı bir yaratmamıştır. Herkesin hali vakti birbirine uymaz. Kimi fakirdir kimi zengin, kimi acizdir kimi yetim. Halkın içinde yarı aç yarı tok gezenler senede bir defa bile et yüzü görmeyenler çoktur. Kurban bayramı dinin Allah'ın bir ziyafetidir.

Vakti hali yerinde olan kimseler kurban keserler. Hem kendileri bol bulamaç yerler, hem eşlerine dostlarına hediye ederler. Hem de fakirlere yoksulla dağıtıp ikram eylerler. Senede bir parça etin ne ehemmiyeti olur diyenler hep halden bilmeyenlerdir. O kadarcık bir etin ehemmiyeti var mıdır yok mudur onu bir kere kurban bayramını dört gözle bekleyen muhtaçlara sormalıdır. Şayet bu kadar bir yardımı azımsayanlar varsa himmet etmesinler de fukaraya daima et lokması yedirmeye çalışsınlar. Şimdilik bu bahis bu kadarcıkla kalsın biz gelelim kimlerin kurban keseceğine.

Ağalar! Kadın olsun erkek olsun, büyük olsun, küçük olsun her zengin kimse için kurban bayramında kurban kesmek vaciptir. Kimlere zengin deneneceğini geçen bayram fitreyi anlatırken söylemişim. Şimdi bir daha tekrar edeyim, belki içinizde o vakit bulunmayanınız vardır. Her kimin ki borcundan geçineceğinden fazla seneli senesiz yirmi müşkül altını yahut iki yüz dirhem gümüşü olursa yahut bunların tutarı kadar geçer akçesi bulunursa şer'en zengin sayılır. Bir kimsenin bu kadar altını gümüşü olmasa da ticaret için edildiği malı yirmi müşkül seneli altın yahut 200 dirhem seneli gümüş kıymetinde bulunsa o kimse de zengin sayılır. Bir kimsenin altını gümüşü olmasa da, öyle dediğim gibi sermayesi bulunmasa lakin 39'dan fazla koyunu yahut 29'dan fazla sığırı olsa yahut 4'ten fazla devesi bulunsa o kimse de zengin sayılır. İşte kendilerine kurban kesmek vacip olan kimseler bunlardır. Lakin bunlardan biri yolda, seferde bulunsa yahut misafir olarak konduğu yerde 15 günden az oturacak olsa kimseye kurban kesmek vacip değildir. Ama bu yolculuk dediğim; adamın köyünden kasabasında yahut yerleşip kaldığı dağından bayırından her ne ise en aşağı 3 günlük uzak olan bir yer içindir. Yoksa öyle yakıncacık yerlere olan

yolculuk yüzünden kurban kesmemek olmaz. Şimdi de gelelim hangi hayvanların kurban edileceğine! Kurban; koyundan, keçiden, deveden, sığırdan olur. Başka hayvanlardan kurban olmaz. Bu dediğim hayvanların erkeğinden ve dişisinden kurban olursa da devenin, sığırın dişisini, koyunun keçinin erkeğini kurban etmek daha makbuldür. Kurban edeceğimiz diye bu hayvanların da yavrularını kesmek olmaz. En aşağı devenin beş seneliği, sığırın iki seneliği, koyunun keçinin de bir seneliği kurban olur. Bundan geçenini kurban etmek caiz olmaz. Sade altı aylık olup ta bir senelikten farkı olmayan gösterişli bir koyunu ya bir keçiyi kurban etmek caizdir.

Yedi kişinin ortaklaşa bir olarak bir deveyi ya bir sığırı kurban etmesi caizdir. Lakin bir koyunu ya bir keçiyi yalnız bir kişi kurban edebilir. Birkaç yahut bir teke de ne kadar büyük, ne kadar gösterişli olsa yine ancak bir kişi için kurban olabilir. Dişleri dökülmüş, kuyruğunun yarısından fazlası kesilmiş olan hayvan da kurban olmaz. Bir gözü yahut iki gözü kör olan ve yürümeye son derecede total ya hasta yahut zayıf bulunan hayvanlardan da kurban olmaz. Bir insan çok hürmet ettiği kimseye bir hayvan hediye edecek olsa nerede bir sakatata nerede bir sıksası varsa onunu arar bulur; yoksa nerede bir etli, canlı, gösterişli olanı mı seçer ayırır? Elbette makbule geçsin diye en âlâsının hediye etmek ister. İşte bunun

[154]için Allah uğruna kurban edilecek hayvan da elden geldiği kadar seçme olmalı. Öyle can çekişen hayvanı kurban edecek kadar noksanlık etmemeli. Şimdi de kurbanın ne vakit kesileceğini öğrenelim!

Kurban; bayram namazı kılınan yerlerde bayram namazından sonra kesilir. Bayram namazı kılınmayan yerlerde de sabaha karşı şafak söktükten sonra kesilmeye başlanır. Bayramın birinci günü kesemeyenler bayramın ikinci günü yahut üçüncü günü akşamına kadar da kesebilirler. Artık ondan sonra da kurban kesilmez. Gece vaktinde yani bayramın ikinci ve üçüncü gecelerinde kurban kesmek mekruhtur. Kurbanı kesmeye götürürken hoş tutmalı, öyle iterek kakarak götürmemeli. Tekbir alarak besmele çekerek büyük keskin bıçakla kesmeli. Elden geldiği kadar hayvana fazla zahmet çektirmemeye gayret edilmeli.

Kurban etine gelince bunun hepsini fukaraya dağıtmak yahut hepsini çömleğe doldurmak caizdir. Lakin asıl en sevaplısı kurban etini üçe bölüp bir bölümünü fukaraya ikram etmeli. Bir bölümünü eşe dosta hediye etmeli. Geri kalanını da kendi çoluğuna çocuğuna bırakmalıdır. Kurbanın postunu isterseniz muhtaç olanlara

verirsiniz. İsterseniz evde alıkoyarsınız. Lakin satmak yahut kurbanı kesen adama kesme parası olarak vermek caiz değildir.

Şimdi ey zenginler, ey kurban kesmek kendisine vacip olan kimseler! Sakın: bu yıllarda kurban pahalıdır. Doğrusu o kadar para verip te kurban kesmem diye cimrilik etmeyin! Allah uğruna öyle üç beş lirayı çok görmeyin ve bilmiş olun ki peygamber efendimiz: hali vakti olup ta kurban kesmeyen kimse sakın bizim namaz kıldığımız yere yaklaşmasın diye buyurmuşlardır. Anlayana göre bu ağır bir sözdür, acı bir azardır. Baştan arta kalacak olan birkaç lirayı kıyamayıp ta peygamberlerinden böyle acı laf işitmeye razı olan kimse acaba ne yüzle ahrete şefaath umar? Acaba ne suratla ben o peygamberin ümmetiyim diye gezer durur? Artık ben başka bir şey diyemeyeceğim, bu söz üzerine fazla lakırdı etmeyeceğim. Çünkü peygamber efendimiz: parasını dininden çok sevenlere dünyanın en ağır lafını söylemiştir. Hemen Cenab-ı Mevla cümlemizi hak yolunda malını canını esirgemeyen kullarından eylesin.

Köy Hocası

Evkaf-ı İslamiyye Matbaası

Müdür Mesul: Eshed Suudi

Cilt:1

Numara:20

KÖY HOCASI

Şimdilik on beş günde bir çıkar, sade dinden, ahlaktan bahseder

KÖY HOCASININ MAKSADI

Köylüye dinini dünyasını bildirerek, çalışıp çabalamanın yolunu göstermektir

KISSADAN HİSSE**DİN KARDEŞLİĞİ NASIL BELLİ OLUR**

Yerlerinden yurtlarından tedirgin olan din kardeşlerimizin hali - Yarın öbür gün yağmurlar yağışlar başlayınca çırılçıplak gezen ümmeti Muhammed'in hali ne olacak - Onların öyle kasılıp kavrulmalarına karşı yabancı yabancı durmak haktan reva mıdır? - İnsan ne ekerse onu biçer - İyiliğin kemalinin lastik topuna benzeyişi - Düşmüşlere az çok yardım etmek elinden gelip de hiç aldırmayanların hali - Dünya varlığına neden güvenmemeli - Sade paraları istek edip sırrına baksınlar diye mi Müslümanlık zenginliği metheder - Vakti hali yerinde olanların boyunlarının borcu ne gibi şeylerdir - İnsan bir kere kendini düşkünlerin yerine koyarak canı cana ölçmelidir - Allah'ın şu sevgili kulu peygamberin has ümmeti kimlerdir - Akıbetinden korkulacak kimseler - Taş yüreklilik iyi bir alamet midir - Müminler nasıl merhamet sahibi olurlar - Kendilerinden daha muhtaçlara yardımda bulunan yoksulların büyüklükleri - Yemeyip yediren, giymeyip giydiren gözü tok gönlü gani kimseler - Muhacir düşen din kardeşlerimize nasıl yardım edelim - Ördek muhabbeti gibi vah vah demekle borç ödenmez.

DİN DERSİ

Namaz kılanlar için şeriatımızın gösterdiği büyük bir kolaylık - Ayakkabıların üzeri mesh edilir - Ayakkabılarının üzerine mesh edilmese de su dökülse olur mu - Hangi ayakkabılarına mesh etmek caizdir. Hangilerine değildir - Çarık üzerine mesh edilir mi - Ayakkabıları üzeri ne vakte kadar mesh edilir - Mesh müddeti bitmeden ayakkabılarını çıkaranların abdestleri bozular - Mesh müddeti bitince abdesti bulunanların abdest, bozular mu?

Şehzadebaşı: Evkaf-ı İslamiyye Matbaası

KÖY HOCASI

Sahib-i İmtiyaz: Üryani Zade Vahid

Cilt:1 29 Zilhicce 1337 (Perşembe) 25 Eylül 1335 Numara:20

İKİ DARGIN CAN ÇEKER

Eskiden ormanlık bir köy varmış
 İki kardeş onda Durmuşla Memiş
 İşleri kesmekti dağda odun
 Terk edilmez olsa da köyde düğün
 Başka bir iradı yoktu bunların
 Şehre dağdan indirirlerdi odun
 Onları satmaktı bunlarca düğün
 Kim ki dernekte düğünde çok gezer
 Başını sonra züğürtlük tez ezer
 Kârını terk eylemez akil kişi
 Olsa da böyle odun kesmek işi
 Bu iki kardeş nedir bilmez sebep
 Birbirine yan bakar eyler gasp
 Evleri bir, işleri bir, sofrası bir
 Kimseler bilmez ki küskünlük nedir
 Dağa gitmekte beraberdi yine
 Söylemezlerde fakat birbirine
 Bu iki dargın birader bir seher

Dağ yolundan öyle yürürlerken sefer
 Tartı yol evinden büyük kardeş Memiş
 Arkadan Durmuş gider adet imiş
 Yolda bir aslan çıkar birden bire
 Kaçmanın imkânı yok nerden nere

[156]Döndü baktı arkaya önde giden

Yani bir çare gerek iş bitmeden
 Arkadan dedi: birader dargınız
 Dargın olsak ta fakat biz yine biz
 Şimdi küskünlük nedir gel kardeşim
 Düşmana karşı seninle yoldaşım
 İkimiz birden hücum etmek gerek
 Düşmanı ha hu eyleyip gitmek gerek
 Sende bende varsa küskünlük eğer
 Sonra köyde ihtiyarlar fasıl eder
 Durmuşun tedbirine uydu Memiş
 Hak verip dedi budur en doğru iş
 Birleşip te aslanı öldürdüler
 İncitirken birbirini güldürdüler
 Böyledir dargın birader kıssası
 Anlaşıldı zannedersem hassası

İçinizde var ise küskün olan
 Durmasın gitsin barışsın eleman
 Müslümanlar yoksa kardeş mi değil
 Cümlesi bir gövde bir baş mı değil
 Buldu, dargınlık nedir kardeşine
 Böyle neylersin acep bir başına
 İşte böyle gelse bir düşman sana
 Yine sen dargın mısın hala ona
 Düşmana fırsat verip de sonra da
 Aldanır eyvah diyen kardeşim

Mevlevi Şeyhlerinden: Ahmet Remzi

DİN KARDEŞLİĞİ NASIL BELLİ OLUR

Ey ağalar! Bilirsiniz ki insan hali bir kararda kalmaz. Bu fani dünya hiçbir şeyciğe güven olmaz. Zenginlik fakirlik hep bizim içindir. Zenginlik fakirlik hep bizim içindir. Düşmez kalkmaz bir Allah. Bakın şu aralık birçok din kardeşimiz yerlerinden yurtlarından tedirgin oldular. Birdenbire yuvalarını şaşırıp neye uğradıklarını bilemediler. Daha dünkü gün çift çubuk sahibi olan nice kimseler bugün ekmek parasına muhtaç bulunurlar. Daha dünkü gün evceğinizizi barkcağınızı gül gibi tertemiz tutan kadıncıklar bugün perperişan dağ başlarında sürünüp duruyorlar. Daha dünkü gün

[157]anacığının babacığının kıymetlisi olan nur topu gibi yavrucuklar bugün anadan öksüz, babadan yetim kalmışlar, ona buna boyun büküyorlar.

Tuzu kuru olanlara böyle laflar vız gelir ama benim bu dediklerimden bir tanesini insan görecektir olsa yüreği parçalanıp ciğeri hun olur. Bunun için ben size

biraz bu zavallıları düşündürmek istiyorum. Onların o perişan hallerini gözünüzün önüne getirmek arzu ediyorum. Din kardeşliği asıl böyle günde belli olur. Öyle sade lafla iş bitmez. Bakın kış, karını kıyametini almış yıldırım gibi geliyor. Yarım öbür gün yağmurlar yağışlar başlayınca bu çırıl çıplak gezen ümmet-i Muhammed'in hali ne olacak? Bunlara bizler acımazsak kimler acıyacak? Onlar öyle soğuktan kırılıp giderken nasıl olurda insan ocağının başında çubuğunu çekip sefasına bakabilir? O zavallılar öyle açlıktan helak olup dururken nasıl olur da yediği içtiği adamın içine sinebilir? Onların ki de can değil mi? Onlar da sizin bizim gibi Müslüman değil mi? O biçarelerin öyle kasılıp kavrulmalarına karşı böyle yabancı yabancı durmak bir mimine yakışır mı?

Ağalar! Bilmiş olun ki bir insan ne ekerse onu biçer! İyilik kemlik tıpkı çocukların oynadıkları lastik topuna benzer. Lastik topu duvara karşı atınca yine geri döndüğü gibi iyilik kemlik de yine sahibine döner. Bunun için siz bunalmış, başı sıkılmış bir kimseye imdat edecek olursanız bu iyiliğiniz yerde kalmaz. Sizin de başınız sıkıldığı vakit Allah size de birini imdatçı gönderir. Lakin düşkünlere az çok yardım etmek elinizden gelirken hiç aldırılmazsanız bu ettiğinizde cezasız kalmaz. Mutlaka günün birinde siz de sıkılır, bunalırsanız da o vakit elinizi tutan olmaz, başını çevirip yüzünüze bakan bulunmaz. Sakın aldanıp ta dünya varlığına güvenmeyin! Malınıza mülkünüze bakıp ta: bunlar varken bana ne olabilir? Demeyin! Allah etmesin hatıra hayale gelmeden bir fırtına lahzanın içinde onların hepsini alt üst ediverir. Nereden geldiği bilinmeyen bir bereketsizlik neuzibillâh az zaman içinde adamı şapa oturtuverir.

Dünya hali var ile yok arasında acayip bir şeydir. Bunun için insan ne oldum dememeli

[158]ne olacağım demeli. Elinden bir iyilik gelebilirken, harislik edip te onu esirgememeli. Fakir fukaraya bakmadıktan sonra kuru kuruya zenginlikten ne çıkar? Acizlerin düşkünlere elini tutmadıktan sonra öyle varlığın ne hayrı olur? Ben size geçenlerde zenginliği ne için meth ettim, sade paraları istif edip seyrine baksınlar diye mi zenginleri göklere çıkardım? Hayır, hayır ben daha dediklerimi unutmadım. Sade şeytan için para biriktiresiniz diye siz o kadar nefes tükettim. Ben hem çoluğunuzu çocuğunuz kimseye muhtaç etmemek hem de yoksullara yardım edip hayırda hasenatta bulunmak için zengin olun demiştim. Hatta: paraları kazanıda

saklayın, gönlünüzde saklamayın! Diye tembih de etmiştim. İşte şimdi tam yeri geldi. Bakalım siz hangi boydansınız? Paraya pula gönül verenlerden misiniz, değil misiniz bunu bugün anlayabilirsiniz. Bakın bunca muhtaçlar acizler, yetimler öksüzler hep yuvalarını kaybetmişler. Altta yok üstte yok. Ne yapacaklarını, nereye gideceklerini bilmiyorlar. Öyle şaşırılmışlar kalmışlar.

İşte ben şimdi sizi mihenge vurup imtihana çekiyorum. Her birinizi insafa merhamete davet ediyorum. Artık siz kendi kendinize düşünün! O zavallıları şöyle bir kere göz önüne getirin. Kendinizi onların yerine koyup canı cana ölçün! Sonra bakın eğer yüreğiniz yumuşayıp merhamete geliyorsanız, kalkıp halinize göre o biçarelere yardım ediyorsanız size ne mutlu? Demek siz Allah'ın bir sevgili kulu, peygamberin de has bir ümmetiymişsiniz ki böyle yaptınız, bu iyilikte bulundunuz. Artık sevinin, imtihanı kazandınız. Berhudar olun! Sakın korkmayın o verdiklerinizin yerine Allah bin verir. İnsanın malı hak yoluna vermekle tükenmez. Şeytan yoluna vermekle tükenir. Yok eğer neuzü billah onlar öyle inim inim inerken bir iyilik yapmak elinizden geliyorsa, onların o perişan hali asla sizin yüreğinizi yumuşatmıyorsa akıbetinizden korkun! Hani şöyle oturun da halinize ağlayın! Neden dersiniz bu kadar taş yürekliliğin hiç iyi bir alamet değildir. Mümin dediğin birisine, bir karıncaya bile acır merhamet eder. Nerede kaldı ki koskoca bir din kardeşine acımasın?

[159]Ağalar bilmiş olun ki bir adam Allah'ın rahmetinden uzak düşmeyince yüreğinden merhamet denilen şey silinmez. Siz bu sözlere karşı sakın dudak büküp omuz silkelemeyin! Biraz bunun böyle olduğunu bizlere bildiren peygamber efendimizdir. Anlayana göre bu ne ağır bir sözdür? Allah'ın rahmetinden uzak düşmek demek ne demektir? İnsan azıcık düşünecek olsa çileden çıkar. Merhametsizler bunu duysunlar da başlarını taşla dövsünler. Dikkat ediyor musunuz ağalar? Bakın: merhametsizler diyorum. Sade zenginlere sade vakti hali yerinde olanlara söylemiyorum! Zira zengin olmak, el genişliği bulunmak şöyle dursun; bir adamın eli ne kadar yufka olsa yine bunların bu haline dayanamaz da çıkarır sırtından gömleğini verir. Dışından tırnağından arttırır da yine bu zavallıların bir derdine derman olur. Böyle şey o kadar zenginliğe fakirliğe bakmaz. Nice gözü tok gönlü gani kimseler vardır ki kendilerinden daha muhtacını görünce yemezler yedirirler, giymezler giydirirler. İşte bunlar Allah'ın en sevgili kullarıdır.

Peygamber efendimizin zamanında Medine-i Münevvere'nin yerli ahalisinden fakir bir kimseye bir koyun başı hediye edilir. O mübarek te düşünür: benden daha muhtaçtır diye tutar o başı komşusuna verir. O da tutar: zavallı benden daha muhtaçtır diye bir komşusuna verir. Lafı uzatmayalım. O ona verir o ona verir. Nihayet yedi ev dolaştıktan sonra o baş yine o ilk zâta gelir. Bakın ne gözleri tok kimselermiş, birbirlerine ne kadar acır komşularmış ki aç kalmaya razı oluyorlar da yine kendilerinden muhtaçlara yardımdan geri durmuyorlar.

Peygamber efendimizin ashabından biri “Yermük” muharebesinde yaralı düşen amcasının oğlunu can üstünde bulur. Hemen matarasının dibinde kalmış olan bir parça suyu onun ağzına damlatacağı sırada öte yandan bir başka yaralı: ah! Ah diye inlemeye başlar. Bunu duyan o ikinci yaralı da o haliyle ağzına yaklaşmış olan suyu içmeyip: beni bırak ta suyu ona yetiştir diye işaret eder. O zat-ı şerifte hemen o ikinci yaralıya koşar. Tam suyu onun ağzına damlatacağı sırada öte baştan başka yaralı inlemeye başlar. Bunu duyan o ikinci yaralı da o haliyle ötekine acıyıp: aman o suyu bana verme, ona ver diye işaret eder. Bu mübareklerin bu hallerine karşı şaşırıp kalan o zat

[160]hemen o üçüncü yaralıya koşar. Bakar ki ruhu teslim etmiş, bari suyu ötekine yetiştireyim diye ikinci yaralıya koşar. Bakar ki o da ruhu teslim etmiş. Hemen o ilk yaralıya koşar bakar ki o da ruhu teslim etmiş gitmiş. Şimdi ağalar bakın bu ne büyüklüktür ki susuz can vermeye razı oluyorlar da yine başkasına yardımdan geri kalmıyorlar... Ben şimdi siz böyle yapın demiyorum. Bu kadarı kadar da fedakârlık eyleyin diyemiyorum. Siz sade azıcık insaf edin de şuarada gözümüzün önünde, burnumuzun dibinde böylece muhacir düşen bu din kardeşlerimize merhamet eyleyin! Evlerinizde köylerinizde yer gösterip onları barındırın! Hepiniz halinize göre yardım edip onları sevindirin! Hiçbir şeyiniz yoksa tatlı dil, güler yüzünüzde mi yok? Hiç olmazsa böylelikle bari onların gönüllerini almaya gayret edin! Böyle yapın ki biraz vazifenizi yapmış olasınız! Yoksa öyle ördek muhabbeti gibi sade uzaktan uzağa vah, vah, vah demekle kardeşlik borcu ödenmiş olmaz!

Vahid

DİN DERSİ

Geçen derste abdest nasıl alınacağını, neyle bozulacağını uzun uzadıya anlatmıştım. Bugün de ayakkabıları üzerine mesh etmeden bahsedeceğim.

Ey cemaat! Bilirsiniz ki her yerin ve herkesin kendine göre bir ayakkabısı vardır. Bunların bazısının giyilip çıkarılması kolaydır, bazısı da güçtür. Kimi bağlı kimi kopçalı, kimi çekme kimi sıkma; hâsılı her biri bir türüdür. Böyle ayakkabı giyenler için her abdest aldıkça ayakları yıkamakta biraz güçlük olduğundan şeriatımız bize büyük bir kolaylık göstermiştir. Ayakkabılarını çıkarmadan üzerine mesh etmeye izin vermiştir. Bakın bunun nasıl olacağınız anlatayım:

Siz şimdi abdestliyen ayakkabılarınız giydiğinizde, abdestiniz bozulduktan sonra bir daha

[161]onları hiç çıkarmadınız ise artık abdest alırken ayaklarınızı yıkamak istemez, öylece ayakkabılarınızın üzerine mesh ediverirsiniz. Yani elerlinizin parmaklarını ıslatıp ayakkabılarının üzerinden ayağınızın parmakları üstüne koyarsınız. Avuçları dokundurmaksızın ellerinizin parmaklarını az açarak konçlara doğru bir kere çeker ve âşık kemiklerini aşırırsınız. İşte ayakkabıları üzerine böyle mesh edilir. Ama bir kimse bu benim tarif ettiğim gibi mesh etmese de ayakkabılarının üzerini, su dökerek yahut bir bez parçasıyla silerek ıslatsa yine mesh edilmiş olur. Lakin peygamber efendimizin sünneti şerifini yerine getirmiş olmaz. Eğer abdestiniz bozulduktan sonra ayakkabılarınızı çıkarıp ta abdestsiz giydinizse, bir daha abdest alırken onların üzerlerine mesh edemezsiniz. Mutlaka ayaklarınızı yıkamak icap eder.

Ağalar dikkat ediyor musunuz? Hep ayakkabı diyorum, mest demiyorum. Çünkü üzerine mesh etmek sadece meste mahsus değildir. Mest, lapçin, serhadlık, potin, çizme, kalçın, konçlu, aba terlik, gayet katı çorap gibi ayakkabıları temiz olduktan sonra bunların hepsine mesh etmek caizdir. Hatta ayakların üzerini âşık kemiklerine kadar örten çarıklar üzerine de mesh etmek caizdir. Böyle çarıkların üst tarafından bir iki parmak kadar aralık kalacak olsa da zararı yoktur.^[1] Bir de ayakkabılarının mutlaka deriden olması yahut altı meşinli bulunması da şart değildir.

^[1] Kadıhan Hindiyeye: Kaynaklarda yer alan bilgiye göre kadiri tarikatına mensup kollardan birisidir. Daha geniş bilgi için bkz. Ferit Develioğlu, a.g.e, s.371

Abadan, kalın çuhadan da olabilir. Elverir ki ayakları âşık kemiklerini örtün, koncu aşağı düşmeyecek ve hemencecik içine su almayacak kadar kalınca bir şeyden olsun.

Merkub gibi, iskarpin gibi yarım ayakkabıları üzerine mesh edilmez. Ama bunlara aba, çuha gibi kalınca bir şey dikilerek âşık kemiklerini örtecek kadar konç yapılacak olursa mesh etmek caiz olur. Bir de şuna dikkat etmeli ki üzerine mesh edilecek ayakkabıların birinde, bir yerde ya başka başka yerlerde üç parmak görünecek kadar delik yırtık açık sökük bulunacak olursa o haldeyken mesh etmek caiz olmaz.

Lakin bu, deliğin gediğin âşık kemiğinden aşağıda olduğuna göredir. Yoksa bu kadarı da olursa hiçbir zararı yoktur. Şimdi gelgelelim böyle ayakkabıları üzerine ne vakte kadar mesh edileceğine!

[162]Yolcu olanlar yetmiş iki saat yolcu olmayanlar da yirmi dört saat ayakkabıları üzerine mesh edebilirler. Söz temsili siz yolcu falan değilsiniz. Bu sabah abdest alıp ayakkabılarınızı giydiniz. Diyelim ki ayakkabılarınız ayağınızdayken öğle vakti abdestiniz bozuldu. İşte o andan itibaren yirmi dört saat geçinceye kadar yani yarın tam öğlen vaktine kadar hiç çıkarmadan her abdest aldıkça o ayakkabıları üzerine mesh edebilirsiniz. Bir de farz edelim ki yolcusunuz. Sabahleyin abdest alarak ayakkabılarınızı giydiniz. Söz mesela ayakkabılarınız ayağınızdayken öğle vakti abdestiniz bozuldu. İşte o andan itibaren yetmiş iki saat geçinceye kadar yani tam üç gün sonra gelecek öğle vaktine kadar hiç çıkarmadan her abdest aldıkça ayakkabılarınız üzerine mesh edebilirsiniz. Dikkat ediyor musunuz? Bu saatler hep abdestin bozulduğu zamandan sayılmaya başlıyor, ayakkabılarının giyildiği zamandan değil. Şimdi birde var ki: yolcuyken daha yetmiş iki saat geçmeden yahut yolcu değilken henüz yirmi dört saat tamam olmadan ayakkabılarınızdan

[162]birini yahut ikisini çıkarıverecek olursanız artık o hesap bozuktur. Eğer o sırada abdestli değilseniz yeniden abdest almadan ayakkabılarınızı giyecek olursanız üzerlerine mesh edemezsiniz. Yok, eğer o sırada abdestliyseniz, öyle ayakkabınızın çıkmasıyla abdestiniz bozulmaz. Sade ayakkabılarınızı yıkayıp abdestinizi tamamlarsınız. Ayaklarınızın sade biri çıktığı vakit yalnız o ayağı yıkamakla abdest tamam olmaz. Mutlaka öteki ayağınızı da yıkamak gerekir.

Ama mesh vakti tamam zaman yani yolcuya göre yetmiş iki saat yolcu olmayana göre yirmi dört saat geçtiği vakit abdestli bulunuyorsanız sade ayakkabılarınızı yıkayıp abdestinizi tamamlarsınız, yok o sırada abdestli bulunmuyorsanız artık yeniden abdest alırken çıkarıp ayaklarınızı güzelce yıkarsınız. Bu husus şimdilik bu kadarla kalsın. Gelecek derste inşallah: yolcu diye kimlere denir, kimlere denmez birazda onu söyleyip gusül bahsine geçeriz.

Köy Hocası

Evkaf-ı İslamiyye Matbaası

Müdür Mesul: Eshed Suudi

KÖY HOCASI

Sahib-i İmtiyaz: Üryani Zade Vahid

Cilt:1 2 Muharrem 1338 (Perşembe) 16 Teşrin-i Evvel 1335 Numara:21

PEYGAMBER EFENDİMİZ ADAM ALDATANLAR İÇİN NE BUYURMUŞ

Gösteren bu ümmete doğru yolu

On sekiz bin âleme rahmettir ol

Bir yaratmış hazreti Mevla anı

Nazil oldu hazreti Kur'an ana

Ömrünü eyler eda her ümmete

Ver salâtıyla selamı daima

Fahr-i âlem hazreti hakkın kulu

Lütfü çoktur en büyük nimettir ol

Eylemiştir cümleden ala anı

Buldu devlet, eyleyin iman ana

Çünkü hep hükümettir anın sünneti

Kevser'inden hak nasip etsin sana

Çıktı bir gün çarşıya sultanımız

Hep feda olsun yoluna canımız

Cümle peygamber gezer hem kesp eder,

Lazım olsa çarşıya kendi gider

Satmak almak sanma kim adi bir iş

Sünneti peygamberin alış veriş
 Kim ticaret eylemekten ar eder
 Din ve dünyasından sanma kâr eder
 Hâsıl ol gün gezerken çarşıda
 Gördü bir buğday satarlar karşıda

[164]Tane tane hem kuru taşsız güzel

Bir avuç buğday çıkardı gördü yaş
 İç yüzü başka dış yüzü başkaydı
 Kim bizi aldatsa ol bizden değil
 İşlerinde böyle hile kullanan
 Öylesine ben halkı aldattım sanır
 İçine doğru uzattı şöyle el
 Var idi belki içinde bazı taş
 Bak ki peygamber o anda ne dedi
 Duy bu emri sahte işlerden çekil
 Müslüman'ım derse de elbet yalan
 Hileler eylerde kendi aldanır.

Müslümanlarca nedir âlâ gidiş
 Doğru sözdür doğru özdür doğru iş

KUMAR BELASI

Ağalar! Bizi berbat ve perişan eden dertlerden biri de kumar belasıdır. İşret nasıl ocaklar söndürüyorsa, nasıl adamın aklını başından alıp işini tersine döndürüyorsa kumar da öyledir. O da bir nevi sarhoşluktur. Allah etmesin bir kimse bir defa kumara dadandı mı artık geçmiş ola, ondan hayır gelmez. Öyle senin gözüne hiçbir şey çekilir görünmez. Artık ne iş, ne güç, ne evlat ne aile. Sade varsa oyun, yoksa oyun. Ama birde çoluk çocuk aç kalacakmış, kumar başına türlü belalar gelecekmiş. O hiç oraları düşünmez. Asla kendine hükmü geçemez. Adeta deli gibi bir şey olur. Çünkü kumar kadar adamın beynini yoran, kumar kadar insanın sinirini bozan bir şey yoktur.

O ne yorgunluktur, o ne hırpalanmaktır? Bakarsın bir kazanır, beş utulur. Aman şu acıları çıkarayım diye çırpınır durur. Varını yoğunu ortaya koyar. Ah bir kazansam, ah şu kaybettiklerimi bir geri alabilsem diye saatlerce kıvrır yatar. Geldi, gelecekti derken yine utulur. Yine oynar yine utulur. Nihayet elinde avucunda bir şey kalmayınca tutar ondan bundan

[165]ödünç alır yine oynar. Oyun üstüne oyun, ziyan üstüne ziyan bunalıp kalan bu zavallı artık yaptığını bilmez, söylediğini kulağı işitmez bir hale gelir. Kafası kazan gibi olur. Gözleri kan çanağına döner. Suratı mosmor kesilir. Öyle kendinden geçer, öyle sarhoş düşer ki dünyayı getirip başında patlatsalar hiç o aralarda olmaz. O sade utmak, sade yenmek, ister ha oldu ha olacak, işte asıl şimdi dana kazığı koparacak derken yine yenilir, yine utulur. Artık bütün umutları kesilince neuzibillâh talâma sövüp saymaya başlar. Ona buna çatmak için bahane araştırır. Şöyle dokunsalar ağlayacak gibi olur. İşte o zaman kavganın kıyametin son türüsü hemen hazırdır, bir işarete bakar. Zır kafalar düşünmez, sınırlar boşanmaz olduğundan kimse söz kaldıramaz. Kimse kimsenin hatırını sayamaz. O sırada bir tek lakırdı kıyametlerin sonunu koparıverir. Sövüşmek sayışmak mı, atışmak dövüşmek artık hepsi haritada yazar. Bunların hiçbiri olmasa bile birbirine kızıp gazez bağlamak, birbirine dış bileyip düşman kesilmek mutlaka olacaktır. İşte böylece kumar yüzünden nice aziz ahabplar güle oynaya başladıkları oyundan sövüşerek, dövüşerek hiç olmazsa birbirine homurtu koyarak kalkarlar. Lakin bu kadarcıkla kalmaz. Çünkü bir defa araya soğukluk girdi, bir defa bin türlü belanın temeli atılmış oldu. Şeytan onun

peşini bırakmaz. Git gide o tohumları öyle filizlendirir, işi öyle alevlendirir ki sonunda ne curcunalar çıkar, ne fırtınalar kopar, nice yaraşksız haller zuhur eder.

İşte ağalar bilmiş olun ki insanları birbirine düşürmek için şeytanın kullandığı zehirlerin birincisi işret, ikincisi de kumardır. Hele bu iki zehir bir araya gelecek olursa, yani sarhoşlar kumar oynamaya kalkarlarsa yahut kumar üstüne işrete başlanırsa artık seyreyleyin gümbürtüyü. Kimi bakarsın neuzibillâh dine imana sokar. Hem dininden hem nikâhlısından olur. Kimi bakarsın Hıfzanallah birinin canına kasteder, kanlı katil olur. Başına olmadık işler gelir. Kimi de varını yoğunu bu yolda telef eder. Sermayesini kediye yükletip deli divane olur gider. Bunlar bu marifetleri yapıp şeytanın maskarası olurken kahırdan nice anaların yüreğine iner. Arından nice babalar yerlere geçer. Nice

[166]yavrucukların boynu bükülür. Nice kadıncağızların evi barkı yıkılır. Artık felaket mi dersin, rezalet mi dersin bini bir paraya. Bu perişanlıklar içerisinde adamın ne dünyası dünya olur, ne de ahreti ahret...

İşte bunun için işte bizim dinimiz işreti: oyunu yasak ediyor. Böyle belalardan, böyle yüz karalıklarından insanları saklayıp esirgemek istiyor. Şundan da anlamalı ki Müslümanlık bizleri daima iyi edecek, daima iyilik tarafına çekecek bir nimettir. Öyle boşu boşuna adamın başına bir yük değildir. Müslümanlık insanların işretle kumarla iki paralık olmamalarına razı olmaz. Müslümanlık insanların öyle akıllarını kaybedip âleme eğlence olmasına kail olmuyor. Oyunu işreti haram ediyor. Sarhoşluğa kumarbazlığa ağır ağır cezalar veriyor. Fena mı ediyor?!.. Çok âlâ ediyor, pek âlâ eyliyor. Lakin akıl başta olmalı da bunun böyle olduğunu bilmeli. Yoksa akıl fikir yerinde olmadıktan sonra iyiyi kötüyü seçebilmek biraz güççedir. İşte biz şimdi böyleyiz. Nasılsa bir kere kendimizi gaflete kaptırmışız. Hayrı şerri pek göremez olmuşuz. Kârın zararın hangi tarafta olduğunu bir türlü kestiremiyoruz. Daha doğrusu düşünmekte istemiyoruz. Öyle batasıya bir gidiştir gidiyor. Hemen Allah enamımızı hayır etsin.

Ağalar tamam işte “âmin” demenin meyanesi geldi. Şimdi biz bu kadar söz üzerine bir “âmin” der geçeriz. Sanki bu kadarcıkla her şey olur biter. Sanki sade bir “âmin” demekle boynumuzun bütün borcu ödenir gider. Hâlbuki her vakit söylerim: kuru lafla borç ödenmez. Bol bol demekle ağız tatlılanmaz. Çalışmak çabalamak ister, yorulmak yolunda bulunmak icap eder. Mademki siz benim şu duama âmin

diyorsanız. Mademki kumardan işretten hoşlanmıyorsunuz. Öyle ise yalnız kendinizi korumakla kalmayın! Başkalarını da düşünün. Elinizden geldiği kadar başkalarını da o belalardan kurtarmaya gayret edin! Din kardeşliği dediğin sade fakirlere yardım etmekten ibaret değildir. Kardeşliğin vazifesi çoktur. Fakirini korursun parayla pulla yardım edersin. Bir cahillik ettiğini görürsen onu da nasihatle yola getirmeye himmet edersin. Bir gamlısını kederlisini görürsen, onunda gamına

[167]giderine ortak olursun. Asıl din kardeşliği öyle olur. Yoksa öyle uzaktan uzağa yabancı durmaktan ne çıkar? Öyle bir takımların kendilerini göz göre göre perişan etmelerine kardeş yüreği nasıl kail olur? Yazık değil mi cahillere? Sarhoş oluyorlar, kumar oynuyorlar diye bırakmışsınız onları kendi helallerine. Onlar öyle ne yaptıklarını bilmezler, siz öyle çekilirsenez bir tarafa hiç aldırmasanız. Sonra da bir bela gelince: Ya rabbi bizim suçumuz neydi? Der durursunuz!

-Hocam tuhaf söylüyorsun! Sanki bütün köyün sapıklarını yola getirmek bizim elimizdeymiş gibi laf ediyorsun! Dinler mi onlar bizi hiç?!

-Siz söylemenin yolunu yordamını bilerseniz pekâlâ dinlerler. Ağalar bilmiş olun ki? İnsanoğlu kulağından avlanır. Söz dediğin bir büyüdür, karşıdakinin haline göre söylenirse tesir etmek şöyle dursun adamın iliğine bile işler. Sade şunu unutmamalı ki: söz vardır adamı zorla deli eder, cinnete bindirir. Söz vardır adamı kuzu gibi yumuşatır, yola getiri. Sözden söze fark olduğu gibi söylemekten söylemeğe fark vardır. Tutarsın birine tatlılıkla:” Haydi kalk ban a bir su ver” dersin. O da o saat peki sultanım der, güzel güzel kalkar sana bir su verir. Eğer o adama yıkık bir suratla sert sert: “Haydi kalk bana bir su ver” diyecek olsa: “Babanın kölesi yok ya kalk ta kendin iç” der. Belki daha fena şeyler söyler. Tatlı dil yılanı yuvasından çıkarır dedikleri boş değildir.

Bunun için sizden nasihat yoluyla verin. İyi yapayım derken derken onları büsbütün çıldırtmayın! Yanlışlıkla esmayı üzerinize sıçratmayın! Doğrusu bu pek nazik pek güç bir şeydir. Lakin o kadar da sevaplı bir iştir. Hani insan; bir kimseyi yola getirse bütün insanları hidayete erdirmiş kadar sevap alır. Bunun için ağalar! Böyle şeyleri adeta kendinize iş edinin! Üçünüz beşiniz bir araya gelip: yahu! Falanın oğlu falanca şöyle yapıyor, böyle ediyor. Gelin bunu kendi hevesine bırakmayalım deyin. Bir gün o cahillik edene akli başındayken bir kenara çekip oğlum evladım!” diyerek tatlılıkla nasihat etmeye

[168]başlayın: tutmuş olduğu yolun fenalığını bir bir anlatıp işin akıbetini gözünün önüne getirin! Onu bir sözle acıtırsanız bir sözle de okşayın. Böylelikle onuruna dokunup kafasını kızdırmadan adamı utandırın, yaptıklarına pişman ettirin. Olur ki pek bir defada sözünüz tamamen tesir ettiremezsiniz. Lakin yine az çok gönlü yumuşar. Hiç olmasa biraz yüreğine yer eder. Başka defa yine nasihat verirsiniz yahut bir başkalarıyla söyletirsiniz. Böyle derken Allahın izniyle köyünüzde fenalıklar azalmaya başlar.

Lakin dikkat edin ki bir taraftan sapıklar yola gelsin, bir taraftan da yeni yetişenler azmasın. Bu da düşünülecek bir şeydir. Mesela baktınız ki bir delikanlı başladı biraz uygunsuz kimselerle düşüp kalkmaya. Bunu böyle görünce sakın neme lazım deyip geçmeyin. Yazıktır günahtır düşünün. Kendi evladınızı bir kere onun yerine koyun! O delikanlının öyle oyuna işrete alışıp gitmesine asla kail olmayın! Hemen ne yapıp yapıp onu onlardan uzak etmenin bir çaresine bakın! Daha iş azmadan o çocukcağızı kurtarmaya gayret edin! Fenalığın onu böyle böyle alınır. Yoksa insan işin öyle dört ucunu bırakacak olursa kendi bu yola başımıza bin türlü belalar gelir. Gitgide daha da beterin beteri oluruz. Bunu da bilmiş olalım!

Vahid

DİN DERSİ

Geçen derste ayakkabıları üzerine mesh etmekten bahsederken yolcularla yolcu olmayanlar arasında büyük bir fark olduğunu söylemişti. Bugünde; kimler yolcu sayılır, kimler sayılmaz bunu biraz anlatayım isterim. Bunu bilmekte üstümüze elzendir. Zira bizim şeraitimizde yolcular için mesh müddeti üç gün üç geceye uzatmak, dört rekâtlık farzları ikişer rekât kılmak, Cuma ve bayram namazlarını kılmamak, fitre vermemek, kurban kesmemek, ramazan orucunu sonraya bırakmak gibi bir takım

[169]kolaylıklar vardır. Yolcu diye kime denir, kime denmez bu bilinmeyecek olursa sonra işin içinden çıkılmaz. Bunun için ilk önce bunu öğrenelim. Sonra inşallah namaz, oruç, kurban, fitre bahislerinden yeri geldikçe her birinin meselesini dilim döndüğü kadar söylemeye gayret ederdim.

Şimdi ey cemaat! Her kim ki köyünden, kasabasından kalkıp; karada deve ayağıyla, denizde yelken açarak ortada bir havayla kısa günlerde öğleye kadar yol alarak üç günlük yani günde altışar saatten on sekiz saatlik bir yere gitmek için yola çıksa o kimse yolcu sayılır. Hatta vardığı köyde kasabada on beş gün, ya daha ziyade kalmaya karar vermedikçe yine yolcu sayılır. Ama o vardığı yerde en aşağı on beş gün kalmaya karar verince artık yolculuk falan kalmaz. Mesh müddeti bir gün bir geceye iner, dört rekâtlı farzları da tam kılmaya başlar, Cuma ve bayram namazlarını kılmaya başlar, fitre verir, kurban keser, oruç tutar. Hasılı yerli olanlardan hiçbir farkı kalmaz kendi köyüne kasabasına döndüğünde on beş günden az ya çok kalmak için niyet etmek lazım değildir. Zira bir kimse kendi yerinde ister az kalacak olsun ister çok kalacak olsun yine yolcu sayılmaz.

Lakin ağalar dikkat edin ki bu yolculuk demin dediğim gibi en aşağı üç günlük bir yer içindir. Yoksa bundan yakın bir yere gitmek isteyen kimse yolcu sayılmaz. Hatta bir kimse yakın bir yere gideceğim diye köyünden kasabasından çıksa da ha şuracığa ha buracığa diye dünyayı dolaşsa yine yolcu sayılmaz. Bunun için en aşağı üç günlük bir yere gitmek niyetiyle yola çıkmak lazımdır. Böyle bir niyeti olmayan kimse yolcu sayılmadığı gibi böyle niyeti olup ta yola çıkarak köyün kasabanın evlerine: -göçebe olanlara göre obaları- geçemeyince yine yolcu sayılmaz. Yani sade yola niyet etmekle daha evinin köyünün içindeyken oruç yemeye, dört rekâtlık farzları ikişer rekât kılmaya falan kalkışmaz.

Şimdi ağalar! Bir kimse deve ayağıyla on sekiz saatlik bir yere atlı abrayla yahut şimendifer ola çabukça gidiverirse yine yolcu sayılır. Deniz yolculuğunda da böyledir. Yani bir kimse yelken açarak orta bir havayla on sekiz saatlik bir yere vapurla çabukça

[170]gidiyorsa yine yolcu sayılır. Eğer bir yere iki yoldan gidilir olursa; söz temsili yolun biri iki günlük biri üç günlük bulunsa o vakit hangi yoldan gidecek olursa yolcu sayılır. İki günlük yoldan giderse yolcu sayılmaz. Bu iki yolun biri deniz olsa da öbürü denizden iki günde, karadan üç günde gidilir olsa yine hangi yoldan gidilirse ona bakılır. Yani o biri o yere karadan giderse insan yolcu sayılır. Denizden giderse yolcu sayılmaz. Bu bahiste bu seferlik bu kadarla gelsin. Şimdi gel gelelim gusül bahsine!

Gusül; Boy Abdesti

Cünüp olunca gusül etmek yani; tepeden tırnağa kadar yıkanıp boy abdesti almak üzerimize farzdır, Allah'ın emriyle boynumuza borçtur. Öyle pis pis gezmenin günahı pek çoktur. Bunun için bir insan cünüp oldu mu hemen gusül etmeli, bir an evvel yıkanıp o pisliği üzerinden atmalıdır. Şimdi gusül nasıl alınacak onu bir öğrenelim!

Gusül edileceği vakit ilk önce besmele çekerek cünüplükten temizlenmeye içinizden niyet edersiniz dilinizle de niyet ettim cünüplükten temizlenmeye diyerek ellerinizi bileklere kadar yıkayıp tırnaklarınızın arasında birikmiş bir şeyler varsa onları da temizlersiniz. Sonra uyluklarla avret yerlerini güzelce yıkarsınız. Sonra ağzınızın içini ve dişlerinizin arasını üç kere yıkayıp çalkalarsınız. Sonra su çekip burnunuzun içini de üç kere yıkarsınız. Şayet kurumuş kir, pas varsa onları da güzelce tem izledikten sonra tıpkı geçenlerde tarif ettiğim namaz abdesti gibi bir abdest alırsınız. Eğer üzerinizden dökülen sular ayaklarınızı bastığınız yere toplanıyorsa ayaklarınızı abdest alırken yıkamayıp gusül bittikten sonra yıkarsınız. Eğer bastığınız yerde sular toplanmıyorsa abdest alırken ayaklarınızı da yıkarsınız. İşte böylece abdest aldıktan sonra başınıza üç kere su dökersiniz. Sonra sağ omzunuza üç kere su dökersiniz. Sol omzunuza da üç kere su döktükten sonra her tarafınızı yıkarsınız. Suyu ilk döküşte ellerinizin erebildiği kadar vücudunuzu ovuşturursunuz işte böylece gusül edersiniz. Cenabetlikten kurtulup temiz pak olursunuz şimdi artık sıra namaza geldi inşallah onu da sırasıyla söylemeye gayret ederim.

Köy Hocası

Evkaf-ı İslamiyye Matbaası

Müdür Mesul: Eshed Suudi

Cilt:1

Numara:22

KÖY HOCASI

Şimdilik on beş günde bir çıkar, sade dinden, ahlaktan bahseder

KÖY HOCASININ MAKSADI

Köylüye dinini dünyasını bildirerek, çalışıp çabalamanın yolunu göstermektir

KÖYLÜLERİN ÇIKARACAĞI MEBUSLAR NASIL OLMALI

Bizi herkesten ziyade düşünecek kimdir-Devlet vekilleri, milletvekilleri kimlerdir-Mebusluğun sebebi hikmeti nedir - Mebuslar ne iş görürler - Bugünkü günde en çok ehemmiyet verilecek iş nedir - Biz köylüyüz, ne yapabiliriz diye bir kenara çekilip durmak revamıdır - İnsan beş on liralık bir dava için tasalar çeker de milleti memleketi için hiç ehemmiyet vermez mi - Babadan miras kalmış kavgalı bir tarla kadar da mı gözümüzde bu canım memleketin kıymeti yok - Mebus çıkarılacak kimselerde aranılacak şeyler - Köylülerin işine yarayacak mebuslar - Köylünün ağzına bir lokma ekmek girinceye kadar mihnet ve meşakkatler - Avrupa köylüleri ne halde, bizim köylüler ne halde - Avrupa'da ki köylüler neden öyle rahat huzur içerisinde yaşıyorlar - Köylü halinden anlar mebuslar çıkarmasına çiftçiler derneğinin gayret etmesi-Asıl iş kimde biter.

DİN DERSİ

Namaz kılacaklar için farz olacak şeyler - Namaz kılmak isteyen kimsenin vücudunda, ya üstünde başında yahut namaz kılacağı yerde bir güna pislik olsa olur mu - Çıplak namaz kılınır mı - Namaz kılarken erkeklerle kadınlar nerelerini örteceklerdir - Tenhada yahut karanlıkta namaz kılanlarda örtünecekler mi - Beş vakit namaz - Her namazı vaktinde kılmak - Namaz nerelerde kılınır - Cemaatle namaz kılmanın sevabı - Cemaatle namaz kılmak kimler için senettir. Cemaatle namaz kılmanın sebebi hikmeti - Namaz kılarken ne tarafa doğru durulacak - Kiblenin ne tarafta olduğu bilinmese ne yapılacak.

Şehzadebaşı: Evkaf-ı İslamiyye Matbaası

KÖY HOCASI

Sahib-i İmtiyaz: Üryani Zade Vahid

Cilt:1 12 Safer 1338 (Perşembe) 2 Teşrin-i Sani 133 Numara:22

KÖYLÜNÜN ÇIKARACAĞI MEBUSLAR NASIL OLMALI

Ağalar! Bilirsiniz ki bugünkü günde peygamber postunda oturan bir padişahımız vardır. O bizim şu köylü peygamberimizin halifesidir, vekilidir. Bizi herkesten ziyade düşünecek odur. Herkesten ziyade bizleri görüp gözetecek o mübarek zattır. Lakin şunu da hatırdan çıkarmamamız ki; peygamber vekili olmak pek büyük ve gayet ağır bir şeydir. Kim olursa olsun bir kişiyi kabil değil bu işle başa çıkamaz. Mutlaka yanında vezirleri olacak, bir takım vekilleri bulunacaktır. Zira bu başka türlü olmaz. Bunca ümmet-i Muhammedin işi. Bir ele sığmaz. Bunun için vaktin halifesi her işin başına bir erbabını getirip vekil eder. İşlerde böylelikle görülüp gider. İşte bu zatlara vekil denir. Bunlar hep devlet vekilidir. Şimdi bir de devlet vekilleri vardır ki bunlara da mebus diyoruz. Devlet için nasıl birtakım vekiller lazımsa millet için de lazımdır. Zira devletin vükelası ne kadar iyi olsa, memleketi ne kadar iyi idare edilirse yine ikide birde devletle milletin birleşip anlaşması icap eder. Millet bin türlü işleri görüşüp konuşmak için

[172]uzun uzadıya meşveretler iktiza eyler. Lakin bu böyle olacak diye bütün millet bir araya toplanmaz. O kadar halk işini gücünü bırakıp bir yere gelemez. Bunun için bir çare düşünmüşler, bir takım usul nizam koymuşlar. Ahalisinin azlığına çokluğuna göre her taraftan bir takım kimseleri milletvekili olarak seçilip gönderilmesinin yolunu bulmuşlar. İşte “mebusların toplanması” dediğimiz de bundan ibarettir.

Bakın ağalar! Şimdi tam mebusların seçilip gönderilme zamanıdır. Siz sakın: zamanı ise varsın olsun. Bana ne? Deyip bir tarafa çekilmeyin! Bilmem hatırlar mısınız? Ben size geçen sene bir söz söylemişim: *[Alem gözünü dört açmış başının çaresine bakıyor, durmuyor muhaberenin acısını çıkarmaya çalışıyor. Biz de durmayalım; biz de gözümüzü dört açıp muhaberenin açtığı gediği elimizden geldiği kadar kapatmaya bakın! Zira durulacak, dudak bükülecek zaman değildir. Alimallah bugünkü günde: aman şu muhabere bitti ya; hala şöyle bir sırt üstü yatalım diyen*

biri daha kendini koyduğu yerde bulamaz. Bugün kendine gelmeyen bir daha bileğini doğrultamaz. Bunu böyle bilin de elinizden geldiği kadar geminizi kurtarmanın çaresine bakın! Öyle ki biz köylüyüz ne yapabiliriz, kendimizi nasıl kurtarabiliriz? Diye bir kenara çekilip durmayın! Sizin de kendinize göre pek çok yapacağınız şeyler vardır...]

İşte ağalar o yapacaklarınızın bir tanesini de şimdi kendinize iyi vekiller bulmaktır. Memleketiniz için münasip mebuslar seçmektir. Bugünkü günde sizin için en ehemmiyetli iş budur! Siz adeta bu işi kendinize dert edinin. Ne yapsak kimleri mebus çıkarsak diye düşünün taşın! Siz biliyorsunuz sorun soruşturun. Anlayın dinleyin, kendinize münasip mebuslar bulmanın çaresine bakın! Size sorarım: biriyle mahkemede bir davanız olsa da kendi kendinizi dava edemezsiniz, çekinizi istemeyi beceremezsiniz ne yaparsınız? Kendinize bir avukat bir vekil aramaz mısınız? Acaba kimi vekil tutsam diye tasa çekip durmaz mısınız? İşte insan bunu düşünüp te insaf etmeli. Beş on liralık bir hakkın

[173]için bu kadar çalışırsın, bu kadar kaygılar çekersin de milletin memleketinin selametine çalışacak vekiller için niye hiç ehemmiyet vermezsiniz? Seni sen eden bu millet, bu memleket değil mi? Baba giden miras kalmış kavgalı bir tarla kadar damı senin gözünde bu canım memleketin kıymeti yok? Bihi zavallı sen her şeyden evvel vatanını düşün, sonra tarla çok! Sen sen olmanın çaresine bak ki bir gün sana hizmetkâr olsun. Yoksa Allah insan şöyle yiyecek zehir, giyecek kefen bulamaz!

- Hocam mebusluk falan derken yine zehirli sözlere başladık. Sen şimdi onları bırak ta ne yapacağımızı ne yol tutacağımızı bize göster.

- Ağalar size ben her gelişimde sırasını getirerek yapacağınızın edeceğinizin türlüünü söyledim. Yine inşallah söylemekten geri durmam. Lakin şu sırada sizin için yapılacak iş kendinize layıkıyla mebus seçmektir.

- Hocam: seç seç diyorsun ama mebus seçmek kolay mı ya?

- Kolay olmadığını bende biliyorum. Lakin zor kolay seçeceksiniz. Elinizden geldiği kadar

çalışıp işinizi sağlam tutacaksınız, çare yok.

- Nasıl çalışalım bu işi nasıl edelim de sağlam tutalım?

- Ağalar bana kalırsa mebus yapmak istediğiniz kimselerde birkaç şey aramalısınız. Bunların birincisi Allah korkusudur. Bence bir mebus her şeyden evvel Allah'tan korkar bir kimse olmalıdır. Çünkü Allah'tan korkmayanın kendine bile hayrı olmaz, bize de kaldı ki size de olsun. Burada söylenecek çok söz var ama lafı dağıtmamak için sen de sade bu kadarlıkla geçiyorum. İkincisine gelince: mebus olacak zat; işi akıl erer bir kimse olmalıdır. Zira bakarsın iyi adam, hoş adam Allah'tan korkar, dinini diyanetini bilir. Lakin zavallının işe akli ermez asla iş adamı değil. Öylesi de mebusluğa gelmez. Üçüncüsü mebus olacak zat biraz da seni düşünür. Senin derdine onlar takımdan olmalı. Bakarsın iyi hoş bir zat o da işe eriyor lakin hiç köylülerle alakası yok. Akli fikri hep başka şeylerle hep başka işlerle meşgul. Öyleleri de lazım. Lazım merak etme öylesini mebus çıkaracaklar çok bulunur sen hale kendi işine

[174]yarayacakları seçmeye bak! Herkes ne yapıp yapıp pekâlâ başının çaresini görüyor. En ağır yük senin üzerinde, en zor iş senin sırtında! Sonrada yediğin yedik, giydiğin giydik. Vergi verirsin, oşür verirsin. Verirsin oğlu verirsin. Yine köyünde bir şey yok. Ne camine bakılır, ne, imamına bakılır. Ne bir mektep açılır ne bir yol yapılır. Bin bela ile yalan yanlış ekecek biçecek olursun. Elindeki alet işe yaramadığından ne ekmeğe yetişebilirsin, ne de biçmeye “harmanın kalkıp edinceye kadar çalınır çürür. Olmadık şeyler olur. Diyecek dünyanın bütün afeti senin o bir avuç ekinceğizinin üzerinde döner dolaşır. Sonra oşür verirken de başın türlü derde girer. Onu da zar zor anlattıktan sonra değirmen derdi başına çöker. Zahirini öğütmek için oraya buraya taşınır durursun. Hâsılı, ağzına kırk kafalı kara kuru bir lokma ekme girinceye kadar anandan emdiğin süt burnunda gelir de yine kimseciklere yaranamazsın.

- Hocam Allah'ını seversen kısa kes! Zira sen adamı kahrından dertli edeceksin!

- Ağam sade kahırlanmaktan bir şey çıkmaz. Asıl marifet derde derman bulmaktır. Siz gözünüzü minnet meşakkat içinde açtığımızdan dünya hep böyledir sanırsınız. Herkeste böyle sizin gibi ömür sürer zannediyorsunuz. Kendinizi şöyle birazcık onlar gibi olunca da sıkılıveriyorsunuz. Ya Avrupa'daki köylülerin bir yaşamını görseniz ne yapacaksınız? Siz asıl o vakit kahırlanırsınız, asıl o vakit kederlenirsiniz. Çünkü onların evleri mükemmel, köyleri mükemmel, ellerindeki

aletleri mükemmel. Sizin bir ayda sürdüğünüz yeri onlar bir haftada sürerler. Hem de ne sürmek? İnsan şöyle baktıkça bakacağı gelir. Siz el ile ekersiniz, biçersiniz. Onların ekmesi biçmesi hep makineyledir. Makinenin attığı tohum hep bir derinliğe düşer. Sizin el ile ektiğiniz tohumun derine gidene çürüyor, yüzeyde kalanı kuruyor. Siz canınız burnunuzdan gelinceye kadar çalışıp kendinizi helak ediyorsunuz. Yine işiniz hem geç olur, hem güç olur. Sökerken de mahsulü onlar kadar alamazsınız. Onlar kendilerini yormadan her işi makineye

[175]gördükleri için tez biter, tez olur. Toprakta mahsulü ona göre bol verir.

Oralarda ekincilik böyle kolaylıkla olduğu gibi koyunculuk, arıcılık, tavukçuluk, peynircilik, sonra madencilik, kerestecilik gibi sanatlar içinde bin türlü kolaylık vardır ki dil ile tarif olunmaz.

Ağalar !hepsi şöyle dursun hele o köylerdeki yolların güzelliği, mekteplerin mükemmelliğini görseniz bayılırsınız, imrenirsiniz.. O hocaların rahat huzur içinde çalışmalarını, o hekimlerin baytarların köy köy dolaşmalarını görseniz halinize acırsınız, adeta onları kıskanırsınız. Birinin bir makinesi kırılrsa bozulsa hemen tamircisi hazır. Birinin bağında bahçesinde bir hastalık zuhur etse o saat bir derde bin derman mevcilt.. Siz de ağaçların hayvanların hastalığı şöyle dursun türlü hastalıklar insanları kıra geçirir de kimsenin umurunda bile olmaz.

- Hocam pekala onlar neden böyle olmuşlar? Sen bize asıl onu söyle!

- Neden olacaklar; arkalarında aslan gibi bir bölük mebusları var daondan öyle oluyorlar.

- Peki, bizde de mebuslar olmuyor mu?

- Oluyor ama bizdeki mebusların içinde köylüyü düşünen pek az bulunuyor. Lakin onlarda öyle değil. Sebebi? Oralardaki köylüler işin farkına varmışlar. Mebus seçerken çiftçilerden, çiftlikçilerin derdini çekenlerden bir bölük mebus çıkarmaya çalışıyorlar. O çıkardıkları mebuslar da en çok köylüyü düşünüyorlar. Köylü şuna muhtaçtır, köylü buna muhtaçtır diye çalışıp çabalayıp nihayet sözlerini geçiriyorlar. Yolsa yol, mektepse mektep, hekimse hekim, tohumsa tohum, damızlıksa damızlık. Sözün kısası köylü neye muhtaçsa onun yapıp edilmesine sebep oluyorlar. Böyle böyle köylünün yüzü gülüyor, memlekette selamete çıkıyor.

İşte şimdi bizde de bu fikir yavaş yavaş uyanmaya başladı. Çiftçiler içinde bu sefer çalışılıyor. Mebuslardan bir kısmının böyle köylü halinden anlayan kimselerden çıkmasına gayret ediliyor. Lakin ne kadar çalışılıyorsa çalışılsın, asıl iş sizden bitecektir. Kimse kimseye zor edemez. İstedığınızı mebus çıkarmak sizin elinizdedir. Siz kendi derdinize derman bulmak

[176]İstemezseniz kimse size derman olamaz. Siz kendi rahatınızı huzurunuzu arzu etmezseniz kimsecikler gelip te sizin yüzünüzü güldüremez. İşte ağalar siz bunun böyle olduğunu iyice bilin de ona göre davranın! Eliniz koynunuzda gezip ona buna boyun bükeceğinize kendi başınızın çaresine bakın! Elinize böyle bir fırsat geçmişken halinizden anlar kimseleri vekil edip mebus çıkarmaya gayret edin!

Böyle yapın ki birazda sizin istediğiniz olsun. Birazda yüzünüz gülsün, gözünüz dünyayı görsün. Yoksa bu gidişle ne iki yakanız bir araya gelir, ne de ile haraççıdan başka semtinize uğrayan bulunur! El âlem naz niyaz içerisinde zevkine sefasına bakar. Siz de böyle bin türlü minnet meşakkat çekerek kavrulur gidirsiniz!... Hemen rabbim anlayıp dinleyip yoluyla yordamıyla iş tutmaklar cümlemize nasip ve müesser eyleye...

Vahid

DİN DERSİ

[177]Ey cemaat! Geçen derslerde abdest nasıl alınacak, gusül nasıl edilecek bunarlı uzun uzadıya anlatmıştım.⁸ Bugünde; namaz kılmak isteyenlere farz olan şeyleri söylemek isterim.

Şimdi ağalar! Diyelim ki gusül ettiniz yahut abdest aldınız, vücudunuz tertemiz. Artık namaz kılacaksınız. Lakin bakalım üstünüz başınız, namaz kılacak yeriniz nasıl? Çünkü namaz kılacak olan kimsenin hem vücudu hem esvabı, hem de namaz kılacak yeri temiz olacaktır. Eğer vücudunda, ya üstünde başında yahut namaz kılacağı yerde gûna pislik varsa onu temizlemek farzdır. İnsan öyle pislik murdarlık içerisindeyken “Allah” huzuruna nasıl varabilir? Mutlaka temizlenecek, mutlaka temiz pak olarak gelip namaza duracak, durduğu yerde temiz olacaktır. Bunun için insan pek dikkat etmeli, üzerine pis bir şey sıçrayarak yahut sürülecek diye şöyle yüreyi titremelidir.

⁸ Namazın sebebi hikmeti de sekizinci numarada “Müminin Miracı” bahsinde söylenmişti.

Şimdi diyelim ki vücudumuz, esvabımız, namaz kılacak yerimiz hep tertemiz. Artık namaz kılacağız. Lakin bir şey daha var. O da namaz kılacak kimse öyle çıplak namaz kılabilir. Erkekler hiç olmasa göbeklerinden diz kapağının altına kadar her yerlerini örteceklerdir. Kadınlar da ellerinin içiyle yüz ve ayaklarından başka her taraflarını örteceklerdir. Tenhada yahut karanlıkta dahi namaz kılınacak olsa yine böylece örtünmek farzdır. Bu örtünmek “Allah” içindir. Namaza duran, mevlasının huzuruna varan kimse elbette adabının takınacak, elbette kendini biraz derleyip toparlayacaktır. Şimdi farz edelim ki abdestliyiz, hem temiz pakız, hem de çıplak değiliz. Namaz kılmak istiyoruz. Pekala, lakin ne vakitleri kılacağız? Bunu da anlayalım!

Yirmi dört saatte beş vakit namaz kılmak üzerimize farzdır. Yani bir gün bir gecede beş kere namaz kılacağız. Bunların biri sabah namazı, biri öğle namazı, biri ikinci namazı, biri akşam namazı, biri de yatsı namazıdır. Her namazı vaktinde kılmakta farzdır. Bir namaz ne vaktinden evvel kılınmalı nede vaktinden

[178]sonraya bırakılmalıdır. Mesela bir kimse öğle vakti olmadan öğle namazını kılsa o adamın boynunun borcu ödenmiş olmaz. Öğle namazını; vakti geçtikten sonra kılsa borcu ödenir ama ne kadar olsa vaktinde kılınan namazın yerini tutamaz. Onun sevabı bir türlü bulunmaz. Bunun için insan dikkat edip namazlar hep vaktinde kılmaya gayret etmelidir. Pekâlâ, şimdi anladık artık namazı vaktinde kılacağız. Lakin namaz nerede kılınacak?

Ağalar! Namaz camide de kılınır, evde de kılınır. Temiz yer olduktan sonra kırdaki bayırda, her nerede olsa kılınır. Lakin cemaatle kılmanın sevabı yalnız başına kılmanın sevabından yirmi yedi kat fazladır. Cemaatle namaz kılmaz erkeklere sünnet şerefidir. Bunun için insan elinden geldiği kadar cemaatle namaz kılmaya gayret etmelidir. Bir mahalle halkının yahut bir köy ahalisinin öyle yirmi dört saatte beş kere birleşip yan yana abdest etmesi, birbirine yabancı kalmayıp aşinalık peyda etmesi pek büyük bir şeydir. Cemaatle namaz kılmanın daha nice hikmetleri vardır. İşte insan bunu bilmelide cemaatle namaz kılmaya hor bakmamalıdır. Ama bir de var ki: bir işiniz bir hizmetiniz, cemaate yetişemeyeceksiniz; yetişemiyorsunuz! Zararı yok. Sizde tek başınıza kolayınıza geldiği yerde güzelce nazmınız kılarırsınız.

Şimdi de namazı kılarken ne tarafa doğru durulacaktır bunu bir öğrenelim!.. Namazı kibleye yani “Kâbe”nin bulunduğu “Mekke-i Mükerreme” ne yandaysa o

tarafa dönerek kılmakta farzdır. Camide olsanız kolaydır. Orada kible tarafında mihrap vardır anlaşılır. Başka yerlerde eğer kıblenin ne tarafta olduğunu bilmezseniz sorar öğrenirsiniz. Soracak kimse de yoksa da kendi kendinize düşünüp hesaplırsınız. Aklınız ne tarafı gösterirse o tarafa doğru kılırsınız. Bu hususta şimdilik bu kadarla kalsın. Gelecek derste inşallah beş vakit namazın farzlarıyla sünnetleriyle beraber nasıl kılınacağını acemi harcı olarak söylemeye gayret ederim.

Köy Hocası

Evkaf-ı İslamiyye Matbaası

Müdür Mesul: Eshed Suudi

Cilt:1**Numara:23****KÖY HOCASI**

Şimdilik on beş günde bir çıkar, sade dinden, ahlaktan bahseder

KÖY HOCASININ MAKSADI

Köylüye dinini, dünyasını bildirerek, çalışıp çabalamanın yolunu göstermektir

HARMAN SONU

Köy hocası ahret zahiresini nasıl topluyor - Köy Hocası ortalığın bu haliyle beraber bir sene içerisinde kaç yere gedikli olabilmiş - Köy hocasının bir seneden beri ne işe yaradığını anlamak istemesi - Köy hocasının sözüyle acaba bir kimsede kalkıp evine bir çivicik çatkımı, bir bulaşık çukurcağızı olsun yaptı mı - Söz ne için söylenir, nasihat ne için verilir - Köy hocasının; cemaatinden bir ricası.

ÇİFTÇİ ÖĞÜDÜ

Köylü yazın sıcaklığında soğukunda o kadar çalış çabalarda yine ne için eline bir şeyler geçmez - Herkesin şöyle şöyle bereketlidir, böyle bereketlidir dediği topraklar niye köylünün yüzünü güldüremiyor - Bizde köylü ne için çok çalışıp az kazanır - Bizim topraklarımızın kuvvetten düşmesinin sebebi - Tarlayı dinlendirme usulü - Biz herek, açık nadastan neler bekleriz - Açık nadas halinde dinlenip havadan güneşten, kardan yağmurdan kaptığıyla kalan bir tarla çok çok ne verebilir - Bir tarlaya ekilen arpanın buğdayın alıp götürdüğü kuvvetin yerini tutacak bir şey koyabilir miyiz.

DİN DERSİ

Sabah namazının sünneti nasıl kılınır - Sabaha namazının farzı tek başına nasıl kılınır, cemaatle nasıl kılınır - Öğle namazının evvel sünneti nasıl kılınır - Öğle namazının farzı tek başına nasıl kılınır, cemaatle nasıl kılınır - Öğle namazının son sünneti nasıl kılınır.

Şehzadebaşı: Evkaf-ı İslamiyye Matbaası

KÖY HOCASI

Sahib-i İmtiyaz: Üryani Zade Vahid

Cilt:1 25 Safer 1338 (Perşembe) 20 Teşrin-i Sani 1335 Numara:23

HARMAN SONU

Ey ağalar! Bakın ben size hocalığa başlayalı bir sene oluyordur. İnşallah daha çok seneler dininize diyanetinize hizmet etmekler nasibimde vardır.. Cenab-ı Hak'ın lütfüne girmeme bin şükür ki bu bir sene içerisinde kendime böyle sizin gibi birçok dost buldum. Edirne' den Erzurum'a köylerine varınca tam bin iki yüz yirmi yedi yere gedikli oldum. Hamdolsun nereye varsam hürmet raiyat görüyorum. Nereye uğrasam kendime göre bir cemaat buluyorum. Etliye sütlüye karışmadan diyeceğimi diyorum. Herkesin kaldıracağı kadar söz söyleyip geçiyorum. Dua alıyorum sevaba giriyorum. Böylelikle ahret zahiremi toplamış oluyorum.

Bunlar hep güzel, hep iyi şeyler. Lakin benim pek merak ettiğim bir şey vardır ki ben asıl onu anlamak isterim. O da nedir bilir misiniz? Ben şunun şurasında halime bakmayarak: din dedim, diyanet dedim, her türlüşünü söyledim. Dilim döndüğü kadar bir yığın nasihatlerde bulundum. Acaba benim bu sözlerimden az çok bir fayda gören oldu mu? Acaba bir kimse kalkıp ta: hoca şöyle dedi

[180]idi. Haydi bende onun sözünü tutayım diyerek bir şey yaptı mı, bir hayırlı iş tuttu mu? İşte benim anlamak istediğim budur. Bunu bilsem, bir müslümanın da benim sözümle dinine diyanetine yarayacak bir işte bulunduğunu anlasam sevinip şad olacağım. Daha ziyade gönül hoşluğuyla işe sarılacağım.

Bu sözüme karşı sizin ne diyeceğinizi bilmem ama ben böyle bir meraka düşmekte kendimi haklı görüyorum. Neden dersiniz bir insan söyler, nasihat eder. Ne için? Sade söylemiş olmak, sade dinletmiş olmak için mi? Öyle olduktan sonra söylemişin söylemişin ne farkı olur?.. İşte bunun için bende merak ederek diyorum ki, acaba içinizde bir sözümü tutan, bir dediğimi yapan var mı? Temizlik için kalkıp ta evine bulaşık çukuru kazan odlumu? Bu akşamda kandildir diye üstünü başını temizleyip namazına niyazına dikkat eden, çoluğunu çocuğunu sevindirip dargınlarıyla barışan bulundu mu? Ben ölüm dedim, kabir dedim; acı tatlı söz

söyledim. Gücüm yettiği kadar mahşeri mizanı, hesabı kitabı tarif eyledim. Elimden geldiği kadar cenneti cehennemi gözünüzün önüne getirmeye çalıştım. Ey Allah'ın kulları! Bu kadar sözden hiç yüreği yufkalaşanınız, böylelikle bir fenalıktan vazgeçeniniz olmadı mı? Rice ederim külahınızı önünüze koyup biraz düşünün! Eğer az çok bir farkınız varsa gözlerimiz aydın olsun. Diyelim gitgide iyileşmek ümidi var. Yok, eğer bunca sözler söylendi, dinlendi de hiç kimsenin umurunda bile olmadıysa o vakit kusur kabahat ya sizdedir, ya bende! Lakin bunun ikisi de fena. Eğer ben söyleyemedimse, söylemenin yolunu bilmedimse yazıklar olsun bana... Eğer ben yoluyla söyledim eyledim ve siz kulak vermedinizse o vakitte de eyvahlar olsun bize.

Şimdi bu böyle olmakla beraber ben uzaktan yakından kulağıma çalınan dualara senalara bakarak biraz ümitleniyorum. Ama bu kadarla kanaat edemiyorum. Verdiğim emeklerin boşa gidip gitmediğini iyice anlamak istiyorum. Bunun için beni sevindirmek isteyenler,

[181]beni meraktan kurtarmak arzu edenler rica ederim bana bildirsinler. Hocam! Ben de senin sözün ile kalktım da evime bir çivicik çaktım. Desinler ben ona da razıyım. Yazısı iyi olamayanlar çekinmesinler, kargacık, burgacık yazsınlar ben o kadarla da anlarım, ben o kadarcıkla da hoşnut olurum. Böyle bir mektup bence pek makbule geçer. Zira o benim bir senelik emeğimin mahsulü değil kırk yıllık ömrümün harmanıdır. Benim yüzümü güldürecek ancak odur. Geriye kalan hep çörden çöpten ibarettir. Hemen ricam cümleliğe ümit yığını nail olan kullarımdan eyle.

ÇİFTÇİ ÖĞÜDÜ

Ağalar! Yazın sıcağında, kışın soğuşunda o kadar çalışır çabalarsınız, yine yüzünüz gülmez. Sabahın ayazında, gecenin yağmurunda yağışında bu kadar uğraşır yatarsınız, yine elinize bir şey geçmez. Kendi çalışmanız yetişmez, çoluğunuz çocuğunuz da size yardım ederler, onlar da sizinle beraber haşır neşir olurlar. Yine meydana bir şeyler yok kazandığınız ettiğiniz zar zor bir boğaz tokluğundan ibaret.

Herkesin: şöyle bereketlidir böyle bereketlidir dediği bu topraklar yine sizin yüzünüzü güldüremiyor. Niçin siz bu kadar çok çalıştığınız halde az kazanıyorsunuz? Neden siz de başkaları gibi kolaylıkla ekip biçip fazla mahsul alamıyorsunuz?

Doğrusu bu çok düşünülecek bir şeydir. İşte ben bu dertleri deşmek, bunların sebebini size birer birer söylemek istiyorum, lakin bilirsiniz ki çiftçilik ince bir zanaattır. Öyle her söz her yer gelmez. Her yerin havası toprağı birbirine uymaz. Bunun için söyleyen de sözünü hesaplı söylemeli. Dinleyen de dikkatli dinlemelidir. Şayet insan hali benim iyice anlatamadığım yahut sizin pek akıl erdiremediğiniz yerler olursa ayıp değil, hemen sorunuz. Bende

[182]dilim döndüğü kadar daha açıkça, daha etraflıca anlatmaya gayret ederim. Olur ki sizinde bir tecrübeniz yahut bir şeyde şüpheniz vardır. Söylerseniz hep birlikte düşünürüz. Ne yapmak lazımsa beraber karar veririz. Böylelikle birbirimize iyilik etmiş oluruz. Hemen Cenab-ı Hak yardımcımız olsun.

Şimdi ağalar! Ben derim ki sizin böyle geceyi gündüze kadar çalıştığımız halde elinize pek az şey geçmesinin birçok sebepleri vardır. Bunlardan biride topraklarımızın kuvvetten düşmüş olmasıdır. Bilir bilmez kim ne derse desin bizim topraklarımız kuvvetten düşmüştür. Böyle olmamış olsa hiçbir kilo tohumdan çıka çıka dört beş kilo mahsul mü çıkar? Kuvvetli olan bir toprak hiç bu kadarcıkla mı kalır? Lakin kusur topraklarımızdadır. Hayır! Kusur bizdedir. Çünkü bu dünya sebep dünyasıdır. Cenab-ı Allah her şeyi bir şeye sebep kılmıştır. İnsanların zayıflamasının kurtlanmasına sebepler olduğu gibi toprağında zayıflamasını kurtlanmasının sebepleri vardır. Marifet bunu akıl ederek bilmek ve ona göre davranmaktır. Biz çalışmamışız ama el âlem durmamıştır. Onlar çalışmışlar çabalamışlar. İnceden inceye tecrübeler yapmıştır. Ekincilik uğrunda neler bulmuşlar, ne şaşılacak şeyler icat etmişler. Artık ekincilik olmuş bir ilim elimizde böyle geniş topraklar varken bizim bu ilime karşı cahil kalmamız yabancı durmamız caiz değildir. Ne yapıp yapıp biz de o ilimi öğrenmeliyiz. Biz de o ilimi kendi topraklarımıza göre kullanmalıyız o ilmi kendi topraklarımıza göre kullanmalıyız.. her ne hal ise şimdi her şeyden evvel topraklarımız neden kuvvetsiz kalıyor, bunun sebebini araştıralım!

Ağalar! Bu memlekette hemen iki bin senelik bir usul vardır ki buna dinlendirme derler. Biz bu usule sınıksıkı sarılmışız, hiç terk etmeyiz. Bir sene buğday arpa gibi bir şey ekilen tarlayı ertesi sene herek yaptıktan sonra yani kara sapanlarla iyi kötü sürüp aktardıktan sonra bir şey ekmeyip öyle boş bırakırız. O tarla böylece açık nadas halinde bir sene dinlendikten sonra ertesi sene artık göğsümüzü gere gere

oraya ekeceğimizi ekeriz. Sanki bir tarlayı bir sene dinlendirmekle her şey olur biter. Sanki bu kadarcıkla

[183]tarlanın bütün hakkı verilmiş olur. İşte biz bir defa burada yanılıyoruz. Sakın birden bire beni bir şey bilmiyor zannetmeyin! Ben de biliyorum. Sürülüp alt üst edilen havalanıp gün gören, yağmur yiyen kar altında kalan bir toprak elbette o havalanmadan o güneşlenmeden bir şeyler kapar. Elbette o yağmurlardan, o karlardan bir şeyler kazanır. Bunu kimse inkar edemez. Lakin o kadarcık kapıldığı kazandığı kuvvetten ne çıkar? Verip vereceği yine bire dört beşten ibaret değil mi bazı yerlerde ona bile nazlanır.

Ama kuvvetten düşmemiş yahut yeni açılmış bir tarla böyle midir bir sene ekersin barsın mahsulü bol bol verir. Dinlendirme usulü ile ikinci ekilişinde mahsulü biraz daha az verir derken derken zayıf düşer o da nihayet tıpkı senin babandan dedenden kalmış kısır tarlalara döner gider. Pekala bundan böyle oluyor. Neden olacak sen o kuvvetli tarlaya ektiğin buğdayın arpanın alıp götürdüğü kuvvetin birini tutacak bir şey koymadın ki ertesi sene yine sana o kadar bol mahsul versin. O sana bir iki sefer verdiği fazlayı hep hazırdan, hep vakitle birikmiş kuvvetlerden vermişti. Onlar bitince sade hereğın, açık nadasın verdiğiyle kaldı. Bir sene dinlenmekle zavallı toprağın cebine ne girdi ki sana ne versin. Bunu için başka memleketlerde herek, nadas, dinlendirme usulü büsbütün terk edilmiştir. Oralarda hem toprağı kuvvetten düşürmeyerek her sene ekmenin; hem de bizden daha çok, daha iyi mahsul almanın yolunu bulmuşlar. İşte ben size inşallah bunları birer birer anlatmaya gayret edeceğim

DİN DERSİ

[184]Geçen derslerde namaza durmazdan evvel yapılacak edilecek şeyleri öğrenmiştik. Bu dün de nasıl namaz kılınacağını öğrenelim..

Şimdi ey cemaat! Farz edelim ki sabah namazı kılacağız.. Sabah namazı dört rekâttır. İlk önce iki rekât sünnet, sonrada iki rekât farz kılınacak; işte o kadar. Namaza başlayacağımız vakit sabah namazının sünnetini kılmağa içinizden niyet edersiniz. Dilinizle de yavaşçacık “Niyet ettim Allah rızası için sabah namazının sünnetini kılmaya” diyerek – Başparmaklarımızın uçları kulaklarımızın yumuşağına dokunacak kadar – Ellerinizi kaldırıp bir kere “Allah-u Ekber” dersiniz. Elleriniz de

yanlarınıza salıvermeyip birbirine bağlarsınız. Yani sağ elinizin serçe ve başparmaklarıyla sol elinizin bileğini tutup göbeğinizin altına koyarsınız. Ayaklarınızın arasını da dört parmaktan fazla açmayıp dosdoğru durursunuz.

İptida: “Subhaneke Allahümme ve bihamdik ve Teâlâ ceddük ve lâ ilâhe ğayruk.” Dedikten sonra eûzü besmele çekerek Fatiha suresini yani “Elhamdülillahirabbilaâlemîn” suresini ahirine kadar okuyup “Âmin” dersiniz. Sonra da besmele çekmeden bir sure veya üç ayet yahut uzunca bir ayet okursunuz. Sonra ellerinizi yanlarınıza salıverip “Allah-u Ekber” diyerek rükû’a varırsınız. Yani ellerinizle diz kapaklarınızın üstünü tutup sırtınızı ve belinizi dümdüz edersiniz. Topuklarınızı da birbirine yanaştırırsınız. O halde iken üç defa “Subhanerabbiyel azim” dedikten sonra arasını yine ilki gibi dört parmak kadar açarsınız. Öylece durup “Rabbenâ leke’l hamd” dedikten sonra “Allah-u Ekber” diyerek secdeye kapanırsınız. Secdeye inerken önce dizlerinizi yere koyarsınız. Sonra başınızı ellerinizin arasına koyup burnunuzu da yere dokundurursunuz. Dirseklerinizi yanlarınızdan açıp ayaklarınızı karnımızdan uzakça

[185]tutarsınız. Kollarınızı da yere yapıştırmazsınız. Akyalarınızın her ikisinin yahut hiç olmasa birinin parmaklarının altını yere yapıştırırsınız. Ayaklarınızı yerden kaldırmamaya dikkat edersiniz. Secdede üç defa “Subhanerabbie’lâlâ” dedikten sonra “Allah-u Ekber” diyerek secdeden kalkarsınız. Bir defa “Subhanellah” diyecek kadar oturduktan sonra “Allah-u Ekber” diyerek yine tıpkı deminki gibi secde edip üç kere “Subhanerabbie’lâlâ” dersiniz. Sonra “Allah-u Ekber” diyerek ayağa kalkarsınız da evvelki gibi bağlarsınız.

Yalnız besmele çektikten sonra Fatiha’yı Şerifi-i okuyup “âmin” dersiniz. Birde sure ya üç ayet yahut uzunca bir ayet okuyup “Allah-u Ekber” diyerek deminki gibi rükûa varırsınız. Üç kere “Subhanerabbiyel azim” dedikten sonra “Semiallahülimenahmide” diyerek doğrulursunuz. “Rabbenâ leke’lhamd” dedikten sonra “Allah-u Ekber” diyerek secde edersiniz. Secdede yine üç kere “Subhanerabbie’lâlâ” dedikten sonra “Allah-u Ekber” diyerek başınızı kaldırırsınız. Bir defa “Subhanellah” diyecek kadar oturarak yine secde edip üç defa “Subhanerabbie’lâlâ” dersiniz. Sonra “Allah-u Ekber” diyerek başınızı secdeden kaldırıp sol ayağınızın sol yanağını yere düşürerek üstüne oturursunuz. Sağ ayağınızı da dikip: Ettehiyyat ile salâvat ve bir de dua okunduktan sonra sağınıza selam

verirsiniz. Yani: yüzünüzü sağ omzunuza doğru çevirip “Esselamu Âleyküm Ve Rahmetullah” diyerek solunuza selam verirsiniz. İşte sabah nazmının sünneti tek başına böyle kılınır! Gelgelelim farza.

İlk önce sabah namazının farzını kılmaya diye içinden niyet edersiniz. Dilinizle de: “Niyet ettim Allah rızası için sabah namazının iki rekât farzını kılmaya” “Allah-u Ekber” diyerek tıpkı sabah nazmının sünneti gibi iki rekât kılarırsınız. İşte sabah namazı da yalnız başına böyle kılınır. Ama cemaatle kılacaksanız sabah namazının sünnetini yalnız başınıza kılarırsınız. Sıra farza gelince: müezzin kamet ederken “Hayyalesselâh” deyince

[186]sizde cemaatle beraber ayağı kalkarsınız; sabah namazının farzını imama uyarak kılmaya içinizden niyet edersiniz. Dilinizle de: “Niyet ettim Allah rızası için sabah namazının iki rekât farzını hazır olan imama uyup kılmaya” diyerek imamın tekbir almasını beklersiniz. İmam “Allah-u Ekber” der demez sizde hemen ellerinizi kulağınıza kadar kaldırıp “Allah-u Ekber” diyerek el bağlarsınız. Sade Subhaneke’yi nihayetine kadar okursunuz. Artık başka bir şey okumadan öyle durursunuz. Sade imam Fatiha’yı Şerife’yi okuyup ta “Veleddâllîn” dediği vakit sizde yavaşçacık “Âmin” dersiniz. İmam Allah-u Ekber” diyerek rükûa varınca sizde Allah-u Ekber” diyerek rukuya varır üç defa “Subhanerabbıyel azim” dersiniz. İmam “Semiallahülimenahmide” diyerek rükûdan başını kaldırınca sizde onun gibi demeyip “Rabbena leke’lhamd” diyerek başınızı kaldırır, imamı beklersiniz. Bakın ey cemaat buna dikkat edin! Yalnız başınıza namaz kıldığınız vakit “Semiallahülimenahmide” diyerek rükûdan kalkıp ta ayakta dururken “Rabbena leke’lhamd” diyorsunuz. Cemaatle kıldığınızda da rükûdan başınızı kaldırırken “Rabbena leke’lhamd” diyorsunuz. Yani “Rabbena leke’lhamd” i tek başınıza olduğumuzda ayakta dururken, imam uyduğumuzda da başınızı kaldırırken diyeceksiniz. Bunları birbirinden ayırt etmeli.

Şimdi sözüme gelelim! İmam “Allah-u Ekber” deyip secdeye varınca sizde “Allah-u Ekber” diyerek secdeye varıp üç kere “Subhanerabbıye’lâlâ” dedikten sonra imamla beraber ayağa ikinci rekâta kalkarsınız. Artık siz hiç bir şey okumayıp sade imam “Veleddâllîn” deyince yavaşça “Âmin” dersiniz. İmam Allah-u Ekber” diyerek rukuya varınca sizde şimdi anlattığım gibi imamla beraber rükûa varır, secdeleri yaparsınız. Sonra imam oturunca, sizde Allah-u Ekber” diyerek oturur “Tahiyyat” ile

Salâvat ve dua okuyup imamla beraber selam verirsiniz. İşte sabah nazmı cemaatle de böyle kılınır. Şimdi sıra öğle namazına geldi. Onu da inşallah gelecek derste anlatırız.

Vahid

Evkaf-ı İslamiyye Matbaası

Müdür Mesul: Eshed Suudi

Cilt:1

Numara:24

KÖY HOCASI

Şimdilik on beş günde bir çıkar, sade dinden, ahlaktan bahseder

KÖY HOCASININ MAKSADI

Köylüye dini, dünyasını bildirerek, çalışıp çabalamanın yolunu göstermektir

PEYGAMBER EFENDİMİZE MUHABBET

Peygamberini sevmeyen kimsenin imanı, iman mıdır - Muhabbet için mutlaka görmek lazım değildir - Peygamberlerimize kulaktan âşık olanlar -Peygamber efendimizi anladığımız vakit nasıl düşünürüz - Gözümüzün önüne ne kabilde bir zat getiririz - Peygamber efendimizin gücü kuvveti yerinde tam bir erkek olup ta değme baba yiğitlerin kıyışamayacağı işleri kendi boynuna almasın - Peygamber efendimizin hâşâ öyle çini temizlemekten dışını temizlemeye vakit bulamayan erenler takımından olmadığını - Biz Allah adamıyız diye sakal bıyık birbirinde gezenler - Peygamber efendimiz bıyıklarını nasıl keserdi- Saçlarını sakallarını ne kadar uzatırdı - Peygamber efendimizin muharebeye gittikleri zamanda bile iplik, tarak, makas, misvak gibi temizliğe ait şeyleri yanlarından ayırmamaları - Peygamber efendimizin aynaya bakıp saçlarını sakallarını taramaları, güzel güzel kokular sürünmeleri - Peygamber efendimizin ne kılıkta ne kabilde olduğu, dünyada yüzünden yana eşi bulunmaz bir insan güzelliği bulunduğu - Peygamber efendimizin insanları uyandırmak için nasıl çalışıp çabaladığını bilmeyen kimse peygamberinin kıymetini bilebilir mi - Dünyanın pek perişan bir zamanında Peygamber efendimizin âlemlere rahmet olarak gelişi - Yeryüzüne sahici adaleti sahici hürriyetin temellerini atan kimdir - Peygamber efendimize muhabbet edenlerin akıbetleri

DİN DERSİ

İkinci, akşam, yatsı namazları nasıl kılınır, cemaatle nasıl kılınır - İkinci ve yatsı namazlarının evvel sünnetleri ile öğlen namazının evvel sünnetlerinin farkı

Şehzadebaşı: Evkaf-ı İslamiyye Matbaası

KÖY HOCASI

Sahib-i İmtiyaz: Üryani Zade Vahid

Cilt:1 10 Rebi-ül Evvel 1338 (Perşembe) 4 Kanuni Evvel 1335 Numara:24

PEYGAMBER EFENDİMİZE MUHABBET

Ağalar! Bakın yarın akşam mevlid kandilidir. Peygamber efendimizin dünyaya geldiği gecedir. Geçen sene ben size bu gecenin kadrini kıymetini nasıl bileceğimizi uzun uzadıya anlatmıştım. Bu seferde Peygamber efendimizin biraz halinden bahsedeyim. Kendisinin ne suret de ne tabiatta olduğunu anlatayım ki siz de ümmeti olduğunuz iki cihan serverini daha iyi bilesiniz.

Kendisine daha ziyade muhabbet edesiniz. Zira müminin imanı peygamberine muhabbet etmekle tamam olur. Neuzibillâh peygamberini sevemeyen kimsenin imanı iman değildir. Bunun için daima insan peygamber efendimize muhabbeti arttırmaya bakmalıdır. Sakın: bir adam görmediği kimseye muhabbet nasıl edebilir? Diye hatırınıza bir şey gelmesin. Çünkü muhabbet sade görmekle olmaz, duymakla da olur. İnsan birinin methini şanını işite işite hiç görmeksizin o kimseye kulaktan âşık olduğu çoktur. İşte bunun gibi peygamber efendimizin de milyonlarca âşığı vardır. Aradan bu kadar seneler geçmiş ne yüzünü görmüş ne bir şey. Öyle iken: ah ya rasülullah! Dedikçe yüreği şöyle Marmara çırası gibi yananların haddi hesabı yoktur. Lakin bunlar hep peygamber efendimizin büyüklüğünü bilenler, hep onun nasıl bir sevgili bir peygamber olduğunu anlayıp dinleyip gönül verenlerdir. Bunun için bende elimden geldiği kadar size peygamber efendimizi bildirmek istiyorum. Ona karşı muhabbetinizi arttırmak arzu ediyorum. Artık söz benden, tesir Allah'tan.

Şimdi ağalar! Siz Peygamber efendimizi anladığımız vakit acaba nasıl düşünüyorsunuz, gözünüzün önüne ne kalıpta bir zât getiriyorsunuz? Ben öyle anlıyorum ki çok kimseler peygamber efendimizi aksakallı göbeğinden bir pir-i fâni zannediyorlar. Evliyalık taslayan bazı kimselere bakıyorlar da akıllarınca peygamber efendimizi de onlar gibi öyle gözlerini açmaz, dünyaya bakmaz, asla yüzü gülmez; dargın hırçın bir zât zannediyorlar. Sakın ağalar siz böyle bilmeyin, böyle

zannetmeyin!.. Bir defa peygamber efendimiz öyle o kadar ihtiyar değildi. Bu dünyadan göçerek Mevlâsına karıştığı vakit altmış üç yaşında olup mübarek saçları henüz ağarmağa başlamıştı. Sakallarında da anca yirmi tane kadar beyaz vardı.

İşte pir-i fânîlik şöyle dursun peygamber efendimiz zayıf halsiz çelimsiz bile değildi. Gücü kuvveti yerinde tam bir erkek olup görmesi işitmesi, hele cesareti herkesten ziyade idi. Zor işleri kendi boynuna alır ve pekâlâ üstesinden gelirdi. Sonra peygamber efendimiz hâşâ öyle içini temizlemekten dışını temizlemeye vakit bulamayan erenler takımından da değildi. Kendini gayet temiz tutar, her şeyinde temizliğe son derecelerde riayet ederdi. Bazı kimseler: “Biz Allah adamıyız.” Sakal bıyık birbirine karışık olduğu halde gezerler, bunu da bir marifet zannederler. Hâlbuki peygamber efendimiz asla öyle perişan gezmezlerdi. Üst dudaklarının kırmızısı görünecek kadar bıyıklarını güzelce kısa kesip saçlarını da bazen traş ederler, bezende kulaklarının yumuşağını geçecek kadar uzatırlardı. Lakin sakallarını bir tutamdan ziyade uzatmazlardı. Sade bayağı zamanlarda değil muharebeye gittikleri zamanlarda bile ibrik, tarak, makas, misvak gibi temizliğe ait şeyleri yanlarından ayırmazlardı. Saçlarını daima tertemiz

[189]tutarlar, aynaya bakıp taranırlar, güzel güzel kokular sürünürler. Hiçbir koku sürünmeseler bile mübarek terleri de misk gibi kokardı. Öyle iken yine dünyada en çok sevdikleri şeylerin biride güzel koku idi. İnsan bunları düşünmeli de Müslümanlığın temizliğe ne gözle baktığını anlamalı. Her ne hal ise dağıtmayıp sözüme devam edeyim.

Ağalar! Peygamber efendimiz dünyada her cihetten eşi benzeri bulunmaz bir insan güzeli idi. Cenab-ı Hak onu övmüşte öyle yaratmıştı. Boy pos endam hep yerinde. Hiçbir kusuru hiçbir noksanı yoktu. Vücudu porsuk olmayıp sıkı etli ve iri kemikliydi. İpek gibi yumuşak bir derisi ve uzunca billur gibi beyaz bir boynu vardı. Mübarek elleri de gayet güzeldi. Kolları iri, parmakları uzun ve etlice idi. Karnı göğsüyle beraber düzdü. Yani ne göğsü çıkıktı, ne de karnı şişkindi. Ayaklarının altıda çukur idi. Yani tabanları dümdüz değildi. Hilal kaşlı, büyükçe başlı, çekme burunlu idi. Şişman yüzlü yumru yanaklı olmayıp mübarek çehresine öyle pek uzun, ne de öyle pek yuvarlak idi. Uzun kirpikli kara gözlü olup gözlerinin akında da hafif tatlı bir kırmızılık vardı. Peygamber efendimizin rengi pembe beyaz olup pek güzel

ve pek sevimli olan yüzünden nurlar akardı. Mübarek dişleri lakırdı ederken gülümserken şöyle elmas gibi parlardı.

Bu bir Allah vergisidir ki vücudu ne kadar güzelse ahlakı da o derecelerde güzeldi.güler yüzlü tatlı sözlü olup ağzından fena laf çıkmaz, kimsenin gönlünü kırmaz, asla hırçınlık etmezdi hizmetlerini de pek hoş tutardı. Asla kibir etmez, kurum satmazdı. Lakin daima vakarını muhafaza ederdi. Peygamber efendimizi birden bire gören kimselerin içine bir korku düşerdi. Lakin görüşüp konuşunca kendisine gönül vermemek kabil değildi.

İşte ağalar! Peygamber efendimizin hali, şanı, ahlakı, tabiatı böyleydi. Ya düşüncesi neydi, nasıldı? Daima ne yapar, ne eder, ömrünü ne ile geçirirdi, bunu merak etmez misiniz? Sırası gelmişken bunu da biraz anlayalım!

[190]Peygamber efendimizin derdi kötü insanları cehaletten kurtarıp dünyada da ahrette de selamete çıkarmaktan ibarettir. Bunun için geceyi gündüze katarak çalışırdı, çabalardı. Bu uğurda varını yoğunu sarf edip ne zahmetler çeker, nice sıkıntılara katlanırdı. Hiç kendi rahatını huzurunu düşünmez, asla kendi faydasını hatıra getirmezdi. Dini dünyadan ayırmaz, ahret için dünyayı bir tarafa atmazdı. Ümmetinin işini gücünü bırakıp ta abasını başına çekerek öyle mağaralara kapanmazdı. Zalimlerin vücudunu kaldırıp mazlumlara göz acıttırmak için zırh giyer kılıç kuşanır, haftalarca hayvan sırtından inmediği olurdu. Peygamber efendimiz böylece bin türlü minnete meşaggate katlanarak Allah'ın emrini yerine getirirdi. Müslümanlığı yayıp insanları selamete çıkarırdı. Lakin bilmiş olun ki bu öyle kolaylıkla birkaç gün içinde olup bitmiyordu. Tam yirmi üç sene sürdü. Dile kolay ama bunun acı tatlı bin türlü muhanneti vardır. Peygamber efendimizin bu yirmi üç seneyi nasıl geçirip nelere katlandığını bilmeyen kimse peygamberinin kadrini layıkıyla bilemez.

Ben o yirmi üç senede olup biteni böyle bir oturuşta size söyleyemem. Sade şunu derim ki taşa tahtaya hâşâ “Allah” diye tapacak kadar cahil bir halk ile yirmi üç sene uğraşmak kolay şey değildir. Evladını diri diri toprağa gömecek kadar taş yürekli bir halkı yola getirmekten daha dünyada güç bir şey yoktur. İnsan insaf edip dünyanın o sıralardaki halini düşünmeli! O zamanlar öyle zamanlardı ki âlemin tersi dönmüş, herkes çıkmaz bir yol tutturmuştu. Yaptığını bilen, işin sonunu düşünen yok gibi bir şeydi. İşte peygamber efendimiz dünyanın böyle perişan ve acayip bir

zamanında âleme rahmet olarak geldi, insanların imdadına yetişti. Allah'ın emri ile fenalıkların önünü aldı. Herkes mevlasını tanıdı. Fenalıklar kalktı. Çocukçağızlar kurtuldu. Evlatları için daima can çekişen analarında yüzü güldü. Müslümanlık yüzünden aklını başına alıp ta iyiyi kötüyü seçmeye başlayanlar vaktiyle şuna buna taptıklarına utandılar. O diri diri elleriyle gömdükleri yavrucaklar için yanıp tutuştular. Hele onları gezdirmeye[191]götüreceğiz diye aldatarak gömmeye götürürken yanları sıra o yavrucakların tin tin yürüyüşlerini hatırladıkça çıldıracak gibi oluyordı. O zamanki akıllarına şaşıp şaşıp kalıyorlardı.

İşte ağalar! Peygamber efendimiz bir vakitler bu kadar cahil bu kadar taş yürekli olan bir halkı yola getirdi. Böylelikle sade Arabistan'ın değil bütün cihanın selametine sebep oldu. Peygamber efendimiz kaç bin üç yüz şu kadar sene evvel halka day6aanrak yeryüzüne sahici adaletin, sahici hürriyetin temellerini attığı vakit şimdiki avrupanın esamesi bile okunmazdı. Bunun için peygamber efendimizin insanlar üzerindeki hakkı pek büyüktür ve onun bu dünyaya ettiği iyiliği başka kimsecikler etmemiştir. İşte uzun sözün kısası bundan ibarettir.

Ey ağalar! Ben size iyi bir şeyler demek istedim ama diyemedim. İki cihan serverinin şanına layık sözleri hakkıyla söyleyemedim. Siz siz olunda o benim eksik gedik sözlerimle kalmayın! Güzel güzel sâlât-ü selam getirerek daima peygamber efendimizi düşünün! Daima onun o güzel sözlerini hatırmızda tutun! Daima o mübarek cemalini gözünüzün önünde bulundurun! Böyle yaparsanız git gide kendisine muhabbetiniz artar, günden güne halisiniz pak olur sözünüz sohbetiniz değişir. Ahlakınız tabiatınız gittikçe değişir. Hep iyilikler iyi şeyler düşünürsünüz. Hep içinizde bir sevinç bir ferahlık duyarsınız. Ömrünüzü öyle bir lezzet, bir neşe içinde geçirirsiniz ki insan bu dünyadan geçer gider de yine ruhundan o neşe gitmez. Hele bu gözler yumulunca asıl Peygamber efendimizin iltifatları o vakit başlar. Asıl o muhabbetin faydası öyle nazik bir zamanda görülür... Hemen rabbim cümleyi peygamber efendimizin muhabbetine iltifatına nail olan kullarından eyleye âmin. Ve sallı ve salim aleyh ve bârik aleyh.

Vahid

DİN DERSİ

[192]Geçen derslerde sabah namazı ile öğle namazının nasıl kılınacağını⁹ acemi harcı olarak anlatmıştım. Bu günde ikindi ile akşam ve yatsı namazlarının nasıl kılınacağını söylemek isterim.

İkinci namazı sekiz rekâttır. Dört rekâtı sünnet dört rekâtı da farzdır. İlk önce ikindi namazının sünnetini kılmaya içinizden niyet edersiniz. Dilinizle de: “niyet ettim Allah rızası için ikindi namazının sünnetini kılmaya “Allah-ü Ekber” diyerek namaza durursunuz. Subhaneke okuyup eûzü besmele çektikten sonra Fatiha ile bir sure ya üç ayet yahut uzunca bir ayet okuyarak rükûa varır iki kere de secde edersiniz. Sonra ayağa ikinci rekâta kalkınca sade besmele çekip Fatiha ile bir sure ya üç ayet yahut uzunca bir ayet okuyarak rükûa varır, iki kere de secde ederek oturursunuz. Tahiyat ile Salâvat ve dua okuduktan sonra selam verirsiniz. İşte ikindinin sünneti böyle kılınır.

Lakin dikkat etmeli! İkindinin sünneti de dört rekâttır ama öğlenin evvel sünnetine benzemez. Hani öğlenin evvel sünnetinde ikinci rekâttan sonra oturduğunuzda sade Tahiyat okumuştunuz. Ama ikindinin sünnetinde ilk oturuşta Tahiyat ile beraber Salâvat da okuyacaksınız. Bir de öğlenin evvel sünnetinde üçüncü rekâta kalktığınız vakit sadece besmele çekmişsiniz. Ama ikindinin sünnetinde üçüncü rekâta kalktığınızda hem Subhaneke okuyacaksınız hem de Eûzü Besmele çekeceksiniz. Dikkat edip bunları ayırt etmeli!

Şimdi sıra ikindi namazının farzına geldi. İkinci namazının farzını kılmaya içinizden niyet edersiniz. Dilinizle de: Niyet ettim Allah rızası için

[193]ikindi namazının farzını kılmaya “Allah-ü Ekber” diyerek namaza durursunuz. Öğle namazının dört rekât farzını nasıl kıldınız ise ikindinin farzını da öylece kılarırsınız. Birbirinden hiçbir farkı yoktur. İşte ikindi namazı yalnız başına böyle kılınır.

Ama cemaatle kılacak olursanız ikindinin sünnetini yine yalnız başınıza kılarırsınız. Müezzin kamet getirdiğinde sizde ayağa kalkarsınız. İkindinin farzını imama uyararak kılmaya içinizden niyet edersiniz dilinizle de: Niyet ettim Allah rızası için ikindi namazının farzını imama uyararak kılmaya deyip imamı beklersiniz”. İmam “Allah-ü Ekber” der demez sizde “Allah-ü Ekber” diyerek imama uyup el

bağlısınız. Öğle namazının farzını imamla nasıl kıldıysanız ikindinin farzını da tıpkı onun gibi kılarırsınız. İşte ikindi namazı da cemaatle böyle kılınır. Şimdi gel gelelim akşam namazına.

Akşam namazı beş rekâttır. Üç rekâtı farz, iki rekâtı sünnettir. İptida farz kılınır. Önce siz akşam namazının farzını kılmaya içinizden niyet edersiniz. Dilinizle de: Niyet ettim Allah rızası için akşam namazının farzını kılmaya “Allah-ü Ekber” diyerek namaza durusunuz. Subhaneke okuyup eûzü besmele çektikten sonra Fatiha ile bir sure ya üç ayet yahut uzunca bir ayet okuyarak rükûa varırsınız. İki kere secde ettikten sonra oturup sade “Ettehiyyatü”yü okursunuz. Sonra ayağa üçüncü rekâta kalkarsınız. Yine sade besmele çekip yalnız Fatiha’ yı okuyarak rükûa varırsınız. İki kere secde edip oturduktan sonra “Tahiyyat” ile “Salâvat” ve dua okuyup selam verirsiniz. İşte akşam namazının farzı da böyle kılınır.

Farzdan sonrada iki rekât sünnet kılacaksınız. İlk önce siz: akşam namazının sünnetini kılmaya içinizden niyet edeceksiniz. Dilinizle de: Niyet ettim Allah rızası için akşam namazının sünnetini kılmaya “Allah-ü Ekber” diyerek namaza durusunuz. Sabah namazının sünneti ile öğle namazının son sünneti nasıl kıldınızsa tıpkı onun gibi iki rekât kılarırsınız. İşte akşam namazı yalnız başına böyle kılınır.

[194]Ama cemaatle kılacak olursanız: sade farzı imamla kılacaksınız. Kamet okunurken siz de ayağa kalkarak: akşam namazının farzını imama uyararak kılmaya içinizden niyet edersiniz. Dilinizle de: Niyet ettim Allah rızası için akşam namazının farzını imama uyararak kılmaya deyip imamı beklersiniz. İmam “Allah-ü Ekber” deyince, siz de “Allah-ü Ekber” diyerek imama uyup el bağlar sade Subhaneke’yi okursunuz. Ne bu rekâta nede öteki rekâtlarda ayakta iken başka hiçbir şey okumazsınız. Sade imam “Veledâllîn” deyince sizde yavaşca “Âmin” dersiniz. Rükûlarda üç kere “Subhanerabbîyel âlâ” dersiniz. Birinci oturuşta sade “Tahiyyat” okursunuz. İkinci oturuşta da “Tahiyyat” ile “Salâvat” ve dua okuyup imamla beraber selam verirsiniz. Akşam namazının sünnetini de siz artık yalnız başınıza kılarırsınız. Şimdi gelelim yatsı namazına!

Yatsı namazı on rekâttır. Dördü ilk sünnet, dördü farz etti sekiz. İki kere son sünnet. Etti on. Yatsı namazı kılındıktan sonra üç rekât ta vitir namazı kılmak vaciptir. Bununla yatsı namazı on üç rekâta varır.

İlk önce dört rekât sünnet kılınacak. Bunun için siz iptida yatsı namazının evvel sünnetini kılmaya içinizden niyet edersiniz. Dilinizle de: Niyet ettim Allah rızası için yatsı namazının evvel sünnetini kılmaya“Allah-ü Ekber” diyerek namaza durursunuz. İkindinin sünnetini nasıl kıldınızsa tıpkı onlar gibi dört rekât kılarınsınız. Sonra sıra farza gelir.

İptida yatsı namazının farzını kılmaya içinizden niyet edersiniz. Dilinizle de: Niyet ettim Allah rızası için akşam namazının farzını kılmaya “Allah-ü Ekber” diyerek namaza durursunuz. Öğle ve ikindinin farzları nasıl kıldınızsa tıpkı onlar gibi dört rekât kılarınsınız.

Yatsı namazının son sünnetine gelince: Yatsı namazının son sünnetini kılmaya içinizden niyet edersiniz. Dilinizle de: Niyet ettim Allah rızası için yatsı namazının son sünnetini kılmaya “Allah-ü Ekber” diyerek namaza durursunuz. Sabah namazı ile öğle ve akşam namazlarının son sünnetlerini nasıl kıldınız ise tıpkı onlar gibi iki rekât kılarınsınız.

Gelecek dersimizde de inşallah vitir namazını ve yatsı namazının cemaatle nasıl kılınacağını anlatırım.

Köy Hocası

Evkaf-ı İslamiyye Matbaası

Müdür Mesul: Eshed Suudi

Cilt:1**Numara:25****KÖY HOCASI**

Şimdilik on beş günde bir çıkar, sade dinden ahlaktan bahseder

KÖY HOCASININ MAKSADI

Köylüye dinini dünyasını bildirerek, çalışıp çabalamasının yolunu göstermektir

OYALANDIĞINIZ ŞEYLERE BAKIN BİR KERE

Boğaziçi'nde bir kahvenin hali- Kıtılıktan çıkmışçasına tavlaya dalan gençler, ihtiyarlar- Oyuncular içinde, seyirciler arasında kimler var- Kahve halkının ağzında dönüp dolaşan sözler- Kahveye karşı kapalı duran cami-i şerif- Kur'an sinmiş duvarlara, tavaları can kulağıyla dinleyiş- o kahvenin halini unutup 20 sene evveline kadar gitmek- Mehtaba karşı bir mısırlının Kur'an okuyuşu- Bir köylünün; köy hocasına verdiği nasihat.

DÜĞÜNLERDEKİ MÜSRİFLİĞİMİZ

Âleme elvan etmek yüzünden başımıza gelenler- Borç harç ederek düğün yapanların hali- Düğünden sonra bir türlü işini yoluna kayamayıp birinin yanına çobanlığa giren yahut gurbete giden yeni köylüler- Ötesini berisini satıp savurarak düğün yapanların akıbeti- Dökülmeden saçılmadan düğün yapmanın çaresine bakmak

DİN DERSİ

Vitir namazı tek başına nasıl kılınır- Konut duasını beceremeyenler ne yaparlar- Yatsı namazı cemaatle nasıl kılınır- Öğle namazı yalnız başına nasıl kılınır, cemaatle nasıl kılınır.

BİRİNCİ CİLDİN SONU

Şehzadebaşı: Evkaf-ı İslamiyye Matbaası

Allah'ın inayetiyle birinci cildimiz bu numarada tamam olmuştur. Hangi bahsin hangi sayfada olduğunu kolayca bulmak için bir cetvel hazırlamaktayız. Bunun için birinci cildi ciltletmek isteyenlerin o cetveli beklemelerini rica ederiz.

Birinci numaradan itibaren Köy Hocası'nın seneliğine birden yazılanların hesapları kapanmıştır. Yeniden kayıt olunmalarında ayrıca rica olunur.

KÖY HOCASI

BİRİNCİ CİLDİN FİHRİSTİ

(1) Elif

İnsan yeni görüyormuş gibi dünyaya bakıp ta neler düşünmelidir?	9
Eceli gelen gider diye insan kendini ateşe mi atmalı?	20
İman nedir? Neye benzer? Nasıl muhafaza edilir?	27
Allah tarafından gelen kitaplar	33
İnsaf nedir? İnsaf etmek niye herkesin işine gelmez?	35
İmamlarımıza müezzinlerimize nasıl bakıyoruz?	45
Ahret gününe kimler inanmaz?	48
Ahreti akli ile bulanlar	48
İnsanları mezardan kaldırıp, mahşerde dikecek kimdir?	48
İnsanın dünyaya gelişine şaşmayıp ta ahrette dirilmesine şaşanlar	49
İnsanlar nereden gelip, nereye giderler?	49
Ev ardı dururken abdesthane ne olacakmış demek doğrumudur	53
Evlerde bulaşık çukuru olmazsa olur mu?	55

İnsan ölünce ruhu ne olur, ceset ne hale gelir?	56
Ölüm ayrılığı acısını çekmeyip kabir azabı görmeyenler	57
Ölülerin çektiğini diriler neden görüp anlayamazlar?	58
Allah kelamını insanlar nasıl duyacaklar?	63
Allah herkes birden nasıl hesaba çeker?	65
Evleri köyleri nerelere kurmalı, evlerin köylerin etrafını nasıl tutmalı?	67
Allah tembel kokmuşlara sahip çıkar mı?	69
El ayak, üst baş temizliği.	70
Allah kelamının (...) cennetin ne hale geleceği.	90
İnsana Allah'ın en büyük bir nimeti	90
Allah'a nasıl sığınalım?	99
Anlığımızın kara yazıları	100
Ahir zaman peygamberi geldiğinde dünya nasıldı, sonra nasıl oldu?	101
Avrupa Müslümanlığın önüne diz çöküp nasıl ders aldı?	102
İnsanın hayra şerre yarar bir halde yaratılması	104
Oruç	108
İnsanlara akıl fikir verilisinin hikmeti	109
İnsan günleri ölçsün biçsin de Allah'ını bilmesin bu olabilir mi?	109
Orucun insana faydası nedir?	110
Ezan nedir? Nasıl olur?	113
Ezanın sebebi hikmeti	113
Ezan verilirken insan ne yapmalı, ne etmelidir?	114
İki üç arkadaş baş başa verince neler yapabilir?	127

İnsansı çalıştırıp aşka getiren nedir?	128
İki cihanda aziz olmanın çaresi	129
Abdest nedir, nasıl olur?	137
Abdesti daralan kimselerin abdestleri makbul olur mu?	138
Abdesti bozan şeyler nedir?	138
Eden bulur	139
İçki belası	144
Ayık sarhoşlar	145
Amerika içkiyi memleketinden kaldırırken biz ne yapıyoruz?	146
Eski itibarımızın yerine gelmesi için çare nedir?	150
İki dargın can çeker	155
Allah'ın sevgili kulu, peygamberin has ümmeti kimlerdir?	159
Ayakkabıları üzerine nasıl mesh edilir?	160
İnsanları birbirine düşürmek şeytanın kullandığı (...)	165
Avrupa'daki köylüler neden huzur rahat içerisinde yaşıyorlar?	174
İkinci namazı nasıl kılınır?	192
Akşam namazı nasıl kılınır?	193
Oyalandığınız şeylere bakın bir kere	195
Ötesini berisini satıp savurarak düğün yapanların akıbeti	199
Öğle namazı nasıl kılınır?	201
Be	
Bizi sahici Müslümanlık kurtarır	03

Bulaşık hastalıklardan peygamber efendimiz de sakınırdı	20
Bulaşık hastalıklar	23
Peygamberler kimlerdir, nasıl adamlardır?	32
Peygamberlerin vazifesi nelerdir?	32
Peygamberlik çalışıp, çabalamak ile ele geçecek bir şey midir?	32
Bundan sonra peygamber gelmesinin hikmeti	33
Peygamberlerin isimleri, dereceleri	33
Beddua sinmiş paralar	37
Peygamberlere vahiy nasıl gelir, kim getirir?	39
Başkalarından alınacak ibretler	44
Bir Hıristiyan hekimin insanı utandıracak sözleri	53
Bir köye bir kasabaya abdesthane yapmak elli tane çeşme yapmaktan daha hayırlıdır	54
Peygamber efendimizden başka hiçbir peygambere miser olmayan devlet	83
Pislik yılanın zehrinden beterdir	87

(2)

Bu günkü belaları başımıza getiren şey nedir?	101
Bir saat düşünmek körü körüne bir yıl ibadet etmekten ne için hayırlıdır?	110
Bayramlarda şehitleri nasıl anmalıyız?	116
Birbirimizin matemine kederine nasıl ortak olalım	118
Bayram namazı nasıl kılınır?	119
Bayram haftası	123

Bayramda bozulacak tövbeler	123
Peygamber efendimizin:“fakirlikten sana sığınırım ya rabbi” diye dua etmesi	132
Parasız pulsuz adam neye benzer?	133
Başka milletler nasıl güle oynaya nasıl çabalayıp, çalışıyorlar?	134
Bir çuval zahire öğütmek için üç günlük yol tepilir mi?	142
Bizi böyle eden nedir?	150
Bayramı bayram bilenler neler yaparlar?	151
Peygamber efendimiz adam aldatanlar için ne buyurmuş?	163
Beş vakit namaz	177
Peygamber efendimize muhabbet	187
Peygamberimize kulaktan âşık olanlar	188
Peygamber efendimiz bıyıklarını nasıl keserdi, saçlarını, sakallarını ne kadar uzatırdı?	188
Peygamber efendimizin muharebeye gittikleri zamanda bile iplik, tarak, makas, misvak gibi temizliğe ait şeyleri yanlarından ayırmamaları	188
Peygamber efendimizin aynaya bakıp saçlarını sakallarını taramaları, güzel güzel kokular sürünmeleri	189
Peygamber efendimizin dünyada yüzünden yana eşi bulunmaz bir insan güzelliği bulunduğu	189
Peygamber efendimiz insanlar için nasıl çalışıp çabaladı?	190
Peygamber efendimizin âleme rahmet olarak gelişi	190
Peygamber efendimize muhabbet edenlerin akıbetleri nasıl hayır olur	191

Pirenin piresinden daha küçük hayvanlar yaratmaya da Allah kadir'dir	194
Boğaziçi'nde bir kahvenin hali	196

Te

Tembeller neden çalışkanların keyfine hizmetkar olurlar	08
Temizlik uğrunda yorgunluklar hep ibadet sayılır	27
Teravih namazı nasıl kılınır?	111
Teyemmümün sebebi hikmeti	122
Teyemmümü bozan şeyler	122
Teyemmüm için ne gibi şeyler özür sayılır	122
Teyemmüm nedir nasıl olur?	135
Teyemmümün bazı hikmetleri	136
Tarlayı dinlendirme usulü	183

Cim

Cennet cehennem yolu insanlara nasıl gösteriliyor?	26
Cennet yolunda neler vardır, Cennet nasıl ele geçer?	29
Cehennem acılarını unutturacak yürek acıları	73
Cennete gireceklerin sevinci	80
Cennetlikler nasıl karşılanacaklar?	81
Cennet nedir, nasıl şeydir?	81
Cennet davetleri	82
Cennette peygamber efendimizin ziyafeti	82

Çamaşırı sık sık değiştirmek	87
Cennette Hak Teâlâ hazretlerinin müminlere ziyafeti	88
Cennette Davut a.s' in Zebur-u Şerif-i okuyuşu	89
Cennette peygamber efendimizin Taha suresiyle Yâsin suresini okuması	89
Cünüp olan kimseye boy abdesti olmadan ne gibi şeyler yasaktır	121
Cenab-ı Hak'ı kendimizden hoşnut etmenin çaresi	124
Çok ehemmiyetli bir mektup	125
Çarık üzerine mesh verilir mi?	161
Cemaatle namaz kılmanın sevabı, sebebi hikmeti	178

Ha

Hz. İsa'nın doğduğu geceye Hristiyanların ettikleri hürmetlerden alınacak hikmetler	12
Hakk Teâlâ'nın bizden soracağı sualler	14
Hakk Teâlâ hazretlerini nasıl tanıyacağız?	17
Hekimlik nasıl bir sanattır?	20
Hekimler hastalık kurduna mikrop demişler	24
Hekim neye yarar?	25
Harp zenginlerine canlı bir masal	37
Haklı hakkını nasıl alacak?	48
Hesap kitap, sorgu sual	64
Hacı Mustafa Tevfik Efendi'ye köy hocasının cevabı	127
Hilesiz, hurdasız ticaret edenler Allah'ın sevgilisidir	129

Hisse alınacak bir kıssa	147
--------------------------	-----

Hâ

Hastalığı verende Allah; başkasına geçirende Allah	23
Hastanın kanına ya bir bulaşığın aletle bakılsa ne görülür?	24
Halkın nefesiyle uyarıp zengin olanlara bir iki lakırdı	36
Huysuz bir ana ile ahlaksız bir babanın yetiştireceği evlat	78
Hatır ve hayale gelmeyen binlerce nimetler	88
Hayır ve şer Allah'tandır demek ne demektir	104

Dal

Dünya'ya biz sinekler, kelebekler gibi dönüp dolaşmaya mı geldik	18
Dünya'ya gelişimizin sebebi hikmeti nedir?	25
Dünya ile ahret arası	55
Dünya hep böyle gider mi?	62
Dünyadaki iyiliklerin, doğrulukların mükâfatı	82
Dinimizi evlatlarımıza nasıl sevdireceğiz?	85

[196]Görmemiştim. Kanımca ihtiyarı hep kıtlıktan çıkmışçasına tavlaya dalmıştı. Hiçbirinin özü dünyayı bir halde değildi. Her kafadan bir ses çıkıyor herkes birbirine laf yetiştirmeye bakıyordu. Oyun birkaç yerde oynandığı için sesler birbirine karışıyordu. Tütün dumanları içerisinde ardı arası kesilmez bir uğultudur gidiyordu. İki saat bu gürültü içinde nasıl geçireceğimi düşündükçe sıkılmaya başladım. Hep havaya bakıyor belki biraz açılırdaki buradan bir an evvel kurtulurum diyordum. Lakin ortalık gittikçe kararıyor, yağmurda hiç dineceğe benzemiyordu.

Ben vakti ile buranın hep güzel zamanlarını, güzel günlerini görmeye alışmışım. Hiç böyle bir gamlı halini görmediğinden o gün adeta mahzun olmuşum. Eğer bulunduğum yer öyle gönül sıkımayacak bir yer olsaydı ben o mahzunluğundan da kendime göre bir zevk duyardım. Lakin o tavlacıların hali beni pek sıkıyordu. Ben

din kardeşlerimi öyle tavla başında görmek istemiyordum. Onlara o hali hiç yakıştıramıyordum.. yolda okuyup bitirdiğim gazeteleri övünmek için tekrar tekrar gözden geçirdim. Duvardaki levhalara uzun uzadıya baktım durdum. Yine vakitler geçmiyor, yine saatler yürümüyordu. Oyunlar bittikçe yıkılanlar doymuyorlar, yeniden bir başkasıyla oyuna tutuşuyorlardı. Ben artık oyuncuları, seyircileri birer birer süzmeye başladım içlerinde her boydan her soydan beyler, ağalar, efendiler vardı. Hala hiç gözümün önünden gitmez; seyirciler arasında yaşlıca biri vardı ki bir elinde nargile bir elinde marpuç. Oyun seyredeceğim diye pikeden pikeye dolaşıp duruyordu. Bir takım delikanlılar bir takım yiğit yiğit adamlar hep sinir kesilmişler, hem ütmüş gibi oynuyorlar, hem de birbirlerine tıgıl gibi laf yetiştiriyorlardı. O canım vakitlerini böylelikle geçiriyorlardı; seyircilerde kahve dökücünün hanek değicisi gibi bol bol çene döküp duruyorlardı. Mutlaka ya bir tarafı piyazlarlar, ya bir tarafı kızıştırıyorlardı. Ben kendi kendime: dur hele şu neleri sözlerinden yetiştirebildiğimi yazayım. Dağarcıkta bulunsun belki lazım olur dedim, yazmaya başladım. İbret için siz o yazdıklarımın birazını okuyorum. Bakın

[197]Oradakilerin ağzında dönüp dolaşan sözlere:

- Ah oynayamadım ah - Düse oğlum düse- şu penci şu da sesi- yok mu bana bir dü se al sana şeş beş- şimdi gelsin de bak- bir dülü yok mu- ne sen at, ne ben atayım- öyle mi yapalım- haydi gele- bir hep yek- şimdi bir şeş atarsan mars olursun- yine oyun dizin- kırk yılda gelir böylesi- bey baba sen çok meraklısın tavla seyretmeye-haydi bakalım- kaçmasaydın buradan vururdum- yine dibe gitti- şimdi bir yek atarsan- peki vuracağım- atıyorum kapa gözünü- namusunla bırak oğlum değil mi ki o dü se yi attı o- ne yaptıysa dü se yaptı- gelir zar mı bu- dert olur.

Ben artık elimden kâğıdı kalemi bırakarak: yarabbi bugün buraya ben nereden düştüm diye etrafa bakındım. Gözüm karşıdaki cami-i şerifin kapalı duran kapısına ilişti. Eh dedim şu kapı aralık olsaydı o nur gibi cami açık bulunsaydı başka bir şey canlar istemezdim. Orada ben kendi kendime kalarak biraz düşünsen, o kuran sinmiş duvarları, tavanları bir can kulağıyla dinlesem açılırdım neşelenirdim.

İşte ben böyle bir takım güzel şeylerle avutmak isterken eski zamanları düşünerek eski zamanlara gittim. Şimdi rahmetlik olan bir arkadaşımı hatırladım. Hey gidi dünya hey!.. bir gece yatsı namazından sonra şu çınarların altında oturarak uyku bastırıncaya kadar mehtabı sehir eylemiştik. O zaman buralar hep buralara gark

olmuştur. Eve dönerken bir yalının bahçesinden gayetle yanık bir ses duyduk. Aman bir mısırlı kuran okuyor, dinleyelim dedim. Durduk dinledik. Sanki dünyada bizimle beraber dinliyordu. Kuşlar susmuş, rüzgarlar durmuş, denizde bir sakinlik gelmişti. Mübarek zat gayet ağır ağır okuyor, ayetlerin arasında da çok dinleniyordu. Ah o uyku mahmurluğuyla o gecenin hali osesin güzelliği o kuran-ı kerimin lezzeti halveti!.. Aman yarabbi ne diyeyim artık hep güzellikler bir araya gelmişti. O gece cennet sanki yeryüzüne inmişti.

Ben geçmiş zamanın bu tatlı hayalini hatırlayınca artık tavla çatırtısı arasında durmam yağmur değil taş yağsa yine burada oturmam diye kalkmak istedim. İşte ağalar! Tam o sırada

[198]Gözümün önüne köylü kıyafetinde biri gelerek bana karşı: hocam bunları burada bırakacaksın da nereye gideceksen senin sade sözün köylülere mi geçer? Birazda bunlara nasihat etsen ya! Bunlarda Allahın kulu peygamberin ümmeti değil mi? Zeybeklere⁹ o kadar acıyorduk ediyordukta bunlara neyse acımıyorsan niye bunlara da iki çift lakırtı söylemiyorsun? Demesin mi?

[Sözün gerisi inşallah öbür haftaya]

DÜĞÜNLERDEKİ MÜSRİFLİĞİMİZ

Bozhöyük

Ey din kardeşlerim!

Bizi elsiz ayaksız bırakıp aç çıplak koyan belalardan biride düğünlerdeki müsrifliğimizdir. Bu yüzden çektiklerimizin haddi hesabı yoktur. Bir düğün yapacak olduk mu hiç halimize bakmayıp âleme ilan edeceğiz diye büyük büyük masraflara bakarız. Sonunda da pusulayı şaşırıp kalırız içimizden nasılsa biri çıkıp da benim halim vaktim yoktur diye böyle masraflar etmek istese dahi biz onu kendi haline bırakmayız. Ona zorla borç ettiririz, harç ettiririz. Mutlaka davuluyla zurnasıyla bir düğün yaptırırız. Yenir içilir, hoş geçilir ama alacaklılar düğün sahibini sıkıştırmaya başlayınca o zavallı ellerini ovuşturur durur. Bir ucunu kolunu bulamaz. Bir türlü borçlarını ödeyemez. Utanır sıkılır, adeta canından bezer. O masrafları yaptığına yapacağına bin kere pişman olur. Lakin sonraki pişmanlık fayda vermez.

⁹ Zeybekler bahsi on ikinci numaradadır.

Şayet o adam böyle borç etmemişte para edecek ötesini berisini satarak düğün yapmışsa yine hali yamandır. Zira daha düğünün ertesi günü bakar ki elde avuçta işe yarayacak şeyler kalmamış fazla olarak eline bir can daha gelmiş. O zamana yapacağını, nasıl edeceğini şaşırır. O yana başvurur, bu yana başvurur. Bir türlü işini yoluna koyamaz. Şayet ya birinin yanına çobanlığa girer yahut olmayacak kadar bir şey

[199]kazanmak için alır başını gurbete gider. Ne bu sanki bizim çocuk evlendi zavallı düğün yapmazken evvel haline göre geçinip giderken şimdi böyle yokluk yoksulluk çekmeye başlayınca evlendiğine bin kere pişman olur.

Satıp savıp düğün yapmak bizlere o kadar adet olmuştur ki birine: Ne vakit düğün yapacaksın? Sorunca mutlaka: Allah kısmet ederse tarlanın birini satıp düğün yapacağız. Cevabını alırsınız. Bu ne kötü adettir. Hiç insan ötesini berisini satıp da çalgıya çengiye verir mi? Hem yazık hem günah. İnsan böyle yapacağına dökülmeden saçılmadan haline göre bir düşünceğiz yapsa fena mı etmiş olur? Tarlayı, tapanı, sığırı, sıpası elinde dursa da güzel güzel işiyle gücüyle meşgul olsa günaha mı girmiş olur? Böylelikle borçlanmayıp ona buna boyun bükme, iki günlük gelini bırakıp gurbet ele düşme daha iyi değil mi? Ah işte bizim bu hallerimize bakıp da acımamak elden gelmez. İşin daha fenası nerede? Düğün yüzünden gelen bu kadar perişanlık yetmezmiş gibi bir de o içilen içkilerin, o yapılan rezaletin sorgusu suali, günahı, azabı vardır. Allah bunları hep adama soracak, bu israflar için hep bizi hesaba çekecek.

İşte ağalar! Bizim düğünlerimizin iyiliği, kötülüğü meydanda. Bunu bilelim de ona göre davranalım. Yorganlarımıza göre ayağımızı uzatalım. Düğünlerimizi israfsızca, masrafsızca yapiverelim. Zira bizimkisi düğün değil ev yıkımıdır. Ne yapıp yapıp bu adet terk etmeliyiz. Bu masraflıktan bir an evvel vazgeçmeliyiz. Yoksa bu gidişle kim bilir daha nice evler yıkılır, nice ocaklara incir dikilir... Hemen Cenab-ı Hak cümlemizi: Karını, zararını bilen uyanık kullarından eyleye.

Demirci Zade Ali Rıza

DİN DERSİ

Vitir namazı üç rekâttır. İlk önce siz vitir namazı kılmaya içinizden niyet edersiniz. Dilinizle de: “niyet ettim vitir namazını kılmaya” “Allah u Ekber” diyerek el bağlayıp namaza durursunuz. Önce “Subhaneke”¹⁰

[202]sade besmele ile yalnız “Fatiha”yı okuduktan sonra rüku’ya varıp iki defa daha secde ederek oturursunuz. “Tahiyyat” ile salâvat ve dua okunduktan sonra selam verirsiniz. İşte öğle namazının farzı tek başına böyle kılınır. Şimdi gelelim son sünnete

(3) Dal

Dindarlık bir takım kendini bilmezlerin işine neden gelmez	101
Duadan evvel başlayacak şeyler	103
Din daima insanların üzerine titrer durur	114
Dünyaya gönül vermekten insana ne gibi zararlar gelir	134
Değirmen derdi	141
Din kardeşliği nasıl belli olur	156
Dünya varlığına neden güvenmemeli	157
Devlet ve köylüleri millet ve köylüleri kimlerdir	171
Düğünlerdeki müsrifliğimiz	198

Re

Ruh	42
Ruh neye benzer	56
Ramazanlar ne için ramazan olmuştur	111
Ramazanın kadrini nasıl bilmeliyiz	111

Ze

Zorla zengin olanların fakire yaptıkları	36
Zebanilerle cehennemlikler arasında geçecek sözler	72
Zenginlik nedir nasıl başlar	76
Zenginlere nasihat	91
Zengin diye şeren kime denir	118

¹⁰ Bu bölümden sonra olması gereken 200 ve 201. Sayfalar bulunmamaktadır. Devamında kısa örneği verilen 202 numaralı sayfa ise muhtemelen baskı hatası sonucu geçmişte bahsedilen öğle namazı bölümünün aynısı olarak basılmıştır.

Zenginleri birbirine güvenmeyen, gençleri bir şeycikler beceremeyen milletin hali	130
Zenginlik Allah'ın en büyük nimetlerindendir	131
Zenginleştikçe Allah'tan uzaklaşan kimseler	32

Sin

Sarhoşların akıbeti	144
Sarhoş çocuklarındaki hastalıklar	145

Şin

Şehitlere sade rahmet okuyarak borç ödenir mi	117
---	-----

Sad

Salgın hastalıklar şakaya gelmez	20
Sakınmak bizden esirgemek Allah'tan	25
Sırat köprüsü nedir, cehennem nasıl şeydir	71
Sargı üzerine mesh nasıl olunur	137
Sırtına iğne ile aslan resmi yaptırmak isteyen kimse	149
Sabah namazı nasıl kılınır	184

Tı

Taş yüreklilik iyi bir alamet midir	159
Topraklarımızın kuvvetten düşmesinin sebebi	182

Ayn

Ömrümüzün kıymetini bilmiyoruz	13
Ömürlerimiz nasıl geçiyor	14
İlacın içine şifayı koyan kimdir	20
Alemin hakkını boğazına geçirenlerin çocukları	63
Asilerin cehenneme gidişi	71
İbadetten evvel temizlik	86
İbadet ile iman birbirine nasıl lazımdır	105
() bir dokumacılık şirketi	125
İbadetlerin faydası kimedir	152
Akıbetinden korkulacak kimseler	159

Gayın

Gafletle geçen ramazanların bayramların bir faydası olur mu	149
Gusül etmek nedir, ne vakit iktiza eder	170
Gusül nasıl edilir	170

Fe

Fırsat elde iken yapılacak işler	6
Frengi (hempirie) tütsü ile salınır mı	30
Frenginin zehri insanın vücuduna nasıl yayılır	30
Frengi insana nelerden geçer	31
Fakirlere düşkünlere bakmak	39
Fena bir adet	51
Fitnecilik edip halkı birbirine düşürenlerin hali	63
Fena kimselerin işitecekleri azarlar	64
Fışkının gübrenin kokusu adamı ne yapar	68
Fendarın çoğalmasına sebep kimlerdir	78
Fitre nedir, ne kadar verecektir	119
Fitrenin bir hikmeti	119
Fitre harcı olmayan şeyler	132
Fakirlikten yoksulluktan kurtulmanın çaresi	134
Fenalıkların önü nasıl alınır	168

Kaf

Kadını el kapısına gönderip de kendileri bol bol sofilik edenler	5
Kandil gecesini nasıl geçirmeli	13
Kur'an-ı Kerim'in hikmeti ne için ve nasıl kıyamete dek sürecektir	34
Kırk seneden fazla balıklı kelesine devam eden çiçekçi	44
Küller köyü imamının mektubuyla cevabı	45
Kabirde sorgu sual	57
Kabir azabı ile cehennem azabının farkı	58
Kabahatleri gözünün önüne gelip de ettiğinden utananlar	64
Kıyametin vakti bilinir mi	66
Kır köy imamının mektubu	75
Kazancını kumara, işrete verip eli koynunda evine dönenler	77

Kır köy imamına köy hocasının cevabı	77
Kandil gecesine nasıl hazırlanma	84
Kara bayram yapan şehit haremleri	117
Koca Ramazan'ın gelip geçtiğinden haberi olmayanlar	124
Kurban Bayramı	149
Kurban kesmek	152
Kurban Bayramı Allah'ın bir ziyafetidir	152
Kurban Bayramı'nı dört gözle bekleyen muhtaçlar	152

(4)

Kurban ne zaman kesilir	54
Kurban kesmeyen cimrilere karşı Peygamber Efendimizin pek ağır sözleri	154
Kumarın başı altından neler çıkar	164
Kumardan, işretten hoşlanmayanlara ne yapmak düşer	166
Kible'nin ne tarafta olduğu bilinmezse ne yapılacak	168

Kef

Kârda, ticaretle kıyasıya gitmemek	38
Gönülsüz kılınan namazlar	61
Kendilerine uzaktan cennet gösterildikten sonra tekrar cehenneme gönderilenlerin mahzunlukları	72
Kendimizi nasıl temiz tutacağız	85
Gençliğinde tövbekâr olmuş 90'lık bir zeybek	97
Günah kokan ağızla: Hasbinillah demekten bir şeye çıkar mı	102
Köylülere Ramazan hediyesi	107
Köylü çocuklara hediye	115
Gemiye deniz nasıl lazımsa insana da dünya malının öylece lazım olması	133
Köylülerin çıkaracağı mebuslar nasıl olmalıdır	171
Köy hocası ahret zahiresini nasıl topluyor	79
Köy hocasının bir seneden beri ne işe yaradığını anlamak istemesi	180
Köylülerimiz ne için çok çalışıp az kazanıyor	171

Mim

Müslümanlığı biz nasıl yanlış anlıyoruz	4
Müslümanlığın gösterdiği yoldan dışarı çıkmaya gelmez	5

Müslümanlığı bilen ile bilmeyenin farkı	6
Mevlid Kandili Mevlid-i Şerif	11
Mikrop da bizim gibi bir mahluk	24
Muhafazasız iman	27
Müslümanlık sade şahadet getirmekten ibaret değildir	28
Melekler nedir nasıl şeylerdir biz onları niye göremiyoruz	41
Meleklerin kanadı, meleklerin hizmeti, Azrail Aleyhisselam'ın can alması	42
Müslümanları ahrete itilcatları nasıldır	49
Müslüman'ız ama Müslüman'ca yaşamayı biliyor muyuz	52
Mümin'in miracı nedir	59
Müezzinler	60
Mahşer günü nasıl olacaktır	62
Mahşer iyilere göre nasıldır	65
Miraç Kandili	73
Müslümanların evinde yıkanması için mutlaka bir yerin bulunması	
() gibi kokusu arş-ı 'alâ'ya çıkan dualar	103
Müezzin'in demek istediği ne gibi şeylerdir	161
Müslümanlığın beğendiği zenginlik nasıldır	131
Motorlu değirmen işletmek	143
Müslümanlara büyük bir ders	143
Müslümanlığa nasıl söz getirip leke sürüyorsunuz	150
Muhacir düşen din kardeşlerimize nasıl yardım edelim	160
Müslümanlığın kadrini kimler biliyor	166
Mebus çıkarılacak kimselerde aranacak şeyler	173
Mehtaba karşı bir Mısırlının Kur'an okuyuşu	197
Nun	
Namaz insana mevlasını unutturmaz	20
Namazın zevkine nasıl varmalı	21
Ne oldu belli olmayan kimseden hayır gelir mi	149
Nasihat vereyim derken adamı zorla deli edenler	167
Namaz kılacak olanlar için farz olan şeyler	177
Namaz kılarken erkekler kadınlar nerelerini örtecekler	177

Namaz nerelerde kılınır	178
Namaz kılınırken ne tarafa doğru durulacak	

Vav

Vakti hali yerinde olanların boyunlarının borcu	158
Vitr namazı nasıl kılınır	199

He

Herkesin ne mal olduğunu herkese anlatmak için yapılan bir imtihan	26
Herkesin gönlüne bir nöbetçi nasıl konulabilir	59
Herkesin dünyada yapıp ettiğini meleklerin yazmasının hikmeti	64
Hangi iki ortağın üçüncüsü Cenab-ı Hak'tır	130
Hangi hayvandan kurban etmek caizdir	153

Lamelif

“lailaheillallah” cennet anahtarıdır ancak cenneti aramak bulmak lazımdır 28

Ye

Yüzümüze vurulacak kabahatler	10
Yıkayıp temizlenmenin faydası	86
Yeni kafa ile eski kafa	101
Yerli malları pahalı da olsa yine ucuzdur	128
Yemeyip yediren, giymeyip giydiren, gözü tok, gönlü gani olan kimseler	109
Yeni yetişenleri nasıl muhafaza etmeli	167
Yolculara şeraitimizde ne gibi kolaylıklar verilmiştir	168
Yolcu sayılan kimseler	169
Yeryüzüne sahihce adaleti, sahihce hürriyetinin temellerini atan kimdir	190
Yatsı namazı nasıl kılınır	194

Karamürsel at pazarı Bolu taraflarında köy hocasına abone kaydı eden İmam Mustafa Asım Efendi'nin bundan böyle köy hocasıyla asla bir ilişkisi kalmadığı ilan olunur.

Cilt:1**Numara: 26****KÖY HOCASI**

Şimdilik on beş günde bir çıkar, sade dinden ahlaktan bahseder

KÖY HOCASININ MAKSADI

Köylüye dinini dünyasını bildirerek, çalışıp çabalamasının yolunu göstermektir

İKİNCİ CİLDİN BAŞLANGICI**OYALANDIĞIMIZ ŞEYLERDEN**

Nasihat vermenin yolu yordamı - İhtiyar ben babanın bir lafı - Çok işe yarayan tuhaf bir söz - Köy hocasına sözün meyanesi nasıl gelmiş - Oyun yorgunluğu adamı ne hale koyar - Oyu tiryakilerindeki gevşeklik bezginlik-ortalığın halini düşünenler-başka milletlerde oyun oynayan yok mu - Gittikçe fenalaşmamızın sebepleri-tavla başına hiç yakışmayanlar - Oyunun mazeretleri - Gençleri bekleyen iler-toraklar altında yatan el sürülmemiş madenlerimiz - Başka milletlerin gençleriyle bizim gençlerimizin farkı - Bin üç yüz sene evvel Basra bahçelerinde bir macera - Abdullah bin Mesud ile Ömer ve Zozan'ı hikâyesinden yüreği yumuşayıp oyuna tövbe edenler - Kahvelerde oyun oynamazsa kahvecilerin kârına kesat gelir mi- Kıssadan hisse.

Şehzadebaşı: Evkaf-ı İslamiyye Matbaası

1338

Birinci numaradan itibaren köy hocasının seneliğine birden yazılanların hesapları kapanmıştır. Yeniden kayıt olmayanlara köy hocası gönderilmeyecektir. Bunun için kayıt olunmak arzu edenlerin hemen yeni postanede 474 numaralı posta kutusuna bir mektup göndermelerini rica ederiz.

KÖY HOCASI

Sahib-i İmtiyaz: Üryani Zade Vahid

Cilt:2 Cemaziyel Evvel 1338 (Perşembe) 29 Kanun-i Sani 1336 Numara:26

İKİNCİ CİLDE BAŞLIYORUZ

Ey ağlar! Allah'ın lütfuna keremine bin şükür ki geçen seneden beri benim size söylediğim sözler bir kitap olmuş şöyle böyle derken tam 202 sayfalık bir cilt halini almış. Şimdi artık Hakkın inayetiyle ikinci cilde başlıyoruz. İnşallah güzel güzel sözlerle bu ciltte biter, daha birçok ciltlerde dolar. Ne biliyorsunuz belki bu sözler birçok iyiliklere sebep olur. Belki Allah bu yüzden birçok hayırlar halk eder, şerleri def eder... Ben zira sıdkımı bütün ederek söze başlıyorum. Hep tesirini Allahtan umarak laf ediyorum. Ola ki rabbim emeklerimi zayi edip ümitlerimi yokuşa çıkarmaz. Çalışmak bizden inayet Allah'tan...

Köy Hocası

OYALANDIĞIMIZ ŞEYLERDEN

[204]Sözün üst tarafı evvelki hafta söylenmişti.

Ben bu sözlere hemen hak verdim. Lakin söz söylemenin, nasihat vermenin yolu yordamı vardır. Böyle gözleri kızarmış, kafaları şişmiş kimselere bu halde iken söz söylenir mi? Söylense de bir hayrı olur mu? Her şeyin vaktini, zamanını beklemek gerektir. Bence bunlar için nasihat vermenin şimdi hiç vakti değildi. İnsan bunlara söyleyeceğini ya oyun başlamadan evvel söylemeli yahut oyun bittikten sonra... Yoksa şimdi şunların hangisine söz söyleyen, hangisine söz geçirebilirsin. Her biri ateş püskürüyor.

Ben kendi kendime böyle düşündüm, nafîle şimdi bunlara söz kâr etmez diye kalkıp yürümeye başladım. Tam kahvenin kapısına yaklaştığım zaman kapının yanındaki (...) oyun seyreden ihtiyar bey baba oyunculardan birinci "Gözünü aç mars olacak mars" diyerek benim yüzüme dikkatli dikkatli bakmaya başladı. İhtiyarın bu sözleri üzerine ben birdenbire geçerek "Biz zaten mars olduk gitti" deyiverdim.

Zaten ihtiyarın haline çok kızıyordum. O söz beni büsbütün çıldırtmıştı. Bana bütün hesaplarımı şaşırtmıştı... Ben o sözümü hiddetimden pek sert söylemiş

olmalıydım ki o kadar oyun gürültüsü bir anda duruverdi. Herkes ne oluyor diye dönmüş bize bakıyordu. Ben gözlerimi hiç ihtiyarın gözünden ayırmıyordum. Adam benim yüzüme dik dik bakıp duruyordu. Nihayet bana karşı: “Ne demek istiyorsun?” dedi. Ben: Ne demek istediğim meydanda bugünkü günde biz böyle şeylerle oyalandıktan sonra mars olmadık neremiz kaldı? Mars dediğin oyunda iki kat yenilmek değil midir? Biz bu gidişle on kat yenildik demek istiyorum, başka ne demek isteyeceğim dedim. İhtiyar benim bu sözlerim üzerine başını sallayarak mırıldanmaya başladı.

[205]O sırada tuhaf sözlü birisi ayağa kalkıp: Efendiler, arkadaşlar! Oyunu kaybetmek üzere olanlar hep bu lafları bahane ederek usulcacık tavlaları kapatıyorlar, farkında değilseniz haberiniz olsun! Deyince herkes bir kahkaha koparıp sahil sahil demeye başladılar. Bu adamcağızın söz söyleyişi o kadar tuhaftı ki ben bile biraz hiddetlenmiş olduğum halde kendimi gülmekten alamadım.

Derken orada bulunanlardan nazik bir zat bana karşı: Haklısınız efendim. Lakin nasılsa işte bir cahilliktir oluyor... Şöyle biraz buyuramaz mısınız efendim, bir çay içelim dedi. Ben ortalığın böyle yumuşayıp oyun patirtisinin geçtiğini görünce: Eksik olmayın, çaya falan hacet yok diyerek bir sandalyeye oturmak istedim. Yok, efendim oraya olmaz şöyle buyurun diyerek beni başköşeye geçirdiler, bir de çay ısmarladılar. Ben artık sözün zamanı geliyor diye seviniyordum. O zat bana: Vallahi efendim, hep biliyoruz iyi bir şey değil. Lakin işte insan bazı can sıkıntısını def etmek için oyuna koyuluveriyor deyince ben hemen cevap verdim, aman efendim dedim:

-Rica ederim bu ne koyulmak. Bu nasıl can sıkıntısı def etmek? Şunun şurasında iki saate yakındır sizi seyrettim. Vallahi billahi halinize hep acıdım durdum. O ne çırpınma, o ne meşguliyet? Ben senet veririm ki şimdi sizde ne baş kalmıştır ne beyin... Zira o yorgunluk insanı ne yapar, o kadar sinirlenmek insanı ne hale koyar? Artık size bugün geçmiş ola; başka bir işe yaramazsınız. Kabul değil kendinizi dinlendiremezsiniz. O kadar yorulan baş neyle yerine gelir? O kadar bozulan sinir neyle düzelir? Siz uzun uzadıya dinlenmelisiniz, geceyi rahat bir uykuyla geçirmelisiniz ki anca bu oyunların tesiri geçsin. Eğer akşam sabaha böyle bir fasıl oynanırsa artık o başın, beynin hayrını görmeli!

Aman efendim o kadar da değildir zannederim... Ne bileyim biz her vakit oynuyoruz. Hiç bu sizin dediklerinizin biri olmuyor. Ne yoruluyoruz, ne bir şey... [206]Efendiler! Afedersiniz ama siz kendi yorgunluğunuzu bilmiyorsunuz. Bu oyunların size neler yaptığını bilmek istemiyorsunuz. Ben dediğimi derim, isterseniz size bin ispat getiririm. Bana inanmazsanız gidin hekimlere sorun. Bu işi akli erenlere sorun! Bakın o didinmeler o çırpınmalar boşa gider mi? O çabuk çabuk oynamalar o bir anda bin türlü hesaplar adamı kırıp geçirmeden bırakır mı? Bir kafa taştan olsa yine bu kadar hırpalanmaya dayanmaz. Bir gün dayanır beş gün dayanır. Nihayet vücut başlar neşesini çekmeye: yavaş yavaş iştahsızlık, isteksizlik baş gösterir. Gittikçe kırıklık, uyuşukluk, iç sıkıntısı artar. Biraz açılmak için yine oyun oynanır, yine gevşeklik artar. Bütün halleri gizli isteme gibi belirsiz devam eder durur.

Hiç şüphe etmem ki benim bu dediğim şeyler sizde hep oluyor, o neşesizlikler o bezginlikler hepinizde görülüyor. Lakin siz bunu oyundan bilmiyorsunuz. Havalardan sanıyorsunuz. Ortalığın ahvalinden öyle oluyor zannediyorsunuz. Lakin çok aldanıyorsunuz. O gevşeklik, o bezginlik havadan olsa niye bizimle yaşayan başka milletlerde de olmuyor. Neden hava onları da bizim gibi etmiyor? Onların havası başka bizim havamız başka mı? Hava sade bizi mi uyuşturuyor. Sade bize mi gevşeklik veriyor?

Ortalığın halinden insana gönülsüzlük gelir sözüne inanmam. Çünkü ortalığın halini düşünen, bugünkü gazeteleri şöyle bir okuyan bir defa burada böyle şeylerle oyalanmaz. Öyle gülerek ederek bu oyunların birini bile oynamaz. İçi kararır, kasveti artar, çenelerini bıçaklar açmaz olur.

Efendim güzel söylüyorsunuz da başka milletler oyun oynamıyorlar mı?

Efendim rica ederim; biraz insaf ederek düşünseniz bu sözü söylemezsiniz! Zira onlar haftada bir gün oynarlarsa biz her gün oynarız. Onlar işlerini güçlerini bitirdikten sonra oynarlarsa biz böyle sabahleyin aç karnına başlayıp kim bilir ne zamanlara kadar oynarız. İşrette böyle onlar bir içerlerse

[207]biz beş içeriz. Onlar ne yaparlarsa biz onun besbeterini yaparız. Bu yüzden halkımızın bir kısmı işretle, bir kısmı illetle berbat perişan olur. Bir kısmının da kanı,

boynu böyle oyunla moyunla uyuşup gider. Geri kalanlarda bunların derdiyle uğraşıp yatar.

İşte biz böyle böyle gittikçe fenalaşıyoruz, gittikçe Allah'ın rahmetinden uzak düşüyoruz. Hep o canım dinimizin kadrini kıymetini bilmediğimiz için böyle seyyiesini çekiyoruz.

Benim bu sözlerim üzerine biraz atakça olduğu halinden, türünden olduğu anlaşılan bir genç aramızda şu sözler geçti:

Şimdi demek ki hoca efendi! Ortalıktan oyun kalkarsa dünya düzelecek. Darılmayın ama sizde büyüttünüz, oyunu hemen sarhoşlukla bir tuttunuz. Biz de biliyoruz oyun oynamak fenadır. Ama artık bu kadar mı fena?

Ne zannediyorsun ya azizim? Sizin gibi gençleri işinden gücünden alıkoyan bir oyundan daha fena ne olur dünyada? Bakın bir kere insaf edin! Siz hiç bu tavlanın başına yaraşır mısınız? Sizin gibi canlı kanlı yiğitlere öyle şeşbeşler böyle dübeşler yakışır mı? Size sorarım; günün bu saatinde burada işleriniz ne şimdi niye siz işlerinizin başında değilsiniz? Niye kendinizi burada çürütüp duruyorsunuz? Bir işiniz yoksa niye kendinize bir iş bulmuyorsunuz? Yazık değil mi size? Siz kendinize acımıyorsanız bari milletimize memleketimize acıyın! Millet memleket size, sizin gibilere muhtaç muhtaçtır! Çarşılar, pazarlar, dükkânlar, tezgâhlar, fabrikalar hep sizleri bekliyor. Topraklar altında yatan el sürülmemiş türlü türlü madenler bunca Allah'ın nimetleri hep sizin yolunuzu gözlüyor. Ne vakit kalkıp kımıldayacaksınız? Ne vakit onları oradan çıkarıp edeceksiniz? Ne var, ne duruyorsunuz? Bizi bu memleketlerden çıkarmak isteyenlerin mi kalıp o madenleri çıkarmasını bekliyorsunuz?

Başka ne diyeyim, daha nasıl ağır konuşayım? İnsan vallahi kahrından çatlayacak. Siz gençliğinizi böyle burada telef edip gidersiniz. Köylüler o zavallılarda tarlalarının başında

[208]ne yapacaklarını, toprakları ile nasıl baş edeceklerini bilemezler dururlar. Onlar öyle siz böyle. Peki, bu memleketin yüzünü kim güldürecek?

Ben bu sözü söylerken bu kazadan kocaman bir ecnebi gemisinin köpükler saçarak geçtiğini kahvenin yan penceresinden gördüm. Hemen elimle o gemiyi; bakın dedim:

-Bunlar, bunun gibi binlerce vapurlar biliyorsunuz ki bugün ki günde dünyanın bütün denizleri üzerinde böyle koşup gidiyorlar. Sonra yeryüzünde şimendiferler gün yüzünde tayyareler bunlarla yarış tutuyor. Bankalar, fabrikalarda bunlardan hiç geri kalmıyor, onlar da alabildiğine gidiyor. işte bunları kullanıp döndüren hep sizin gibi gençler, sizin gibi babayığitlerdir. Ben az çok onların içinde bulundum. Onları çok yakından gördüm. Baktım dikkat ettim ki onar hiç sizin gibi yapmıyorlar. Böyle iş zamanında kahvelerde yan gelip tavla atmıyorlar. Onlar alimallah şöyle çıldırmış gibi işe sarılıyorlar. Hani siz şu tavlayı onlar da işlerine öylece hevesli hevesli görüyorlar. Bizim gibi iş başına geçince öyle esneyip gerilmiyorlar. Top oynar gibi sekiyorlar. Güreşiyorlar gibi kapıp koyuveriyorlar. İcap edince de uzak yakın deyip dağ gibi dalgaların sırtına binerek dünyanın öbür ucuna gidiyorlar. Senelerce gurbete dayanıp neler yapıyorlar, ne işler görüyorlar.

Bakarsın bir yirmi yaşında bir delikanlı koca bir kampanyanın acenteliğini yapar. Başından büyük işler görür. Bakarsın o yaşlarda başka bir delikanlı koca bir bankayı parmağında çevirir. Akıl fikir erişmeyecek şeylerle olmadık işler becerir. Biz daha kendi doğduğumuz, büyüdüğümüz memlekette bile bir iş tutamıyoruz. Nerde kaldı ki öyle uzaklara gidip kendimize bir iş bulmak...

Darılmayın gücenmeyin ama ben bazı geçler biliyorum ki şuradan kalkıp beş on saatlik bir yere gidemiyorlar. Giderlerse de dünyanın öte başına gitmiş gibi oluyorlar. Hemen üç gün içerisinde garipseyip evlerini, mahallelerini kahvelerini

[209]düşünerek güzel güzel ağlıyorlar. Bir iki ay geçmeden hemen soluğu İstanbul da alıyorlar. Buraya gelir gelmez, bu kahvelere girer girmez aslan kesiliyorlar. O gidişlerini, gelişlerini oturup haftalarca aleme dinletiyorlar. Bu gençlerin günahını biraz da anaları babaları çeksin. evlat büyütürken canım iğnesi gibi büyütüyorlar. Çocukları sıkıntıya tahammül edemeyecek bir halde meydana getiriyorlar işte sonra da böyle oluyor. Benim dediğim gibi gurbete dayanmak için demirden yürek ister. Avrupa delikanlıları gibi iş bulup becermek için akıl ister, fikir ister, yol ister, yordam ister, ister oğlu ister. Şimdi ne yalan söyleyeyim biz de bunların olanı da var olmayanı da var. Lakin biz olanını da asla yerinde kullanmıyoruz. İşe güce sarf

edeceğimiz akli fikri de böyle bir takım oyunlarda falan sarf ediyoruz... söz uzadı ama sırası geldi söyleyeceğim!

Ashab-ı efendilerimizin büyüklerinden Abdullah bin Mesud hazretleri bir gün Basra'da hurma bahçeleri arasından geçmişti. Bakmış ki bir takım gençler suyun kenarında oturmuşlar, işret ediyorlar. Bir acem delikanlısı da uda benzer bir çalgı çalıp güzel sesle gazeller söylüyor. Abdullah bin Mesud hazretleri bunları böyle görünce ses çıkartmamış. Çünkü akli başında olmayanlara ne denir sade ah çekerek ne olurdu şu sesi kuran da dinleseydim diyerek geçmiş. Bu sözü orada oturanlar hep duymuşlar. “Zozan” ismindeki o acem delikanlısı da duymuş lakin ne söyleyeceğini pek anlayamadığından sormuş, ne dedi demiş. Onlar da canım neyine lazım demişler. Zozan merak etmiş, söyleyin ne dedi diye and vermiş. Nihayet söylemişler, “ah ne olurdu bu sesi kuran da dinleseydim” diyor demişler. Yavaş yavaş uzaklaşmakta olan Abdullah bin Mesud hazretlerinin arkasından bakınarak bir medet düşünür durur.

Şimdi efendiler sizde düşünün! Bundan bin üç yüz sene evvel Basra bahçelerindeki macerayı “o gençleri” o hurmalıklar arasında akarsuları

[210]gözünüzün önüne getirin? Daima peygamber efendimizin yanından ayrılmayan ve o mübarek sözlerini hep hatırında tutmak isteyen Abdullah-bin Mesudun öyle hurmalar arasında uzaklaşıp gidişini Zozan'ın düşüncesini hep görür gibi oldum!

İşte Zozan böylece bir müddet durup bin türlü şeyler düşündükten sonra hemen kararını verir lanet olsun buna diyerek elindeki çalgıyı yere vurup hemen yerinden fırlar. Abdullah-bin Mesud hazretlerinin arkasından koşmaya başlar. O gidiş bu gidiş Zozan bir daha geri dönmez. O zati şerifin peşinden asla ayrılmaz.

Sonra efendiler! Zozan ne oldu biliyor musunuz? Alim oldu, kamil oldu, en sonunda Abdullah-bin Mesud hazretlerinden hadis-i şerif rivayet etti. Kendinden sonra gelenlere: ben şeyhim Abdullah-bin Mesud'dan istedim ki peygamber efendimiz falan şey hakkında şöyle şöyle buyurmuş diye hadis-i şerif nakletti. O mübarek zatın bir sözüyle kendisine hidayet erişip az zamanda böylece büyükler sırasına geçti.¹¹

Şimdi efendiler! Abdullah-bin Mesud hazretleri şuracıktan geçip sizi oyun oynarken görmeli de iki çift lakırdı söylemeli. Ah şu tavla başındaki atiklikleri

¹¹ Künyesi Ebu Ömer'dir. Cema-cem vaka'sında vefat etmiştir.

beceriklilikleri memleketin muhtaç olduğu işlerde görseydim diye size bir gönül etmeli ki teshiri görünsün. Yoksa benim gibi bir zavallı akşama kadar değil, sabaha kadar çene çalsa yine nafi.

Benim bu sözüm üzerine orada bulunanlardan biri elini yanındaki gencin omzuna koyarak: merak etme hoca efendi! Sözlerim pek boşa gitmedi. İşte bu efendi şimdi şurada kendi kendine tövbekâr oldu. Bir daha oyun oynamamaya yemin üstüne yemin etti. Deyince ben hemen ellerimi açarak Cenab-ı Haka şükür ettim. Sonra da o efendiye dönerek: azizim! Allah senin feyzini artırsın. Allah seni iki cihanda aziz etsin. O terk ettiğin tavlanın eğlencesine bedel sana bitmez tükenmez hayırlı eğlenceler, hayırlı neşeler ihsan buyursun dedim. Zavallı delikanlı kalktı elimi öpecek oldu. Ben rica ettim eli öpülecek adam değilim diye yerine oturması için ant verdim.

[211]Derken o tuhaf zat bana karşı: hoca efendi bizim manganın topu tövbekâr oldu. Sen bizlere de dua et dedi bu söz üzerine; biz de vazgeçtik, biz de oyun oynamayacağız diye her taraftan sesler gelmeye başlayınca hemen kulaklarıma inanamayacak gibi oldum adeta bu sözleri şakaya dinlemek istedim. Meğer istediklerim hep sahiciymiş. Meğer benim o gün oraya gidişimde büyük bir hikmet varmış.

Artık kahvenin içi pek tuhaf olmuştu. Allah'tan herkesin yüreği yumuşamış, herkesin sınırları gevşemişti. Kahve halkı birbiriyle hızlı hızlı konuşuyor. Kimi oynamıyoruz bunun ucunda ölüm yok ya diyor. Vakti saati gelmiş zaten bırakmak istiyordum. Şimdi bizim valide duyarsa ne kadar sevinir diyor el hâsıl her biri bir ley söylüyordu. Ben de sevincimden ne yapacağımı ne diyeceğimi bilmiyordum. O sırada iskeleden ince bir düdük sesi hissedildi. Ben İstanbul'a gidecek vapurun gelmekte olduğunu anlayınca ayağa kalktım. Allah hepinizden hoşnut razı olsun! Cümlelerinizi de tövbesinden dönmez kullarından eylesin Cenab-ı Hak tuttuğunuzu kolay getirsin. Var olun; aziz olun! Ben bugünkü hali hiç unutmayacağım, siz de beni duadan unutmayın! Geçmişleri andığımız vakit Abdullah-bin Mesud hazretleri ile hazreti Zozan'ı da hatırlayın! O nurun ruhunu da kendinizden haberdar eyleyin! Ne yaptıysa-evelallah- Abdullah bin Mesud hikâyesi onun gönlünü yaktı. Bizimkisi orada bir tellallık. Hemen Rabbim şefaathlerine nail eylesin.

O sırada şöyle bir kenarda duran kahveci gözüme ilişti. Hemen kendine doğru gidip: azizim! Sen sakın dükkândan tavla kalkarsa kârıma kesat gelir diye kaygılanma! Tavladan gelecek rızık Allah sana makastan, usturadan verir. Yahut bir başka yüzden ihsan eder. Ummadığın yerden bir hayır görürsün bir bereket bulursun ki sende şaşarsın bereket dediğin acayip bir sırdır. Ona akıl sır ermez rica ederim sen Sıtkı bütün et. Kahvende oyun oynanmamasına himmet eyle! Zira asıl iş sende biter. Bırak şu iki günlük ömrümüzde şeşle beşle geçmesin diyerek

[212]elini sıktım. O da bana karşı: merak etmeyin hoca efendi! Deminden beri söylenen sözleri hep dinledim ben de taş değilim ya, ben de bu millete düşman değilim ya. Bir tavla değil mi eksik oluversin. Allah kerimdir bir kapıyı kapatırsa bir kapıyı açar deyince ben:

hay ömrünüze bereket! Doğrusu ben senden korkuyordum. Acaba benim sözlerime ne diyorsun diye merak edip duruyordum. Şimdi büsbütün memnun oldum diye omzunu okşayarak orada bulunanları Allah'a emanet etti.

Şimdi ey ağalar! Size bunu böyle uzun uzadıya söylemekten maksadım; şayet sizin içinizde böyle oyun tiryakileri varsa şu sözlerimi dinleyip insafla düşünsünler. Bu fena tiryakilikten vazgeçsinler. O kahvede söylediğim sözler sade İstanbullulara değildir hepinedir. Hepinizin de sağlığınız selametiniz lazımdır. Hepinizin de halinize göre yolunuzu bekleyen işler güçler vardır. Rica ederim beni yormayın. Kahvedeki sözleri bana bir daha tekrar ettirmeyin. Hep külahlarınızı önünüze koyup güzelce düşünüp taşın! Hele Abdullah bin Mesud hazretlerinin hikâyesini iyice zihninize yerleştirin. Sırası geldikçe bunu duymayanlara anlatın! Belki sizin içinizde de yüreği yumuşamayanlar olur, kendisine hidayet erişenler bulunur.

Söz uzandıysa da bahsi pek uzatmadım diye kendime teselli veriyorum. Meram Müslümanların selameti olduktan sonra doğrusu ne söylense yine az görürüm. Hemen Cenab-ı Hak bizleri tez vakitte meramına nail olan kullarından eyleye. Bir haftamız da bununla geçti din dersimiz de inşallah gelecek haftaya.

Vahid

Cilt:2

Numara:27

KÖY HOCASI

Şimdilik on beş günde bir çıkar, sade dinden ahlaktan bahseder

KÖY HOCASININ MAKSADI

Köylüye dinini dünyasını bildirerek çalışıp çabalamanın yolunu göstermektir

TEMİZ KALPLİLER**ULEMAYA HÜRMET RİAYET**

Bilenlerle bilmeyenler hiçbir olur mu - Ulemanın uykusu ibadet nefesi tespittir - Zamanımızda ulemaya rağbet var mı - Ulemaya gazez bir Müslüman elinden gelir mi - Şeytan yaratıklarının gösterdikleri marifetler - Ulemayı küçük düşürmek Allah 'a karşı gelmek demektir - Misafirlerine ikram için hocasını ayakta durdurup lamba tutturan köy ayağının hikâyesi – Cennetin yolu ulemadır - Cennet mekân sultan selim ile İbn-i Kemal merhumun hikâyesi - Ulemanın enbiyaya varis olmasının hikmeti - Hoca hakkı nasıl ödenir - Ulemaya nasıl hürmet etmeli - Bir efendi sözünü ulemaya çok görenler - Ulemaya ağırlamaya kibir edenlerin hasmı Allah'tır.

Şehzadebaşı: Evkaf-ı İslamiyye Matbaası

1338

KÖY HOCASI

Sahib-i İmtiyaz: Üryani Zade Vahid

Cilt:2 26 Şubat 1336 (Perşembe) 6 Cemaziyel Ahir 1338 Numara:27

TEMİZ KALPLİLER

“Durmuş” ağa düşünerek kapıdan çıktı.

Hava sessiz rüzgârdı; gün apaçıktı.

Merkebini hazırladı, düzüldü yola;

Köy muhtarı karşı çıktı:

Ne var, hayrola!

Kasabaya mı yolculuk, hastalar nasıl?

Nasıl olsun, hastalık artıyor muttasıl.

Bizim kadın iki gündür dalgın yatıyor;

Hele oğlan, o yüreğe zehir katıyor.

15 gündür ateş gibi yanıyor Hasan.

Ne etmeli? Şaşıp şaşıp kalıyor insan.

Hoca nefes etmedi mi?

Etti ama bilmem ki..

Bir de hekim görsün dedi, kim bilir belki,

Fayda eder, umut bu ya sağlık tanrıdan.

Hekim şimdi kaçta gelir, gider on liran.

Paran yoksa ben veririm.

Öküzü sattım.

Birkaç kâğıtta bende var onu da kattım.

Yazık ettin.

Yazık ama neyleyeyim ağam.

[214]Yoksulluğa başka yoktu satmasam.

Senden alsam yarın yine ödemek gerek,

kim çalışıp kazanacak, kim ödeyecek.

Artık benim uğraşmaya gücüm yetmiyor.

Artık bu sıska bile gelir fayda etmiyor.

Ağam ağam dile kolay üç evlat verdim

Ah onları şu canımdan fazla severdim.

İkisi Kosova'da şehit, biri Karkasta

.Kaç haftadır işte Hasan da hasta.

Bu öküze feda gitsin. Tek o sağ olsun.

Kapat o yarayı kapat, o dertler uzun.

Haydi, yolun açık olsun, güle güle git.

İnşallah tez vakitte kalkar o yiğit.

“Durmuş” ağa selam verip ayrıldı oradan.

Dağlar aştı füzde(?) gitti, geçti korudan.

Güç hal ile kasabaya nihayet vardı.

Ulaştı hekime acı acı yalvardı.

Hekim gidemem deyiverdi: Bende hastayım.

İster misin yol yüzünden ben de yatayım.

Yol pek uzun, bir araba olursa peki.
Merkep var ya!
İyi olsam binerdim belki.
Hem isterim on lirada hekimlik payı...
“Durmuş” ağa peki dedi, ben arabayı
Hazırlatıp getirteyim, hazırlan sende.
Hekim dedi, bana birkaç lira ver sende
Biraz ilaç yaptırırdık; dinlersen beni.
”Durmuş” ağa kesesine saldı elini
,renği attı birden bire gözü karardı;
Cepte ne keseden eserine para vardı;
Sanki cihan yıkıldı da düştü üstüne
Yarabbi bu bitmez gönül üzüntüsüne?
Elde iki hastam inliyor inim inim.
Altmış lira param gitti mahvoldum bittim.
Hekim şaşırılmıştı, sordu:
Düştü mü paran?
“Durmuş” ağa ses veremedi çıktı odadan.
Merkebine atlayarak döndü ters yüze.
Acıyarak düşünüyor çakır öküzü,
Satıp tüketmişti, ne çift kaldı ne davar.
Ah içinde ne kaygılı düşünceler var
Dalgın dalgın gidiyordu sersemeler gibi.

Altında sallanıyordu halsiz merkebi
Yarı yola gelmişti ki durdu ansızın.

[215]Çalıların arasında gördü bir çıkın,
Sokularak aldı onu, koça bir kese
Titriyordu elleri yarabbi ne etse
Beş, altı yüz kâğıttan da fazlaydı belki,
Yüreğini çarpıntılar boğmuştu sanki.
Alıp itmek için onu bir istek duydu.
Çekinerek heybesinin gözüne koydu.
Birdenbire titreyerek çekildi geri,
“Allah” korkusundan büyümüşü gözleri.
Düşündü o keseyi kaybeden bahtsız.
Duydu temiz yüreğinde acı bir sızı.
Elbet dedi yanmıştır zavallı adam.
Hayır, istemem bunu ben bu para haram
Hemen kasabaya döndü, tellal istedi.
Bir kayıp çıkın getirdim, haber dedi
Kim düşürmüş ise gelsin, parayı alsın
Tellal henüz oradaydı ki birde ne baksın
Bir gür sesli bağılıyor, öbür köşeden:
Kimse ak kese içinde para düşüren
Sorsun şadırvan başında Hacı Murada

“Durmuş” ağa hemen koştı, baktı orada

Al cepkenli ak pek bir ihtiyar oturmuş.

Selam verip karşısında oturdu “durmuş”.

Dedi Ağam ak keseyi düşürenim ben;

İhtiyar çıkardı Burak çıkın cebinden.

Bu mu? Dedi.

Evet budur.

Ne var içinde?

Atmış kağıt.. Satmıştım geçende

Doğru dedi. Helal malmış, haram görmemiş

Kaşlarını kaldırarak:

Lakin bizim iş?

Diye şöyle acı acı bir nefes aldı

Ve elini ceplerinin cebine saldı.

Mor kese göstererek dedi:

-Bak buna.

Böyle bir kese düşürdüm pınar yolunda

Altı yüz kâğıdım gitti içinde tamam.

“Durmuş” çıkını uzattı:

Bu muydu ağam.

Hacı Murat birden bire şaşırıldı kaldı.

Gözlerine inanmadı. Sanki masaldı.

“Durmuş” nakleyledi uzun uzun.

Hacı dedi, sen Hakk’ın sevgili kulusun.

Sarıştılar kardeş gibi sevinçlerinden

Yüzlerine nurları düşmüştü içlerinden

Ahmet Necmettin

ULEMAYA HÜRMET RİAYET

[216]Ağalar bilmiş olun ki! Hak Teâlâ hazretleri Kur’an-ı kerim in’de ulemaya tekrar tekrar meth buyurur. Peygamber efendimiz de âlimle cahil arasında yetmiş derece fark buluyor. Allah’ın emrini kullara bildirmek yüzünden ulemayı peygamberlere varis tutuyor. Bu sebepten ulemanın uykusuna ibadet, nefesini tespih sayar. Onların yüzüne bakmanın da ibadet yerine geçeceğini bildirip ümmetine emir verir: ulemaya ikram edin! Onlara ikram veren Allah’a ve resulüne ikram etmiş olur, buyurur. Daha ulema hakkında bunun gibi nice emirler, nice hadisi şerifler vardır.

Şimdi ağalar bilirsiniz ki Allah kelamına, peygamber kelamına karşı inanıp amenna demekten başka çaremiz yoktur. Biz de elbette inanacağız, bu sözlerin hak olduğunu tasdik edeceğiz, lakin bu böyle olmakla beraber size sorarım acaba biz bu sözlere can ve gönülden inanan kimselerden miyiz, değil miyiz?

Aman hocam o nasıl lakırdı. Bir kimse Müslüman olurda Allah’ın peygamberin kelamına can ve gönülden inanmaz, iman etmez olur mu?

Evet, ben de biliyorum. İman etmemek olmaz ama insan ortalığın gidişine bakınca doğrusu şüpheye düşüyor. Neden dersiniz; Hakk Teâlâ hazretleri ulemayı cahillerle bir tutmayı onların kadirini kıymetini yüceltiyor. Biz tersine olarak ulemaya hiç ehemmiyet vermiyoruz. Hep onları küçük düşürecek şeyler yapıyoruz. Peygamber efendimiz: ulemaya ikram etmenizi emrediyor. Biz inadına onları hor hakir tutuyoruz, ulemayı biliyoruz, uykuları ibadet, nefes almaları tespih olan o ümmeti Muhammed uleması her neden ise neüzübillah bizim gözümüze hoş görünmüyor.

[217]Siz şimdi bu sözlere bakıp da beni öyle bilir bilmez. Söylüyor ediyor zannetmeyin! Ben şeriat sayesinde çok gezmiş, çok görmüş bir adamım. Halk

arasında başı sarıklıların ne kadar rağbeti olduğunu pekâlâ biliyorum. Başkalarının da ne derecelerde itibarı bulunduğunu görüp duruyorum. Evet; imanlarına, hocalarına çok hürmet, riayet eden köylerimiz, kasabalarımız hamdolsun az değildir. Lakin imanlarını hocalarını hoş tutmak şöyle dursun, onların yüzlerini bile görmek istemeyen kimselerinizde pek çoktu. Hele ulemayı beğenmeyip onlarla adeta alay etmek isteyenlerde günden güne çoğalmaktadır. Hatta bazen daha ileri giderek bir garip köy hocasının evini yakıverenler, bir köy imamının saadetini çalıverenlerde görülüyor.

İşte bunlar hep din, iman zayıflığından ileri gelmez mi? İmanı bütün kimse nasıl olur da ulemadan bir zata gazez bağlar. Nasıl olurda onu evceğizini, kitaplarını yakıp çoluğunu çocuğunu kül üstünde bırakır? Yüreğinde zerre kadar dinine muhabbeti olan bir kimse nasıl olurda bu adiliği yapar? Be hey zalim, be hey Allah'tan korkmaz! dese birisi:

Sen şeytanın yardanı mısın; yoksa din düşmanlarının ortağı mısın, nesin? Bir köy hocasını yuvasını dağıtıyorsun, bir köy imamının saadeti kapar alırsın. Muradın maksadın nedir? Köyünde bir hoca bulunmasın, bir “Allah” adamı mekân tutmasında meydan şeytanlara mı kalsın. Sen bunları mı istiyorsun? Dünya da hemen saat takmamış kimse kalmamışken üç-beş mecdiyelik bir saati imamınıza çok mu gördünüz yoksa imam saatsiz kaslın da namaz vakitlerini kolaylıkla bilmesin diye mi böyle yaptın? Yoksa köyünüzün üzerinde okunan Ezan-ı Muhammediyeyi mi işitmek istemiyorsun? Adın sanın soyun sopun hep Müslümanken senin böyle dine düşmanlığın nedir?

Ağalar! Doğrusu bu pek düşünülecek bir şeydi. Hangi Hıristiyan kalkmış da papasının saatini çalmış, onu yakmış? Kendini bile bir Müslüman hocasına karşı böyle gaddarlık etmek şöyle dursun ona yan gözle bile bakamaz. Asla onu küçük düşürecek bir şeyler yapamaz. Zirai ulemanın kadrini

[218]Cenab-ı Hak büyültmüştür. Böyleyken ulemayı küçük düşürmek istemek, hâşâ Cenab-ı Allah'a karşı gelmek demektir. Bunun için imamlar, hocalar el-hasır bütün ulema hep baş üstünde tutulmalıdır. Onlara layık olmayan şeyler asla reva görülmemelidir.

Hiç hatırımdan çıkmaz. Bir defa bir köye misafir olmuşum. Akşam yemeğini yerken hane sahibi; sofraya hürmet edenlerden birine dönüp: hoca! Lambayı şöyle tut ki efendiye daha iyi aydınlık gelsin dedi. Ben sözü duyar duymaz lokma ağzımda kaldı. Hemen lamba tutana döndüm, baktım kil sarıklı bir zat ayakta durmuş bize lamba tutuyor. Hane sahibine sordum Süleyman ağa bu zaat kimdir? Dedim: o da cevap olarak: efendim, bizim hocamız imamımız demesin mi o zaman ben: ney aşk olsun sana! Hocanız ayakta durup bize lamba tutsun. Biz de böyle oturalım da şapır şupur et yiyelim ha. Bu dünyada olacak iş midir? Dedim. Sonra o zata dönüp haydi hoca efendi bırak o elinden o lambayı da gel şöyle otur beraber yiyelim bakalım! Senin öyle ayakta tuttuğun lambadan gelecek aydınlık bize haram olsun diyerek onu sofraya oturttum. Hane sahiplerine; ağam dedim:

Her şeyin bir yolu vardır, cennetin yolu da ulemadır. O ulemanın sahibi de işte bu hoca efendilerdir. Bunu için siz hocalarınızla, imamlarınızla iftihar edin! Onları hep ileri geçirin, daima üst başa oturtun. Böyle lamba tutmak gibi şeyleri onlara layık görmeyin!

Benim bu sözlerimden hoşlananlar çok oldu. Kaza meclis idaresinin kocaman bir ağası olan Süleyman ağa da biraz bana hak verir gibi göründü ama iç yüzünü Allah bilsin.. Ben o sırada tuttum cennet mekân Sultan Selim ile Şeyhülislam İbn-i Kemal merhumun vakasını anlattım. Bilmem Süleyman ağa! Dinlemişliğin var mıdır? Dedim.

Osmanlı padişahlarından iyilik ola Müslümanlara halife olan Sultan Selim Mısır seferinden dönerken yolda şeyhülislam efendinin bindiği atın Sultan Selim'in üstüne çamur sıçrar. Sultan

[219]Selim bunu görünce: ulemanın bindiği atın ayağından üzerime sıçrayan çamurla ben iftihar ederim demiş ve vefatından sonra o çamurlu esvabın kabri üzerine konulmasını vasiyet etmiş. İşte o esvap hala Sultan Selim merhumun türbesinde durur.¹² Arzu edenler daima gidip ziyaret edebilirler. Bakın bizim en büyük padişahlarımız bile ulemaya ne kadar hürmet, riayet ediyorlarmış.

¹² Bu esvabın böyle saklanması hikmeti bilemeyen bir türbedar temizlik yapacağı diye tutmuş o çamurları yıkayıvermiş. Lakin yine çamur lekeleri bellidir.

Benim bu sözlerime karşılık Süleyman ağa gülerek: Şimdi bizim hoca da İbn-i Kemal mi yaa dedi. Herkesin de hocası haline göredir dedim.

On beş sene evvel ben bu sözleri kimseye yaranmak için söylememiştim. Sırf ulemaya muhabbetimden böyle söylemişim. Bin şükür mevlaya ki ben bu kafadayım. Yine ulemaya yan bakanlara şöyle düşman kesilirim. Hele herkesi güldürmek için bir takım hoca hikâyelerini uydurup söyleyenlerin alimallah dilini koparmak isterim. Beni böyle eden, bana bu kafayı taşıtan dinimizin verdiği derstir. Başka hiçbir şey değildir. Bunun için gelin siz de bu dersi alın! Siz de gönlünüzde ulemaya karşı muhabbet uyandırın! Evlatlarınızı da ulemaya hürmet,riayet ettirin.Onlar da öyle alışsınlar,öyle yetişsinler.Zira gittikçe halkta ulemaya rağbet azalıyor.Bu sebepten medreseler boşalıyor.Bu yüzden köyler imansız hocasız kalıyor. Biliyor musunuz ağalar bu halk muharebeden de, salgın hastalıklardan da bin kat fenadır. Çünkü köylüye dinini öğretecek, daima nasihatle insanı fenalıklardan alı koyacak imamlar, hocalardır. Neüzübillah onlar olmazsa yahut onların sözleri bir yerde tutulmazsa artık sarhoşluk, kumarbazlık mı dedik, çapkınlık hırsızlık mı dedik hepsi hazırdır. Bu fenalıklarla çarpışacak, Muharebe edecek hep ulemalardır.

İşte ulemaların peygamberlere varis olma hikmeti de budur. Köyünüzün imamı, hocası

[220]adeta size karşı bir peygamber vazifesi görür. Adeta sizin elinizden tutup Allahın cennetine cemaline eder götürür. Bunun için siz onların iyiliklerine karşılık ne yapsanız ne kadar iyilikte bulunsanız yine azdır. Hoca hakkı öyle sade şu kadar para ile, bu kadar zahire ile ödenmez. Hem onların eksiğine gediğine bakmalı hem de tatlı dille,güler yüzle gönül almaya dikkat etmeli.Öyle ben para veriyorum,iyilik ediyorum diye onlara karşı kurulmaya gelmez.Onların başları ne kadar dik,gönülleri ne kadar hoş olursa sizin iyiliğinize de o kadar çok çalışabilirler.Siz yardım edip onları dünya gairesinden kurtarmazsanız varsın onlar da bizim gibi toprakla boğuşsun dersiniz sonra imamlığı hocalığı kim yapacak?Alim dediğin daima çalışmak,daima arkasını bırakmamak ister.Hem de alim için gönül hoşluğu lazımdır bu da biraz parayla olur.

Bunun için imamlarınızı hocalarınızı müezzinlerinize sıkıntı çekirtmeyin. Onları ele güne karşı gül gibi gezdirmeye gayret eyleyin. O mübarek adamlara ettiğiniz iyilikleri sakın çok görmeyin. Onların hürmetlerinden asla öksün meyin!

Daima onları hoş tutun. Kendilerine seslendiğiniz yahut bir şey söylediğiniz vakit öyle:’’Hoca hoca’’diye bağırmayın! Unutmayın ki onlar hem hocadır hem de efendidir. Ne varmış, hoca efendi dersiniz ağzınız mı aşınır? Başkalarına gelince pek ala türlü türlü iltifatlar edersiniz de ulemaya gelince mi ağzına üşenirsiniz? Üşenmeyin ağalar üşenmeyin. Sizin eğer diliniz alışmamış da onun için böyle diyorsanız bu âdeti kaldırın. Bundan böyle dilinizi iyiye alıştırmın! Yok, eğer hoca efendi diyerek ulemayı ağırlamak kibrinize dokunursa bilmiş olunki öylelerin de hasmı Allah’tır. İşte ben bu kadar derim ötesini de siz bilirsiniz!

Cilt:2

Numara:28

KÖY HOCASI

Şimdilik on beş günde bir çıkar, sade dinden, ahlaktan bahseder

KÖY HOCASININ MAKSADI

Köylüye dinini dünyasını bildirerek çalışıp çabalamanın yolunun göstermektir

KÖY DÜĞÜNLERİ

Başımızın büyük bir derdi - Köy düğünleri için dâhiliye nezareti valileri mutasarrıflara nasıl emir veriyor - Köylerde beş-altı yaşarlındaki çocuklar niye azalmış - Herkes düğün yapmaya neden koşamıyor - Düğün derdinin çaresi - Mayısın ilk perşembesindeki düğünler nasıl olacak - Padişah efendimiz - Köy düğünleri için ne buyurmuşlar, neler münasip görmüşler - Valiler kimlerin nikahın da bulunacak - Peygamber efendimiz evlenmekten çekinenleri beğeniyorlar mı- Ashab efendilerimiz evlenmeye ne kadar ehemmiyet veriyorlar - Erkini fenalıklardan melekler gibi saklayan bir kadın dünya metaı değildir, Allah nimetidir - Dervişlik taslayan dünya evine girmek isteyenler - Çardaklı hafız Adil efendinin dünyaya gelmesine kim sebep olmuş - Nikahın hayırlısı nasıl olanıdır - Daha ay ağı atmadan varacağı evin çarhını tersine döndüren kadınların meymenetsizliği - Dinimiz evlenmeyi ne kadar kolaylaştırıyor, şeytan ne kadar güçleştiriyor - Allah'ın emrine peygamberin sünnetine uyarak bir yastığa baş koyan iki zavallıyı aç çıplak koyar mı- Herkesin evinde iki paralık olarak eline paçavra gibi rızık geçen sümsükler, sünepeler - Dedelerimizin: “Yiğidi yiğide ver de rızıkına karışma” demelerinin hikmeti - Tam bir yiğit olmak isteyenler ne yapsınlar.

Şehzade başı: Evkaf-ı İslamiyye Matbaası

1338

KÖY HOCASI

Sahib-i İmtiyaz: Üryani Zade Vahid

Cilt:2 26 Cemaziyel Ahir 1338 (Perşembe) 18 Mart 1336 Numara:28

KÖY DÜĞÜNLERİ

Ey ağalar! Bilmiş olun ki başımızın büyük dertlerinden biride bizim düğünlerimizdir. Bunu geçenlerde size Boz höyükten Demirci zade rıza efendi güzelce anlatmıştı. Kovulması pek müşkül olan bu dert için ben de aklıma gelenleri söylemek isterdim. Bunun için bir fırsat gözetir dururdum mayısın ilk haftasında her tarafta köy düğünleri yapılmasına hükümet karar verince artık benim için söz yeri gelmiş oldu. Şimdi bende söyleyeceğim. Ben de dilim döndüğü kadar bir şeyler anlatacağım lakin hele size hükümetin emrini bir okuyayım. Dâhiliye nazırımız ilk önce ne düşünmüş, sonra sevgili padişahımız efendimiz neler buyurmuş ne gibi şeyler münasip görmüş bunları bir anlatayım. Sonra da bana ne düşerse Allah ın izniyle onu söylemeye gayret edeyim.

Şimdi ağalar! Bakın dâhiliye nazırımız hazım bey efendi köy düğünleri için valilere mutasarrıflara emir verirken söze nasıl başlamış:

[Pek tabi olduğu üzere köyleri mağrur, köylüleri müreffeh ve Mesud olmayan memleketlerin şehir ve kasabalarında asar-ı huzur ve ümran temelleri çürük bir binanın bazı aksamındaki müzeyyinât-ı zahire kabilindedir. Vatan, evlad-ı vatan denince harta her şeyden

[222]evvel köyler köylüler gelmeli, köyler olmazsa aç çıplak kalacağımızı köylüler bulunmazsa vatanın en fedakâr, en necip müdafilerinden mahrum kalacağını herkes ve alelhusus biz, idare memurları hiç unutmamalıdır!]

Bakın nazır bey kasabaların iyiliğini, köylerin iyiliğinde buluyor. Köyleri harap köylüleri perişan olan memleketlerin şehirlerindeki kasabalarındaki süsü nizamı, rahatı huzuru beğenmiyor. Bu hali tıpkı temeli çürük evlerin dışını süsleyip etmeye benzetiyor. Asıl temele ehemmiyet vermek istiyor. Kasabalardan evvel köyleri, köylüleri göz önünde tutmak lazım geldiğini valilere mutasarrıflara bildiriyor. Hay Allah razı olsun şu zaattan... Ne kadar doğru söylüyor, ne de güzel temsil getiriyor. Asıl suyun başında oturanların ağzından böyle şeyler işitmeye pek

alışık olmadığımızdan adeta insanın kulaklarına inanmayacağı geliyor. Her neyse bakalım nazır beyi dinleyelim:

[Ben şimdiye kadar Anadolu da Rumeli de, hicaz da, ırak ta, Suriye de hasılı memleketimizin hemen her tarafında bu kanaatle ifayı memuriyete köylü hayatının bitmez tükenmez meraretlerini elinden geldiği kadar tahfife gayret ettim. Ruesa-yı memurin-i idare, yani müdür, kaymakam, mutasarrıf, vali, köylülerle baba oğul gibi görüşmek ve kendilerine hükümet memurlarının yalnız vergi alır, kendilerinden başka her türlü fitratta bir mahluk değil, bilakis vazifelerinin en mühimi köylülerin esbab-ı huzur ve saadetini istikmale taalluk ettiğini fiilen göstermek, köylülerin hoşnudu ve ehemmiyetini kazanmak her nevi muvaffakiyet-i idari yenine asal-ı esasi olduğuna kanaat etmelidirler. Bu ihtilat-ı pederane ve halisaneden ne yolda ve ne ziyade ne gibi husus at-ı mühimmede istifade edilebileceğini inşallah peyderpey tebliğ ve izah edeceğim.]

Demek ki bu zatı şerif sizi eskiden beri tanıyormuş, eskiden beri sizin dertlerinize derman arıyormuş.. İnşallah ağalar hekiminiz karşınıza çıkmıştır. Hele dinleyelim:

[İşte bu kanaat ve maksat ile ahiren hüdavendigar vilayetinde ziyaret ettiğim köylerdeki müşahedatın beni pek ziyade mahzun etmiştir. Harp-ı medit-i umuminin harp sahalarında ikâ ettiği zayıat-ı azime cümlece malumdur ki kabl'el-hassa ve tasvir değildir. Fakat köyler görülmedikçe harta gelmeyen müsaib-i harbiyeden birinde köylerde beş, altı yaşındaki çocuklara pek calib-i dikkat bir surette az tesadüf edilmesidir. Enva-i ızdırabat içinde geçen şu dört, beş sene zarfında tenasilin suret-i külliyyede sektedar olması yüzünden mutehasil bu nazar-ı söz boşluğun suret-i mümkünine ile doldurulması için teksir ve tacil-i izdivaçtan başka bir çare olmadığından bu babta mutehaddit köylerde bizzat tetkikatta bulundum.]

Bakın ağalar nazır bey bursa valisi iken köyleri dolaşmış şu senelerce süren muharebe yüzünden köylerinizin halini görüp lakin sade mahzun olmakla kalmamış dikkat etmiş. Vaktiyle evlerinizin etrafında kuşlar gibi cıvıdayıp yatan dört beş yaşındaki yavrucakları görememiş. Beş altı sendir kimsenin zürriyet yetiştiremediğini düşünerek buna bir çare aramış işte o çareyi nasıl bulduğu nazır bey yine kendi söylesin.

[223] *[Aldığım malumata göre her karyede el-yevmi sene izdivaca gelmiş hayli nişanlı ve delikanlılar ve genç kızlarda bulunduğu halde düğünlerimize musallat olan adet-i muzırrının köylere kadar tamim etmiş bulunması netayicinden olmak üzere günden güne tezyit eden pahalılıktan dolayı düğün yapmamakta olduğunu kemal-i esefle anlayarak hüdavendigâr köylerince tatbik edilmek üzere mevad-ı atıyyeyi bil-müzakere kararlaştırmıştım.]*

Bakın! Nazır bey sade düşünmemiş, sormuş soruşturmuş iyice anlamış dinlemiş ki kadınlar erkekler arasında evlenebilecekler pek çok ama ortada düğün denilen bir bela var. Bu yüzden herkes evlenemiyor ev yıkıcı masraflara israflara herkes takat gösteremiyor. İşte nazır bey bunu anlayınca düşünüyor taşınıyor bazı köylülerle konuşup görüşüyor, nihayet bu derde derman olmak üzere sade bursa vilayetine mahsus olmak üzere yedi şeye karar verir:

[“1- Önümüzdeki mayısın ilk Perşembe günü hüdavendigâr vilayeti dahilindeki köylülerin kaffesi için “düğün günü” olaaktır.

2-düğünlerde işret ve muyir-i ser-i serif diğer şeyler katiyen memnudur.

3-evlenecek erkek ve kızın evliya ve akrabasına hediye itası gibi teklifat mumnu ve hılafından hareket mucip-i cezadır.

4-mayısın ilk Perşembe günü akd-i nikah merasimine davet edilenlere yalnız bir şerbet ikramıyla iktifa edilerek mutad olduğu vech ile günlerce ziyafetler verilmek gibi israfattan katiyen ictinap okunacaktır.

5- Aded-i nüfusa nazran dâhil-i vilayetde hangi karyenin düğünü daha ziyade ise vali bizzat oraya giderek akd-i nikâh cemiyetine iştirak edecek ve diğer düğünlerde de vilayet, liva, kaza, nahiye erkân-ı memurinin ve adam kıfayeti halinde esraf ve ulema-i memlekette münasipleri valiye vekâleten hazır bulunacaktır.

6- Bu suretle izdivaç eden zükür ve inasınisim ve şöhretleri vilayet gazetesi ile ilan olunacaktır.

7-Bu izdivaçların mahsul-ü müteyyimini olmak üzere ilk temellüt edecek çocuğun validesine vali tarafından üzerinde nevzadın ismi ve tarih-i veladeti mahluk bir altın bilezik ihda kılınacak ve çocuğun isminin lütfen ve tebriken taraf-ı eşraf hazret-i hilafet penahiden intihab ve ithaf buyrulması istirham olunacaktır.]

Memuriyet-i acizanemin tahvilinden dolayı şu mukerreratın bizzat tatbikine imkan kalmamış ise de keyfiyet-i cümlemizin en müsvik-i vakdisi olan vel-i nimet-i bi-minnetimiz padişahımız halife-i rasülüllah efendimiz hazretlerine bilmünasebe sıfahen ledel-arz-ı tasvir ve tasmim-i vaki lütfen ve tenzilen karin-i istihsan-ı humayun olarak yalnız hüdavendigar vilayetinde değil, bilumum memalk-i şahanelerince tatbik olunmasına emr-u ferman ve bu izdivaçlardan vilayet dahilinde ilk doğacak çocuk erkekse nam-ı nameyi humayunlarının ve kız ise büyük kerime-i sevket-penahileri Fatma ulviye sultan aliyyetsan hazretlerinin ism-i muhteremlerinin ve her karyede ilk tevellüt edecek etfal-i züküra mahdum-u mukerrem-i tacidari Muhammet Ertuğrul Efendi hazretlerinin ve ilk doğan kızlara da küçük kerime-i İsmet ve Semiyeye-i humayunlara Rukiye Sabiha Sultan aliyyel-şan hazretleri namının itasına müsaade-i seniyye-i hilafet fenahi arzen buyrulmuş, izahat-ı mebsata dairesinde muameleye mesaraat edilmese Hudavendigar vilayetine tebliğ olunmuştur. Oracada emr-u ferman-ı humayun hazretleri padişahi mentuk-u münifinin tamamıyla tatbikine mesaraatla netayie-i hasiladan peyderpey malumat itasıve bu işin bir daire-i resmîyeye veya bir memura havalesiyle iktifa edilmeyerek bizzat taraf-ı alilerinden takip olunması hasetsen temenni olunur. 4 Cemaziel-ahir 1338- 25 Şubat 1336.]

Ağalar! Bakın ne kadar halimize münasip bir karar. Öyle öküz, tarla satarak uzun uzadıya ziyafetler yapılamayacak. Davetlilere yalnız bir şerbet ikram edilecek. Öyle ona buna bir takım hediyeler de verilmeyecek sarhoşluk gibi hiç dinimize sığmayan bir takım münasebetsizlikler uygunsuzluklar dahi olmayacak. Nüfusuna göre en çok hangi köyün düğünü daha ziyade ise vali kalkıp o köye gidecek nikah cemiyetinde bulunacak. Öteki köylerde

[224]kendi tarafından birer vekil gönderecek böylece mayısın ilk haftasında düğünleri olan gelin ve güveyle adları sanları hep vilayet gazetesinde hep ilan olunacak.

Hazım Beyefendi bursa valiliğinde bu kararı verdikten sonra dahiliye nazırı olur, kalkıp İstanbul a gelir, lakin o karar asla zihninden çıkmıyor. Bir gün bu arzusunu sevgili padişahımıza açıyor. Hiç böyle hayırlı bir işi padişah efendimiz beğenmez mi? Hemen onlarda ferman buyuruyorlar hem de sade bursa vilayetinde değil bütün memleketlerin her tarafında da böyle olmasını irade ediyorlar. Fazla

olarak her vilayetin kendi köylerinden ilk doğacak çocuk erkek ise ona kendi mübarek isimlerinin konulmasını emir buyuruyorlar.

Şayet o ilk çocuk kız ise ona da büyük kerimeleri Fatma Ulviye sultan hazretlerinin isimlerinin konulmasını münasip görüyorlar. -Dikkat ediyorsunuz ya her vilayetin köyleri içinde ilk doğacaklar içindir.- Bundan başka her köyde doğacak ilk erkek çocuğa kendi şehzadeleri Muhammet Ertuğrul efendi hazretlerinin isimlerinin konulmasının ve her köyde doğacak ilk kız çocuklarının da küçük kerimeleri Rukiye Sabiha Sultan hazretlerinin isimlerinin konulmasını ferman buyuruyorlar. Böylece her vilayette ilk doğacak çocukların validelerine valiler tarafından birer altın bilezik hediye edilecektir. Bu bileziklerin üzerinde de çocuğun adı ve doğduğunun tarihi yazılı bulunacaktır. İşte hükümetin kavli kararı bundan ibarettir. Şimdi...

Hocam sözünü bal ile kestim! Bunlar hep güzel ama sade düğünle iş bitmez onun sonunda geçinme derdi vardır. Onun sonunda yoksa oğul kız evermesini hepimiz isteriz. Lakin yoksulluk insanı düşündürüyor. Sen bize asıl bunun bir çaresini söyle!...

Peki, babacığım sen merak etme! Allah'ın inayetiyle onun da çaresini söyleyeceğim hele sen biraz sabırlı ol!

Şimdi ağalar Allah kelamını, peygamber kelamına tutulmayınca hükümetin verdiği bu kararın kıymeti o kadar bilinmez. Din ulularının evlenmeye ne kadar ehemmiyet verdikleri öğrenilince nedense o kadar tesir görülmez. Bunun için siz biraz beni dinleyin!

[225]Allah-ü Teâlâ hazretleri kuranı kerimde erkeklere evlenin diyor evli olmayan erkekleri, kadınları evlendirin diye velilere emir veriyor. Kocasız kadınların evlenmesine de mani olmayın diye tembih buyuruyor. Peygamber efendimiz de imtina: evlenin, evlat yetiştirip çoğalın! Zira ben kıyamet gününde başka ümmetlere karşı sizin çocukluğunuzla iftihar ederim.” Buyuruyor. Evlenmekten çekinenleri hiç beğenmiyor. Evlenmek benim sünnetimdir benim sünnetimle amel etmeyen yani evlenmek istemeyen- kimse benim ümmetimden değildir. Beni seven benim sünnetimi tutsun, yani evlensin “buyuruyor: peygamber efendimiz bekârlığı tehlikeli gördüğünden makbul tutmuyor: sizin en yaramazınız, en belalınız evli

olmayanlarımızdır!” buyuruyor. Hele bir hadis-i şerifinde: günahlardan temiz pak olarak Allah kavuşmak istemeyen kimse evlenmelidir.” Buyuruyor.

İşte bunun için ashab efendilerimiz bekârlıktan pek çekinirlerdi. Hatta Abdullah bin Mesud hazretleri eğer ömrümden on gün bile kaldığını bilsem Allahın huzuruna bekâr olarak varmamak için yine evlenmeyi arzu ederim” dermiş. Muaz bin Cebel hazretlerinin de iki haremi birden taun denilen “yumrucak” hastalığa tutularak vefat etmiş, kendisi de o hastalığa tutulmuş. Bu mübarek zaat yine o halde iken: aman beni evlendirin! Zira ben rabbimin huzuruna bekâr olarak gitmeyi arzu etmiyorum dermiş. Söylemeye vakit olsa daha bunun gibi nice şeyler vardır. Siz şimdi sakın yanılıp ta: bu devletliler dünyaya, kadına ne kadar düşkünmüşler” demeyin! Zira helal süt emmiş iyi bir kadın hiçbir vakitte dünyadan sayılmaz. Siz dünya dünya dersiniz bilir bilmez dünyayı yerden yere vurursunuz ama çok yanıldığımız olur haberiniz yok. Neden dersiniz her ne ki insanı Allah’tan uzaklaştırıp işte dinimizin zimmettiği dünya odur.¹³ yoksa insanı mevlasından uzaklaştırmayan şeyler dünyadan sayılmaz. Bir kadın ki erkeğine nelerden, nice fenalıklardan melekler gibi saklayıp Allah’a yaklaştırır. artık o dünya metaı değildir, Allah’ın pek büyük bir nimetidir. Böyle bir nimet kadri bilmeyenler, dervişlik taslayıp dünya evine girmeye hoş görmeyenler sade hazreti Ali efendimizi düşünsünler bu onlara yeter.

Çünkü hazreti Fatma’nın vefatından sonra hazreti Ali yedi günden ziyade bekâr durmadı

[226] hemen evlendi. Hatta sonraları dört haremiyle yedi odalı bile oldu. Siz ne sanıyorsunuz. Evlenmek sofiliğe sığmaz mı zannediyorsunuz? Hele bazı kimseler vardır ki belki fena bir evladım olur diye evlenmezler. Hep bu fikir ile yaşayıp dünya evine girmek istemezler. Bunların içinde böylelikle bahane edenler olduğu gibi hakikaten bu itikatta bulunanlar da vardır. İşte ben bu itikadın yanlışlığını iyiden iyiye meydana koymak için size sahiden olmuş bir hikâye söyleyeceğim;

Bundan elli altmış sene evvel Çanakkale’ye yakın Lâpseki’nin Çardak nahiyesinde gayet safi sofi kendi halinde bir zat varmış. İşte bu mübarek zaat, belki fena bir evladım olur diye korkup evlenmeyenlerden imiş. Bir gün Çardağın mezarlığından geçerken bu zata zil zurna bir sarhoş musallat olmuş. Hocam gel şu

¹³ Bu bahsi tamamı on yedi numaralı nüshamızdadır.

mezarlığın yanında bir baş Kuran oku! İşte para “diye zorlar dururmuş. Sözü uzatmayalım nihayet o mezarın başında bir “Yasin-i Şerif” okutmadan sarhoşun içi rahat etmemiş. O zat bu hali böyle görünce sormuş: bu mezarda yatan senin neyindir?” demiş sarhoşta cevap

babam demiş”. Almış başını yıkıla yıkıla gitmiş.

O zat sarhoşun arkasından bakarak düşünmeye başlayıp kendi kendine derki: ben şimdiye kadar belki fena bir evladım olur diye evlenmiyordum lakin bu sarhoş benim aklımı başıma getirdi. Bak o sarhoşluğuyla beraber kalkmış gelmiş babasının başı ucunda kuran okutmak istiyor. Hem para veriyor hem de zor ediyor. Demek benim evladım da ne kadar fena olsa hiç olmazsa bu sarhoşun yaptığı gibi günün birinde beni hatırlayıp gelir, başım ucunda Kuran-ı kerim okutur” diye evlenmemek fikrinden vazgeçer. Hemen Allahın emriyle kendine münasip bir hatuncağız alır evlenir. Cenab-ı Hak onlara bir erkek evlat verir onlar da okutup hafız ederler. Nihayet o çocuk olur bir hafız Adil efendi..

Ben Çardağa gittim lakin vaktiyle bu hikâyeyi işitmiştim, can kulağıyla dinlemiştim. Şimdi yeri geldi söyledim. Belki içimizde de bu hafız adil efendiyi bilen yahut hikâyesini işiten vardır. Kim bilir hafız adil efendi daima gürül gürül

[227]Kuran-ı kerimi hatim ettikçe rahmetli babasının ruhu ne kadar şad olmuştur. Dünyaya böyle bir evlat bıraktığına ne kadar memnun olmuştur. Eğer o zaat eski fikrinde kalmış olsaydı da asla dünya evine girmeseydi Hafız Adil efendi nerede olacaktı. Vefatından sonra o hatimlerin sevabını nereden bulacaktı?

İşte ağalar! Bunlar hep inceden inceye düşünülecek siz bunun için peygamber efendimizin buyurduklarını kulağınıza küpe edip başka laflara aldanmayın. Şeytanın yalanlarına düzenlerine kanmayın! Bu evlenmek meselesi bütün insanlar hele biz Müslümanlar için o kadar lazımlı, o kadar ehemmiyetli bir şeydir ki varlığımız buna bağlıdır. Evlenmek olmadan zürriyet nasıl yetişecek, ölüp gidenlerin yerine kimler dolduracak? Bunun için peygamber efendimiz bize evlenmeyi hem metheder hem de kolaylaştırarak: nikâhın hayırlısı kolaylıkla bitenidir. Nikâhın kolaylıkla oluvermesi ve nikâh akçesinden az konulması bir kadının meymenetli olmasına delalet eder” buyuruyor. Demek ki düğünü güçlülükle yani uzun uzadıya hazırlıklar, bir çok dökülmeler, saçılmalarla meydana gelen ve nikah akçesinde çok olan bir kadın

meymenetli değildir.. Aman yarabbi ne doğru söz. Laf değil peygamber kelamı bu başka şeye benzemez.

Elbette bir kadın daha ayağını erkeğinin evine atmadan adamcağızın sığırı sıpası giderse, tarlası takati başkalarının eline geçerse o kadının ayağında ne meymenet olur? O ne uğursuz gelindir ki ben ağır boydanım, falan soydanım diye âlemin başını derde sokar. Bunun sözünden varacağı evin çarkı bozulur. İdaresi düzeni alt üst olur.. Sonra ona meymenetli kız o ağır der ki erkeğini borca harca sokmadan eve feyizler bereketler getirir...

-Hoca efendi! Hani demin size biri geçinme derdini sormuştu sizde çaresini söylerim demiştiniz?!..

-Peki, oğlum peki. Şimdi söylerim hele sende birazcık sabret! İşte ağalar: bizim dinimiz evlenmeyi böylece ne kadar kolaylaştırıyorsa şeytan da tek Müslümanlar çoğalmasın diye işi o kadar güçleştirmeye çalışıyor. Düğün dernek diye ortaya bin türlü belalar

[228]bin türlü engeller çıkarıp işi sarpa sarıyor. Hükümet işte ortadan o engelleri atmak arzu ediyor. Şeytanın kurduğu tuzaktan bozup kaldırmak istiyor. Bizim çoğalıp artmamıza çalışıyor. Söyleyin Allah aşkına fena mı ediyor?

Ağalar! İnsan düğün iç gece değil önümüzdeki mayısın ilk Perşembesine kadar söyleyecek olsa yine evlenmek hakkında kitaplarımızın yazdığını bitiremeyecek. Ben bugün size daha çok şey söylemek istiyordum. Lakin bakıyorum siz aynen doğuruncaya kadar sabrettiğinizde süt pişinceye kadar sabredemeyeceksiniz. Onun için başka diyeceklerimi gelecek haftaya bırakıp geçinme bahsine geçiyorum..

Ey cemaat! Hep bilirsiniz! Yiğidi yiğide varda rızkına karışma diye atalardan kalma bir söz vardır. İşte siz bu söze mim koyun ve iyice bilin ki bu; Allah kelamında peygamber kelamından alınma bir sözdür. Siz sıkıntınızı bütün edip bana inanın, aldanmazsınız. Evet; Allah'ın emrine peygamberin sünnetine uyarak bir yastığa baş koyan iki zavallıyı Allah aç çıplak koymaz. Akılları başlarında oldukça öylelerini Cenab-ı Mevla kimseciklere muhtaç etmez. Sen sakın: acaba nasıl olurda muhtaç etmez? Demeye kalkışma! Zira Cenab-ı Hak nasıl muhtaç etmeyeceğini bilir o senden sorulmaz. Allah isterse onların eline bir feyz bir bereket veriri. Bakarsın

neye yapıştırlarsa altın olur. Hangi işe el uzatılırsa bir bereket görülür. Böylelikle Allah adamı zengin ediverir. Yahut Cenab-ı Hak o kadar el genişliği vermez lakin onların gönlünü zengin eder. Çalışırlar çabalarlar, ellerine geçenleri iyi idare ederler yorganlarına göre ayaklarını uzattıkları için sıkıntı gözü görmezler. Gizleri tok gönülleri zengin olduğu için hallerinden hoşnut kalırlar. Böylelikle hem kimseye muhtaç olmazlar hem de zenginlerden daha ziyade gönül hoşluğuyla yaşayıp giderler.

Lakin ağalar sözlerimi iyi dikkat edin! Bakın ne dedim kaç şeyi şart ettim? Allah'ın emrine peygamberin sünnetine uyan" dedim bir .. Sonra: iki zavallıcağız dedim iki... Sonra: akılları başlarında oldukça dedim üç. İşte bu üç

[229]şeyi mutlaka hesaba katmak lazımdır. Çünkü bir defa Allah'ı tanıyan peygamber tanıyan adamdan bir hayır umulmaz. Öylesinin ne evliliğinden ne bekarlığından ne zenginliğinden ne züğürtlüğünden bir fayda beklenmez.. İkinci şarta gelince.. Bakın : iki zavallıcağız dedim yani iyi adamcağız , hoş kadıncağız, lakin elleri yufka demek istedim. Yoksa çuval tutmaz. Nimet kadri bilmez bir takım haşereleri söze kalmadım. Çünkü öyleleri evlenseler de evlenmeseler de yine yakalarını muhtaçlıktan kurtaramazlar. Gelelim üçüncü şarta.. Bakın: akılları başlarında oldukça dedim çünkü bir kadın bir koca akılları başlarında olmadı mı artık onlar için felah bulmanın imkânı yoktur. Eninde sonunda da böyleleri için namerde muhtaç olma tehlikesi vardır. İşte dedelerimiz bunları düşünmüşler de: dinimize dünyamıza miskini miskine, sersemi sersemi verinde ötesine karışmayın demişler. Yiğidi yiğide verinde rızıkına karışmayın demişler.

-Hoca efendi. Bir yiğit adam evlense de çalışmasa, çabalamasa yine rızık gelir mi? Olum bir adam çalışmazsa dilenerek dolanarak herkesin yanında iki paralık olarak eline paçavra gibi bir rızık geçer lakin öylesine de artık yiğitlik denilen şeyden bir şey kalmaz. Çünkü sırt üstü yatarak armut piş ağzıma düş diyen haylaza yiğitlik ne kadar uzaktır. Bunun için ey ürken ağalar, bekâr beyler! Siz yiğitliği sade kol sallayıp bıyık bükmekten sanmayın. Öyle birtakım yollara sapıp ta sonunda meyvesiz ağaçlar gibi kalmayın! Siz eğer tam bir yiğit olmak isterseniz ilk önce Müslümanlığınıza yapışıp her şeyden evvel dininize imanınıza sahip olun. Günahlarınıza tövbe edin, fena huylarınızdan vazgeçin. İçiniz gibi dışınızı da daima temiz tutmaya gayret eyleyin. Sık sık yıkanın, sık sık çamaşır değiştirin. İki de birde

abdest alın üstünüzü başınızı tertemiz tutmaya gayret edin. Helalinden yiyin, helalinden için. Vaktiyle yatın, vaktiyle kalkın. Namazınızı niyazınızı bırakmayın. Daima haktan ayrılmayın. İşinizden gücünüzden asla geri kalmayın bir yandan kazancınıza bakın. Bir yandan da mayısın ilk perşembesinde olacak düğünleri zihninizden

[230]çıkarmayın! Böyle masrafsız israfsız düğün fırsatını elden kaçırmayın gönlünüzü sakın öyle olmayacak şeylere göndermeyin. Halinize oluvmeyeceklerle evlenmeye kalkışmayın. Kendinize münasip ahlakına güvendiğiniz bir helal süt emmiş bulun! Dökülmeden saçılmadan bütün din kardeşlerinizle beraber nikâhınız düğününüz oluversin. Ne bilerseniz belki en çok düğün sizin köyde olur da devletin koca bir valisi kalkar sizin nikâhınıza gelir. Şerbetinizi içer, sizin dirliğiniz birliğiniz için dua eder. Bilene göre bu ne şerefliidir. Ne biliyorsun belki ilk çocuğu senin evladına konur. Yahut nur damlası gibi bir kızın olur da kendisine Fatma Aliye Sultan hazretlerinin isimleri verilir. Fazla olarak valinin hediye edeceği altın bileziği de haremin takıverir mi sana?!: Ne biliyorsun ki bu böyle olmayacak bu devlet kuşu senin başına konmayacak?. Ha göreyim seni ağam şimdiden tezi yok bu düğünlerimi yapmaya başla! Hem kendi rızkı, hem alacağın kadıncağızın rızkını bak artık dağdan taştan mı koparacaksın, dereden denizden mi çıkaracaksın; her neyse işine sanatına göre ne yapmak lazım geliyorsa hemen yap! Yorulmak, yolunda bulunmak senden, kolaylık verip işini rast getirmek Allah'tan.

Ağalar! Allah kısmet ederse ben köy düğünleri oluncaya kadar her geldikçe böyle size evlenmekten, evlat yetiştirmekten bahsedeceğim. Düğünden sonra da birbirinizi incitmeden güzel güzel geçinmenin yollarını göstereceğim. Sonra sonra dinini, dünyanı bilen hekimlerin bazı nasihatlerini, bazı tembihlerimi söyleyeceğim. Sonra da inşallah çocuk büyütmenin iyi usullerini anlatmaya gayret edeceğim. Hâsıla Allah'ın inayetiyle her yüzden selametinize çalışmaktan geri kalmayacağım. Hemen rabbim tez vakitte cümlemizi selametime çalışmaktan geri kalmayacağım. Hemen rabbim tez vakitte cümlemizi selamete çıkarırsın. Ve evlenebilecek bir halde olan cümle sin kardeşlerimize de hayırlı eşler, hayırlı zürriyetler ihsan buyursun. Âmin... Ben bu duaya âmin dedim. Hele siz de bir amin deyin ve bilmiş olun ki gökte melekler bile bu duanın amincisidir..

Vahid

KÖY HOCASI

Sahib-i İmtiyaz: Üryani Zade Vahid

Cilt:2 10 Ramazan 1338 (Perşembe) 17 Haziran 1336 Numara:29

MÜBAREK RAMAZAN

Recep Şaban derken ağalar bakın ramazan-şerif geliyordu. Kara gün dostu gibi bu mübarek ay bir kere daha başımıza doğuyordu. Anlayana göre bundan büyük devlet olmaz. Ama neyleyim ki onu göreceğ göz, duyacak gönül yok. Bana kalırsa bizim başımıza ramazan doğmak değil cehennem taşı yağsa yine hiçtir. Gaflet bizi o kadar bürümüş, şaşkınlık bizim tersimizi o kadar döndürmüş ki bir adım ilerisini göremiyoruz. Hayrı şerri seçmek şöyle dursun, sağımızı solumuzu bile ayırt edemiyoruz. Bu gafletle bilmem bizim halimiz nereye varacak. Bu gidişle bilmem bizim akıbetimiz ne olacak? Bu kadar felaket gördük, bu kadar muhannet meşakkat çektik, halada çekiyoruz. Yine uslanmıyoruz.

[232]yine aklımızı başımıza almıyoruz. Demek daha büyük cezalara müstahakız. Demek yola gelmek için daha ağır azaplara muhtacız. Öyle olmasaydı kendimizi kaptırmış olduğumuz fenalıklardan, ahlaksızlıklardan kurtulmaya çalışırdık. ‘Allah’ tanıyıp ’ Peygamber ‘ tanıyıp dinimize dünyamıza dört el ile sarılırdık. Belalar büyüdükçe biz isyanı arttırmazdık. Felaketler büyüdükçe biz inadına dine hor bakıyoruz. ‘Allah’ da işte bize yardım etmiyor. Bu sebepten hep ayaklar altında kalıp iki paralık oluyoruz.

Eğer biz sahici müminlerden olaydık ‘ Allah ‘ bize yardım ederdi de böyle olmazdık. Bu derece zelil sefil kalmazdık. Hak Teala hazretleri Kuran- ı Kerim de: ‘ müminlere yardım etmek üzerime borçtur ‘ buyuruyor. Düşünmeli bir kere; Cihanı yoktan yaratan Mevla üzerine hiç bir şey borç olur mu? İşte böyle iken Cenab- ı hak lütfundan kereminden böyle buyuruyor. Demek ki Allah’ın rahmeti Allah’ın yardımı her zaman hazır. Lakin asıl iş sahici mümin olmakta... Şimdi ağalar! Ne yalan söyleyelim ki biz öyle Allah’ın yardımına layık olan kullardan değiliz. Zira bir insan sade kuru lafla mümin olamaz. Sade inandım demekle mümin-i kamil sayılmaz. Müminin gönlünde elmas gibi imanı olur. Elinde dilinde o imanın bir işri görülür. Söylerse iyi söyler doğru söyler. Bir iş yaparsa hayır yapar, şerden

zarardan bucak bucak kaçır. Şimdi Allah için söyleyelim bizde bunlardan biri var mı ?

Günah üstüne günah işlemekten imanımız kararmış, bunalmış, nursesiz fersiz kalmış. Şişesi isli paslı lambalara dönmüş. Bunun için elimizde dilimizde imanın bir nuru işri görülmüyor. Biz hem Müslümanlık duası ederiz hem de ağzımızdan bir hayır çıkmaz fazla olarak yalan dolanında bini bir paraya... sövmek saymak mı dersin, adam çekiştirmek fitnecilik iftiracılık edip halkı birbirine düşürmek mi dersin hep alası bizde.. Şimdi o yalanları savuran o fitneleri etrafa saçan ağız; mümin ağzı değil münafık ağzıdır. Fitne fesat kumkumasıdır. Elimize ağzımıza gelince onlardan bir hayır görülmez.

[233]El ayak, göz kulak bilirsiniz ki dilin dudağın yardımındır. Onlar ne derse bunlar da onu yapar, hiç birbirinden ayrılmazlar. Bunun içinde bizim dilimiz ağzımız hep bir hava çalar. Sanki hepsini bir yılan sokmuş. Şer mi dedik haksızlık mı dedik her biri şöyle kıl pranga güzel çengi içlerinde şöyle yapmam etmem diyen yok, hepsi hazır.. Biri bakar görür, biri duyar işitir. Biri gider koşar öteki tutar yapışır. Her biri bir beceriklilik gösterir. Hasılı el birliğiyle bir fenalığı yapıp edip meydana getirirler. Lakin bir iyiliğe bir ibadete gelince neüzübillah her biri taş kesilir. Göz görmez kulak işitmez olur; kol kanat kırılır. Şerre karşı sövüp sekip sıçrayan vücut hayra karşı kös kütük bir hale gelir. Şimdi rica ederim ağalar müminlik bunun neresinde?

Müminin sözü demirin çentiği gibidir. İnsan her yüzden yana ona güvenebilir. Ona bel bağlayabilir. Hâlbuki şimdiki adı Müslümanların ne sözüne inanılır ne sohbetine güvenilir. Ele avuca alınmaz akrep gibi bir şey... Gel de buna emniyet et. Gel de din kardeşi diye onu bağrına bas o saat yılan gibi ısırır. Kaş ile göz arasında seni zerreden zerre sokar. Hiç Allah- u Teala hazretleri böylelerine yardım eder mi?

Geçenlerde Müslüman köylülerden kömür alacak oldum. Hayvanlarımız yorgundur, aman efendi al şu kömürü zavallılar yükten kurtulsun dediler, peki dedim. Pazarlık ettik mutabık kaldık. Biri kantar getirmeye gitti. Ötekilerle güzel güzel konuştum. Köylerini sordum. Nasıl geçinip ettiklerini soruşturdum. Derken sonra kömür tartmaya gelince iş fenalaştı. Bu çuvallara kantar takılmaz dedi, gitti hayvanın yularını getirdi bağladı. Pek ala dedim. Lakin baktım ki biri ayağını yuların yerde sürünen ucuna basıp kantarı ağır bastırıyor. Vallahi ben utandım, anlamazlıktan geldim ipin ucunu çekip çuvalın bir kenarını söktüm. Bu sefer de öteki

arkadaşı usulcacık çuvalı aşağı bastırmaya başladı. Elini çek dedim. Baktım öteki; diziyle belli etmeden çuvalı aşağı itiyor. Çattık belaya..

Birini çuvaldan uzaklaştırırken öteki kantara sarılıyor. Öteki uzaklaşırken beriki yaklaşıyor. Sözü uzatmayalım. Bin türlü düzen içerisinde çuvaları tarttık. Tarttık ama birbirimize düşman kesildik. Sanki o hiç deminden güzel güzel konuşan din kardeşleri değildik.

Şimdi rica ederim ağalar! Böyle kantarı ağır tarttırmak için yuların ucuna basmak, yok bilmem bin türlü hilelere sapmak bir müminin eline ayağına yakışır mı? Bu ne adildir, bu ne bağnazlıktır. Mümin dediğimiz böyle mi olacaktı? Böyle hile ile mi iş görecekti? Cenab-ı Allah hiç böyle düzenbazlardan razı olur mu? Hiç böyle hilekârlara yardım eder mi?

İşte böyle hilebazlıklar sade kömürcülere, sade bir köyün halkına mahsus değildir. Her tarafta eline, diline güvenilmez hilekârlarımız pek çoktur. Hele bir takımları işi daha ziyade azıtıyorlar. Hem Müslüman adı taşıyorlar, hem de neüzübillah örtünüp erkekten kaçanlarla eğleniyorlar, namaz kılıp oruç tutanlarla alay ediyorlar. Kuran okuyup dinine bağlı olmak isteyenlere hâşâ budala, sersem diyorlar. Öyleleri yanında dubara ile iş becermek marifet sayılıyor. Haksızlık insafsızlık etmek makbul tutuluyor. Hiç ırz namus sorulmuyor, sade para pul aranıyor. Artık bunun böylesi müminlik değil kepezeliştir, Allah düşmanlığıdır. Böylelerine Cenab-ı Hak yardım etmez. Böylelerine Peygamber efendimiz şefaet etmez. Kim ne derse desin bu dünya etme bulma dünyasıdır. Biz layığımızı buluyoruz. Hep ettiklerimizin cezasını görüyoruz. Bu gidişle daha beter olacağız. Çünkü başımıza gelen bunca felaketlerden ders alıp ta iyileşeceğimize gittikçe azıyoruz. Gittikçe gemi ağza alıyoruz.

Bakın şunun şurasında bin türlü kahr kader içerisinde yuvarlandığımız bir sırada rahmet ve mağfiret ayı olan Ramazan-ı Şerif geldi. Cihan nurlara ark oldu. Acaba biz azıcık olsun uslandık mı? Biraz kedimize gelip hayrımızı şerrimizi düşünebildik mi? Hayır ne gezer.. O canım ramazan günleri, o mübarek ramazan geceleri hep gelip geçiyor. Biz hiç istifimizi bozmuyoruz.

[235]Bayağı zamanlarda nasılsak yine öyleyiz.. Hep eski hamam eski tas işte asıl ağlanacak şey budur.

A Müslüman be Allahın kulu dese birisi.. Haydi diyelim gidenler gitti, şimdi bu ramazanda mı böyle gidecek? O mübarek saatler, o güzelim günlerde mi böyle boşu boşuna geçecek? Düşünsene bir kere; bu ay ne aydır. Bu günler ne günleridir? Senin bu mübarek günlerde ettiğin nedir? Halamı sen zevkini sefanı düşüneceksin? Halamı sen alay eğlence peşinde gezeceksin? Eğer sen kendini bu aylarda ıslah edemezsen bir daha ne vakit ıslah edebilirsin? Bu mübarek günlerde de kendine gelemezsen acaba bir daha ne vakit kendine gelebilirsin? Bakalım gelecek ramazana ömrün olacak mı? Gelecek ramazan şöyle dursun bakalım yarın sabaha çıkacak mısın? Acaba bir iki dakika sonra sana neler olacak haberin var mı? Hal böyle iken sen neye kuruluyorsun, neyine güveniyorsun? Beraber ölüp gidenleri görüyorsun, bu ramazana yetişmeyenleri pek ala biliyorsun da niye onlardan ibret almıyorsun? Yetiştiren Allah seni bu aya yetiştirdi. Niye bu nimetin kadrini bilmiyorsun? Hey şaşkın tavuk! Bu sayılı günler çabuk geçer. Bu kıymetli vakitler tez elden gider. Sonra ettiklerinle kalırsın. Dağlar gibi yığılmış günahlar altında bunalırsın! Son pişmanlık fayda vermez. Bak daha dün ramazanın üçü beşi iken on beşi oluyordu. Bunu gördüğün bildiğin halde nasıl oluyor da için rahat ediyor? Nasıl oluyor da avunuyorsun, kendini şunla bunla aldatıyorsun?

Ağamsın gel beni dinle! Allahın varlığına birliğine yemin ederim ki bu zaman avunacak, aldanacak zaman değildir. Günahlardan arınacak, dünyaya ahrete yarar bir hale gelinecek zamanadır. Kazanan kazanıyor. Ahretini dünyasını yapan pek ala yapıyor. Sen ne duruyorsun niye kendini şeytana maskara ediyorsun? Kalk silkin! Şu ağırlığını, şu miskinliğini üzerinden bir at! Yaptıklarına ettiklerine pişmanlık getir! Namazına orucuna sahip ol. Camilere git, Müslümanlara karış! Kuran oku vaaz dinle nasihat

[236]tut! Dargınlarla barış, iyilerle görüş. Biraz için açılısın. Biraz yüreğinin pası silinsin. Böyle yaparsan Vallahi hem dünyaya yararsın hem ahrete yararsın. Yoksa Alimallah adamın ne dünyası dünya olur, ne de ahreti ahret.. İşte ben bu kadar derim artık ötesini siz bilirsiniz.

Vahid

ÇOCUKLARA BABA NASİHATI

Ağalar! Ödemiş cemiyet-i Hayriye islamiyesi müessisi ve merkez müderrisi Aksekili faziletli Mustafa Hakkı biraderimiz “ çocuklara baba nasihati “ diye bir kitap bastırmiş, hasılatını da cemiyet-i Hayriyye ye terk etmiştir. Okudum doğrusu iftihar ettim. Siz sakın birden bire adına bakıp ta bunu sadece çocuklara yarar bir şey zannetmeyin. Bu kitap hem çocukların hem de büyüklerin işine yarayacak bir kitaptır. Hem de Allah için şimdiye kadar yazılan kitapların en iyilerindedir. Sade kitap yazıp sahifeleri doldurmak hüner değildir. Asıl marifet böyle fayda verecek kitaplar yazmaktır. Mustafa hakkı efendi kitabında herkesin anlayabileceği bir lisana Hak Teâlâ hazretlerini nasıl

[236]tanıyacağımızı, peygamber efendimizi nasıl bilip nasıl seveceğimizi güzelce anlatıyor. Sonra sıra ile şunlardan bahsediyor:

Kuran-ı Kerim, din, Müslüman, ana, baba, akraba, hoca, komşu, zevce, yetim, miskin, misafir insan, hayvan, ibadet teşyii, taziye, kibirlerimiz, selam, mesafaha, nezaret, aslat, cemaat, zekât, oruç, haç, kefri icap ede şeyler, içki, ticaret ziraat, sanat, evvel-ül emr, sancaklarımız, vergilerimiz, asker, şehitlerimiz.

Mustafa hakkı efendi kitabında sanat için şu nasihatleri veriyor:

[Demircilik, kömürcülük, kalaycılık, papuçculuk gibi insanların yaşamasına yardım eden hünerlere dinimiz dilinde sanat denir. Dinimiz bunun hakkında da bizleri uyarmak istediği halde biz günden güne elimizde olanları bile kaybedip gidiyoruz. Gafletin cehaletin bundan ileride olamaz efendimiz: s.a.v Allah’u Teâlâ: hüner vahşilerini sever. İnsanların yemiş oldukları rızkın en ziyade helali ve güzeli el ile kazanılandır. Buyurmuşlar: Bu kıymetli sözler hiç de bizim kulağımıza gitmemiş kendi memleketlerimiz de kendi ihtiyaçlarımızın def edecek kadar hüner sahibi değiliz. Dedelerimizden kalanı da zai etmişiz. Bu gün dünyada da çalışan hünerli marifetli milletler olma aç çıplak kalacağız. Bir kere düşünelim:

Elbiseliklerimizi el dokur pabuçlarımızın kesiklerini başkaları hazırlar. Başlarımızda ki feslerimizi Avrupalılar gönderir. Şu elimiz de bulunan kitapların her şeyini onlar verir. Vatanımızı muhafaza için lazım olan silahları vesair aletleri hep

onlar yapar şu halde yaşamaya, dünya da bizde insanız demeye hiç hakkımız kalmamış. Biraz derin düşünecek olursak âlemin bize her şeyi demeye bizi mahcup etmeye hakkı vardır. Biz bunla kalmıyoruz bir hasalığımız daha vardır. Bizler de az çok bildiğimiz güzel yapmak, âleme beğendirip müşteri çalıp etmek, düşüncesi de yoktur. Bir demirci, bir papuçcu elli altmış sene işler, yalan yanlış ustasından gördüğünden fazla bir şey yapamaz. Yapabildiğinde günden güne düzgün yapmaya uğraşmaz. Bin türlü noksanı bulur. Hiç de islahını

[238]düşünmez ölmeyecek kadar geçinir. Hâlbuki dinimizin bize verdiği ders ile bu gidiş tepen tepene(...) bakınız efendimiz (SAV) ne buyuruyor: Müslüman yaptığını beğendir, hünerini âleme sevdire ki Allah ta seni sevsin. İşte bu nasihatle başkaları amel ediyorlar, hünerlerini dünyaya beğendiriyorlar. Bu gün memleketimize giren ne kadar kumaşlar, altınlar varsa hepsini gözden geçirtelim. Hiç birinde şurası noksan diyecek bir kusur bulamaz. Lakin bizim hüner sahiplerinin yaptıklarında bin türlü ayıp bulunur. Kırk yerinde mum yanar. Islahı hatırlarından bile geçmez. Bu kimsenin inkâr edemeyeceği bir sevgidir. Bu sözlerimi muhakeme ediniz de her işinizi iyi yapmaya alışınız. Efendimizin emirlerine kulak veriniz de dünya da biz de insansız, yaşamaya bizim de hakkımız vardır demeye bizim de yüzümüz olsun.]

Ağlar ben size b kitaptan daha birçok nakil edecektim. Hatta kabul olsa hepsini size okuyacaktım. Lakin layık olan bu değildir. Bana düşen size haber vermek, size düşen de o kitabı arayıp bulmaktır. Böyle kitabın ne emekle meydana geldiğini herkes den ziyade ben bilirim. Bunun için size nasihatim olsun ki böyle faydalı kitap yazarları gayrete getirmeye çalışın. Çünkü bu yazılar her şeyden ziyade gönül hoşluğuyla yazılır. Böylece halkın iyiliğine çalışan kimselerin gönlünü hoş etmek; ince özetlerin emek verip göz nuru dökenleri sevip kadrini bilmekle olur. Sizde bu kitabın kadrini bilin, Mustafa hakkı efendiye gayrete getirin! Gayrete getirin ki size bunun gibi daha nice kitaplar yazsın. Mustafa hakkı efendiye böyle kitaplar yazdırmak sizin elinizdedir. Bunun için hemen ödemiş bir kitap yazarak ‘‘ çocuklara baba nasihatı ‘‘ nden getirip okuyun. Duymayanlara da duyurun. Onlarda getirsinler, onlarda okuyup faydalansınlar. İşte böyle yaparsanız ağalar: hayrın en yüksekini yapmış ödemişteki Cemaat-i Hayriye’yi İslamiyye ye de yardım etmiş olurunuz. Bir taşla iki kuş vurmak işte asıl böyle olur. Ha görevim sizi!..

KÖY HOCASI

Şimdilik on beş günde bir çıkar, sade dinden ahlaktan bahseder

KÖY HOCASININ MAKSADI

Köylüye dinini dünyasını bildirerek, çalışıp çabalamanın yolunu göstermektir

CUMA GÜNÜ MÜMİNLERİN BAYRAMIDIR

Gecesi de gündüzü de rahmet olan mübarek cumanın kıymetini bile biliyor musunuz - Oturup da ağlayacağımız bir halimiz – Cumartesi Pazar günleri dolup dolup boşalan havralardan kiliselerden alınacak ibretler – Beğenilecek bir yerimiz kalmamıştır – Ümmet-i Muhammed diye meleklerin yere göğe koyamadıkları müminler bizler miyiz – Bir insanın sade adı Muhammed olmakla iş biter mi – Kendini Ümmet- i Muhammed sayanlar ne yapmalıdır – Avrupa Amerika bu kadar ilmiyle, bu kadar sanatıyla kuvvetiyle beraber yine dinine nasıl sarılıyor – Hristiyan komşularımızdan alınacak ibretler – Bir memleket nasıl batar – İnsan ne için fenalıklardan korunmaya muhtaçtır - Müslümanlık daima övrümüzü nasıl titretiyor – Müslümanlık bizim bir haftadan fazla nasihatsiz kalmamıza neden razı olmuyor – Cuma'nın Cuma oluşundaki sebab-i hikmeti nedir – Cuma namazı için verilen emirler – Cuma ile başı hoş olmayanların akıbetleri – Cuma'yı karşılamak için Perşembe'yi arife bilmek – Cuma gecesinin kadrini nasıl bilmeliyiz – Cumaların bolluğu kime göredir – ömrü neden ibarettir – Cuma namazı için nasıl hazırlanıp süsleneceğiz – Camiye nasıl gideceğiz, nasıl gireceğiz – Cuma namazı nasıl kılınır – Cuma'nın farzları sünnetleri – Cuma namazından sonra kılınacak namazlar – Cuma namazı kimlere farzdır.

Şehzadebaşı: Evkaf-ı İslamiyye Matbaası

KÖY HOCASI

Sahib-i İmtiyaz: Üryani Zade Vahid

Cilt:2 2 Muharrem 1339 (Perşembe) 16 Eylül 1336 Numara 30

CUMA GÜNÜ MÜMİNLERİN BAYRAMIDIR

Ey ağalar! Bilmiş olun ki bizim asla ehemmiyet vermediğimiz şeylerden biride Cuma günüdür. Gecesi de rahmet, gündüzü de rahmet olan mübarek cumanın kadrini bilmiyoruz. Ümmet-i Muhammed'e mahsus olan o müminler bayramından biz bir şeycikler anlamıyoruz. Sade öyle boy gezdirip alay geçiyoruz. Ama Cuma hürmetine birde cennetler donatılıyor. Etraf nurlara boyanıyormuş; huriler şenlik eder melekler rahmet yağdırmış. Bizim bunların birinden haberimiz yok. Var mı tembellik, var mı oyun eğlence? İşete o kadar.. Bizim bildiğimiz ettiğimiz hep bundan ibaret. Bizim gibisini Cumanın faziletini bilmek, Cuma için adeta bayram etmek ne kadar uzak. Yılda iki defa gelen bayramlara bile o kadar

[240]ehemmiyet vermeyen adam kalkacak ta haftadan haftaya gelen cumaya ehemmiyet verecek! Hocam şaşarım senin aklına: Hepsi bitti de her hafta bayram etmek mi kaldı? Dese birisi.. Öyle ya kendi varlığını unutan kimsenin cennetten cehennemden haberi olur mu? Öylesinden hiç mübarek günlere hürmet olur mu?

İşte ağalar bizim halimiz yok mu; hani şöyle vallah-ül azim oturup ta ağlanacak bir haldir.. Düşünün bir kere! Biz Müslüman olalım, iki cihan serveri gibi bir peygamberin ümmeti bulunalım da sonra böyle bu hale gelelim, bu kadar kadir kıymet bilmemezlik edelim ha! Yazıklar olsun bize.. İnsan az çok insaf eder de etrafına bakar. Cumartesi Pazar günleri havraların kiliselerin nasıl dolup dolup boşaldığını görür de biraz sıkılır. Biz Müslümanlığı kimseye vermeyiz, başka milletleri hiç beğenmeyiz ama acaba bizi kimler beğensin? Allah için söyleyin. Beğenilecek bir yerimiz kalmışımızdır?.. ilim desek ilim yok sanat desek sanat yok doğruluk desek doğruluk yok. Allah yok insaf yok yok oğlu yok. Sonrada biz herkesten iyi ha?!.. Aldanıyoruz ağalar aldaniyoruz.

Müminiz, Ümmet-i Muhamddeniz diye sakın güvenmeyelim. O cennetlerde daha şimdiden sözü geçip yolu beklenen müminler böyle bizim gibi tenbel kokmuş müminler değildir. O ümmet-i Muhammed diye meleklerin yere göğe koyamadıkları

cennet kuşları öyle günü unutmuş dinini dinayetini neüzübillah ayaklar altına almış adı Müslüman kimseler değildir. Bir insanın sade adı Ahmed Muhammed olmakla iş bitmez. Bir adam sade ben müslümanım demekle hemen Allah'ın sevgilisi oluvermesi lazım gelmesi. Her vakit dediğim gibi yorulmak ister yolunda bulunmak ister. Böyle olunca ey Allah'ın kulu eğer Mülümansan, eğer kendini ümmet-i Muhammed'den sayıyorsan gel sende Müslümanlara karış onlarla beraber ol! Onların gittiği yola sende git! Dinle dinayetle seninde ilişkin olsun cami ile cemaat ile seninde alakan bulunsun öyle Cuma günü cayır cıngır cıngır ezanlar okunurken Allah'ın emriyle Cuma namazına davet olunurken sen başka olup ta bir tafra savuşma! Bak başka milletler kendi günlerinde ne yapıyorlar, nasıl davranıyorlar bunu bir düşün de insafa gel!

[241]Avrupa, Amerika bu kadar ilimle, bu kadar sanatla kuvvetle beraber yine dininden vazgeçmiyor da be hey Müslüman sana ne oluyor ki git gide böyle dinin imanın zayıflıyor. Dünyanın her tarafında herkes eğri doğru demiyor, kendi dinine dört el ile sarılıyor da sen niye böyle gittikçe işi gevşetiyorsun? Niye gittikçe camiden cemaatten böyle uzaklaşıp duruyorsun? Avrupa, Amerika şöyle dursun memleketimizdeki Hıristiyanları görmüyor usun? Komşularımızdan başka din taşıyanların haline dikkat etmiyor musun? Bir Hıristiyan köyünde ya mahallesinde bir Pazar günü olur, sanki kıyamet kopar. Daha bir gün evvelinden hazırlanır. Küçüğü büyüğü hep çiçek gibi giyinip kuşanırlar kendi dinlerince dinlenirler. Onlar böyle yapıyorlar da sen niye kendi dinine sahip olmuyorsun. Niçin öyle namazdan niyazdan bucak bucak kaçırıyorsun? Ne var, ne oldu. Sana bu dinden ne zarar geldi Müslümanlıktan ne fenalık gördün? Acaba düşünüyorsun taşıyorsun da dinin imanın faydasını mı anlamıyorsun? Yoksa ince eleyip sık dokuyorsun da caminin cemaatin faydasını mı akıl erdiremiyorsun? Hayır estağfurullah. Ne düşünüp taşıdığımız var ne de ettiğimiz. Bizimkisi öyle körü körüne bir gafletten ibaret vesselam.

İşte ağalar bir memleket böylelikle batır. Bir millet böylelikle belasını bulur. Çünkü insanoğlu başı bağ olarak kendi havasına bırakılırsa eninde sonunda mutlaka şeytan onu allar. Mutlaka onu aldatıp bir fenalığa götürür. Kim ne derse desin bu böyledir. İnsan ne kadar olsa nefis sahibidir. Melek değildir. Korunmaya, fenalıklardan esirgenmeye muhtaçtır.

İşte bunun için Müslümanlık daima üzerimize titriyor daima bizi iyilik cehtine çekmeye çalışıyor. Hiç bizi kendi havamıza bırakmak istemiyor. Halkı yirmi dört saatte beş kere cemaatle namaza çağırılır. Bu kadarla bırakmayıp haftada bir kere de Cuma namazına davet ediyor. Hem de bu davet öbür davetlere benzemiyor. Çünkü beş vakit namaz farzdır. Cemaatle kılınması da sünnet-i şerifedir. Lakin Cuma namazını mutlaka cemaatle birlikte kılmak farzdır. Öyle başka namazlar gibi tek başına kılmak

[242]caiz değildir. Hem Cuma günü farz olan sade namaz değildir. Hutbe dinlemek de farzdır. Bunun için Cuma namazı da hutbesi de bayram namazlarından, bayram hutbelerinden daha ehemmiyetlidir. Zira bayram namazları vacip hutbeleri sünnettir. Elbette farz vacip ve sünnetten daha kuvvetlidir.

İşte bunun böyle oluşundan da anlaşılıyor ki Müslümanlık, halkın bir haftadan fazla nasihatsız kalmasına razı olmuyor. Demek ki bir Müslüman hiç olmazsa haftada bir kere camiye gidip kuran-ı kerim okuyacak, hutbe dinleyecek. Kulağına biraz vaaz ve nasihat girecek. Din kardeşleriyle birlikte hakkın divanına durup ibadet edecek. Biraz içi açılacak, biraz yüreğinin pası silinecek. Geçen cumadan beri işlediği günahlar varsa onlara pişman olacak. Onlara öyle saplanıp kalmayacak. Anlayana göre bu ne nasihattir. Hele o sade bir mahalle ya köy ahalisinin değil. Cuma kılınmayan bütün civar köylerdeki halkın haftada bir kere bir araya toplanmasındaki hikmet ne büyüktür. İnsan Cuma deyip geçirmemeli. Bu pek dikkat edilecek çok ehemmiyet verilecek bir şeydir. İşte ağalar: Müslümanlık böylece ayrı seçik etmeksizin fakir ve zengini yan yana koyup bir safta onlara namaz kıldırıyor. Hem böylelikle din kardeşleri arasında aşinalık peydah olup yabancılığın kalkmasına sebep oluyor. Hem de Müslümanların birbirleriyle konuşup görüşüp dünyaya ahrete yarar işler tutabilmelerine meydan veriyor. Cumanın Cuma oluşunda daha böyle nice hikmetler vardır. Bu sebepten Cuma namazı için verilen emirler pek sıklıdır. Hatta üç Cuma namazını terk edenlerin hali böyle olursa neüzübillah Cuma ile hiç başı hoş olmayanların vay haline. Kim bilir öyleleri hangi defterlere yazılır. Kim bilir öylelerinin kalpleri nasıl kararır, akıbetleri ne kadar fena olur?

İşte bunun için ben size Cuma vakti yaklaşınca işinizi bırakın demek şöyle dursun cumaya daha perşembeden hazırlanın diyeceğim. Cumayı karşılamak için

perşembeyi arife bilmek demeye kalkışacağım. Sakın siz bunu ben diyorum sanmayın. Hoca kendiliğinden başımıza işler

[243]çıkartıyor zannetmeyin! Söyleyen ben değilim, kitaplardır. Benimkisi arada bir tercümanlık. Onu da layığıyla yapamıyorum. O mübarek kitapların dediklerinden birini size söyleyemiyorum. Böyle lahzanın içinde ne söylenebiliyor. Böyle kaş ile göz arasında ne kadar bir şey anlatılabiliyor. Her ne hal ise biz bugün cumaya nasıl hazırlanacağız, cumayı nasıl karşılayacağız biraz bunları öğrenelim.

Şimdi ağalar siz beni dinlerseniz, eğer bu mübarek günün kadrini bilmek isterseniz daima haftanın günlerini hesaplıyorsunuz. Perşembe günü olunca çoluğunuza çocuğunuza tembih edersiniz. Yarın cumadır ha bilmiş olun, bu günden hazırlanın dersiniz. Yeni eski halinize göre yıkanacak neyiniz varsa perşembeden yıkar yahut yıkatırsınız. Cuma günü namazınıza niyazınıza rahat rahat vakit bulabilmek için alınacağını verileceğini perşembeden bitirip, bayrama hazırlanır gibi cumaya hazırlanırsınız. Gibisi fazla.. Bilene göre Cuma bayramdır. Bunun için insan Perşembe günleri işini gücünü vakti ile bitirmeli. İkinci namazını kıldıktan sonra güzelce tövbe istiğfar edip tespih çekmeli, dua etmeli. Kuran-ı kerim okuyup yüreğini nurlandırmalı. Geçmişlerinin ruhunu şad etmeli. Evlada ayale karşıda noksanlık etmemeli. Allah ne verdiyse onlara güzel güzel yedirip içirip kendilerini sevindirmeye çalışmalı. Yetimleri yoksulları da unutmamalı. Elden geldiği kadar onlara da yardım etmeli. Hiç olmazsa tatlı sözle olsun o zavallıların gönüllerini almalı ve hatırdan çıkarmamalı ki Cuma günü, Cuma gecesini yapılan hayrın hasenatın sevabı ikişer kattır. Bayağı zamanlar gibi değildir. Bir insan malını, mahsulünü iyice karı ile satmak için yer arar, vakit gösterir de ahiret zahiresi için hiç kar zarar düşünmez mi?

Bakın peygamber efendimiz haber veriyor, Cuma hürmetine hayrın sevabının iki kat olduğunu ümmetine bildiriyor. Artık ağalar ne duruyorsunuz, ne istiyorsunuz? Bayağı zamanlarda bir hayırdan on sevap alacaksınız Cuma hürmetine yirmi sevap alacaksınız. Anlayana göre bu ne kardır. Anlamayana göre bu ne büyük zarardır.

[244]Aman bu fırsatları kaçırmayın. Böyle bir nimetin kadrini bilmemezlik eylemeyin. Sakın yanılıp da bana karşı; tuhaf söylüyorsun hocam! Cumadan bol ne var? VIZIR VIZIR biri gider biri gelir! Demeyin. Zira önümüzdeki cumaya çıkacağına kimsenin elinde senedi yoktur. Cumaların bolluğu hep ömrü olana göredir. Ömür

dediğinde gizli kapaklı bir şeydir. Daha doğrusu bir soluktan ibarettir. Çünkü geçen zaman geçti gitti, bir daha geri gelmez. Gelecek zamanda şüpheli, nasibin var mı yok mu bilinmez. Demek senin ömrün almış olduğun soluktan ibaret. Öyleyse asıl marifet bu fırsatın kadrini bilip o kısacık ömrü o kısacık zamanı hayra sarf etmektir. Bunun için ağalar gelin siz benim söylediklerime iyice dikkat edin. Size ne diyorsam onu yapmaya çalışın, cumayı bayram bilin gecesini de gafletle geçirmeyin. Yatsı ile sabah namazını camide kılmaya savaşın, camiye gidemezseniz hiç olmazsa çoluğunuza çocuğunuza imam olup evde cemaatle kılın. Kuran-ı kerim okuyup hatim sürün. Peygamber efendimize salâvat-ı şerife getirin, Cuma günü olunca da böyle mübarek güne eriştiğinizden dolayı sevinin, Allah' şükür edin. Yavaş yavaş hazırlanmaya Cuma için süslenmeye başlayın! Sakalınızı bıyığınızı sünnet-i şerif'e uydurun. Elinizin ayağınızın tırnaklarını kesin. Ustura tutunun, misvak kullanın. Güzelce yıkanıp gusül edin!

Cuma için yıkanmak bizce müstehhadır. Ama peygamber efendimizin verdiği emirlerin tembihlerin sıklığına bakıp da vaciptir diyenler bile olmuştur. Bunun için siz elinizden geldiği kadar Cuma için yıkanmayı terk etmemeye bakın. Halinize göre esvabınızın iyisini giyinin. Güzel güzel kokular sürünün. Erkence camiye gidin. Gidin ama ' Allah ' huzuruna gider gibi gidin. Öyle paltonuzu, abanızı omzunuza alarak, çubuğunuzu çekip dumanını savurarak değil. İnsan bir defa aklını başına alsa, nereye gittiğini bir kere düşünecek olsa böyle yapamaz. Cami-i şerif'e giderken öyle sallabaşı gidemez. Hemen sigarasını atıp ağzını çalkalar, hakkın huzuruna varacağını düşünerek kendini biraz çeker çevirir.

[245]İşte bunu için ağalar sizde camiye giderken ağzınıza öyle fena şeyleri sıkıştırmayın. Ağzınız misk gibi koksun. Dudaklarınız dua ile tövbe istiğfar ile salât ve selam ile meşgul olsun. Yüzünüzü beytullah olan cami-i şerif'e döndürdüğünüz gibi gönlünüzü de Cenab-ı Mevla'ya döndürün. Hakkın ululuğuna karşı öyle küçülerek düşünerek camiye varın. Ayakkabılarınızı caminin dışında koyacak bir yer bulursanız ne ala.. Yok, eğer yanınıza alacaksanız güzelce silip temizleyip öyle alın içeri girince de; cemaati çiğnemedi namaz kılan bir kimsenin önünden geçmeden ileriki saflardan boş olan bir yerde oturup Allah rızası için iki rekat namaz kılın. Kuran-ı kerim okunuyorsa oturup güzelce dinleyin. Allah kelamına hürmet edip başka bir şey ile meşgul olmayın. Hatta o sırada kendi kendinize kuran-ı kerim bile okumayın. Ne tespih çekin nede salât-üs selam getirin. Sade Allah kelamına kulak

verin. Eğer cami-i şerif'te kuran-ı kerim okunmuyorsa yüzünüzü kiblede çevirmeyip dua ile tespih ile salat-üs selam ile meşgul olun. Cuma ezanı okunmaya başlayınca her şeyi bırakıp ezanı dinleyin. Ezan okunurken nasıl dinlenip ne deneceğini size vaktiyle söylemişim. Ezan bittikten sonra tek başınıza dört rekât cumanın evvel sünnetini kılın. Namaza dururken Cuma namazının evvel sünnetini kılmaya diye içinizden niyet edersiniz. Dilinizle de; niyet ettim Allah rızası için Cuma namazının evvel sünnetini kılmaya diyerek öğle namazının evvel sünneti gibi dört rekât kılarırsınız.

Hatip minbere çıkıp hutbe okurken sizde güzelce dinleyip, hiç lakırdı falan etmezsiniz. Lakırdı etmek şöyle dursun, o sırada kuran-ı kerim bile okuyamazsınız, bir kimseye sus diyemezsiniz sade işaretle susturabilirsiniz. Yoksa ağzınızı açıp bir şey dersiniz cumanın fazileti kalmaz. Bunun için dilinizi damağınıza yapıştırıp can kulağıyla hutbeyi dinlersiniz¹⁴

Kamet okunurken ayağa kalkıp Cuma namazının

[246]farzını imama uyararak kılmaya içinizden niyet edersiniz. Dilinizle de; niyet ettim Allah rızası için cumanın farzını imama uyararak kılmaya dersiniz. İmam tekbir alınca sizde ‘ Allah-ü ekber ‘ deyip imama uyar, sade süphaneke’yi okursunuz. Sabah namazının farzını imamla nasıl kılarırsanız tıpkı onun gibi iki rekât kılarırsınız.

Farzından sonra yalnız başınıza dört rekât son sünnet kılacaksınız. Bunun için ilk önce Cuma namazının son sünnetini kılmaya içinizden niyet edersiniz. Dilinizle de; niyet ettim Allah rızası için Cuma namazının son sünnetini kılmaya diyerek, öğle namazının evvel sünneti gibi dört rekât kılarırsınız.

Bunu için niyet ettim üzerime borç olup henüz kılamadığım en sonraki öğle namazını kılmaya diyerek cumanın son sünnetini nasıl kıldıysanız işte tıpkı onun gibi dört rekât kılarırsınız. Sonra da iki rekât vakit sünneti kılacaksınız. Bunun için niyet ettim Allah rızası için vakit sünnetini kılmaya diyerek öğle namazının son sünneti gibi iki rekât kılarırsınız.

Şimdi ağalar! Şunu da bilmiş olun ki kadınlara yolculara hastalara, ama ve kötürümlerle kölelere Cuma namazı kılmak farz değildir. Şiddetli kar yağmur olursa yahut cumaya gitmeye başka bir özür bulunursa Cuma namazı farz değildir.

¹⁴ Hutbe için size diyeceklerim çoktur. İnşallah onu da bir gün ayrıca söylerim.

Kadınlardan maide Cuma namazı kılmak kendisine farz olmayan kimseler Cuma namazını kılsalar artık ayrıca öğle namazını kılmak lazım değildir. Lakin kadınlar camiye gidip de Cumayı kılsalar bile yine boyunlarının borcu ödenmiş olmaz. Ayrıca öğle namazını kılmak lazımdır. Cumadan sonra ne yapacağınızı da inşallah bir sırasını getirip söylemeye gayret ederim. Bu günlük bu kadarla kalsın..

Vahid

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3.1. KÖY HOCASINDA DİN

Köy Hocası Mecmuasında dergi sahibi Ali Vahid Efendi, ilk sayısında dergiyi yayınlamadaki asıl maksadının “Köylüye dinini dünyasını tanıtarak çalışıp çabalamanın yolunu göstermek” olduğunu açıklamış ve bu çerçevede Müslümanlık hakkında genel bilgiler vermiştir. Sayının devamında “Bizi Sahici Müslümanlık Kurtarır” başlıklı yazısında savaş yıllarının getirdiği zararlardan, açtığı yaralardan bahsederek, savaş sonrasında millet olarak ne yapmamız gerektiğinden bahsetmiştir. Savaş bitti diye yan gelip yatmanın, çalışmayıp öylece kalmanın kimseye bir fayda getirmeyeceğini söyleyen Ali Vahid, kişinin hem bu dünyada hem de ahiret hayatında rahat edebilmesi için çeşitli tavsiye ve öğütlerde bulunmuştur. Bu tavsiye ve öğütler bütün dergi yayını boyunca devam etmiştir.

Bu tavsiyeleri özetleyecek olursak; Ali Vahid, Millet olarak toparlanmanın çaresine bakılması gerektiğini vurgulayıp bunun yolunun ancak kişilerin öncelikle kendisini kurtarmasıyla ve insanların iyiliğe dört elle sarılmasıyla mümkün olabileceğinden söz etmiştir. Ayrıca Müslümanlığın layıkıyla yaşanması gerektiğini, Müslümanlığın sadece lafta yaşanmayacağını anlatıp ibadet ederken de öyle birine ikisine değil; İslam’ın gerektirdiği bütün ibadetlerin doğru bir şekilde yapılmasını öğütlemiştir.

Bunun yanı sıra Müslümanlıkla beraber dünya işlerine de sarılıp hem kendimizi hem de bizden sonraki nesilleri rahat içinde yaşatmanın yollarını göstermiştir

İlerleyen sayılarda İslam yolunda devam eden ve etmeyen insanların ne hale geleceğini örneklerle anlatmış, iyilik edenin mükâfatını alacağı gibi kötülük edenin de cezasını çekeceğinden ve buna göre yaşamanın insanın dünyası ve ahreti için hayırlı olacağından bahsetmiş, bu konu üzerine çeşitli kıssalarla örnekler vermiştir.

Ali Vahid Efendi ilerleyen bölümlerde Yaraticının varlığını kanıtlamak için bir caminin yapılışını örnek vermiş, bu örnekle dünyanın ve insanların yaratılışına akıl ve mantık yolu ile kanıtlar sunmuştur.

İnsanların dünyaya geliş sebebinden, dünyanın bir imtihan olduğundan, cennet ve cehennem herkesine açık olduğundan bunun için Allah'a kulluk etmenin insanları ebedi hayatta mutlu edeceğinden bahsedilen mecmuada daha sonra sadece şahadet getirmekle Müslümanlığın tamam olmayacağı, İslam'ın gerçek manada

yaşanması gerektiğini; ancak bu yaşayışla imanımıza daha iyi sahip çıkabileceğimizi söylemiştir. Daha sonra peygamberler hakkında bilgiler vermiş olan Ali Vahid, peygamberlerin kişilikleri onlara indirilen kitaplar ve hangi peygambere ne kadar kitap indirildiğinden söz ederek bu kutsal kitapların peygamberlere nasıl indirildiği anlatmıştır. Ayrıca meleklerin görevlerini sıralamış, özellikle de kitap getiren melekler hakkında geniş bilgiler verip vahiy'i açıklayarak meleklerle imanı anlatmıştır.

Daha sonraki sayılarda "Allah'a Nasıl Sığınalım" başlığı adı altında insanların nasıl davranmaları gerektiğini anlatıp insanların başına gelen belaların hep kendi hataları yüzünden olduğunu vurgulayan yazar, insanların yaptıklarından sorumlu olduğunu, iyiyi ve kötüyü bilebilen insanın davranışlarını kontrol edebileceğini belirtmiş, hayrın da şerrin de Allah'tan olduğunu söyleyerek yaptıkları her işten Allah'ı sorumlu tutmanın yanlış bir düşünce olduğunu açıklamıştır. Ayrıca yapılan her iyilik ya da kötülüğün karşılığının olduğunu izah etmiştir.

İlerleyen satırlarda Ezan'dan bahsedip Ezan'a saygı ve Ezan okunurken insanların nasıl davranmaları gerektiğinden ve Ezan'ın manasını açıklamıştır. Teravîh namazı bölümünde namazın nasıl kılınacağı ve teravîh namazının öneminden bahsedip namaz kılmak isteyen kişilere nelerin farz olduğunu anlatmıştır. Kiblenin tarifi, namazın camide ve evde kılınabileceğini, beş vakit namazın

insanların üzerine farz olduğunu ve namaz kılmak için temizliğe önem verilmesi gerektiğinden bahsetmiştir.

Dergide geçen konulardan biri de Ramazan'dır. Ramazan ayından bahsedilirken Ramazan'ın maddi ve manevi faydaları, Ramazan'ın müminlere verilen en güzel hediye olduğu konularında açıklamalar yapılmıştır. Bu konuyu biraz daha genişleterek Oruç başlığı adı altında ise, öncelikle Allah'a aklımızla ulaşabileceğimizden ve bunun insanlara verilmiş büyük bir nimet olduğundan bahsetmiştir. Namazın gerekli olduğundan oruç tutmanın güzelliğinden, sağlık için faydalarından, dünyanın geçici olduğundan ve dünyanın güzelliğine adlanılmaması gerektiği konusunda açıklamalar yapılmıştır.

“Fitre nedir, Bayram Namazı Nasıl Kılınır” bölümünde ise fitrenin öneminden, bize kazandıracaklarından bahsetmektedir. Bunlara ilaveten bayram namazının nasıl kılınacağını anlatmıştır.

Mevlid Kandili'nden, mevlid gecesi hakkında genel bilgilerden, bu bilgiler ışığında gecenin nasıl ihya edilmesi gerektiğinden, bir Müslüman'ın üzerine düşen görevlerin neler olduğundan da bahsedilen mecmuanın bir başka bölümünde ise; Allah'tan başka ilah olmadığını, O'nun eşi ve benzerinin bulunmadığını, doğmadığını doğrulmadığını ve O'nun eşsizliğini anlatmıştır.

Ali Vahid Köy Hocası'nda “Miraç Kandili” başlığıyla “Miraç Kandili” hakkında bilgiler vermiş, miraç kandilinin nasıl ihya edileceğinden, o günün nasıl değerlendirileceğinden bahsetmiş, insanların yapmasını istediği şeylere sınımsız sarılmaları gerektiğini söylemiştir.

Daha sonraki sayılarda ahret hayatı ele alınmış ahiret hakkında bilgiler verilip ilahi adaletten bahsedilerek bu dünyadaki iyiliklerin de kötülüklerin de sonuçsuz kalmayacağını ve ahretin kaçınılmaz bir son olduğunu belirtmiştir. Buna paralel olarak ölüm sonrası hayattan bahsetmiştir. Bunun içinde İnsanların geç olmadan iyiyi kötüyü fark etmeleri gerektiğini söylemiştir. İlerleyen sayılarda konuyu daha derinlemesine ele almış insanın yaptıklarından nasıl sorumlu tutulacağı ve yapılan yanlışların cezalarından söz etmiştir.

Ali Vahid Efendi diğer sayılarda ise kıyamet hakkında bilgiler vermiş ve kıyametin ne zaman kopacağı sorusunu cevaplamaya çalışmıştır. Asilerin cehenneme

gidişi, sırat köprüsü, Cehennem ve Ahreti inkâr edenlerin nasıl cezalandırılacağı gibi konularda açıklamalar yapmıştır.

Yazar daha sonra ise cennetten, cennetin nimetlerinden, dünyada iyilik yapanların alacağı mükâfatlardan bahsederek bu konularda açıklamalar yapmıştır. Özellikle cennetin en güzel nimetinden bahsetmiş, şehitlik konusunu da ele almıştır.

3.2. KÖY HOCASINDA AHLAK

Ali Vahid, mecmuanın birinci cildinin beşinci sayısında dönemin büyük sorunlarından birini “İnsaf” başlığı adı altında ele almıştır. İslam’ın beş şartını yerine getirmekle İslam’ın yaşanmayacağını belirten köy hocası, zaten bir insanda insafın eksikliği halinde diğer ibadetlerin de etkileneceği ve insafsız kişinin eline fırsat geçtiği zaman çok kötü işlere sebep olacağından bahseder.

Yazar, o dönemde yaşanan olaylara bakarak insafsızca zenginliğe ulaşanlara insafi öğretmeyi kendine görev bilip onların bir tanesini bile insafa getirirse mutlu olacağını belirtiyor. Burada herkesin eşit haklara sahip olması gerektiği belirtilmiştir.

“Köy Hocası” bu sayıda insanlarımızın başkalarından özellikle çevrelerinden etkilendiklerinden bahsetmiştir. Fakat bu etkileşimin daha çok kötü huyların alınması ile sonuçlandığını belirtmiştir. Biraz da iyi şeylerin örnek alınması gerektiğini vurgulamış, gayri Müslimlerden örnek vererek onların nasıl birbirlerine bağlı kaldıklarını söyleyip başından geçen bir olayı örnek olarak vermiştir.

“Eden Bulur” bölümünde verilmek istenen mesaj bir şiir ile verilmek istenmiştir. Şiirde ne ekersen onu biçersen mesajı verilmek istenmiştir

“Din Kardeşliği” başlıklı yazıda hepimizin eşit olduğundan düşüp kalkmayan sadece Allah-u Teala’nın olduğunu belirtmiş, o zor günlerde çoğu kimselerin evsiz, aç susuz kaldığını belirtip yardımlaşmanın öneminden bahsetmiştir. Dünya halinin gelip geçici olduğunun unutulmamasının gerekliliğini vurgulayarak bu dünyadan maddi hiçbir şey götürülmeyeceğini vurgulamıştır.

Derginin birinci cildinin yirmi birinci sayısında Köy Hocası Peygamber Efendimizin adam aldatanlar hakkındaki görüşlerine yer vererek kumar belası ve din dersi ana başlıklarıyla sayı sunulmuştur. Peygamber efendimizin hilekârlar hakkındaki görüşlerinden önce bir şiire yer verilmiştir.

“Kumar Belası” bölümünde ise köylüyü berbat ve perişan eden dertlerin başında kumarın da geldiği, nice ocakların bu yüzden söndüğü, insanın aklını başından alıp her türlü felakete sebep olduğuna değinilmiştir. Çoluk çocuğunun rızkını kumara harcayanlara İslam dininin emirlerini hatırlatarak çeşitli uyarılarda bulunmuştur.

3.3. KÖY HOCASINDA SAĞLIK

Ali Vahid Efendi Köy Hocası Mecmuasının büyük bir bölümünde sağlık konularına çok önem vermiş, o dönemde vatandaşın başına musallat olan salgın hastalıklar hakkında açıklamalar yaparak halkın bu hastalıklardan nasıl korunabileceğini ulaşabildiği hekimlerden de yardım alarak anlatmıştır. Bu hastalıkları ve köy hocasının tavsiyelerini şöyle özetleyebiliriz.

“İspanyol Nezlesi” başlıklı yazıda İspanyol nezlesinin diğer hastalıklardan daha kötü olduğundan bahseder. Derdi verenin Allah olduğunu bilip yine de aldırılmaz olunmaması gerektiğini belirtmiştir.

“Bulaşık Hastalıklar” başlıklı yazıda her derdin öncelikle Allah’tan geldiğinin bilinmesi gerektiğini, bunun yanında iyi ya da kötü mikropların varlığından bahsetmiştir. Bundan dolayı ilaç, hekim, şifa gibi olguların önemsenmesi gerektiğini söylemiştir.

“Frengi” başlıklı yazıda bir doktorun ağzından köylünün bilmesi gerekenleri sırayla anlatıyor. Bu hastalığın çeşitli yerlerde çeşitli adlarla anıldığı, yakalanınca çok sıkıntılar çekileceği, öyle uydurma yöntemlerle hastalıktan kurtulmanın çarelerini anlatmıştır.

Mecmuanın birinci cildinin dokuzuncu sayısında “Temizlik Uğrındaki Yorgunluklar Hep İbadet Sayılır” başlığı adı altında; insan ne için temiz havaya muhtaçtır, evini köyünü nereye kurmalıdır, yaşadığı çevreye ne gibi hizmetler yapmalıdır gibi soruları açıklamıştır.

“Üst Baş Temizliği” başlığında ise, maddi ve manevi nasıl temiz olunacağından, çevre temizliği kadar kendi temizliğimizin de önemli olduğundan bahsetmiş, temizliğin imanın bir gereği ya da sonucu olduğu konularını açıklamıştır.

Temizliğin öneminden bahsedilmiş ve köylülere çevrelerinin temizliği konusunda ne gibi görevlerin düştüğü izah edildikten sonra temizliğin dinin gereği olduğu vurgulamış bu konular üzerinde açıklamalar yapmıştır. İlerleyen sayılarda köylerin temiz olmadığından temizliğin dinin gereği olduğunu ve çevremize bakarak bu güzellikleri görmemiz gerektiği ve iyi değerlendirmemiz gerektiğini anlatmıştır.

Köylerimizi yanlış yerlere kurduğumuzu ve kullanım alanlarının kısıtlanmaması gerektiğini anlatmıştır

3.4. KÖY HOCASINDA SOSYAL - KÜLTÜREL VE EKONOMİK HAYAT

“Köy Hocası” bu sayıda insanlarımızın başkalarından özellikle çevrelerinden etkilendiklerinden bahsetmiştir. Fakat bu etkileşimin daha çok kötü huyların alınması ile sonuçlandığını belirtmiştir. Biraz da iyi şeylerin örnek alınması gerektiğini vurgulamış, gayrimüslimlerden örnek vererek onların nasıl birbirlerine bağlı kaldıklarını söyleyip başından geçen bir olayı örnek olarak vermiştir.

“Biz Ömrümüzün Kıymetini Bilmiyoruz” başlığında ise zamanın önemini anlatmış, ömürden giden bir sene değil; bir saniyenin bile geri getirilemeyeceğini vurgulamış arılardan örnekle bir senede elli okka bal verdiklerini insanların ise bir seneyi beğenmediklerini oysaki bir senede çok şey yapabileceklerini anlatır.

Mecmuanın bu bölümünde bir köy imamının mektubuna yer vermiştir. Bu mektupta gazetelerin yeterli sayıda olmadığından ve bu mecmuanın öneminden bahsedilmektedir. Mektubun cevabında Türk halkının tembel olmadığını; ancak insanların öncelikle dinini bilmeleri gerektiğini anlatmıştır.

Mecmuanın birinci cildinin yedinci sayısında Köy Hocası “Fena Bir Adet” başlığı adı altında ortak kullanım alanlarına da kendi evlerimiz gibi davranmamız gerektiğini, ülkemizin güzelliğinden ve onu en iyi şekilde değerlendirmemiz gerektiğinden, Müslümanca yaşanılması halinde bu güzelliklerin insanlara faydalı olacağından bahseder.

Mecmuanın birinci cildinin onuncu sayısında Köy Hocası; “Kır Köy İmamının Mektubu”, Köy Hocasının Cevabı”, Din Dersi” başlıklarına yer vermiştir.

“Kır Köy” imamının mektubunda Köy Hocası’nın çıkardığı gazetenin çok önemli olduğu ve bunu devam ettirilmesi gerektiği anlatılmış, gazete övülmüştür.

Mektubun cevabında ise Köy Hocası övgülerin karşılığı olarak memnuniyetini dile getirmiş, nasihat ve halkın bilinçlendirilmesi konusunda sadece camii değil; başka yollarında olabileceğinden bahsetmiştir. Ayrıca Kır köy imamına zeybeklere nasihat etmesi gerektiğini belirtmiştir.

Mecmuanın birinci cildinin on ikinci sayısında Köy Hocası “Zeybeklere Nasihat”, “Halk Komisyon İdarehanesi”, Din Dersi” başlıklarına yer vermiştir.

Zeybeklere nasihat başlığı adı altında Kır köy hocasına zeybeklere nasihat etmesi gerektiğini söylemiş kendisi de bu başlık altında zeybeklerle olan anılarından uzun uzadıya bahsetmiştir.

Halk komisyon idaresi adı altında ise yiyecek içecek giyecek kullanılacak vs. halkın çeşitli ihtiyaçlarını karşılayan ticarethaneden bahsetmiş bu kapsamda bilgi vermiştir.

Mecmuanın birinci cildinin on beşinci sayısında “Köylü Çocuklara Hediye”, “Bayramda Şehitlerimizi Nasıl Davranmalıyız”, “Fitre Nedir”, “Bayram Namazı Nasıl Kılınır”, “Din Dersi” başlıkları bulunmaktadır.

“Köylü Çocuklara Hediye” bölümünde doğruluktan, Allah’a kul olmaktan doğru yolda olmanın öneminden, bilen ile bilmeyenin farkından söz etmektedir. Bu bölümde bir şiire yer verilmiştir.

“Bayramda Şehitlerimizi Nasıl Anmalıyız” adlı bölümde ise şehitleri nasıl anmamız gerektiğinden, mezar ziyaretlerinin öneminden bahsetmiştir.

Mecmuanın birinci cildinin on altıncı sayısında Köy Hocası, “Bayram Haftası Çok Ehemmiyetli Bir Mektup”, “Din Dersi” başlıkları üzerinde durmuştur.

“Bayram Haftası Çok Ehemmiyetli Bir Mektup” başlığı adı altında ramazan ayını nasıl değerlendirdiğimiz konusunda kendimizle iç muhasebeye girmemizi öğütlemiş, bizde bıraktığı etkiyi değerlendirmemiz gerektiğini vurgulamıştır. Ramazan ayını iyi geçirmişse bunun mükâfatını kötü geçirmişse cezasını göreceğini de anlatmıştır. Hayatın bir gün biteceğini ve insanların bilinçli olmaları gerektiğini, tembellikten uzak olunması gerektiğini ifade etmiştir.

Çok ehemmiyetli bir mektup bölümünde ise Hacı Mustafa Efendinin muhterem Hoca Efendiye yazdığı mektup bulunmaktadır. Hoca ile aynı görüşte olmakla birlikte hoca efendiyi eksik bulduğu konularda vardır. Hocanın neden sadece köylülere seslendiğini sorgulamış, şehirdekilerin de çok fazla sorunları olduğunu ve bu sorunların neler olduğunu açıklamıştır.

Bizim elimizdeki hammaddenin değerini bilmediğimizi oysaki bizim ürünlerimizin daha değerli olduğundan söz etmiştir.

Mecmuanın birinci cildinin on sekizinci numarasında Köy Hocası, “Eden Bulur”, “Hisse Alınacak Bir Kıssa”, “Değirmen Derdi”, “İçki Belası” adlı başlıklar bulunmaktadır.

“Değirmen Derdi” bölümünde ise kişinin meraklı, yenilikçi, araştırmacı olması gerektiğinden bahsetmiştir. Verdiği açıklamaları Hendek Savaşında yaşananlarla örneklendirmektedir. Kişi istedikten sonra Allah’ın onun isteğini karşılıksız koymayacağını belirtmiştir. Köylülerin değirmen sorununu çözmek yerine başka köye taşınmalarının yanlış olduğunu kendi köyelerine değirmen yapmaları gerektiğini çözüm olarak göstermiştir.

“İçki Belası” bölümünde ise içkinin bütün kötülüklerin anası olduğunu vurgulamış, gelecek nesillere de uyarı da bulunmuştur. Dünyada en çok korkulacak şeyin sarhoşluk olduğunu içkinin insanı maddi ve manevi her şeyden yoksun bırakabileceğini belirtmiştir.

İçkinin zararları üzerinde durarak etkilerinden söz etmiş sarhoşluğun her kesimden insanı etkileyebileceğinden bahsedilmiştir.

Mecmuanın birinci cildinin on dokuzuncu sayısında Köy Hocası “Kurban Bayramı”, kurban kesmek başlıklarını ele almıştır.

“Kurban bayramı” bölümünde; kurban bayramının öneminden Müslüman olmaktan bununla övünmemiz gerektiğinden bahsetmiş, dinin gereklerini yapmamız gerektiği üzerinde durmaktadır. Benzetme yaparak Müslümanlığın nasıl yaşanacağını açıklamıştır. Her günün anın kıymetini bilmemiz gerektiğini vurgulamıştır. Müslüman gibi davranan ve yaşayanın mükâfatını alacağından söz eder.

“Kurban Kesmek” bölümünde ise kurban kesmeyi açıklamıştır. Öncelikle yapılan tüm ibadetler gibi kurbanın da Allah’a bir faydası olmayacağını sadece kendimize faydasının olacağını açıklamıştır. Sonra da kurbanı kimlerin kesebileceği konusunu aydınlatmıştır. Hali vakti yerinde olan insanların kurban kesebileceğini ve şartlarını açıklamıştır. Hangi hayvanların kurban olacağı konusunu anlatmış, hangi hayvanların birden fazla kişi tarafından kurban edilebileceğinden ve pay edilebileceğinden bahsetmiştir.

Bu sayıda köylülerin çıkaracağı mebuslar nasıl olmalı din dersi başlıkları bulunmaktadır

Mebus seçimleri konulu yazıda bu dönemde peygamber postunda oturan bir padişahın bulunduğunu onun da herkesten önce milleti gözetip koruyacak kişi olduğunda ve bu görevin zorluklarından bahsetmiş, bunca Müslüman’ın yükünü taşımamanın onların yükünü taşımamanın çok zor olduğundan dolayı bu yükü kaldırabilecek kişilerin seçilmesi gerektiğini anlatmış ve o dönemde seçim zamanı herkesin üzerine düşeni yapması gerektiğini ve hak edene oyların kullanılması gerektiğini vurgulamıştır. Mebus seçilecek olan kişilerin inançlı kişiler olmasına özen gösterilmesini arzu etmiştir.

Bu sayıda genelde çiftçilere yönelik bilgiler paylaşmıştır

“Harman Sonu” adlı yazıda bu zamana kadar yayınladığı yazıların insanlara ne kadar yarar sağladığını sorgulayıp verilen nasihatlerin uygulanıp uygulanmadığı hakkında araştırmalar yapmıştır. Bu yazıların köylüye fayda sağladığına inandığı takdirde daha büyük bir zevkle derslere devam edeceğini söylemiştir.

“Çiftçi Öğüdü” başlıklı yazıda ise çiftçilerin çok çalışıp az verim aldığından ve yeteri kadar kazanamadıklarından bahseden Köy Hocası bunun nedenlerinin sorgulanıp bilinçli bir şekilde çalışılmasını tavsiye edip Avrupalıların nasıl çalıştığından örnekler vermiştir.

Kısacası Ali Vahid Efendi bu dergide köylünün işine yarayacak Dünyevi – Uhrevi malumat sahibi olduğu her türlü konuyu ele almıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4.1. MATERYAL VE YÖNTEM

İncelemiş olduğumuz “Köy Hocası Mecmuası” Matbuat ve İstihbarat Genel Müdürlüğü, Hukuk Matbaası ve Evkaf-ı İslâmiyye Matbaası’nda 1918-1919-1920-1921 ve 1922 yıllarında 3 cilt halinde, 71 sayı olarak basılmıştır. Mecmuanın başında “*On beş günde bir çıkar*”¹⁵ ibaresi bulunup, 1920 den sonra yayınlanan bölümlerinin başında “*Ankara da haftada bir çıkar*” ibaresi yer almış ancak her zaman düzenli yayım yapılamamıştır. Mecmuanın sayılarındaki bu düzensizliğin sebebi ifade edilmemekle birlikte kanaatimizce savaş yıllarına tekabül ettiğinden dolayıdır.

Ayrıca eserin bütün sayılarının başında “*Köylüye dinini dünyasını bildirerek çalışıp çabalamanın yolunu göstermektir*”¹⁶ ibaresiyle mecmuanın amacı özetlenmiştir. Eserin yayınlandığı günlerde de farklılıklar görülmektedir. Genellikle perşembe günleri çıkmasına rağmen pazartesi ve cumartesi günleri de yayınlanmıştır. Eserin en dikkat çekici yönü abonelik sistemi ve reklam almasıdır. Abonelikte ve aboneliğin devamı konularında da zaman zaman açıklamalar yapılmıştır: “*Birinci numaradan itibaren Köy Hocası’nın seneliğine birden yazılanların hesapları kapatılmıştır. Yeniden kayıt olunmayanlara Köy Hocası gönderilmeyecektir. Bunun için kayıt olunmak arzu edenlerin hemen Yeni Postahane’de ‘474’ numaralı posta kutusuna bir mektup göndermelerini rica ederiz.*”¹⁷ Reklam sistemi ise her hafta mecmuanın sonunda yayınlanan ve çeşitli kişi veya kurumlardan alınan reklam yazılarıdır. Bu reklamlar bize dönemin sosyal kültürel ve ekonomik olayları hakkında ipucu vermesi açısından dikkate değer bir konudur.

Derginin sahibi Üryani Zade Ali Vahid Efendi’dir. Ali Vahid Efendi dergide yalnızca kendi kaleme aldığı yazılara değil, köylünün işine yarayacak her türlü yazıya da yer vermiştir.

¹⁵ Ayrıntılı bilgi için bkz: Ek-A.1

¹⁶ Ayrıntılı bilgi için bkz: Ek- A.2

¹⁷ Ayrıntılı bilgi için bkz: Ek- A.3

Köy Hocası Mecmuası'nın yayınlanmış bütün sayıları İstanbul Beyazıt Kütüphanesinde bulunmaktadır. Dergi sade bir dille yazıldığı için okunamayan kelimeler çok fazla değildir. Ciltleme tekniğindeki hatalar, mürekkep dağılımları ve katlanma yırtılma gibi elde olmayan durumlardan dolayı okunamayan kelimeler Tez içinde “(...)” işaretiyle belirtilmiştir. Derginin kendi sayfa numaraları köşeli parantez “[]” ile gösterilmiştir.

4.2. BULGULAR VE TARTIŞMA

Transkripsiyonu yapılan bu dergide din, ahlak ve sağlık konularını ele alan ve topluma mesajlar veren yazılara çok sık yer verilmiştir. Ayrıca dergide karşılaşılan önemli bulgulardan biri de yayınlanan reklamlardır. Dergi ilk sayısından itibaren sayı sonlarında reklamlara yer vermiştir.

DİNİ İSLAM VE ÂLEM-İ FÜNUN

Müslümanlığın büyüklüğünü Avrupalılara dahi tasdik ettirecek surette ilim ve fence ispat eder bir mübarek kitaptır. Müellifi: Milaslı Doktor İsmail Hakkı Beydir.

Fiyatı: Posta icraatıyla beraber otuz kuruştur¹⁸

DİŞ HEKİMİ

MEHMED HÜDAVERDİ

Her türlü diş yapılır ve diş hastalıklarına bakılır

AĞRI DUYULMAKSIZIN DİŞ ÇIKARTILIR

Muayene hanesi: İstanbul'da Çağaloğlu'nda Emniyet sandığı bitişiğinde¹⁹

¹⁸ Bu reklam 13-20, 22-24, 26-30 sayılarda yayınlanmıştır.

¹⁹ Bu reklam incelemiş olduğumuz 30 sayılık mecmuanın 3, 6-20, 22-30 sayısından itibaren

HALK KOMİSYON (İDAREHANESİ)

Bu idarehane halkın arzu ettiği yiyecek içecek giyecek ve kullanılacak velhasıl iğneden sürmeye kadar her şeyi tedarik ve irsal eder. Yüz kuruşluk alışverişte üç kuruşta kanaat eyler. Arzu edilen eşya güzelce bildirilir ve Osman-i de tahminen peşin gönderilirse hemen istenilen şey ilk posta ile yollanılır. Ve artan parça dahi geri gönderilir.

Mektup ve Havale nameler:

[İstanbul da yeni posta hane de “ 502 “ numaralı kutuya] yahut [Sultan bayezid de Sahrınçlı handa “ 25 “ numara da halk komisyon idaresine] yazılmalıdır²⁰

MESBAH

Elektrik ve kuvayi muharrike tesisatı ve levazımı ticarethanesi

Ziraat makineleri, dinamolar gaz ve benzin motorları, buhar makine ve kazgalları, elektrik alet ve hırdavatı satılır. Tefrişatı elektrikiye ve tesisatı mihanikiye taahhüt olunur.

Galata: Voyvoda Caddesinde Numara 94²¹

KİTAP SİPARİŞİ KABUL EDİYORUZ

Arzu edenlere cüz-i, Kalam-ı Kadim ve size dünyaya yarayacak her türlü kitaplar göndeririz. Yalnız istenilen kitabın ismi ile sipariş eden zatın adını sanını, yerini yurdunu güzelce bildirmek lazımdır.²²

²⁰ Bu reklam 12, sayıda yayınlanmıştır.

²¹ Bu reklam 2-30. sayılarda yayınlanmıştır.

²² Bu reklam 1-19, 21-22, 24-30 sayılarda yayınlanmıştır.

Sırat- İntizam-Ciddiyet**KÜTÜPHANE-İ SUUDİ**

İstanbul- Bab-ı âli caddesi Numara: 161

İstanbul'un pek faal ve müteşebbis büyük bir kütüphanesidir. Ahvali fevkaladeye rağmen halkın ihtiyacını temine hadim her türlü kitapların neşrinden geri durmaz her nevi yeni ve eski kitaplar için yegâne müracaat gâhtır. Taşradan vuku bulacak siparişler sürat-i mümkününe ile gönderir. Bir defa tecrübe bin tavsiyeden aladır.²³

ŞEHZADEBAŞI'NDA VEFA CADDESİNDE KA'İN

Her nev'i evrak, defter, kitap ve risailin tab-u temsilini ve siparişatın sür'at-i mümkününe ile teslimini derahde eder. Cuma'dan maide her gün sabahları saat dokuzdan akşamları dörde kadar idareye müracaat olunabilir. Her türlü teslihat gösterilir²⁴

²³ Bu reklam 6. Ve 10. sayılarında yayınlanmıştır.

²⁴ Bu reklam 22. Sayıda yayınlanmıştır.

SONUÇ

Bu çalışmada, Osmanlı Devletinin Birinci Dünya savaşını kaybetmesinden sonra Türk halkının Milli Mücadele'ye girişini, savaş yıllarının verdiği sıkıntıları, memleketin içine düştüğü durumu, Türk halkının sosyal, kültürel, ekonomik, dini, ahlaki, vaziyetini izleyen Ali Vahid Efendi'nin Türk halkına köy hocaları vasıtasıyla ulaşma, eğitime ve yönlendirme çabaları ile tespit ettiği sorunlara çözüm yollarını ele almaktadır.

Bu çalışma ile fazla araştırılmamış olan 1918 – 1922 yılları arasındaki sosyal erozyon geçiren ve ülkesi düşman işgaline uğradığından dolayı moral değerlerini kaybeden, ahlaki ve sosyal çöküntüye uğrayan Türk toplumunun sarıldığı tek teselli kaynağı olan İslam dininin sayesinde kaybettiği değerleri ve yaşadığı çöküntüyü atlatabilmesi için önce muhtemelen teşkilat-ı mahsusa ve bu kuruluşun kapatılmasından sonra bunun uzantısı olan kişi ve kuruluşlar tarafından öncelikle İstanbul'da 1920 den sonra da Anakara'da çıkarılan bir derginin perspektifinde bir dönemin anatomisi ortaya konulmuştur.

Bu dergi toplumsal çöküntüleri ve hastalıkları teşhis etmekte ve tedavi yolları önermektedir. Yitirilen moral değerlerin yeniden nasıl kazanılacağı yolunu göstermektedir. Birinci Dünya savaşı yaşanan kaos ortamında kalan çaresiz insanların sığındığı tek dayanak noktası olan İslam dininin en ücra köylere dek temsilcisi olan köy hocalarına yönelik olarak çıkarılan bu dergi o dönem için fevkalade etkileyici bir reklam geliri ve en ücra köylere kadar uzanan bir abonelik sistemiyle bir yandan savaşın açtığı sosyal yaraları iyileştirmek ve 1920 den sonrada milli mücadeleye köy hocaları vasıtasıyla destek ve katılım sağlamak gibi önemli bir misyonu üstlenmiştir.

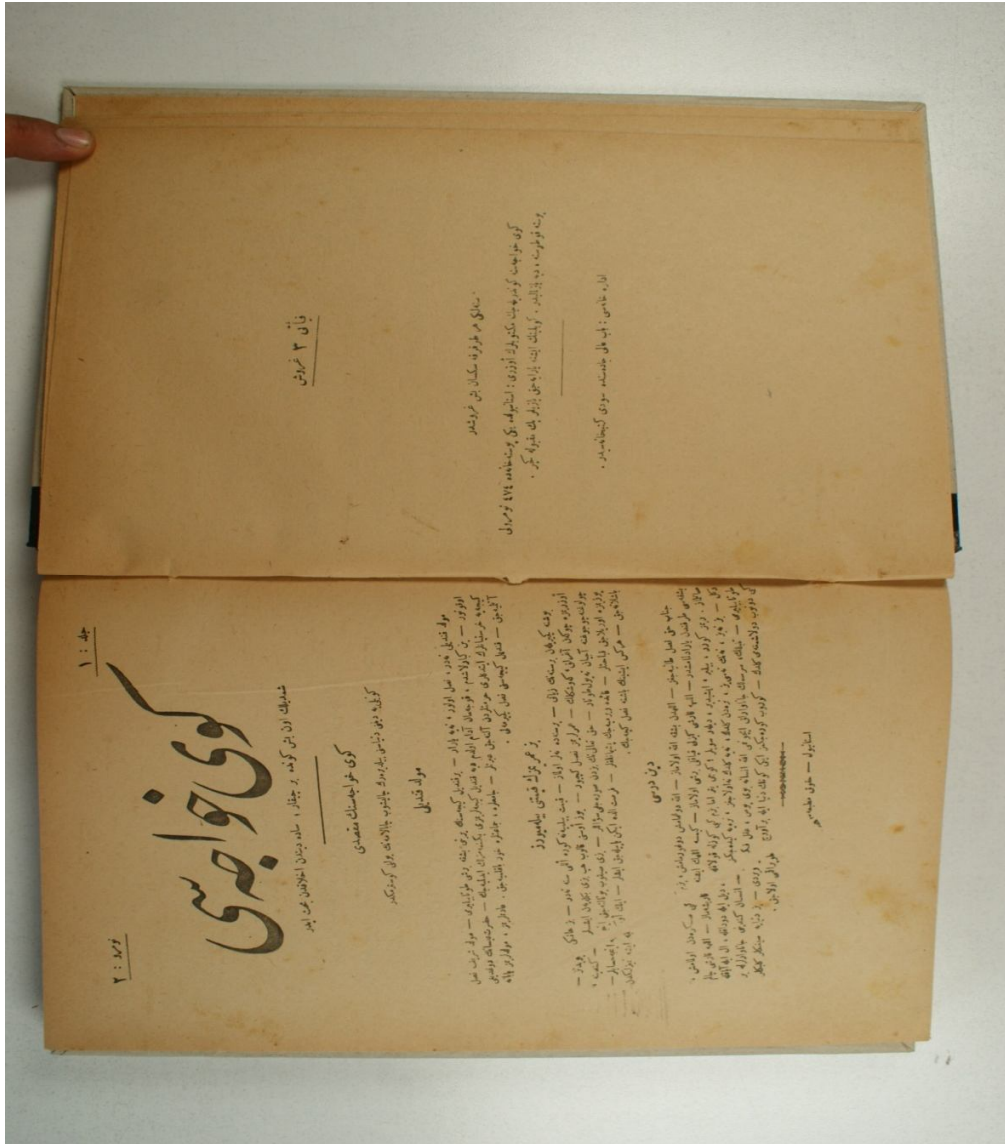
Bu çalışma neticesinde pek bilinmeyen Birinci Dünya Savaşı sonrasında toplumda oluşan sosyal travmalar, halkın içine düştüğü bütün toplumsal olaylar biraz daha gün yüzüne çıkarılmıştır.

KAYNAKLAR

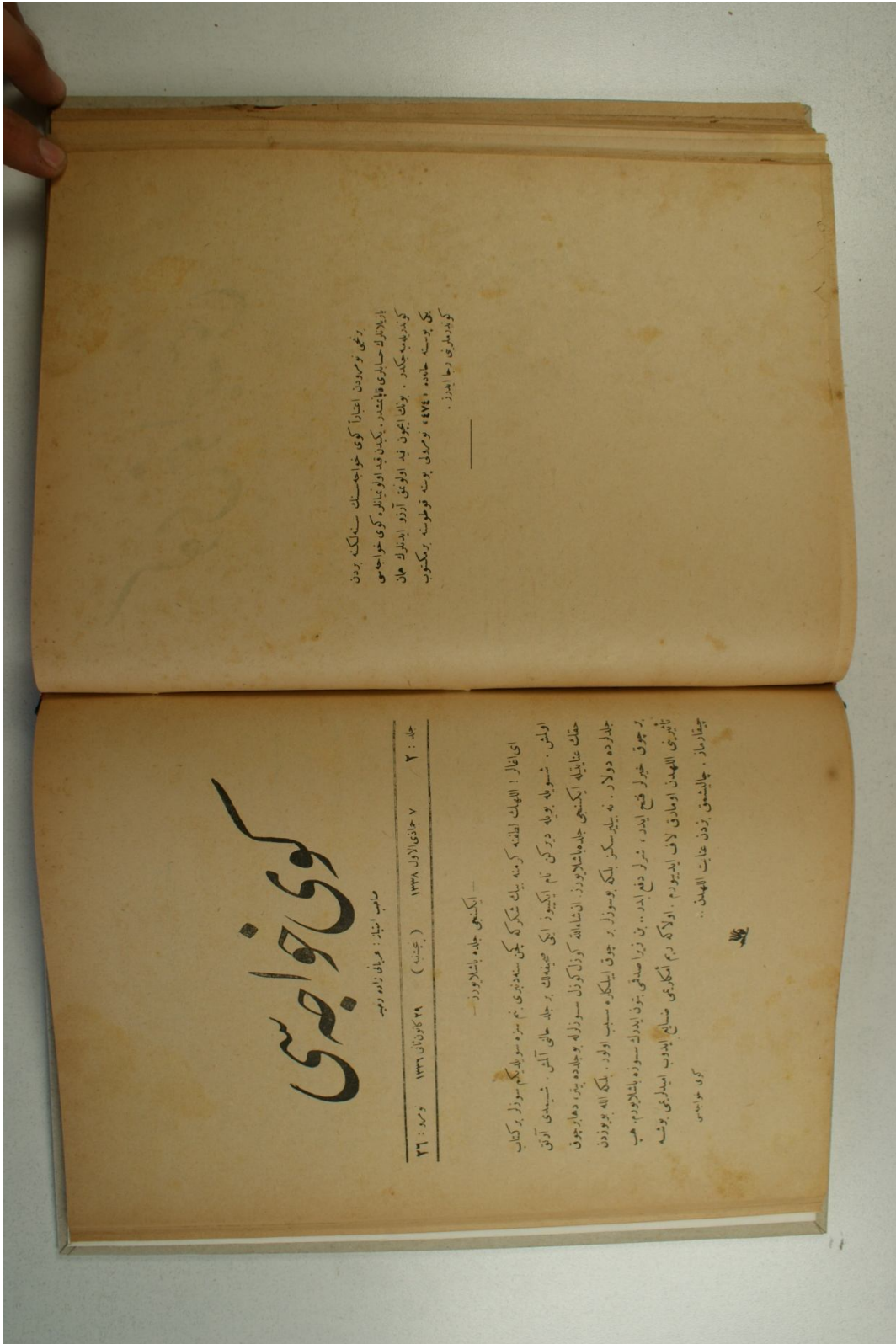
- ANONİM,(1981). *Türk Basınında Mustafa Kemal Atatürk*. İstanbul Gazeteciler Cemiyeti Yayını, İstanbul
- DEVELİOĞLU, Ferit. (2004). *Osmanlıca – Türkçe Ansiklopedik Lügat*. Aydın Kitapevi, Ankara
- SAMİ, Şemsettin. (2008). *Kamus-i Türki*. Sahaflar Kitap Sarayı, İstanbul
- SÜRMEİLİ, Serpil. (2002). “ Çanakkale Cephesinde Arap İlmî Heyeti ve Üryani Zade Ali Vahid Efendinin Anıları.” Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi, S.53, C.XVIII, Ankara
- ÖZTOPRAK, İzzet. (1981). *Kurtuluş Savaşında Türk Basını*. Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul
- UYANIKER, Ahmet. (2010). *1921 Tarihli Köy Hocası Mecmuası'nın Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi*. Gaziantep Üniversitesi Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep

EKLER

EK. A.1 1. Cilt 2. Sayıdan Bir Başlık Örneği

Ek.A.3. 1. Cilt 26. Sayıdan Abonelik Sistemi Yazısı Örneği

ÖZGEÇMİŞ

Önder YAZICI 1986 yılında Erzurum'un Pasinler ilçesinde doğdu. Kavuşturan Köyü İlköğretim okulundan mezun olduktan sonra Orta Okulu Pasinler İmam Hatip Lisesinde Lise eğitimini ise Pasinler Lisesinde tamamladı. Daha sonra Gaziantep Üniversitesi Fen – Edebiyat Fakültesi Tarih bölümünü bitirdi. Gaziantep Üniversitesi, Gaziantep Polis Meslek Yüksek Okulu ve Gaziantep 19 Mayıs Lisesi'nde Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi ve Osmanlı Tarihi derslerine girmiştir. Halen Gaziantep Üniversitesi Turizm ve Otelcilik Meslek Yüksekokulu'nda Turizm Sektöründe Kadın İstihdamının Artırılması Projesi kapsamında görev yapmaktadır. Orta derecede İngilizce ve Arapça bilmektedir.

VİTAE

Önder YAZICI was born in Pasinler, the town of Erzurum in 1986. He graduated from Kavuşturan Köyü primary school. then he graduated from secondary school department of Pasinler İmam Hatip Lisesi. He completed his high school education in Pasinler Lisesi. He graduated from Gaziantep University of Science and Art Faculty, department of History.

He taught Otoman history and Turkish Revolution history in Gaziantep Police vocational School and 19 Mayıs Lisesi. He knows English and Arabic in intermediate level.